O mie si una de nopti

Vol 13

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul XIII

(Nopţile 869-922)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

ÎNTÂLNIRILE LUI AL-RAŞID PE PODUL DE LA BAGDAD (continuare)

După care, Al-Raşid se întoarse înspre cel de al treilea ins, care era preacinstitul şeic cel cu mâna darnică, şi îi spuse:

— O, şeicule, te-am întâlnit ieri pe podul Bagdadului, şi ceea ce am văzut din filotimia, din chibzuinţa şi din umilinţa ta dinaintea lui Allah, m-a îmboldit să te cunosc mai de aproape. Şi sunt încredinţat că mijloacele de care i-a plăcut Atoateîmpărţitorului să se slujească spre a te cinsti cu darurile sale trebuie să fie cu totul osebite. Sunt ispitit până peste poate a le afla chiar de la tine; şi anume spre a mă împărtăşi din această plăcere am poruncit să vii aici. Vorbeşte-mi, aşadar, cu inima deschisă, spre a mă bucura şi eu, luând parte la fericirea ta cu mai deplină cunoaştere. Şi să fii încredinţat că, orice-ar fi să spui, eşti dintru început coperit de năframa ocrotirii şi a oblăduirii mele!

Iar şeicul cel cu mâna darnică răspunse, după ce sărută pământul dintre mâinile califului:

— O, emire al drept-credincioşilor, am să-ţi deştern istorisirea întocmai a tot ce este vrednic de istorisit din viaţa mea. Iar dacă povestea mea este uluitoare, puterea şi slava Stăpânului lumii este încă şi mai uluitoare!

Şi istorisi precum urmează:

Povestea şeicului cu mâna darnică

Află, o, doamne al meu şi doamne al tuturor facerilor de bine, că eu, la viaţa mea, am meşterit în meseria de biet frânghier, răsucind cânepa, aşa cum o răsuciseră înainte de mine tătânele meu şi moşii mei. Iar ceea ce dobândeam din meşteşugul acela de-abia ajungea să mă ajute a ne hrăni pe mine, pe soţia mea şi pe copiii mei. Ci, din lipsă de pricepere la altă meserie, mă mulţumeam, fără să prea cârtesc, cu puţinul pe care ni-l menea Atoateîmpărţitorul şi nu dam vina sărăciei mele decât pe lipsa mea de pricepere şi pe neiscusinţa minţii mele. Şi, în privinţa aceasta, nu mă

înşelam; sunt dator să mărturisesc cu toată umilinţa dinaintea Stăpânului înţelepciunii. Ci, o, doamne al meu, înţelepciunea nu a fost vreodată harul frânghierilor, care răsucesc cânepa, iar locaşul ei de seamă nu putea să fie sub turbanul unui frânghier, care răsuceşte cânepa. Pentru aceea, oricum ar fi fost, nu aveam decât să mănânc pâinea lui Allah fără a mă ispiti de doruri mai de neîmplinit decât de-a păşi dintr-o săritură peste vârful muntelui Kaf.

Or, într-o bună zi, cum stam în dugheana mea, cu o funie de cânepă prinsă pe după degetul cel gros de la picior, şi pe care tocmai o isprăvisem de răsucit, văzui doi oameni bogaţi din mahala, care aveau obiceiul de-a veni să stea pe laviţa de dinaintea prăvăliei mele spre a tăifăsui de una şi de alta, bucurându-se de reveneala serii. Iar aceşti doi fruntaşi din mahalaua mea erau buni prieteni şi le plăcea să tăinuiască între ei ba de una, ba de alta, depănându-şi mătăniile de chihlimbar. Ci niciodată nu li se întâmplase, în focul taifasului lor, să rostească vreo vorbă cu glas mai tare, ori să se depărteze de buna-cuviinţă pe care, în legăturile vieţii, prietenii sunt datori să o aibă faţă de prietenii lor. Ba chiar dimpotrivă! Când unul vorbea, celălalt asculta, şi tot aşa mereu. Ceea ce făcea ca tăifăsuiala lor să fie totdeauna cuminte, şi până şi eu, cu toată puţinătatea deşteptăciunii mele, izbuteam să mă aleg cu un ce câştig de la nişte vorbe atâta de cuminţi.

Iar în ziua aceea, de îndată ce îmi deteră salamalecul lor, iar eu li-l întorsei precum se cuvenea, îşi luară locul obişnuit, dinaintea dughenei mele, şi îşi urmară o tăinuială pe care o începuseră încă de pe când se preumblau. Şi unul dintre ei, pe care îl chema Si Saad, îi spuse celuilalt, pe care îl chema Si Saadi:

— O, prietene Saadi, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! Un om nu poate fi fericit în lumea aceasta decât numai atâta cât are nişte bani şi nişte avuţii mari spre a trăi slobod de orice neajuns. Şi-apoi, săracii nu sunt săraci decât numai pentru că s-au născut în sărăcie, din tată în fiu, ori pentru că, născuţi în avuţii, le-au pierdut în risipe, în chiolhanuri, în vreo daravelă proastă ori numai în vreo năpastă dintre acelea faţă de care omul este neputincios. Oricum, o, Saadi, părerea mea este că săracii nu sunt săraci decât din pricină că nu izbutesc să adune o sumă de bani îndeajuns de mare ca să le îngăduie, prin vreo treabă negustorească pornită la vreme prielnică, să se îmbogăţească pe totdeauna. Iar socotinţa mea este că dacă, ajungând în felul acesta bogaţi, ar da avuţiei lor o folosinţă potrivită, nu numai că ar rămâne bogaţi, ci ar ajunge chiar nemărginit de bogaţi, cu timpul.

La care Si Saadi răspunse, zicând:

— O, prietene Saad, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! Îmi pare rău că nu sunt de părerea ta. Şi-apoi, este neîndoielnic că-i mai bine, îndeobşte, să trăieşti în avuţie decât în sărăcie. Însă avuţia, prin ea însăşi, nu are nimic ce ar putea să ispitească un suflet lipsit de patimi. Ea cel mult este de folos spre a face filotimii împrejurul nostru. Da câte neajunsuri nu are! Au nu ştim noi, pe chiar pielea noastră, vreo câteva, noi, care în fiece zi avem atâtea necazuri şi atâtea supărări? Iar soarta prietenului nostru, Hassan, frânghierul de colea, nu-i ea, oare, mai de dorit decât a noastră, la urma urmei? Şi-apoi, o, Saad, calea pe care o arăţi tu spre a face ca un sărac să ajungă bogat nu mi se pare tot atâta de limpede ca ţie. Socot, într-adevăr, că această cale este tare supusă întâmplării, întrucât ţine de o mulţime de împrejurări şi de nişte noroace tot atâta de întâmplătoare ca şi ea, şi despre care ar fi cam prea mult de vorbit. Din parte-mi, socot că un om sărac, lipsit de la început de orice bun, are măcar tot atâtea putinţe de a ajunge bogat ca şi când ar avea ceva parale; vreau să zic că ar putea, fără vreun cheag bănesc dintr-un început, să ajungă nemăsurat de bogat de la o zi la alta, fără a se trudi deloc, numai dacă aşa i-a fost scrisă lui ursita. Drept aceea, găsesc că este tare zadarnic să agoniseşti mereu, cu gândul la niscaiva zile rele, întrucât zilele cele rele, ca şi cele bune, tot de la Allah ne vin, şi-i foarte rău a căuta să te zgârceşti cu bunurile pe care ni le meneşte Atoatedătătorul zi de zi, străduindu-te să pui prisosul de-o parte. Prisosul, o, Saad, dacă este, trebuie să meargă la sărmanii lui Allah; iar a-l păstra numai pentru tine înseamnă a fi lipsit de credinţă în dărnicia Atoateîmpărţitorului. În ceea ce mă priveşte, o, prietene, nu se află zi să nu mă scol din somn zicându-mi: „Bucură-te, ya Saadi, căci cine ştie care va să fie astăzi binefacerea Stăpânului tău!” Şi niciodată credinţa în Atoatedătătorul nu mi-a fost înşelată. Şi, drept aceea, niciodată în viaţa mea nu am muncit şi nici nu m-am îngrijat de ziua de mâine. Şi-aceasta-i socotinţa mea.

Auzind vorbele prietenului său, preacinstitul Si Saad răspunse:

— O, Saadi, văd bine că astăzi ar fi cu adevărat zadarnic să stăruiesc a-mi sprijini părerea împotriva ta. Drept aceea, în loc de-a ne ciorovăi fără de nădejde, mai degrabă am să fac o încercare ce poate că are să te încredinţeze de temeinicia felului meu de a privi viaţa. Vreau, aşadar, să pornesc fără de zăbavă în căutarea unui om într-adevăr sărac, născut dintr-un părinte tot atâta de calic ca şi el, căruia să-i dau, ca dar necântărit, o sumă mare de bani, care să-i slujească de cheag pentru început. Şi, întrucât omul pe care am să-l aleg va trebui să-şi fi dovedit cinstea, încercarea mea

va să ne dovedească cine dintre noi doi are dreptate: dacă vei avea tu, cel care aştepţi toate numai de la noroc, ori dacă voi avea eu, cel care socot că trebuie să-ţi zideşti singur casa.

Şi Si Saadi răspunse:

— Chiar aşa, o, prietene! Şi, spre a-l găsi pe insul cel sărac şi cinstit despre care vorbeşti, nu avem trebuinţă să mergem prea departe. Iacătă-l pe prietenul nostru, Hassan frânghierul, care chiar că îndeplineşte toate însuşirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaizeci şi noua noapte

Urmă:

…Hassan frânghierul, care chiar că îndeplineşte toate însuşirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic.

Iar Si Saad răspunse:

— Pe Allah! drept spui. Şi numai uitarea din parte-mi a făcut să vreau a căuta aiurea ceea ce aveam la îndemână.

Pe urmă se întoarse înspre mine şi îmi spuse:

— Ya Hassan, cunosc că ai o casă grea, cu multe guri şi cu mulţi dinţi, şi că niciunul dintre cei cinci copii cu care te-a hărăzit Atoatedătătorul nu este încă la vârsta de a te ajuta nici cât de cât. Cunosc, pe de altă parte, că şi în cazul în care nu este prea scumpă cânepa, la preţurile de-acuma din suk, tot trebuie să ai ceva parale ca s-o cumperi. Şi, ca să ai parale, trebuie să le fi agonisit. Iar agoniselile nu sunt cu putinţă la o gospodărie ca a ta, unde veniturile sunt mai slabe decât cheltuielile. Aşa că, ya Hassan, spre a te ajuta să ieşi deasupra nevoii, vreau să-ţi dăruiesc două sute de dinari din aur, care să-ţi slujească de cheag spre a-ţi lărgi neguţătoria de frânghier. Spune-mi, dar, dacă socoţi că ai putea, cu aceşti două sute de dinari, s-o scoţi la capăt, făcând să rodească banul cu dibăcie şi cu chibzuinţă!

Iar eu, o, emire al drept-credincioşilor, răspunsei:

— O, stăpâne al meu, alungească-ţi Allah viaţa şi facă El să capeţi însutit îndărăt ceea ce îmi dăruie mărinimia ta! Şi, întrucât te înduplеci a mă întreba, cutez să-ţi spun că sământa, pe pământul meu, cade într-un ogor al rodniciei şi că, fără a mă umfla prea tare în pene asupra putinţelor mele, chiar şi cu mult mai puţini bani în mână, mi-ar fi destul nu numai să ajung

tot atâta de bogat ca şi cei mai de vază frânghieri din isnaful meu, da şi să ajung mai bogat, eu însumi, decât sunt laolaltă toţi frânghierii din cetatea Bagdadului, cât de plină de lume şi cât de mare este ea – dacă şi Allah m-o ajuta, de bună seamă – inşallah!

Iar Si Saad, tare mulţumit de răspunsul meu, îmi spuse:

— Am mare nădejde în tine, ya Hassan!

Şi scoase din sân o pungă pe care mi-o înmână şi îmi zise:

— Ia punga aceasta. În ea se află cei două sute de dinari. Şi ajute-ne Allah să le dai folosinţă norocită şi chibzuită, şi să găseşti în ei sămânţa bogăţiei! Şi să ştii bine că eu şi cu prietenul meu, Si Saadi, am fi peste măsură de bucuroşi să auzim într-o zi că ai ajuns, în îmbelşugare, mai fericit decât eşti în neajutorinţe!

Eu atunci, o, doamne al meu, luând punga, fusei până peste marginile năboiurilor de bucurie. Iar tulburarea mea fu atâta de mare, că nici nu mai izbutii să-mi fac limba a rosti vorbele de mulţumire, ce era de cuviinţă să le rostesc într-o împrejurare precum aceea; şi abia dovedii să am baremi atâta minte cât să mă plec până la pământ şi să iau pulpana mantiii binefăcătorului meu şi să mi-o duc la buze şi la frunte. Ci el se grăbi s-o tragă îndărăt cu gingăşie şi să-şi ia rămas-bun de la mine. Şi, însoţit de prietenul său, Si Saadi, se ridică spre a-şi urma preumblarea.

În ceea ce mă priveşte, după ce ei se depărtară, gândul cel dintâi, care îmi veni în chip firesc în minte, fu să caut unde aş putea să pun mai bine punga cu cei două sute de dinari, ca să fie în deplină pază. Şi, întrucât în căsuţa mea amărâtă, alcătuită numai dintr-o odaie, nu aveam nici dulap, nici mirosnă de dulap, nici sipet, nici ladă, nici nimic de soiul acesta unde să ascund un lucru de ascuns, rămăsei cu totul nedumerit şi mă gândii o clipă să mă duc şi să îngrop banii aceia în vreun loc pustiu, afară din cetate, până oi găsi mijlocul de a-i face să rodească. Da mă răzgândii, cugetând că s-ar putea ca ascunzătoarea, din vreo năpastă, să fie dibuită de careva, ori chiar eu s-ar putea să fiu văzut de vreun plugar. Şi numaidecât îmi veni gândul că tot ce îmi rămânea mai bun de făcut era să ascund punga aceea în răsuciturile de la turbanul meu. Şi, pe clipă pe dată, mă sculai, închisei uşa de la dugheană şi îmi desfăşurai turbanul cât era de lung. Şi, dintru-ntâi, scosei din pungă zece gălbiori, pe care îi pusei deoparte spre cheltuială, iar pe ceilalţi, cu pungă cu tot, îi învăluii în răsuciturile cearceafului, punându-i taman la capătul lui. Şi strângând capătul acela, cu punga înnodată în el,

împrejurul cealmalei, îmi întocmii turbanul la loc, în patru rotocoale desăvârşit răsucite. Şi-atunci, putui să răsuflu mai în largul meu.

Or, după ce sfârşii treaba, deschisei iarăşi uşa de la dugheană şi zorii să mă duc la suk ca să mă rostuiesc cu toate de câte aveam trebuinţă. Începui dintru-ntâi cu a cumpăra o grămadă straşnică de cânepă, pe care o adusei la dugheană. După care, cum trecuse o bună bucată de vreme de când în casa mea nu se mai pomenise pic de carne, mă dusei la măcelărie şi cumpărai o spată de miel. Şi luai calea către casă, spre a-i duce nevesti-mii spata aceea de miel, să ne-o gătească deci cu pătlăgele roşii. Şi mă bucuram mai dinainte de bucuria copiilor când au să vadă bucatele acelea gustoase.

Ci, o, doamne al meu, mândria mea era prea făloasă ca să rămână nepedepsită. Căci îmi pusesem spata aceea pe cap şi mergeam bălăbănind din mâini, cu gândurile răpite de visele mele de bogăţie. Şi iacătă că un erete flămând se repezi deodată pe spata de miel şi, până să apuc eu să ridic mâna ori să fac vreo mişcare, mi-o şi înşfacă, dimpreună cu turbanul şi cu tot ce se afla în turban, şi îşi luă zborul, ducând spata în plisc şi turbanul în gheare.

Iar eu, când văzui aşa, începui să scot nişte ţipete atâta de înfricoşate, încât şi oamenii, şi muierile, şi copiii de prin preajmă fură cuprinşi de tulburare şi îşi adăugară răcnetele lor la ale mele, spre a-l speria pe tâlhar şi a-l face să lase prada. Ci ţipetele noastre, în loc de-a izbândi, nu făcură decât să-l stârnească pe erete a-şi spori bătăile din aripi. Şi pieri numaidecât în văzduhuri, cu avutul şi cu norocul meu.

Iar eu, tare pâclişit şi mohorât, fusei nevoit a mă hotărî să cumpăr alt turban, lucru care aduse încă un scăzământ în dinarii din aur, pe care avusesem grijă să-i scot din pungă, şi care acuma erau toată averea mea. Or, cum şi apucasem să cheltuiesc o bună parte din ei cu târguiala cânepii, ceea ce îmi mai rămăsese era departe de a-mi ajunge spre a mă îmbia să visez de aci înainte vreo nădejde mai temeinică în privinţa îmbogăţirii mele de mâine. Ci, hotărât, ceea ce îmi pricinui necazul cel mai mare şi îmi înnegură lumea dinaintea ochilor fu gândul că binefăcătorul meu, Si Saad, jalnică mulţumire are să mai încerce că şi-a ales atâta de rău omul căruia să-i încredinţeze rodirea banului său şi izbânda cercetării râvnite. Şi îmi ziceam, pe deasupra, că atunci când are să afle de nenorocirea păţaniei mele, are s-o socotească, poate, ca pe o născocire din parte-mi şi are să mă învăluie cu dosada lui.

Oricum, o, doamne al meu, atâta cât mă mai ajutară cei câţiva dinari ce-mi rămăseseră de la furtişagul eretelui, nu avuserăm ce ne plânge prea tare în casă. Da când şi cei mai de pe urmă gologani se sfârşiră, repede căzurăm iarăşi în sărăcia de mai înainte şi mă pomenii iar în neputinţă de a mai scăpa din starea mea. Ci mă păzii cu mare grijă să cârtesc împotriva judeţelor celui Preaînalt şi gândeam: „O, bietule, Atoateîmpărţitorul ţi-a dăruit avere într-un ceas când o aşteptai cel mai puţin şi ţi-a luat-o aproape tot atunci, întrucât aşa i-a plăcut lui şi întrucât averea aceea era a lui! Pleacă-te dinaintea judeţelor sale şi supune-te vrerii lui!” Şi pe când eu rumegam asemenea gânduri, femeia mea, faţă de care nu putusem a mă opri să-i destăinuiesc pierderea ce-o avusesem şi pe ce cale îmi venise, era cu totul de neîmpăcat. Şi ca vârf la toată pacostea, întrucât, tot aşa, în tulburarea în care mă aflam, scăpasem să le spun şi vecinilor că odată cu pierderea turbanului pierdeam şi preţul a o sută nouăzeci de dinari din aur, vecinii mei, care îmi ştiau de multă vreme sărăcia, nu făcură decât să-şi râdă de vorbele mele, dimpreună cu copiii lor, încredinţaţi că pierderea turbanului îmi scrântise minţile. Iar muierile, la trecerea mea, rosteau râzând: „Ia uite-l pe ăla care a lăsat să-i zboare şi minţile odată cu turbanul!”

Şi-aşa!

Or, o, emire al drept-credincioşilor, trecuseră vreo zece luni din ziua în care eretele îmi pricinuise nenorocirea aceea, când cei doi prealuminaţi prieteni, Si Saad şi Si Saadi, socotiră să vină şi să-mi ceară veşti despre folosinţa pe care o dasem celor două sute de dinari. Şi pe când veneau înspre mine, Si Saad îi spunea lui Si Saadi:

— Mă gândeam mai în urmă cu vreo două zile la prietenul nostru, Hassan, facându-mi o mare plăcere de mulţumirea pe care o voi avea când am să te pun martor la izbânda cercetării noastre! Ai să vezi la el o schimbare, de de-abia avem să-l mai cunoaştem.

Şi cum şi ajunseră aproape de tot de dugheană, Si Saadi răspunse, zâmbind a râde:

— Mi se pare, pe Allah! o, prietene Saad, că mănânci cam de crud castravetele. În ceea ce mă priveşte, eu cu chiar ochiul meu îl şi zăresc pe Hassan stând, ca de obicei, cu cânepa dată pe după degetul cel gros de la picior, ci niciun fel de schimbare vădită nu-mi bate la ochi în făptura lui. Întrucât iacătă-l tot atâta de sărăcăcios îmbrăcat ca şi în trecut, şi singura osebire pe care o văd la el este că turbanu-i ceva mai greţos şi mai jegos

decât acuma şase luni. De altminteri, uită-te şi tu şi ai să vezi că ceea ce spun nu poate fi tăgăduit.

Cu asta, Si Saad, care se şi afla dinaintea prăvăliei mele, mă cercetă şi văzu şi el că starea mea era fără de nicio schimbare, şi că înfăţişarea mea era fără de nicio îmbunătăţire. Iar cei doi prieteni intrară la mine şi, după salmalecurile obişnuite, Si Saadi îmi spuse:

— Ei, Hassane, pentru ce ai faţa aceasta abătută şi chipul posomorât? Fără de îndoială că daravelile îţi aduc zbucium, şi schimbarea vieţii te mohorăşte oleacă!

Iar eu, cu ochii în pământ, răspunsei:

— O, stăpânii mei, Allah alungească-vă viaţa! ci ursita-i vrăjmaşa mea necontenit, iar năprasnele vremii de-acuma sunt mai rele decât ale trecutului. Cât despre încrederea pe care stăpânul meu, Si Saad, şi-a pus-o în robul său, apoi aceea a fost înşelată, nu, ce-i drept, din vina robului, ci din vina potrivniciei ursitei!

Şi le istorisii păţania mea pe de rost, aşa precum ţi-am istorisit-o, o, emire al drept-credincioşilor. Ci nu este de niciun folos s-o mai spunem încă o dată.

Când sfârşii cu povestea, văzui că Si Saadi mustăcea viclean, uitându-se la Si Saad cel tare dezamăgit. Şi urmă un răstimp de tăcere, după care Si Saad îmi spuse:

— Hotărât, izbânda nu este aceea la care mă aşteptam. Ci nu am a-ţi face nicio mustrare, măcar că povestea cu eretele este cam ciudată, şi aş putea, pe drept temei, să n-o cred şi să te bănuiesc a te fi veselit, a fi benchetuit şi a te fi ospătat cu banii pe care ţi-i dasem spre cu totul altă folosinţă. Oricum, vreau să mai fac o dată încercarea cu tine şi să-ţi mai dau alţi dinari, tot atâţia cât şi întâia oară. Căci nu vreau ca prietenul meu, Saadi, să mă învingă chiar de la cea dintâi ispitire!

Şi, rostind acestea, îmi numără două sute de dinari, spunându-mi:

— Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezecea noapte

Urmă:

— Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban.

Şi cum îl şi prinsesem de mâini spre a le duce la buzele mele, mă părăsi şi plecă împreună cu prietenul său.

Or, eu nu mă mai apucai de lucru după plecarea lor, ci încuiai degrabă prăvălia şi mă întorsei la mine acasă, ştiind că la ceasul acela nu era primejdie s-o găsesc pe nevastă-mea sau pe copii acolo. Şi pusei deoparte zece dinari din aur, din cei două sute, iar pe ceilalţi o sută nouăzeci îi înfaşurai într-o basma pe care o înnodai. Şi nu mai urma decât să găsesc un loc temeinic unde să ascund comoara. Şi-aşa că, după ce chibzuii îndelung, mă hotărâi s-o pun în fundul unei oale cu tărâţe, în care chitii că nimănuia nu are să-i dea prin cap să caute. Şi, după ce aşezai găvanul la loc în ungherul lui, plecai, pe când nevastă-mea se întorcea acasă să gătească de cină.

Şi îi spusei, la plecare, că mă duc să târguiesc nişte câne- pă, da că am să mă întorc până la ceasul mesei.

Or, pe când eu mă aflam la suk spre a face târguiala, un negustor de prafuri, din cele cu care îşi spală părul muierile când se duc la hammam, tocmai trecea pe uliţă şi facea zarvă cu strigătele lui. Iar muierea mea, care de multă vreme nu se mai lăiase, îl chemă pe neguţător. Ci, întrucât nu avea niciun gologan, nu ştia cum să facă să plătească şi gândi, zicându-şi în sinea ei: „Oala ceea de tărâţe, care zace colea de multă vreme, nu ne este de niciun folos până una alta. Aşa că am să i-o dau neguţătorului în schimb pe praful de spălat pe cap.” Şi-aşa facu. Iar neguţătorul, învoindu-se cu trocul, tocmeala fu încheiată. Şi luă găvanul, cu tot ce se afla în el.

Iar eu, la vremea cinei, mă întorsei împovărat cu cânepă, atâta câtă puteam să car, şi o pusei într-o chiţimie pe care anume o întocmisem în casă. Pe urmă mă repezii, fără a mă da de gol, să arunc o ocheadă înspre chiupul în care se aflau noroacele mele. Şi văzui ce văzui. Şi o întrebai cu năprasnă pe muierea mea pentru ce luase chiupul de la locul lui obişnuit. Iar ea îmi răspunse liniştită, istorisindu-mi schimbul cu pricina. Şi, dintr-odată, moartea cea roşie intră în sufletul meu. Şi căzui lat la pământ, ca un om cuprins de ameţeală. Şi strigam:

— Alungat să fie Cel-bătut-cu-pietre, o, femeie! Ai schimbat şi soarta mea, şi soarta ta, şi soarta copiilor noştri, pe oleacă de praf de lăiat pe cap. De data aceasta suntem pierduţi fără de mântuire!

Şi în puţine vorbe îi povestii cum sta treaba. Iar muierea, în deznădejdea ei, începu să se văicărească, să se bată peste piept, să-şi smulgă părul şi să-şi rupă hainele.

Şi ţipa:

— O, nenorocirea noastră din vina mea! Am vândut norocul copiilor noştri neguţătorului de prafuri de lăut, şi de care habar nu am cine e. Întrucât acuma a trecut întâia oară pe uliţa noastră şi nu am cum să-l mai găsesc vreodată, mai ales că o fi şi dat de punga noastră.

Pe urmă, chibzuind oleacă, începu să mă mustre pentru lipsa mea de încredere în ea, într-o treabă atâta de grea ca aceea, spunându-mi că nenorocirea de bună seamă că ar fi fost ocolită dacă i-aş fi împărtăşit taina. Şi, de altminteri, ar fi prea lung, o, doamne al meu, să-ţi deapăn ţie, care prea bine ştii ce iscusită-i limba muierilor la necaz, toate câte i le aducea durerea atuncea în gură. Şi nu ştiam ce să mai fac ca s-o potolesc. Şi-i zisei:

— O, fiică a socrului meu, domoleşte-te, rogu-te! Nu vezi că ai să-i stârneşti pe toţi vecinii cu ţipetele şi cu bocetele tale, şi chiar că nu este de nicio trebuinţă să mai afle şi ei de-a doua năpastă a noastră, când şi aşa nu le mai ajung vorbele de batjocură şi hlizelile de zeflemea şi de luat peste picior, din pricina eretelui? Şi, de data aceasta, chiar că are să li se facă de două ori mai mare bucuria de a-şi râde de prostia noastră! Încât este mai bine pentru noi, care am şi gustat din râsetele lor, să ţinem tăinuită pierderea de-acuma şi s-o îndurăm plini de răbdare, supunându-ne judeţelor celui Preaînalt. Şi-apoi să-l binecuvântăm că a binevoit să ne ia îndărăt din darurile sale numai o sută nouăzeci de galbeni, lăsându-ni-i pe aceştia zece, a căror folosinţă nu are să zăbovească a ne aduce oareşicare uşurare.

Ci, oricât de bune să fi fost judecăţile mele, muierea degeaba se tot străduia să se lase în seama lor. Şi numai încetişor-încetişor izbutii s-o alin, spunându-i:

— Suntem săraci, dreptu-i! Ci, la urma urmei, bogaţii ce au de la viaţă mai mult ca noi? Au nu răsuflăm şi noi tot din aburul pe care îl sorb ei? Au nu ne bucurăm tot de un cer şi tot de o lumină ca şi ei? Şi nu mor şi ei, până la urmă, ca şi noi?

Şi tot vorbind aşa, o, doamne al meu, izbutii nu numai s-o liniştesc, ci să mă liniştesc şi pe mine. Şi îmi văzui de munca mea, cu un cuget tot atâta de limpede ca şi cum cele două afurisite de năpaste nici nu ni s-ar fi întâmplat.

Ci tot mai rămânea un lucru ce mă râcâia: mă cuprindea spaima ori de câte ori mă întrebam cum am să dau faţă cu Si Saad, binefăcătorul meu, atunci

când avea să vie şi să-mi ceară samă de cum am folosit cei două sute de dinari din aur. Iar gândul acesta înnegura lumea şi viaţa dinaintea ochilor mei.

Într-un sfârşit, sosi şi ziua cea atâta de înfricoşată, care mă punea de faţă cu cei doi prieteni. Iar Si Saad, dacă zăbovise atâta să vină şi să afle veşti despre mine, fără de nicio îndoială că, pesemne, i-o fi zis lui Si Saadi: „Să nu ne grăbim a merge la Hassan frânghierul. Căci cu cât avem să amânăm aceasta, cu atât are să fie el mai bogat şi cu atâta mulţumirea mea are să fie mai mare.” Iar Si Saadi presupun că trebuie să-i fi răspuns: „Pe Allah! nu doresc nimic mai mult decât să fiu de un gând cu tine. Numai că tare socot că bietul Hassan are să mai aibă cale lungă de străbătut până ce să ajungă la locul unde îl aşteaptă belşugul. Da iacătă-ne că am ajuns. Şi are să ne spună chiar el cum stă cu daravelile!”

Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, eram atâta de năuc, încât nu aveam decât un dor, şi-anume acela de-a o lua la fugă spre a mă ascunde de ochii lor; şi doream din toate puterile să văd pământul cum se cască şi cum mă înghite. Aşa că, atunci când ajunseră dinaintea prăvăliei, mă prefacui că nu-i văd şi lăsai mai departe să se pară că aş fi tare prins cu munca de frânghier. Şi nu ridicai ochii să mă uit la ei decât după ce îmi deteră salamalecul şi fusei nevoit să le răspund. Şi pentru ca ocara şi osânda mea să nu dureze mai mult, nu vrusei nici măcar să aştept ca ei să mă întrebe, ci mă întorsei înspre Si Saad şi îi istorisii, dintr-o răsuflare, cea de-a doua năpastă pe care o păţisem, adică trocul pe care femeia mea îl făcuse cu oala de tărâţe în care ascunsesem punga, pe oleacă de praf de lăut. Şi, după ce mă uşurai întrucâtva astfel, lăsai ochii în jos, mă aşezai la locul meu şi mă apucai iar de munca mea, petrecând iarăşi sculul de cânepă pe după degetul cel gros de la piciorul meu cel stâng. Şi gândeam:, Am spus ce aveam de spus. Şi numai Allah ştie ce are să urmeze!”

Or, departe de a se supăra sau de a mă afurisi, facându-mă de mincinos şi de om de rea-credinţă, Si Saad izbuti să se stăpânească, fără a da în vileag nimica din ciuda ce-l fierbea văzând că ursita îi făcea în necaz cu atâta dârzie. Şi se mulţumi să-mi spună:

— La urma urmei, Hassane, este cu putinţă ca tot ceea ce îmi băsmeşti să fie adevărat, şi-i chiar cu putinţă ca şi punga cea de-a doua să se fi dus, întocmai aşa cum s-a dus şi sora ei. Ci chiar că este oarecum de mirare că eretele şi neguţătorul de praf de lăut s-au brodit taman la ceasul anume când tu erai pierdut în visare ori taman când lipseai de acasă, spre a înşfăca astfel

ceea ce era ascuns atâta de bine. Oricum, eu de-acuma mă las păgubaş de-a mă mai ispiti cu vreo altă încercare!

Pe urmă se întoarse spre Si Saadi şi îi spuse:

— Ci, o, Saadi, nu stăruiesc mai puţin a gândi că fără de bani nimica nu este cu putinţă, şi că un sărac tot sărac rămâne, câtă vreme cu munca lui n-a silit ursita să-i fie prielnică.

Ci Si Saadi răspunse:

— Mare greşeală săvârşeşti, o, preadarnicule Saad! Nu ai şovăit, spre-a face să izbândească părerea ta, să arunci patru sute de dinari, jumătate la un erete şi jumătate la un neguţător de prafuri de spălat pe cap. Ei bine, din parte-mi, eu nu am să fiu tot atâta de darnic ca tine. Ci nu vreau decât, la rându-mi, să încerc a-ţi dovedi că singur numai jocul ursitei este legea vieţii noastre, şi că singure numai judeţele sorţii sunt temeiurile norocului ori ale nenorocului, pe care putem noi să ne bizuim.

Pe urmă se întoarse înspre mine şi, arătându-mi o bucăţoaie de plumb, pe care o ridicase mai înainte de pe jos, îmi spuse:

— O, Hassane, tu cel de care norocul a fugit până acuma, tare aş vrea să-ţi viu în ajutor, aşa cum a făcut prietenul meu cel darnic, Si Saad. Ci Allah nu m-a blagoslovit cu atâtea avuţii, şi tot ceea ce pot să-ţi dau este bucata aceasta de plumb, pe care fără de îndoială că a pierdut-o vreun pescar târându-şi pe jos năvoadele.

La vorbele lui Si Saadi, prietenul său, Si Saad, începu să râdă cu hohote, gândind că acela vrea să-mi facă vreo şolticărie. Ci Si Saad nu luă seama şi îmi întinse cu un chip falnic bucata de plumb, zicându-mi:

— Ia-o, şi lasă-l pe Si Saad să râdă. Întrucât are să vină o zi când bucata aceasta de plumb, dacă aşa are să fie voia sorţii, ţi se va dovedi mai de folos decât tot argintul din zăcători.

Iar eu, ştiindu-l ce om de bine era Si Saadi, şi cât de mare era înţelepciunea lui, nu vrusei să-l supăr cumva făcând vreo împotrivire cât de cât. Şi luai bucata de plumb, pe care mi-o întindea, şi o băgai cu grijă la chimirul meu gol de orice gologan. Şi nu pregetai să-i mulţumesc fierbinte şi pentru urările, şi pentru gândurile lui bune. Şi-apoi cei doi prieteni mă părăsiră, spre a-şi urma preumblarea, pe când eu mă apucam iarăşi de munca mea.

Şi seara, când mă dusei acasă şi când după cină mă dezbrăcai să mă culc, simţii deodată ceva care se rostogoli pe jos. Şi, după ce îl căutai şi îl găsii, văzui că era bucata de plumb, care alunecase din chimir. Şi fără a-i da nici

cea mai mică luare-aminte, o pusei la întâmplare unde nimerii şi mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult până ce…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi una noapte

Urmă:

…şi mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult până ce să adorm.

Or, în noaptea aceea, trezindu-se la un ceas tare devreme, cum îi era obiceiul, un pescar dintre megieşii mei, când îşi cercetă năvoadele, până a le lua în spinare, văzu că le lipsea o bucată de plumb, tocmai într-un loc unde lipsa plumbului era o lipsă tare păcătoasă pentru buna folosire a sculei lui de muncă. Şi cum nu avea alta la îndemână de pus în loc, şi cum nu era nici vreme de mers să cumpere din suk, dat fiind că toate prăvăliile erau închise, se văzu la mare ananghie, gândind că, dacă nu pleacă la pescuit cu două ceasuri până în ziuă, nu o să aibă cu ce să-şi îndestuleze a doua zi casa. Şi-atunci, se hotărî a-i spune nevesti-sii să se ducă, în pofida ceasului nepotrivit şi a supărării ce avea s-o pricinuiască, să-i scoale pe vecinii mai apropiaţi şi să le arate care-i necazul, rugându-i să-i caute vreo bucată de plumb, ca s-o pună în locul celei ce lipsea de la năvodul lui.

Şi cum noi eram taman vecinii cei mai apropiaţi ai pescarului, femeia veni să bată mai întâi la poarta noastră, gândind în sine-şi, de bună seamă: „Hai să încerc să cer plumb de la Hassan frânghierul, măcar că ştiu de amar de vreme că anume chiar la el trebuie să te duci atunci când nu ai trebuinţă de nimic.” Şi bătu la poartă mai departe, până ce mă deşteptai. Şi strigai:

— Cine-i la poartă?

Ea răspunse:

— Eu sunt, fata socrului pescarului *Cutare*, vecinul tău! O, Hassane, mi-e obrazul mohorât că te scol în felul acesta din somn, da-i vorba de unealta de muncă a tatălui copiilor mei şi mi-am silit sufletul la fapta aceasta lipsită de cuviinţă. Iartă-ne, rogu-te! şi spune-mi, ca să nu te ţin prea mult afară din patul tău, nu cumva ai vreo bucată de plumb s-o împrumuţi soţului meu ca să-şi dreagă năvoadele?

Şi pe dată îmi adusei aminte de plumbul ce mi-l dăduse Si Saadi, şi gândii: „Pe Allah, n-aş avea cum să mă folosesc mai bine de el decât făcându-i un bine vecinului meu, tatăl copiilor.” Şi-i răspunsei vecinei că aveam chiar o

bucată ce s-ar putea potrivi, şi mă dusei să caut pe pipăite bucata cu pricina, şi o dădui nevesti-mii ca să i-o ducă chiar ea vecinei.

Şi biata femeie, bucuroasă că nu venise degeaba şi că nu se întorcea acasă fără de izbândă, îi spuse femeii mele:

— O, vecină a noastră, mare bine ne-a făcut în noaptea aceasta şeicul Hassan. Încât, în schimb, tot peştele pe care omul meu are să-l tragă la cea dintâi aruncătură a năvoadelor are să fie scris întru norocul vostru, şi-avem să vi-l aducem mâine. Pe capul nostru!

Şi dete fuga să-i ducă bucata de plumb vecinului nostru pescarul, care numaidecât îşi drese cu el năvoadele şi plecă la pescuit, cu două ceasuri până-n ziuă, după obiceiul lui.

Or, cea dintâi aruncătură de năvod întru norocul nostru nu-i aduse decât numai un peşte. Da peştele acela era lung de mai bine de un cot, şi gras pe măsură. Şi ni-l puse deoparte în coşul lui şi îşi văzu mai departe de pescuit. Ci, dintre toţi peştii pe care îi mai scoase, niciunul nu fu pe potriva celui dintâi, ca frumuseţe şi ca mărime. Şi-aşa că, atunci când îşi isprăvi pescuitul, grija lui cea dintâi, până a se duce să vândă în suk roada pescuitului, fu de a pune pe un strat de iarbă înmiresmată peştele menit nouă şi de a ni-l aduce, spunându-ne:

— Facă-vi-l Allah cât mai plăcut şi cât mai gustos!

Şi adăugă:

— Mă rog vouă să primiţi darul acesta, măcar că nu este destul de falnic şi de potrivit. Şi iertaţi-ne pentru puţinătatea lui, o, vecinilor! Întrucât acesta-i norocul vostru şi-atâta a fost aruncătura mea dintâi de năvod.

Iar eu răspunsei:

— Acesta-i un târg din care tu ieşi păgubit, o, vecine! Întrucât acuma-i întâia oară când se vinde un peşte de frumuseţea şi de preţul acesta pe o bucată de plumb, care de-abia dacă face un gologănuţ de aramă. Ci îl primim ca pe un dar din partea ta şi ca să nu te supărăm, întrucât ni-l aduci cu inima prietenoasă şi darnică.

Şi mai schimbarăm câteva politeţuri de-acestea, apoi se duse. Iar eu îi dădui soţiei mele peştele de la pescar, spunându-i:

— Vezi tu, o, femeie, că Si Saadi n-a greşit când mi-a spus că o bucată de plumb ar putea să-mi fie mai de folos, dacă vrea Allah, decât tot aurul din Sudan? Ia uite un peşte cum nici emirii şi nici sultanii n-au văzut vreodată pe tablalele lor!

Iar soţia, măcar că tare bucuroasă la vederea peştelui, nu mă lăsă fără răspuns:
— Aşa-i, pe Allah! Dar cum să fac să-l gătesc? Că noi nu avem nici grătar, şi nu avem nici baremi vreun vas îndestul de mare spre a-l găti întreg.
Iar eu zisei:
— Nu este nimica, noi tot avem să-l mâncăm, fie întreg, fie bucăţit! Aşa că nu-ţi mai face griji să-i jertfeşti înfăţişarea cea de pe dinafară, şi nu te sfii să-l tai în bucăţi ca să ni-l găteşti cu sos.
Iar femeia, după ce îl despică pe din două, îi scoase măruntaiele şi văzu în mijlocul lor ceva ce strălucea cu o lumină vie. Şi scoase lucrul acela de acolo, îl spălă în găleată şi văzurăm că era o bucată de sticlă, mare cât un ou de porumbel, şi străvezie ca apa de izvor. Şi după ce ne uitarăm la ea o vreme, o dete copiilor, să se joace cu ea şi ca să n-o mai stânjenească pe mama lor, care gătea peştele cel minunat.
Or, seara, la ceasul cinei, femeia mea băgă de seamă că, măcar că încă nu aprinsese opaiţul, o lumină, pe care nu ea o aprinsese, lumina odaia. Şi se uită în toate părţile să vadă de unde venea lumina aceea, şi văzu că se revărsa din oul de sticlă, pe care copiii îl lăsaseră pe jos. Şi luă oul acela şi-l puse pe marginea prichiciului, la locul obişnuit al lămpii. Şi stam până peste fire de minunaţi, când văzurăm puterea luminii ce se revărsa din ea, şi strigai:
— Pe Allah! o, fiică a socrului meu, iacătă că bucata de plumb a lui Si Saadi nu doar că ne hrăneşte, dar ne şi luminează, şi are să ne cruţe de-acuma înainte de cumpăratul uleiului pentru opaiţ.
Şi, la lumina vrăjită a oului de sticlă, mâncarăm peştele cel gustos, sporovăind despre îndoitul chilipir din ziua aceea binecuvântată, şi preamărindu-l pe Atoateîmpărţitorul pentru binefacerile sale. Şi ne culcarăm, în noaptea aceea, mulţumiţi de soarta noastră şi nedorindu-ne nimic mai mult decât ca lucrurile să ţie tot aşa.
Or, a doua zi, zvonul despre sticla luminătoare, pe care o găsisem în pântecele peştelui, nu zăbovi, datorită limbii celei lungi a fiicei moşului meu, să se împrăştie în mahala. Şi nu peste mult soţia mea se pomeni că vine la ea o evreică, vecină de-a noastră, al cărei soţ era giuvaiergiu în suk. Şi, după salamalecurile şi urările de datină dintr-o parte şi din cealaltă, evreica, după ce măsură îndelung oul de sticlă, îi spuse nevesti-mii:
— O, vecină Aişah, mulţumeşte lui Allah că m-a abătut azi pe la tine. Căci, dat fiind că îmi place bucata aceasta de sticlă, şi că mai am una

aproape la fel cu care mă împodobesc uneori şi care ar face pereche cu aceasta de-aici, aş dori să ţi-o cumpăr, şi îţi dau pe ea, fără a mă precupeţi, o grămadă de bani: zece dinari din aur noi!

Ci copiii noştri, când auziră că e vorba să li se vândă jucăria, se puseră pe plâns, rugându-se de mama lor să ţină oul pentru ei. Iar ea, ca să-i potolească şi întrucât, de asemenea, oul acela ne ţinea loc de lampă, nu primi preţul cel atât de ispititor, spre marea ciudă a evreicei, care plecă tare mohorâtă.

Estimp, mă întorsei şi eu acasă de la munca mea, iar soţia îmi povesti toate câte se petrecuseră. Şi-i răspunsei:

— Hotărât, o, fiică a lui moşu-meu, dacă oul nostru de sticlă nu ar avea un anume preţ, fiica aceea de evrei nu ne-ar fi ispitit cu cei zece dinari ai ei. Aşa că mie mi se năzare gândul că are să se întoarcă iar cu ispita şi are să ne dea şi mai mult. Ci, urmând cele ce am să văd, am să mă ţin tare, ca să facă să ridice preţul.

Şi acestea mă făcură să mă gândesc la vorbele lui Si Saad, care îmi prorocise că o bucată de plumb ar putea împlini neabătut avuţia unui om, dacă aşa i-ar fi ursita. Şi aşteptai cu toată nădejdea ca ursita mea să se arate, într-un sfârşit, după ce fugise de la mine atâta amar de vreme.

Or, chiar în seara aceea, întocmai precum prepusesem, evreica, soţia giuvaiergiului, veni iarăşi la soţia mea; şi, după salamalecurile şi urările îndătinate, îi zise:

— O, vecină Aişah, cum de poţi să arunci darurile Atoateîmpărţitorului? Că oare nu-i a le arunca, dacă nu vrei să primeşti pâinea pe care ţi-o întind pentru o bucată de sticlă? Ci întrucât este spre binele copiilor tăi, află că i-am spus soţului meu despre oul vostru, iar el, întrucât sunt însărcinată şi nu se cade ca dorinţa unei femei însărcinate să se întoarcă în ea neîmplinită, s-a învoit să mă lase a-ţi plăti douăzeci de dinari din aur, din aur nou, ca preţ pe bucata ta de sticlă!

Ci soţia mea, pe care o povăţuisem în privinţa aceasta, răspunse:

— Eh, uallah! o, vecină, tu mă faci să mă întorc eu în mine. Ci eu nu am niciun cuvânt în casă, numai fiul socrului meu este stăpân aici, şi peste tot ce se află aici, şi cu el se cade să vorbeşti. Aşteaptă-l, dară, să se întoarcă şi să-i spui preţul tău!

Şi-aşa că, atunci când mă întorsei acasă, evreica îmi spuse şi mie ceea ce îi spusese soţiei mele, şi adăugă:

— Îţi aduc pâinea copiilor tăi, bre omule, pentru o bucată de sticlă. Ci dorinţa mea de femeie însărcinată se cuvine să fie împlinită, iar soţul meu nu vrea să-şi împovăreze cugetul cu dorinţa unei femei însărcinate. Pentru aceea s-a învoit să mă lase a face târguiala şi vânzarea aceasta, cu aşa o pierdere mare pentru el.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce o lăsai pe femeie să-mi înşiruie tot ce avusese de înşiruit, îmi luai un răgaz spre a-i răspunde şi sfârşii, drept orice răspuns, cu a mă uita la ea fără să rostesc vreo vorbă, clătinând numai din cap.

Când văzu aşa, femeia se îngălbeni de tot la obraz, se uită la mine cu nişte ochi plini de iscodeli şi îmi zise:

— Roagă-te întru Profetul tău, o, musulmanule!

Iar eu răspunsei la fel:

— Asupra-i fie rugăciunea şi pacea, o, necredincioaso, şi milele cele mai alese ale unuia singur Dumnezeu!

Şi ea iarăşi:

— Pentru ce ochiul acesta gol, o, părinte de copii, şi clătinarea aceasta din cap a neprimirii, dinaintea dărniciilor Atoateîmpărţitorului asupra casei tale, prin mijlocirea noastră?

Eu răspunsei:

— Dărniciile lui Allah asupra drept-credincioşilor lui, o, fiică de necredincioşi, sunt de mult dincolo de orice preţ! Preamărit fie El, fără de mijlocirea acelora ce rătăcesc afară din calea cea dreaptă!

Iar ea îmi zise:

— Atunci, nu vrei cei douăzeci de dinari din aur?

Şi, după ce eu făcui iarăşi semnul de nevrere, îmi spuse:

— Atunci, o, vecine, îţi dau pentru sticla ta cincizeci de dinari din aur! Eşti mulţumit?

Şi iarăşi, cu chipul meu cel mai senin, dădui din cap a neprimire. Şi mă uitai…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi doua noapte

Urmă:

…şi din nou, cu chipul meu cel mai senin, dădui din cap a neprimire. Şi mă uitai în altă parte.

Atunci, soţia giuvaiergiului îşi strânse vălurile, ca a plecare, porni înspre uşă, făcu mişcarea de a deschide şi, parcă răzgândindu-se dintr-odată, se întoarse înspre mine şi îmi zise:
— Ultimul cuvânt! O sută de dinari din aur! Şi nici baremi nu ştiu dacă soţul meu are să vrea să-mi dea atâta amar de bănet!
Iar eu, atunci, catadicsii a-i răspunde şi îi spusei, nu fără o strâmbătură de adâncă nepăsare:
— Nu că vreau să te văd cum pleci nemulţumită, o, vecină, da eşti tare departe de socoteală. Întrucât oul acesta de sticlă, pe care îmi dai preţul acela de râs, de o sută de dinari, este un lucru năzdrăvan, iar povestea lui este tot atâta de năzdrăvană ca şi el. Drept aceea, şi numai ca să vă fac plăcere, ţie şi vecinului nostru, şi ca nu care cumva să întorc dorinţa unei femei însărcinate, mă mărginesc să cer, ca preţ pentru oul de lumină, numai o sută de mii de dinari din aur, niciunul mai mult, niciunul mai puţin. Şi nu ai decât să-l iei ori să-l laşi, întrucât alţi giuvaiergii au să-mi dea şi mai mult, fiind mai ştiutori decât soţul tău asupra preţului adevărat al lucrurilor frumoase fără de pereche. Iar în ceea ce mă priveşte, mă jur dinaintea lui Allah Atoateştiutorul că nu am să mai întorc preţăluirea de-acuma, fie spre-a o spori, fie spre-a o scădea. Uassalam!
Când auzi vorbele mele şi când le pricepu tâlcul, femeia nu mai găsi nimic de răspuns şi îmi zise, plecând:
— Eu nu vând şi nici nu cumpăr. Ci bărbatul meu este capul. Dacă târgul o să-l ispitească, are să-ţi vorbească. Numai făgăduieşte-mi că o să ai răbdare, mai înainte de-a porni vreo tocmă cu alţii, să aştepţi până vede şi el oul de sticlă!
Şi îi dădui făgăduinţa. Şi plecă.
Or, eu, o, emire al drept-credincioşilor, după tocmeala aceea, nu mă mai îndoii că oul, pe care îl socoteam a fi de sticlă, n-ar fi vreo gemmă de mare, căzută din cununa vreunui sultan de sub ape. Şi, de altminteri, ştiam şi eu, ca toată lumea, ce comori zac în adâncuri, cu care se împodobese fetele mării şi domniţele mării. Şi chilipirul ce nimerise peste mine era spre a mă întări în credinţa mea. Şi îl preamării pe Atoateîmpărţitorul carele prin mijlocirea peştelui pescarului pusese în mâinile mele acel lucru minunat din podoabele copilelor mărilor. Şi hotărâi să nu mă clintesc de la preţul de o sută de mii de dinari, pe care i-l hotărâsem soţiei evreului, da gândeam că mai bine aş fi făcut să nu mă fi grăbit a hotărî aşa preţăluiala mea, când poate că aş fi izbutit să dobândesc şi mai mult de la giuvaergiu. Ci întrucât

hotărâsem preţul cu atâta juruinţă, nu vrusei să mă dezic cumva şi mă legai să mă ţin de ceea ce hotărâsem.

Şi, aşa cum socotisem, însuşi giuvaiergiul nu zăbovi să se înfăţişeze acasă la mine. Şi avea un chip mohorât, care chiar că nu-mi prorocea nimica bun, şi mai degrabă mă prevestea că puiul de lele avea să se slujească de toată viclenia lui spre a-mi fitui gemma ca pe nimica. Iar eu, la rându-mi, stam cu ochii în patru, da cu chipul cel mai zâmbitor şi cel mai binevoitor, şi îl rugai să şadă jos pe rogojină. Şi, după salamalecurile şi urările îndătinate, îmi zise:

— Nădăjduiesc, o, vecine, că la vremea aceasta cânepa nu este prea scumpă şi că neguţătoriile prăvăliei tale sunt binecuvântate!

Iar eu, pe acelaşi glas, răspunsei:

— Binecuvântarea lui Allah nu este de lipsă la drept-credincioşii săi, o, vecine. Ci nădăjduiesc că neguţătoriile din sukul giuvaiergiilor îţi sunt prielnice.

Iar el îmi spuse:

— Pe viaţa lui Ibrahim şi a lui Iacub, o, vecine, se clatină! se clatină! Şi de-abia dacă avem cu ce să mâncăm o bucată de pâine şi-un pic de brânză.

Şi vorbirăm mai departe aşa, o bună bucată de vreme, fără a pomeni de lucrul care numai la el ne era gândul, până ce evreul, văzând că nu scoate nimic de la mine pe calea aceasta, sfârşi cu a-mi spune, el cel dintâi:

— Fiica socrului meu, bre vecine, mi-a vorbit despre un oarecare ou de sticlă, de altminteri fără mare preţ, ce slujeşte de jucărie copiilor tăi, şi ştii şi tu că unei femei, când este însărcinată, aşa cum este a mea, îi vin nişte dorinţe aşa ciudate şi anapoda. Ci beleaua-i că suntem nevoiţi a îndeplini asemenea marafeturi, măcar şi când ar fi de neîmplinit, altmintrelea lucrul jinduit ar putea să se pecetluiască pe trupul copilului şi să-l pocească. Şi, la întâmplarea de faţă, întrucât pofta soţiei mele s-a îndreptat asupra oului vostru de sticlă, tare mă tem că dacă nu i-o împlinesc am să văd oul cum se tipăreşte cu toată grosimea lui asupra nasului copilului nostru, la naştere, ori asupra altei *cutare* părţi încă şi mai gingaşe, şi pe care buna-cuviinţă nu-mi îngăduie să-i zic pe nume. Mă rog, dar, ţie, o, vecine, să-mi arăţi mai întâi oul de sticlă şi, dacă am să văd că nu îmi este cu putinţă să cumpăr unul la fel din suk, să binevoieşti a mi-l vinde, plătindu-ţi-l cu un preţ cumpătat, pe care să mi-l spui, fără a te bucura prea tare de împrejurare.

Iar eu, la vorbele giuvaiergiului, răspunsei:

— Ascult şi mă supun.

Şi mă sculai şi mă dusei la copiii mei, care se jucau pe bătătură cu oul, şi li-l luai din mâini, în pofida ţipetelor şi a plânsetelor lor. Pe urmă mă întorsei în odaie, unde giuvaiergiul mă aştepta stând jos pe rogojină, şi închisei uşa şi ferestrele, aşa fel ca să fac un întuneric cât mai deplin, da cerându-mi iertăciune pentru purtarea mea. Şi după ce făcui aşa, scosei oul din sân şi îl pusei cât mai la vedere pe un tăbuiaş, dinaintea evreului.

Şi pe dată odaia se lumină, de parcă s-ar fi aprins patruzeci de făclii. Iar evreul, la priveliştea aceea, nu se putu opri să nu strige:

— Asta-i gemma lui Soleiman ben Daud, una dintre cele ce-i împodobesc cununa!

Şi după ce se minună în felul acesta, îşi dete seama că spusese prea mult şi o întoarse, adăugând:

— Da am mai avut una la fel în mâinile mele. Şi întrucât nu era lesne de vândut, m-am grăbit s-o dau în pierdere! Oh, vai, de ce-o fi trebuind acuma ca fiica socrului meu să fie însărcinată şi să mă silească să târguiesc un lucru care nu se poate vinde?

Pe urmă îmi spuse:

— Cât ceri, bre vecine, spre vânzarea oului acesta de mare?

Şi răspunsei:

— Nu este de vânzare, bre vecine! da aş putea să ţi-l dau, spre a nu o face cumva pe fiica socrului tău să se întoarcă în sineşi! Şi am şi hotărât preţul de vânzare. Şi nu am să-l mai întorc, martor mi-e Allah!

Iar el îmi spuse:

— Fii om cuminte, bre fecior de oameni de treabă, şi nu-mi prăpădi casa! Că de mi-aş vinde eu şi prăvălia, şi casa, şi de m-aş vinde şi pe mine în sukul telalilor, cu nevasta şi cu copiii mei la un loc, şi tot n-aş ajunge să încherb aşa o groază de bănet cât ai hotărât tu, de bună seamă că numai în chip de glumă! O sută de mii de dinari din aur, ya Allah? o sută de mii de dinari din aur, o, şeicule, niciunul mai mult, niciunul mai puţin? Păi tu ceri moartea mea!

Iar eu, deschizând iarăşi uşa şi ferestrele, răspunsei liniştit:

— O sută de mii de dinari, niciunul mai mult! de-aş ridica preţul, ar fi necinstit. Dar niciunul mai puţin! Ori iei oul, ori îl laşi!

Şi adăugai:

— Ba, de ştiam că oul acesta minunat este o gemmă dintre gemmele de mare din cununa lui Soleiman ben Daud – asupra-le fie rugăciunea şi pacea! –, nu o sută de mii de dinari ţi-aş fi cerut, ci de zece ori o sută de mii şi, pe

deasupra, şi niscaiva gherdane şi giuvaieruri din prăvălia ta, ca dar pentru soţia mea, care a stârnit daravela dând în vileag lucrul găsit de noi. Aşa că socoteşte-te tare norocos că scapi cu preţul acesta de râs, bre omule, şi du-te de adu aurul!

Iar giuvaiergiul, cu nasul tare alungit, văzând că nu mai are nimic de făcut, chibzui o vreme, pe urmă se uită la mine cu hotărâre şi spuse, scoţând un oftat lung:

— Aurul este la poartă! Dă-mi gemma!

Şi, rostind acestea, scoase capul pe fereastră şi strigă la un rob arap, ce sta în uliţă ţinând de căpăstru un catâr încărcat cu nişte saci:

— Hei, Mubarak! suie sacii şi cântarul aici!

Iar arapul sui în casa mea sacii plini cu dinari, şi evreul îi spintecă unul după altul şi îmi cântări cei o sută de mii de dinari, atâta cât cerusem, niciunul mai mult, niciunul mai puţin. Iar fiica socrului meu goli lada noastră cea mare de scândură, că numai atâta aveam, de toate catrafusele ce se aflau în ea, şi ne-o umplurăm cu aurul de la evreu. Şi-atunci numai scosei din sân, unde o pusesem în bună pază, gemma cea solomonică şi i-o dădui evreului, spunându-i:

— Deie Allah s-o vinzi de zece ori mai scump decât ai cumpărat-o!

Iar el începu să râdă cu gura până la urechi, spunându-mi:

— Pe Allah! o, şeicule, nu este de vânzare. Este menită să împlinească pofta soţiei mele însărcinate.

Şi îşi luă rămas-bun de la mine şi îmi arătă numaidecât lăţimea spetelor.

Şi-atâta cu el!

Dar în ceea ce îi priveşte pe Si Saad, pe Si Saadi şi norocul meu prin mijlocirea peştelui, iacătă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi treia noapte

Urmă:

…Dar în ceea ce îi priveşte pe Si Saad, pe Si Saadi şi norocul meu prin mijlocirea peştelui, iacătă!

Când mă văzui aşa, de la o zi la alta, cu mult mai bogat decât şi-ar fi jinduit sufletul meu, şi înotând în aur şi în îmbelşugare, nu uitai nicidecum că nu eram, până la urma urmei, decât un fost frânghier sărac, fiu de frânghier, şi mulţumii Atoateîmpărţitorului pentru darurile sale, şi cugetai

ce folosinţă se cădea să dau de aci înainte bogăţiilor mele. Ci dintru-ntâi aş fi vrut să mă duc şi să sărut pământul dintre mâinile lui Si Saadi, spre a-i dovedi îndatorinţa mea, şi tot aşa să fac şi faţă de Si Saad, căruia, la urma urmelor, şi măcar că nu izbutise ca Si Saadi în gândurile cele bune, pe care mi le nutrise, tot lui îi datoram a fi ceea ce eram. Ci mă opri sfiala; şi, de altminteri, nici nu ştiam tocmai bine unde şedeau cu casa niciunul dintre ei doi. Fapt pentru care lăsai să-i aştept a veni aduşi de chiar îndemnul inimii lor spre a afla veşti despre frânghierul Hassan cel sărac – aibă-l Allah întru mila sa pe acela, dat fiind că iacătă-l răposat şi dat fiind că tinereţea lui a fost tare ticăloasă!

Şi aşteptându-i, hotărâi să dau cea mai bună întrebuinţare cu putinţă averii ce-mi fusese scrisă. Iar fapta mea cea dintâi nu fu de a-mi cumpăra niscaiva haine făloase, ci de a mă duce să-i strâng pe toţi frânghierii cei săraci din Bagdad, care trăiau tot în starea de ticăloşie în care trăisem şi eu atâta amar de vreme, şi după ce îi adunai la un loc, le spusei:

— Iacătă că Atoateîmpărţitorul mi-a scris belşug şi mi-a trimis milosârdiile sale, atunci când eram cel mai nevrednic de ele. Şi drept aceea, o, fraţilor musulmani, ţin ca huzmeturile celui Preaînalt să nu rămâie strânse numai asupra unui cap, ci să puteţi a vă bucura şi voi de ele, după trebuinţele voastre. Încât, începând de astăzi, vă iau pe toţi în slujba mea, punându-vă să lucraţi pentru mine la treburile de frânghierie, încredinţându-vă că aveţi să fiţi plătiţi larg, după iscusinţa voastră, la sfârşitul zilei de muncă. În felul acesta, aveţi încredinţarea de-a câştiga din belşug pâinea alor voştri, fără a fi vreodată înfricoşaţi de ziua de mâine. Şi iacătă pentru ce v-am strâns aici. Şi aceasta-i ceea ce aveam a vă spune. Ci cel mai darnic şi cel mai filotim numai unul Allah este!

Iar frânghierii îmi mulţumiră şi mă preamăriră pentru gândurile mele bune faţă de ei şi primiră cele ce le făgăduiam. Şi de-atunci trudesc pe seama mea netulburaţi şi bucuroşi că viaţa lor şi a copiilor lor este la adăpost. Iar eu însumi, datorită isnafului acesta al nostru, nu făcui decât să-mi sporesc câştigurile şi să-mi chibzuiesc şi mai temeinic starea.

Or, trecuse oarecare vreme din ziua în care părăsisem căsuţa mea cea veche şi săracă spre a mă aşeza în alta pe care o ridicasem cu multă cheltuială în mijlocul unor grădini, când Si Saad şi Si Saadi se gândiră, într-un sfârşit, să vină să mai afle veşti despre săracul de frânghier Hassan pe care îl ştiau. Iar uimirea lor fu până peste poate când îi întrebară pe vecinii noştri, văzând prăvălia mea închisă, de parcă aş fi murit, şi când aceştia îi

vestiră că nu numai că sunt tot în viaţă, ci şi că ajunsesem unul dintre neguţătorii cei mai bogaţi din Bagdad, că stau într-un sarai minunat, împrejmuit de grădini, şi că nu mi se mai spune Hassan frânghierul, ci Si Hassan cel Măreţ.

Atunci, după ce dobândiră ştirile de trebuinţă despre locul unde se afla satul meu, porniră într-acolo şi nu peste mult ajunseră dinaintea porţii celei mari, care da înspre grădini. Iar portarul îi pofti să străbată un crâng de portocali şi de lămâi împovăraţi de roadă şi care îşi aveau rădăcinile scăldate într-o apă vie, ce curgea necurmat printr-un şănţuleţ ce-şi avea obârşia la pârâu. Iar când ajunseră în sala de primire, se şi aflau sub vraja revenelii, a umbrei de frunzare, a susurului de apă şi a cântecului de păsări.

Iar eu, de îndată ce unul dintre robii mei mă vesti despre venirea lor, dădui fuga să le ies înainte şi vrusei să-i apuc de pulpana mantiei şi să le-o sărut. Ci nu mă lăsară şi mă sărutară de parcă aş fi fost frate cu ei, iar eu îi poftii atunci să ia loc în chioşcul ce se alungea înspre grădină, rugându-i să şadă la locul de cinste, ce le era datorat. Iar eu şezui mai la o parte, aşa cum se cuvine.

Şi după ce poruncii să li se aducă sorbeturi şi răcoritoare, le povestii tot ce mi se întâmplase, punct cu punct, fără a uita nici cel mai mic amănunt. Ci nu este de folos să le mai spunem pe toate încă o dată. Şi Si Saadi, peste măsură de bucuros, se întoarse înspre prietenul său şi îi spuse:

— Iacătă, o, Si Saad!

Şi nu-i mai zise nimic.

Şi încă nu se desmeticiseră din minunarea în care îi aruncase istorisirea mea, când doi dintre copiii mei, ce se jucau prin grădină, intrară deodată ţinând în mâini un cuib mare de pasăre, pe care îl dăduse jos, la rugămintea lor, din vârful unui curmal, robul ce le veghea jocurile. Şi rămaserăm tare uimiţi când văzurăm că acel cuib, în care se aflau câţiva pui de erete, era întocmit într-un turban. Iar eu, după ce cercetai mai îndeaproape turbanul, cunoscui, fără putinţă de îndoială, că era chiar turbanul pe care mi-l şterpelise odinioară eretele cel hoţ. Şi mă înturnai înspre oaspeţii mei şi le spusei:

— O, stăpânii mei, mai ţineţi minte turbanul pe care îl purtam în ziua în care Si Saad mi-a dăruit cele dintâi două sute de dinari?

Iar ei răspunseră:

— Nu, pe Allah! nu prea-l mai ţinem minte!

Iar Si Saad adăugă:

— Da eu hotărât că am să-l cunosc dacă cei o sută nouăzeci de dinari s-ar afla în el!

Iar eu răspunsei:

— O, stăpânii mei, să n-aveţi nicio îndoială!

Şi ridicai puişorii, pe care îi dădui copiilor, şi desprinsei cuibul, şi desfăşurai turbanul în toată lungimea lui. Şi la capăt de tot, neatinsă şi înnodată întocmai cum o înnodasem eu, atârna punga lui Si Saad cu dinarii în ea.

Şi cei doi oaspeţi ai mei încă nu-şi veniseră în fire din uluială, când unul dintre grăjdarii mei intră ţinând în mâini o oală de tărâţe, pe care o cunoscui numaidecât a fi oala pe care soţia mea o dăduse odinioară neguţătorului de prafuri de lăut pe cap. Şi grăjdarul îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, oala aceasta, pe care am cumpărat-o astăzi din suk, din pricină că uitasem să iau cu mine tainul calului pe care călăream, are în ea un săcuţ înnodat, pe care îl aduc în mâinile tale.

Şi cunoscurăm cea de-a doua pungă a lui Si Saad.

Şi din ziua aceea, o, emire al drept-credincioşilor, trăim tustrei ca prieteni, încredinţaţi de aci înainte de puterea ursitei şi minunaţi de căile de care se slujeşte ea spre a-şi împlini judeţele.

Şi întrucât bunurile de la Allah se cuvine să ajungă la săracii săi, nu pregetai să mă folosesc de ele spre a face milele şi pomenile arătate la *Sfânta Carte.* Şi drept aceea m-ai văzut dând pomană cerşetorului, pe podul Bagdadului.

Şi-aceasta-i povestea mea!

După ce califul auzi istorisirea aceasta a şeicului cel filotim, îi spuse:

— Hotărât, o, şeicule Hassan, căile ursitei sunt pline de minuni şi, ca dovadă în sprijinul celor ce mi-ai istorisit, vreau să-ţi arăt ceva!

Şi se întoarse înspre vizirul vistieriei şi îi spuse câteva vorbe la ureche. Şi vizirul ieşi, ci spre a se întoarce iar peste câteva clipe, cu o cutioară în mână. Şi califul luă cutioara, o deschise şi îi arătă ce se afla în ea şeicului, care cunoscu pe dată gemma cea solomonică, pe care o vânduse giuvaiergiului. Şi Al-Raşid îi spuse:

— Gemma a intrat în vistieria mea, chiar în ziua în care i-ai vândut-o giuvaergiului.

Pe urmă se întoarse spre al patrulea ins, care era dascălul de şcoală cel beteag şi cu gura ruptă, şi îi spuse:

— Povesteşte ceea ce ai să ne povesteşti.
Şi omul, după ce sărută pământul dintre mâinile califului, spuse:

Povestea dascălului de şcoală olog şi cu gura ruptă

În ceea ce mă priveşte, află, o, emire al drept-credincioşilor, că eu am intrat în viaţă ca dascăl de şcoală şi aveam sub mâna mea optzeci de băieţi. Iar păţania mea cu băieţii aceia este de-a mirările.

Sunt dator să încep cu a-ţi spune, o, doamne al meu, că eram aspru faţă de ei până peste marginile asprimii, şi crunt, şi neînduplecat, până într-atâta, încât chiar şi în recreaţie le ceream să-şi urmeze munca şi nu le dam drumul acasă decât la vreme de un ceas după asfinţitul soarelui. Şi chiar şi-atunci nu pregetam să-i priveghez, ţinându-mă pe urmele lor prin sukuri şi prin mahalale, spre a nu-i lăsa să se joace cu haimanalele care să-i fi stricat.

Or, tocmai asprimea aceea fu pricina ce trase asupra capului meu năpastele, precum ai să vezi, o, emire al drept-credincioşilor.

Într-adevăr, într-o bună zi, intrând în sala de cetire, la ceasul când toţi şcolarii mei erau strânşi acolo, îi văzui deodată cum se ridică toţi în picioare şi cum se minunează într-un glas:

— O, învăţătorule, ce galben eşti astăzi la chip!

Iar eu rămăsei tare nedumerit; ci întrucât nu simţeam niciun rău lăuntric, ce-ar fi putut să-mi gălbenească chipul, nu fusei tulburat prea peste măsură de ştirea aceea şi începui lecţia ca de obicei, strigând la copii:

— Începeţi, o, puşlamalelor! este ceasul de muncă!

Ci iacătă că şcolarul priveghetor veni la mine cu o faţă tare îngrijorată şi îmi zise:

— Pe Allah! o, învăţătorule, eşti tare galben la obraz astăzi, şi alunge Allah orice rău! Mai bine să ţin eu lecţia în locul tău astăzi, dacă eşti bolnav rău.

Şi, totodată, şcolarii toţi, cu chipurile pline de mare îngrijorare, se uitau la mine cu milă, de parcă stam să-mi şi dau sufletul. Iar eu, până la urmă, mă simţii tare tulburat şi îmi zisei în sine-mi: „O, *Cutare*, pesemne că trebuie să-ţi fie tare rău fără să-ţi dai seama. Iar bolile cele mai rele sunt tocmai acelea ce intră în trup pe furiş, fără ca ivirea lor să se dea în vileag cu vreo greutate prea vădită.” Şi mă ridicai pe clipă pe dată, încredinţai clasa

şcolarului priveghetor şi intrai în haremul meu, unde mă culcai iar, spunându-i soţiei mele:

— Pregăteşte-mi ceea ce se pregăteşte spre a mă doftorici de boala gălbenelii!

Şi rostii acestea scoţând nişte ofuri amarnice şi gemând, de parcă chiar aş fi fost sub puterea tuturor ciumelor şi a tuturor bolilor năprasnice.

Estimp, şcolarul priveghetor bătu la uşă şi ceru îngăduinţă să intre. Şi îmi înmână optzeci de drahme, spunându-mi:

— O, învăţătorule, şcolarii tăi cei cuminţi au pus mână de la mână spre a-ţi face darul acesta, pentru ca dăscăliţa noastră să poată să te îngrijească în toată înlesnirea, fără a se gândi la cheltuială.

Iar eu mă simţii tare înduioşat de purtarea învăţăceilor mei şi, spre a le arăta mulţumirea mea, le dădui o zi de vacanţă, negândind că povestea are să mai fie ticluită şi altă dată. Da cine poate să ghicească toată răutatea ce se ascunde în inima copiilor?

În ceea ce mă priveşte, îmi petrecui toată ziua în spaime, măcar că vederea banilor ce-mi veniseră într-un chip atâta de neaşteptat îmi aducea oarecare mângâiere. Iar a doua zi şcolarul priveghetor veni iar să mă vadă şi, când mă zări, strigă:

— Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru! Da tu eşti încă şi mai galben astăzi decât ieri! Odihneşte-te! odihneşte-te! Şi nu te mai îngrija de nimic!…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi patra noapte

Urmă:

— Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru! Da tu eşti încă şi mai galben astăzi decât ieri! Odihneşte-te! odihneşte-te! Şi nu te mai îngrija de nimic!

Iar eu, tare tulburat de vorbele ticălosului de copil, îmi zisei în mine: „Îngrijeşte-te bine, o, dascăle, îngrijeşte-te bine, pe cheltuiala învăţăceilor tăi!” Şi cugetând aşa, îi spusei monitorului:

— Ai să ţii tu lecţia, ca şi cum aş fi eu acolo!

Şi mă pornii să gem şi să mă văicăresc de mila mea. Iar băiatul, lăsându-mă în starea aceea, dete fuga la ceilalţi şcolari ca să le spună cum stă treaba.

Iar starea aceea de lucruri dăinui o săptămână întreagă, după care privighetorul îmi mai aduse alte optzeci de drahme, spunându-mi:

— Iacătă obolul şcolarilor tăi cei cuminţi, pentru ca dăscăliţa noastră să poată să te îngrijească bine.

Iar eu mă simţii încă şi mai înduioşat decât întâia oară şi zisei în sine-mi: „O, *Cutare,* boala ta este boală binecuvântată, într-adevăr, dacă îţi aduce atâta bănet fără de trudă şi fără de necaz, şi dacă, la urma urmei, nu te face să înduri nimic. Deie Allah s-o ţii cât mai mult, spre folosul tău cel mai mare!”

Şi din ceasul acela hotărâi să mă prefac cuprins de boală, încredintat în cele din urmă că lăuntrurile mele nu erau cu adevărat atinse, şi zicându-mi: „Niciodată lecţiile tale nu au să-ţi aducă atâta cât boala de-acum.” Şi, începând din clipita aceea, fu rândul meu să-i fac pe ceilalţi să creadă în ceea ce nu era. Şi de fiecare dată când priveghetorul venea să mă vadă, îi spuneam:

— Am să mor de nemâncare, întrucât stomahul meu nu vrea să primească hrana!

Or, lucrul nu era deloc adevărat, întrucât niciodată nu mai mâncasem cu atâta poftă şi nu-mi fusese mai bine.

Şi trăii mai departe aşa un răspăs de vreme, până când un şcolar intră peste mine taman în clipita în care mă pregăteam să mănânc un ou. Şi cea dintâi mişcare a mea, când îl văzui, fu aceea de a ascunde oul în gură, de teamă că, găsindu-mă taman mâncând, să nu dibăcească adevărul şi să-şi dea seama de făţărnicia mea. Iar oul, care era fierbinte, mă făcea să îndur nişte dureri de neîndurat. Iar afurisitul de copil, care fără de nicio îndoială că trebuia să fi priceput cum stă treaba, în loc să plece, stărui să se uite la mine cu o privire plină de milă şi spunându-mi:

— O, învăţătorule, ce umflat eşti la obraz şi ce rău trebuie să te doară! De bună seamă că acolo trebuie să fie un buboi.

Pe urmă, cum îmi ieşeau ochii din cap de-atâta chin, şi nu răspundeam nimic, îmi zise:

— Trebuie să-l spargem! Trebuie să-l spargem!

Şi se repezi la mine, dând să-mi înfingă un ditamai acul în obraz. Ci eu atunci sării degrabă în picioare şi o luai la fugă înspre bucătărie, unde scuipai oul, care îmi şi arsese năprasnic obrazul. Şi ca urmare a arsurii aceleia, o, emire al drept-credincioşilor, se îmboboti o umflătură de-adevăratelea în obrazul meu, de mă făcu să văd moartea roşie. Şi trimisei

după bărbier, care îmi crestă obrazul, ca să stoarcă băşica. Şi în urma acelei tăieturi am rămas cu gura ruptă şi strâmbă.

Şi-aşa a fost cu această ruptură şi cu poceala gurii mele. Da în ceea ce priveşte ologirea mea, iacătă!

Când mă mai întremai oleacă de urmările arsurii, mă întorsei la şcoală, unde, mai abitir ca oricând, fusei aspru şi crâncen faţă de şcolarii mei, a căror răzmeriţă trebuia curmată. Şi când purtarea vreunuia dintre ei lăsa cât de cât de dorit, nu pregetam să-l pedepsesc cu bătaia cu varga. Aşa că sfârşii prin a-i deprinde să mă cinstească până într-atâta, încât, dacă mi se întâmpla să strănut, îşi lăsau numaidecât cărţile şi caietele, ridicându-se smirnă în picioare, cu mâinile încrucişate, şi se temeneau dinaintea mea până la pământ, strigându-mi într-un glas:

— Binecuvântarea! Binecuvântarea!

Iar eu răspundeam, cum se cuvine:

— Iar asupra-vă iertarea! Iar asupra-vă iertarea!

Şi-i mai învăţai, tot aşa, o mulţime de alte lucruri, care de care mai de folos şi tot pe atâta de pilduitoare. Căci nu voiam ca să se cheltuiască zadarnic banii pe care părinţii mi-i dădeau pentru dăscălirea lor. Şi nădăjduiam că astfel am să fac din ei oameni de treabă şi neguţători de vază.

Or, într-o zi îi dusei la preumblare, în ziua menită preumblării, oleacă mai departe decât de obicei. Şi dat fiind că umblasem cam mult, eram toţi amarnic de însetaţi. Şi cum tocmai ajunsesem la un puţ, mă hotărâi să cobor spre a-mi stinge setea cu apa proaspătă din fântână şi să scot, dacă voi putea, şi o găleată pentru şcolari.

Şi-aşa, dat fiind că puţul nu avea frânghie, luai toate turbanele învăţăceilor şi, întocmind o frânghie îndeajuns de lungă, mă legai cu ea pe după mijloc şi le poruncii şcolarilor să mă coboare în fântână. Iar ei mă ascultară numaidecât. Şi mă văzui atârnat la gura puţului. Iar ei mă coborâră cu grijă mare, de frică să nu mă lovesc de ghizduri cu capul. Şi iacătă că trecerea de la căldură la răcoare şi de la lumină la întuneric mă făcu să strănut! Şi nu putui să-mi opresc strănutul. Iar învăţăceii mei, fie fără de voie, fie din deprindere, fie din răutate, dădură toţi deodată drumul coardei şi, aşa cum făceau la şcoală, îşi încrucişară braţele pe piept şi strigară toţi laolaltă:

— Binecuvântarea! Binecuvântarea!

Ci eu nu putui să le mai răspund, în împrejurarea aceea, dat fiind că mă prăbuşeam greu în afundul puţului. Şi cum apa nu era prea adâncă, nu mă

înecai, da îmi frânsei picioarele amândouă şi umărul, pe când şcolarii, înspăimântaţi de fapta lor rea sau de necugetarea lor, nu ştiu bine, o luară la fugă slobozindu-şi picioarele în vânt. Iar eu scoteam nişte urlete de durere atâta de năprasnice, încât nişte drumeţi, abătându-se înspre partea aceea, mă traseră afară din puţ. Şi cum eram într-o stare jalnică, mă puseră pe un măgar şi mă aduseră acasă, unde gogii vreme multă. Ci nu mă mai zviduii de betegelile mele. Şi nu putui să mă mai apuc de meseria de dascăl de şcoală.

Şi pentru aceea, o, emire al drept-credincioşilor, am fost nevoit să cerşesc, spre a-i ajuta să-şi ţie zilele femeia şi copiii mei.

Şi-aşa ai putut să mă vezi tu şi să mă miluieşti atâta de darnic pe podul Bagdadului.

Şi-aceasta-i povestea mea!

Şi după ce dascălul de şcoală cel calicit şi cu gura pocită sfârşi de istorisit pricina ologirii şi a beteşugurilor sale, Massrur spătarul îl ajută să se întoarcă la locul lui. Iar orbul care cerea să fie bătut pe pod veni pe pipăitele dinaintea califului şi, la porunca ce i se dete, istorisi şi el ceea ce avea de istorisit. Şi spuse:

Povestea orbului care cerea să fie pălmuit pe pod

Află, o, emire al drept-credincioşilor, că, în ceea ce mă priveşte, eu, pe vremea tinereţelor mele, eram cămilar. Şi, datorită trudei şi a strădaniilor mele, izbutisem să ajung stăpân pe optzeci de cămile, toate bunuri ale mele. Şi le dam cu chirie în caravane, pentru daraveli neguţătoreşti prin ţări străine, ori la vremea hagialâcului, ceea ce îmi aducea câştiguri mari şi făcea să-mi sporească an de an averea şi câştigurile. Şi, zi de zi, dorinţa mea de a ajunge şi mai bogat creştea odată cu agoniselile, şi nu mă mai gândeam la nimic decât cum să ajung cămilarul cel mai bogat din Irak.

Or, într-o bună zi, pe când mă întorceam de la Bassra fără nimic pe cele optzeci de cămile ale mele, cu care drumeţisem la cetatea aceea, ducând mărfuri către ţara Indului, şi făcând popas la o oază spre a le adăpa şi a le lăsa să pască prin preajmă, văzui că vine înspre mine un derviş. Şi dervişul acela mă întâmpină cu o faţă prietenoasă şi, după salamalecurile dintr-o parte şi din cealaltă, şezu jos lângă mine. Şi puserăm merindele noastre laolaltă şi, după datinile pustiei, luarăm cina împreună. După care ne

apucarăm să tăifăsuim ba de una, ba de alta, şi să ne cercetăm asupra drumurilor noastre şi unde ne călătoream. Şi îmi spuse că se ducea la Bassra, iar eu îi spusei că mă duceam la Bagdad. Şi, când încrederea se înstăpâni între noi, îi spusei despre rosturile şi despre agoniselile mele, şi îi povestii despre visurile mele de bogăţie şi de îmbelşugare.

Iar dervişul, lăsându-mă să vorbesc până la capăt, se uită la mine zâmbind şi îmi zise:

— O, stăpâne al meu, Baba-Abdallah, câte strădanii mai risipeşti spre a ajunge la un cap atâta de puţin pe măsura sudorilor, când uneori este destul o cotitură de drum pentru ca ursita să te facă, într-o clipeală de ochi, nu doar mai bogat decât toţi cămilarii din Irak, ci mai puternic decât toţi sultanii de pe pământ la un loc!

Pe urmă adăugă:

— O, stăpâne al meu, Baba-Abdallah, ai auzit vreodată povestindu-se despre comori ascunse şi despre bogăţiile de pe sub pământ?

Iar eu răspunsei:

— De bună seamă, o, dervişule, am auzit ades povestindu-se despre comori ascunse şi despre bogăţiile de pe sub pământ. Şi toţi ştim că oricare dintre noi poate într-o zi, dacă aşa-i judeţul sorţii, să se trezească mai avut decât toţi sultanii. Şi nu se află plugar care, plugărindu-şi ogorul, să nu viseze că are să vie o zi când să nimerească şi el peste piatra pecetluită a vreunei comori straşnice, şi nu se află pescar care să nu ştie, când îşi aruncă în apă năvoadele, că are să vie o zi când are să scoată şi el mărgăritarul ori gemma de mare, ce are să-l facă să răzbată până peste marginile belşugului. Aşa că, o, dervişule, nu sunt nicidecum neştiutor, dar sunt încredinţat, de altminteri, că oamenii din breasla ta cunosc taine şi vorbe de o putere mare!

Iar dervişul, la vorbele acestea, încetă de a mai răscoli nisipul cu cârja lui, se uită iarăşi la mine şi îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, Baba-Abdallah, mă cam chitesc că astăzi nu ai avut o întâlnire tocmai proastă, când m-ai întâlnit, şi socot că ziua aceasta este pentru tine chiar ziua întorsăturii de drum când te afli dinaintea ursitei.

Iar eu îi spusei:

— Pe Allah! o, dervişule, am s-o întâmpin cu dârjie şi cu ochii plini şi, orice-ar fi să-mi aducă, am să primesc cu inimă mulţumitoare!

El îmi spuse:

— Atunci, ridică-te, o, săracule, şi vino după mine!

Şi se sculă în picioare şi porni înaintea mea. Iar eu mă luai după el, gândind: „Hotărât, chiar că aceasta este ziua sorţii mele! De când o tot aştept!” Şi ajunserăm, peste un ceas de mers, într-o vale destul de lungă, cu o intrare atâta de strâmtă, încât cămilele mele de-abia puteau să treacă prin ea una câte una. Ci în curând locul se lărgi odată cu valea şi ne pomenirăm la poalele unui munte atâta de peste putinţă de trecut, încât nu era a ne teme că vreo făptură omenească ar putea vreodată să ajungă la noi prin partea aceea. Iar dervişul îmi spuse:

— Iacătă-ne că am ajuns acolo unde trebuia să ajungem. Opreşte-ţi cămilele şi pune-le să se culce pe burtă, pentru ca, atunci când are să vină ceasul de a le împovăra cu ceea ce ai să vezi, să nu ne mai canonim cu ele.

Iar eu răspunsei că ascult şi că mă supun, şi mă apucai să îndemn cămilele să se culce pe burtă, toate, una câte una, în ocolul cel larg, ce se întindea la poalele muntelui. După care pornii după derviş şi îl găsii cu un amnar în mână, dând foc la o grămadă de vreascuri uscate. Şi, de îndată ce flacăra izbucni din grămada de vreascuri, dervişul aruncă în foc un pumn de tămâie tare, rostind nişte vorbe din care nu înţelesei niciun tâlc. Şi numaidecât se ridică în văzduh un stâlp de fum, pe care dervişul îl despică în două cu cârja. Şi pe dată o stâncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărţi în două şi ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted şi înalt…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi cincea noapte

Urmă:

…o stâncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărţi în două şi ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted şi înalt.

Iar înlăuntru se înşiruiau nişte movile din aur bătut de nestemate, ca movilele de sare ce se văd pe malul mării. Iar eu, la vederea acelei comori, mă repezii la cel dintâi morman de aur, cu iuţeala şoimului când se repede pe porumbel, şi începui să umplu un sac pe care îl şi înşfăcasem. Ci dervişul începu să râdă şi îmi zise:

— O, săracul de tine! te apuci de o treabă nu tocmai bine răsplătită! Au tu nu vezi că dacă îţi umpli sacii cu bani din aur ai să-i faci prea grei ca povară pentru cămilele tale? Umple-i mai degrabă cu grămezile acelea de

nestemate, pe care le vezi ceva mai încolo, şi din care numai una preţuieşte mai mult decât fiecare dintre mormanele de aur, fiind totodată de o sută de ori mai uşoară decât un galben de acesta.

Iar eu spusei:

— Nu am nimica împotrivă, o, dervişule!

Întrucât văzusem cât era de întemeiată mustrarea lui. Şi, unul câte unul, îmi umplui sacii cu nestematele acelea şi-i încărcai doi câte doi pe spinarea cămilelor mele. Şi, după ce încărcai în felul acesta optzeci de cămile, dervişul, care se uita zâmbind la ce făceam, fără a se clinti din loc, se ridică şi îmi zise:

— Nu mai avem decât să încuiem vistieria şi să plecăm.

Şi, rostind acestea, intră pe după stâncă şi îl văzui cum se îndreaptă înspre un chiup mare din aur meşteşugit, ce se afla pe un sprijin din lemn de sandal. Şi în sinea mea îmi ziceam: „Pe Allah! mare păcat că nu am cu mine optzeci de mii de cămile, să le încarc pe toate cu nestematele şi cu galbenii, şi cu argintăriile de aici, în locul celor numai optzeci câte am!”

Or, aşadar, îl văzui pe derviş că se apropie de chiupul cel scump şi îi saltă capacul. Şi ia din el o ulcică din aur, pe care şi-o pune în sân. Şi, întrucât mă uitam la el cu un fel de întrebare în ochi, îmi spuse:

— Asta-i un nimic! E nişte alifie pentru ochi!

Şi nu-mi mai spuse altceva. Şi, întrucât îmboldit de ispită voiam la rându-mi să mă duc să iau şi eu din alifia aceea bună pentru ochi, el mă opri, spunând:

— Pentru astăzi, este destul, şi-i vremea să ieşim de aici.

Şi mă împinse înspre ieşire, şi rosti nişte vorbe pe care nu le pricepui. Şi numaidecât cele două părţi ale stâncii se alipiră iar şi, pe locul deschizăturii căscate, se făcu un perete tot atâta de neted, de parcă ar fi fost tăiat chiar din piatra muntelui.

Şi dervişul se întoarse înspre mine şi îmi spuse:

— O, Baba-Adballah, acum avem să ieşim din valea aceasta. Şi, de îndată ce avem să ajungem la locul unde ne-am întâlnit, avem să împărţim pleanul între noi, după deplină dreptate, şi avem să ne luăm fiecare partea frăţeşte.

Şi cu asta îmi îndemnai cămilele să se scoale. Şi ne strecurarăm în bună rânduială pe acolo pe unde intrasem în vâlcea, şi merserăm împreună până la drumul de caravane, unde urma să ne despărţim spre a pleca fiecare în drumul său, eu înspre Bagdad, iar dervişul înspre Bassra. Ci, pe drum, îmi ziceam, gândindu-mă la împărţeala cu pricina: „Pe Allah! dervişul acesta cere cam prea mult pentru cât a făcut. Dreptu-i că el mi-a dezvăluit comoara şi că el a deschis-o, mulţumită ştiinţei lui vrăjitoreşti, pe care *Sfânta Carte* o afuriseşte! Da fără cămilele mele ce-ar fi putut să facă? Ba poate că şi fără mine de faţă treaba nu ar fi izbândit, întrucât comoara de bună seamă că trebuie să fie scrisă întru numele, întru norocul şi întru ursita mea! Mă gândesc, dar, că, dacă-i dau patruzeci de cămile încărcate cu nestematele acestea, sunt pungăşit de chilipirul meu, eu, care m-am ostenit să încarc sacii, pe când el se hodinea zâmbind; şi, până la urma urmelor, eu sunt stăpânul cămilelor. Nu sunt dator, aşadar, să-l las să facă împărţeala cum vrea el. Şi-am să mă cam pricep eu să-i bag minţile în cap.”

Încât, atunci când veni ceasul împărţelii, îi spusei dervişului:

— O, sfinte dervişule, tu, cel care, după chiar poruncile isnafului tău, trebuie să te îngrijezi tare puţin de bunurile lumeşti, ce-ai să faci cu patruzeci de cămile încărcate cu povara pe care o ceri cam pe nedrept ca preţ pentru călăuzelile tale?

Şi dervişul, departe de a se supăra de vorbele mele, sau a se mohorî, cum mă aşteptam, îmi răspunse cu glas liniştit:

— Baba-Abdallah, adevăr grăieşti când spui că sunt dator a fi un om ce se îngrijeşte tare puţin de bunurile acestei lumi. Încât, nu pentru mine cer partea ce mi se cade dintr-o împărţeală dreaptă, ci spre a o dărui, străbătând lumea, pe la toţi săracii şi pe la toţi dezmoşteniţii. În ce priveşte ceea ce numeşti nedrept, cugetă, ya Baba-Abdallah, că, şi cu de-o sută de ori mai puţin decât ceea ce ţi-am dat, tot ai fi omul cel mai bogat din Bagdad. Şi uiţi că nimica nu mă silea să-ţi pomenesc despre comoară, şi că puteam să ţin taina numai pentru mine? Lasă, dar, la o parte lăcomia şi mulţumeşte-te cu ce ţi-a dat Allah, fără a căuta să mai cârteşti asupra înţelegerii noastre!

Eu atunci, măcar că încredinţat de strâmba temeinicie a lăcomiei şi neîndoindu-mă de urâciunea jindurilor mele, schimbai tâlcul şi la faţă, şi la dos, şi răspunsei:

— O, dervişule, m-ai dumirit în ceea ce priveşte greşeala mea. Ci îngăduie-mi a-ţi aduce aminte că tu eşti un derviş desăvârşit, care nici habar nu ai de meşteşugul de a mâna cămilele, şi nu ştii decât să-l slujeşti pe cel Preaînalt. Uiţi, dar, la ce năpaste te primejduieşti voind să mâni atâtea cămile dedate cu glasul stăpânului lor. Dacă mi-ai da crezare, ai lua cât mai puţine cu putinţă, chiar de-ar fi să te întorci mai târziu la comoară, şi să le încarci iar cu nestemate, de vreme ce poţi să descui şi să încui intrarea în peşteră când îţi place. Aşa că ascultă-mi sfatul şi nu-ţi primejdui sufletul cu osteneli şi cu griji cu care nu eşti deprins.

Iar dervişul, de parcă nu s-ar fi văzut în stare să nu-mi îndeplinească vreo voie, răspunse:

— Mărturisesc, o, Baba-Abdallah, că nu m-am gândit deloc dintru-ntâi la ceea ce îmi aduci tu aminte acuma, şi iacătă-mă până peste poate de îngrijorat asupra urmărilor acestei călătorii, singur cu toate cămilele acelea. Alege, dar, dintre cele patruzeci de cămile ce mi se cuvin, pe cele douăzeci pe care ţi-o plăcea să le alegi şi lasă-mi-le pe celelalte douăzeci care rămân. Apoi du-te sub ocrotirea lui Allah!

Iar eu, măcar că tare uluit de-a vedea la derviş o atâta de mare uşurinţă în a se lăsa dus cu vorba, mă repezii să aleg mai întâi cele patruzeci de cămile ce mi se cuveneau de la împărţeală, apoi pe celelalte douăzeci pe care dervişul îmi îngăduia să le iau. Şi, după ce îi mulţumii pentru tot binele ce-mi făcuse, îmi luai rămas-bun de la el şi pornii la drum înspre Bagdad, pe când el îşi îndemna cele douăzeci de cămile înspre Bassra.

Or, nici nu făcusem câţiva paşi pe drumul Bagdadului, că Şeitan îmi şi suflă zavistia şi cârteala în inimă. Şi începui să deplâng pierderea celor douăzeci de cămile, şi încă şi mai mult avuţiile ce le aveau încărcate pe spinările lor. Şi îmi zisei: „Pentru ce mă păgubeşte de cele douăzeci de cămile ale mele dervişul acesta afurisit, când este stăpân pe comoară şi când poate să scoată din ea toate bgăţiile pe care le doreşte?” Şi, dintr-odată, îmi oprii vitele şi o luai la fugă după derviş, strigându-l din toate puterile, şi făcându-i semne să-şi oprească vitele şi să mă aştepte. Iar el îmi auzi glasul şi se opri. Şi, când ajunsei lângă el, îi spusei:

— O, dervişule, fratele meu! nu pot să te las aşa de uşor, întrucât sunt mohorât foarte în privinţa ta, din pricina grijii ce-o am pentru tihna ta. Şi nu am vroit a mă hotărî să mă despart de tine fără a te ruga să mai chibzuieşti încă o dată cât de anevoie sunt de mânat douăzeci de cămile încărcate cu povară, mai cu seamă atunci când eşti, ca tine, o, dervişule, fratele meu, un om nedeprins cu meseria şi cu astfel de treburi. Crede-mă, mult mai bine ţi-ar veni dacă nu ai păstra cu tine decât cel mult zece cămile, descotorosindu-te de celelalte zece asupra unui ins ca mine, care nu trudeşte mai mult dacă are grijă de o sută ori numai de una!

Iar vorbele mele chiar că dobândiră tocmai izbânda la care jinduiam, întrucât dervişul, fără de nicio împotrivire, îmi îngădui să iau cele zece cămile pe care i le ceream, în aşa fel că nu-i mai rămaseră decât zece, iar eu mă văzui stăpân pe şaptezeci de cămile cu poverile lor, care întreceau ca bogăţii averile tuturor sultanilor de pe pământ la un loc.

Or, după asta, s-ar socoti, o, emire al drept-credincioşilor, că ar fi urmat să am de ce să fiu mulţumit. Eh, ba deloc! Iar ochiul meu rămase gol ca şi mai înainte, dacă nu şi mai rău, iar lăcomia mea nu făcu alta decât să sporească odată cu agoniselile. Şi mă apucai să-mi îndoiesc cererile, rugăminţile şi sâcâielile, spre a-l dăuli pe derviş să pună capac dărniciei sale, înduplecându-l să-mi lase şi cele zece cămile ce-i mai rămăseseră. Şi îl îmbrăţişai, şi îi sărutai mâinile, şi făcui atâtea şi-atâtea, până ce el nu avu tăria să se împotrivească şi mă vesti că sunt ale mele toate, spunându-mi:

— O, Baba-Abdallah, fratele meu, dă o folosinţă bună bogăţiilor care îţi vin de la Atoateîmpărţitorul şi adu-ţi aminte de dervişul ce te-a întâlnit la cotitura sorţii tale…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi şasea noapte

Urmă:

— O, Baba-Abdallah, fratele meu, dă o folosinţă bună bogăţiilor care îţi vin de la Atoateîmpărţitorul şi adu-ţi aminte de dervişul ce te-a întâlnit la cotitura sorţii tale.

Or, eu, o, doamne al meu, în loc de a fi până peste poate de mulţumit că ajunsesem stăpân pe toată saxanaua de nestemate, fusei îmboldit de lăcomia ochiului meu să mai cer încă şi altceva. Şi tocmai altceva acesta avea să-mi prilejuiască prăpădul. Într-adevăr, îmi veni în minte că ulcica de aur în care se afla alifia şi pe care dervişul, înainte de a ieşi din peşteră, o scosese din chiupul cel scump, trebuia să fie şi ea, ca toate celelalte, tot a mea. Întrucât îmi ziceam: „Cine ştie ce puteri o avea alifia aceea! Şi-apoi am tot dreptul să iau ulcica, întrucât dervişul poate să-şi ia din peşteră altele la fel oricând i-o plăcea!” Şi gândul acesta mă hotărî să-i vorbesc. Şi-aşa că, pe când venea să mă sărute luându-şi bun-rămas de la mine, îi zisei:

— Allah fie cu tine! o, fratele meu, dervişule, da ce vrei tu să faci cu ulcica aceea de alifie, pe care ţi-ai ascuns-o în sân? Şi cam ce-ar putea face cu alifia aceea un derviş care, de obicei, nu se foloseşte nici de alifii, nici de mireasmă de alifii, nici de umbră de alifii? Dă-mi mai bine ulcica aceea mie, ca s-o duc laolaltă cu celelalte, drept amintire de la tine!

Or, de data aceasta, mă aşteptam ca dervişul, înciudat de stăruinţa mea, să nu mai vrea a-mi da şi ulcica. Iar eu stam gata să mă prilejuiesc de nevrerea lui spre a i-o lua cu sila, dat fiind că eram mai tare decât el, şi încă cu mult. Iar dacă s-ar fi împotrivit, îl zdrobeam numaidecât acolo în pustietatea aceea. Ci, împotriva oricărei aşteptări, dervişul îmi zâmbi cu bunătate, scoase ulcica din sân şi mi-o întinse cu gingăşie, spunându-mi:

— Ţine, iacătă ulceaua, o, Abdallah, fratele meu, şi deie Allah ca ea să izbutească a-ţi sătura dorinţa cea de pe urmă! De altminteri, dacă socoţi că mai pot face şi altceva pentru tine, nu ai decât să vorbeşti, şi iacătă-mă-s gata să te mulţumesc.

Or, eu, de cum mă văzui cu ulceaua în mână, o deschisei şi, privind ce se află în ea, îi spusei dervişului:

— Allah fie cu tine, o, dervişule, fratele meu, împlineşte-ţi dărniciile şi spune-mi care-s foloasele şi însuşirile alifiei acesteia, pe care eu nu o cunosc!

Şi dervişul răspunse:

— Cu tot dragul inimii!

Şi adăugă:

— Află, dar, de vreme ce aşa îmi ceri, că alifia aceasta a fost plămădită de degetele ginnilor cei de sub pământ, care au pus în ea o vrajă năzdrăvană. Într-adevăr, dacă se unge cineva cu oleacă din alifie împrejurul ochiului stâng şi pe pleoapă, unsoarea face ca să i se arate dinainte toate tainiţele în care se află comorile pământului. Da dacă ungerea cu alifia s-a făcut, din nenorocire, pe ochiul cel drept, dintr-odată insul acela rămâne orb de amândoi ochii deodată. Iacătă care este puterea şi care este folosinţa acestei alifii, o, Baba-Abdallah, fratele meu! Uassalam!

Şi, grăind aşa, dete iarăşi să-şi ia bun-rămas de la mine. Ci eu îl prinsei de mânecă şi îi spusei:

— Pe viaţa ta! Mai fă-mi cel de pe urmă bine şi unge-mă chiar tu cu alifia pe ochiul stâng, întrucât ştii să faci lucrul acesta mai bine ca mine, şi sunt până peste poate de nerăbdător de-a pune la încercare puterea unsorii pe care am ajuns stăpân.

Iar dervişul nu voi să se lase cumva prea mult rugat şi, tot binevoitor şi liniştit, luă oleacă de alifie pe vârful degetului şi mi-o unse împrejurul ochiului stâng şi pe pleoapa stângă, spunându-mi:

— Acuma deschide ochiul acesta stâng şi închide-l pe cel drept!

Şi deschisei ochiul stâng, cel oblojit, o, emire al drept-credincioşilor, şi îmi închisei ochiul drept. Şi numaidecât toate lucrurile cele văzute ochilor mei obişnuiţi pieriră, spre a face loc la nişte privelişti puse unele peste altele, cu peşteri de sub pământ şi cu peşteri de sub ape, cu trunchiuri de copaci uriaşi scobiţi la rădăcina lor, cu încăperi săpate în stâncă, şi cu tainiţe de toate soiurile. Şi toate erau pline cu comori de pietre rare, de gherdane, de giuvaieruri, de năstrăpate, de argintării, de toate culorile şi de toate felurile. Şi văzui metalurile în zăcămintele lor, argintul neprihănit şi aurul nepipăit, pietrele de cleştaruri în zăcătorile lor, şi vinele cele scumpe, cu care este încins pământul. Şi nu contenii să mă tot uit şi să mă tot minunez decât atunci când simţii că ochiul meu cel drept, pe care eram silit să-l ţin închis, ostenise şi-mi cerea să-l deschid. Atunci, îl deschisei şi numaidecât lucrurile priveliştii dimprejur veniră de se aşezară singure iarăşi la locul lor obişnuit, şi toate vedeniile datorate puterii alifiei magiceşti pieriră depărtându-se.

Şi încredinţându-mă astfel de adevărul în privinţa puterii năzdrăvane a alifiii, când ar fi unsă pe ochiul stâng, nu putui a mă împiedica să mă îndoiesc în privinţa puterii ungerii ei pe ochiul drept. Şi îmi zisei în sinea mea: „Tare socot că dervişul este plin de şiretenie şi de făţărnicie, şi că nu a

fost atâta de filotim cu mine şi atâta de binevoitor decât ca să mă înşele la urmă. Căci nu este cu putinţă ca o alifie să dovedească două puteri atâta de potrivnice, folosind-o la fel, numai schimbând locul.” Şi, râzând, îi spusei dervişului:

— Hei, uallah! o, taică al şiretlicurilor, tare socot că râzi de mine acuma! Căci nu este cu putinţă ca o alifie să dovedească nişte puteri atâta de potrivnice una faţă de cealaltă. Ci mai degrabă chitesc, de vreme ce tu chiar nu le-ai încercat asupra ta, că, ungând ochiul drept, alifia aceasta ar avea puterea de a-mi aduce la îndemână comorile pe care mi le-ar arăta ochiul cel stâng. Ce zici? Poţi să vorbeşti deschis. Şi, de altminteri, fie că-mi dai dreptate, fie că ba, eu tot vreau să pun la încercare pe ochiul meu puterea dreptace a alifiei, ca să nu mai am bănuieli. Te rog, dară, să mi-o ungi pe ochiul cel drept, fără de zăbavă; întrucât trebuie să pornesc la drum până-a amurgi soarele.

Ci, pentru întâia oară de la întâlnirea noastră, dervişul avu o mişcare de supărare şi îmi zise:

— Baba-Abdallah, rugămintea ta este nesăbuită şi vătămătoare, iar eu nu mă pot hotărî să-ţi fac rău, după ce ţi-am făcut bine. Nu mă sili, aşadar, cu îndărătnicia ta, să te ascult într-o treabă de care ai să te căieşti toată viaţa!

Şi adăugă:

— Să ne despărţim, aşadar, ca fraţii şi fiecare să se du că în drumul lui.

Ci eu, o, doamne al meu, nu-l slăbii deloc şi fusei tot mai încredinţat că împotrivirile ce le făcea nu aveau alt rost decât să mă împiedice de-a avea sub mâna mea, în deplină stăpânire, comorile pe care puteam să le văd cu ochiul stâng. Şi îi zisei:

— Pe Allah, o, dervişule, dacă nu vrei să mă despart de tine cu inima rău mohorâtă, şi numai dintr-o pricină atâta de lesnicioasă, după toate cele atâta de scumpe câte mi-ai dăruit, nu ai decât să mă ungi la ochiul drept cu alifia, întrucât eu nu ştiu cum să fac. Şi, de altminteri, nu am să-ţi dau drumul decât cu învoiala aceasta.

Atunci, dervişul păli cu totul la chip, iar obrazul lui căpătă o înfăţişare de o asprime pe care nu i-o ştiam, şi îmi zise:

— Te orbeşti cu chiar mâna ta.

Şi luă oleacă de alifie şi mi-o unse împrejurul ochiului drept şi pe pleoapa dreaptă. Şi nu mai văzui decât neguri cu amândoi ochii mei, şi ajunsei orbul pe care îl vezi, o, emire al drept-credincioşilor!

Şi, simţindu-mă în starea aceasta înfricoşată, îmi venii deodată în minţi şi strigai, întinzând mâinile înspre derviş:

— Mântuieşte-mă de orbie, o, fratele meu!

Ci nu căpătai niciun răspuns. Iar el rămase surd la rugăminţile mele fierbinţi şi la ţipetele mele, şi îl auzii cum pornea cămilele la drum şi cum se depărta, ducând ceea ce fusese partea şi soarta mea.

Eu, atunci, mă lăsai să cad la pământ şi şezui prăbuşit un lung răstimp de vreme. Şi de bună seamă că aş fi murit de durere şi de tulburare pe locul acela, dacă o caravană care se întorcea a doua zi de la Bassra nu m-ar fi cules şi nu m-ar fi dus la Bagdad.

Şi de-atunci, după ce am văzut trecând pe sub mâna mea norocul şi puterea, m-am văzut adus la starea aceasta de cerşetor pe căile milei. Iar căinţa pentru lăcomia şi pentru nechibzuinţa mea faţă de binefacerile Atoateîmpărţitorului mi-a intrat în inimă şi, spre a mă pedepsi singur, mi-am hotărât osânda de-a fi plătit cu câte o palmă de mâna oricărui ins ce şi-ar face pomană cu mine.

Şi-aceasta-i povestea mea, o, emire al drept-credincioşilor. Şi ţi-am istorisit-o fără a ascunde nimic din nelegiuirea mea şi din ticăloşia patimilor mele. Şi iacătă-mă gata să primesc o palmă de la mâna fiecăruia dintre preacinstiţii aci de faţă, măcar că aceasta nu este nicidecum o pedeapsă îndestulă. Ci milos fără de margini este singur numai unul Allah!

După ce ascultă istorisirea aceasta a orbului, califul îi spuse:

— O, Baba-Abdallah, hotărât! nelegiuirea ta este o nelegiuire mare, iar nesaţul ochiului tău este un nesaţ de neiertat! Ci eu gândesc că pocăinţa şi umilinţa ta dinaintea celui Preamilos ţi-au şi adus iertarea. Şi, pentru aceea, doresc ca de acuma înainte, spre a nu te mai vedea cum înduri osânda obştească, pe care ţi-ai hotărât-o, să-ţi fie viaţa pusă la adăpost din vistieria mea. Şi, drept aceea, vizirul vistieriei are să-ţi dea în fiecare zi câte două drahme din haznaua mea, spre a-ţi duce zilele. Şi aibă-te Allah întru mila lui!

Şi porunci ca tot atâta să i se verse şi dascălului cel beteag şi cu gura ruptă. Şi-i opri lângă sine spre a-i cinsti, potrivit cinului lor, cu toată fala ce se cuvenea, pe tânărul stăpân al iepei bălane, şeicul Hassan, şi pe călăreţul pe urma căruia se cântau cântece indieneşti şi chinezeşti.

— Ci să nu cumva să crezi, o, mult-norocitule sultan, urmă Şeherezada, că povestea aceasta ar fi de asemuit, mai de aproape ori mai de departe, cu cea a *domniţei Zuleica!*

Iar sultanul Şahriar necunoscând povestea aceea, Şeherezada spuse:

POVESTEA CU DOMNIŢA ZULEICA

Mi s-a povestit, o, doamne al vremilor, că se afla în scaunul de domnie al califilor, la Damasc, un sultan din neamul omeiazilor, care avea de vizir un om dăruit cu înţelepciune, cu pricepere şi cu harul vorbirii, şi care, citind cărţile celor de demult şi hronicele şi scrierile poeţilor, ţinea minte tot ce citea, şi ştia, când trebuia, să-i povestească stăpânului său povestirile ce fac viaţa dulce şi vremea desfătătoare. Or, într-o bună zi, văzând că sultanul, stăpânul său, era cam mohorât, se hotărî să-l înveselească şi îi spuse:

— O, doamne al meu, m-ai întrebat adesea despre întâmplările din viaţa mea şi despre cum am trăit până a nu fi ajuns rob al tău şi vizir al puterii tale. Iar până acuma am tot ocolit să răspund, de teamă să nu par prea băgăreţ sau plin de înfumurare, şi ţi-am istorisit mai degrabă lucruri ce li s-au întâmplat altora, nu mie. Astăzi însă aş vrea, măcar că buna-cuviinţă ne opreşte a ne da de pildă pe noi înşine, să-ţi povestesc întâmplarea ciudată care mi-a pecetluit toată viaţa şi de pe urma căreia datorez faptul de-a fi răzbătut până la pragul măreţiei tale.

Şi, văzând că stăpânul său se şi arăta plin de luare-aminte, istorisi astfel povestea, spunând:

M-am născut, o, doamne şi cunună a capului meu, în cetatea aceasta preafericită a Damascului, dintr-un tată pe care-l chema Abdallah, şi care era unul dintre negustorii cei mai de vază din toată ţara Şamului. Şi nimic nu s-a precupeţit pentru învăţătura mea, întrucât am luat învătătură de la dascălii cei mai iscusiţi în cercetarea teologiei, a legilor, a algebrei, a poeziei, a astronomiei, a caligrafiei, a aritmeticii şi a datinilor credinţei noastre. Şi tot aşa am învăţat toate limbile câte se vorbesc în cuprinsul stăpânirii tale, de la o mare până la cealaltă, aşa că, dacă aş străbate într-o zi lumea, din dorul de-a călători, să-mi poată fi de folos prin ţările oamenilor. Şi astfel am învăţat eu, pe lângă toate graiurile limbii noastre, şi vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor şi ale chinezilor, şi când, datorită trudei desăvârşite a dascălilor mei, îmi întipării în minte tot ceea ce învăţasem, mă dădeau drept exemplu şcolarilor leneşi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi şaptea noapte

Micuţa Doniazada se sculă de pe chilimul unde sta ghemuită şi o sărută pe soră-sa şi îi zise:
— O, Şeherezada, mă rog ţie, grăbeşte de ne istoriseşte povestea pe care ai început-o, cea cu domniţa Zuleica.
Iar Şeherezada spuse:
— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată sultanului nostru dăruit cu purtări alese.
Şi spuse:

Vizirul sultanului de la Damasc îşi urmă astfel istorisirea pe care o povestea stăpânului său:

După ce, o, doamne al meu, mulţumită osârdiei dascălilor mei, învăţai toate ştiinţele de pe vremea mea, şi graiurile limbii noastre, precum şi vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor şi ale chinezilor, şi când, datorită trudei desăvârşite a dascălilor mei, îmi întipării în minte tot ceea ce învăţasem, părintele meu, liniştit în privinţa sorţii mele, văzu fără de amărăciune cum i se apropie ceasul scris ca soroc oricărei făpturi. Şi, până a se săvârşi întru mila Domnului, mă chemă lângă sine şi îmi grăi:

— O, fiul meu, iacătă că Atoatedespărţitoarea are să reteze legătura mea cu viaţa, iar tu ai să rămâi fără de un cap călăuzitor pe marea întâmplărilor. Ci, lăsându-te singur, mă mângâi cu gândul că, mulţumită creşterii pe care ai căpătat-o, ai să ştii cum să zoreşti apropierea ursitei prielnice. Ci, o, copilul meu, niciunul dintre fiii lui Adam nu poate să ştie ce-i păstrează soarta şi nicio chibzuinţă nu poate să înfrunte hotărârile din *Cartea Ursitei.* Dacă, dar, o, fiul meu, are să vină o zi când vremile s-ar întoarce împotriva ta şi când viaţa ţi s-ar înnegura rău, nu ai decât să te duci în grădina acestei case şi să te agăţi de creanga cea mai groasă din copacul cel bătrân, pe care îl ştii. Iar ea are să te mântuie!

Şi tatăl meu, după ce rosti aceste cuvinte ciudate, muri în pacea Domnului, fără a avea vreme să-mi spună mai multe ori a mai lămuri în vreun fel o atare povaţă. Iar eu, cât ţinură zilele de înmormântare şi de jale, nu contenii să tot cuget la cuvintele acelea atâta de neaşteptate din partea unui om înţelept şi temător de Allah, cum fusese părintele meu în toată viaţa lui. Şi mă tot întrebam: „Cum de s-a putut ca tatăl meu să mă sfătuiască, împotriva poruncilor *Cărţii celei Sfinte,* să-mi dau moartea prin ştreang, în caz de

năpastă, mai degrabă decât să mă încredinţez în seama Stăpânului tuturor făpturilor? Acesta-i un lucru ce trece dincolo de orice înţelegere.”

Pe urmă, încet-încet, amintirea acestor cuvinte mi se şterse din minte şi, cum îmi plăceau petrecerile şi risipa, de cum mă văzui în fruntea moştenirii bogate, de care aveam parte, nu zăbovii să mă dedau la toate ispitele. Şi trăii un şir de ani în dârdora nebuniei şi a risipelor, până într-atâta că sfârşii prin a-mi toca toată averea părintească, şi într-o zi mă trezii gol cum ieşisem din pântecele maicii mele. Şi îmi zisei, muşcându-mi degetele: „O, Hassane, fiu al lui Abdallah, iacătă-te ajuns la ticăloşie din vina ta şi nu din răutatea vremilor. Şi nu-ţi mai rămâne, drept orice bun, decât casa aceasta cu grădina ei. Şi ai să fii silit să le vinzi, ca să-ţi mai ţii zilele o vreme. După care ai să ajungi la cerşetorie, întrucât prietenii tăi au să te părăsească şi niciunul nu are să dea vreun împrumut cuiva care şi-a irosit avutul cu chiar mâinile lui!”

Şi atunci, îmi adusei aminte de vorbele cele de pe urmă ale părintelui meu, vorbe pe care, de data aceasta, le găsii chibzuite, zicându-mi: „Hotărât! este mai bine să mor spânzurat decât să cerşesc milă pe drumuri!”

Şi, cugetând astfel, luai o frânghie groasă şi coborâi în grădină. Şi, hotărât să mă spânzur, mă îndreptai înspre copacul pomenit, căutai creanga cea mai groasă şi, când ajunsei la ea, aşezând două pietre mari la rădăcina pomului cel bătrân, legai frânghia de ea cu un capăt. Iar cu celălalt capăt întocmii un laţ pe care mi-l petrecui pe după gât; şi, cerând iertare de la Allah pentru fapta mea, mă aruncai în jos de pe cele două pietre. Şi mă bălăngăneam spânzurat, când creanga, îndoindu-se de greutatea mea, trosni şi se rupse de la trunchi. Şi căzui la pământ împreună cu ea, mai înainte ca viaţa să-mi fi părăsit trupul.

Şi când mă trezii astfel din leşinul în care mă aflam, şi când pricepui că nu eram mort, mă simţii tare umilit că irosisem atâta încordare de voinţă ca să ajung la neizbânda aceasta de la urmă. Şi mă şi ridicam ca să iau de la capăt fapta mea nelegiuită, când văzui o piatră cum cade din pom, şi luai seama că piatra aceea strălucea pe pământ ca un cărbune aprins. Şi, spre uluirea mea cea mare, băgai de seamă că, acolo unde mă prăbuşisem, pământul era aşternut cu pietre de-acestea sclipitoare, şi din care încă mai cădeau din pom, chiar de acolo de unde se rupsese creanga. Şi mă suii iarăşi pe cele două pietroaie şi mă uitai mai îndeaproape la ciot. Şi văzui că în locul acela creanga nu era întreagă, ci era scorboroşită, iar din scorbură lunecau pietrele acelea ce erau numai diamante şi smaralde şi alte nestemate de toate culorile.

La priveliştea aceea, o, doamne al meu, pricepui tâlcul cel limpede al cuvintelor părintelui meu şi mi le repetai în gând cu înţelesul lor cel adevărat, aducându-mi aminte că tătâne-meu, departe de-a mă sfătui să mă spânzur, mă povăţuise numai să mă agăţ de creanga cea groasă a copacului, ştiind de la bun început că ea are să se rupă sub greutatea mea şi că are să dea la iveală comoară pe care chiar el, gândind la niscaiva zile rele, o grămădise anume pentru mine în trunchiul cel gol al copacului bătrân.

Şi, cu inima plină de bucurie, dădui fuga în casă să caut un topor şi să despic mai larg ruptura. Şi văzui că tot trunchiul urieşesc al copacului cel bătrân era scobit şi era umplut până la rădăcină cu diamante, şi rubine, şi peruzele, şi mărgăritare, şi smaralde, şi cu toate neamurile de gemme de pe pământ şi din ape.

Eu, atunci, după ce îl preamării pe Allah pentru binefacerile sale, şi după ce binecuvântai în inima mea pomenirea tatălui meu, a cărui înţelepciune cugetase la nebuniile mele şi îmi pusese deoparte mântuirea aceasta nenădăjduită, mă scârbii de viaţa mea de mai înainte şi de năravurile mele, şi de chiolhanuri şi de risipe, şi mă hotărâi să mă fac om de omenie şi de chibzuială. Şi, dintru-ntâi, nu vrusei să mai trăiesc într-o cetate ce fusese martoră la toate trăsnăile mele şi mă hotărâi să mă duc în împărăţia Persiei, înspre care mă trăgea cu o ispită de neînfrânt cetatea cea vestită a Şirazului, despre care adeseori îl auzisem pe tatăl meu povestind ca despre o cetate în care erau îngemănate toate strălucirile minţii şi toate dulceţile vieţii. Şi îmi zisei: „O, Hassane, în cetatea aceea a Şirazului ai să te aşezi ca negustor de pietre scumpe şi ai să cunoşti oamenii cei mai plăcuţi de pe pământ. Şi, cum ştii să vorbeşti persieneşte, nu are să-ţi fie deloc greu!”

Şi făcui numaidecât ceea ce hotărâsem să fac. Şi Allah îmi scrise bună pace şi, după o călătorie lungă, ajunsei fără de necazuri la cetatea Şiraz, unde domnea sultanul cel mare, Sabur-Şah.

Şi descălecai la hanul cel mai bine ţinut din cetate, unde luai cu chirie o odaie frumoasă. Şi, fără a-mi mai lăsa răgaz să mă odihnesc, îmi schimbai îmbrăcămintea de drum cu nişte haine noi şi tare frumoase şi plecai să mă preumblu pe uliţele şi prin sukurile cetăţii aceleia strălucite.

Or, pe când tocmai ieşeam din geamia cea mare de farfuriu, care îmi bucurase inima cu frumuseţea ei şi mă cufundase în focul rugăciunii, zării un vizir dintre vizirii sultanului Sabur-Şah venind înspre mine. Şi mă zări şi el, şi se opri dinaintea mea, privindu-mă vrăjit, de parcă aş fi fost un înger. Pe urmă se apropie de mine şi îmi spuse:

— O, tu, cel mai frumos dintre flăcăi, din ce ţară eşti? Întrucât văd de pe hainele tale că eşti străin în cetatea noastră!

Iar eu răspunsei, temenindu-mă:

— Sunt de la Damasc, o, stăpâne al meu, şi am venit la Şiraz spre a mă şlefui pe lângă locuitorii săi!

Iar vizirul, auzind vorbele mele, se bucură nemărginit şi mă strânse în braţe şi îmi zise:

— O, ce vorbe frumoase ai în gura ta, o, fiul meu! Câţi ani ai?

Iar eu răspunsei:

— Robul tău are şaisprezece ani!

Iar el se bucură încă şi mai mult, întrucât se trăgea dintre soţii lui Loth, şi îmi spuse:

— Frumoşi ani, o, copilul meu! frumoşi ani! Iar dacă nu ai altceva mai bun de făcut, vino cu mine la sarai să te înfăţişez sultanului nostru, căruia îi plac chipurile frumoase, şi are să te căftănească printre cămăraşii lui. Şi, hotărât! ai să fii fala cămăraşilor şi cununa lor!

Iar eu spusei:

— Pe capul şi pe ochii mei, ascult şi mă supun!

Atunci, el mă prinse de mână. Şi făcurăm drumul împreună, tăifaisuind ba de una, ba de alta. Şi tare se mai mira când mă auzea cum vorbesc persieneşte, limbă care nu era a mea, uşor şi curat. Şi se minuna de înfăţişarea şi de hainele mele strălucite. Şi îmi spuse:

— Pe Allah! dacă toţi tinerii din Damasc sunt ca tine, cetatea aceea este un colţ de rai, iar bucata de cer de deasupra Damascului este chiar raiul!

Şi ajunserăm în felul acesta la saraiul sultanului Sabur-Şah, şi mă duse dinaintea sultanului, şi chiar că sultanul zâmbi la vederea mea şi îmi spuse:

— Obrazul acesta de la Damasc fie binevenit în saraiul meu!

Şi mă întrebă:

— Cum te cheamă, o, flăcău frumos?

Iar eu răspunsei:

— Robul tău, Hassan, o, doamne al vremilor!

Şi dacă mă auzi vorbind în felul acesta, se bucură şi se lumină, şi îmi grăi:

— Niciun nume nu s-ar fi potrivit mai bine cu un chip ca al tău, o, Hassan!

Şi adăugă:

— Te căftănesc cămăraş al meu, pentru ca ochii mei să se bucure în fiecare dimineaţă de vederea ta!

Iar eu sărutai mâna sultanului şi îi mulţumii pentru bunătatea pe care mi-o dovedea. Iar vizirul mă luă şi mă duse să-mi schimb hainele, şi mă îmbrăcă chiar el cu haine de cămăraş. Şi îmi dete cea dintâi învăţătură de cum să mă port în slujba mea cea nouă de copil de casă. Şi nu ştiam cum să-i mărturisesc îndatorinţa mea pentru toată grija ce-mi arăta. Şi mă luă sub oblăduirea lui. Şi ajunsei prietenul său. Şi, la rându-le, toţi ceilalţi copii de casă, care erau toţi tineri şi tare frumoşi, se împrieteniră cu mine. Iar viaţa mea se vestea dulce în saraiul acela, care îmi şi dăduse atâta bucurie şi îmi făgăduia atâtea gingaşe desfătări.

Or, până atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viaţa mea. Ci avea să-şi facă în curând ivirea. Şi, odată cu ea, avea să se ivească în viaţa mea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi opta noapte

Urmă:

…Or, până atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viaţa mea. Ci avea să-şi facă în curând ivirea. Şi, odată cu ea, avea să se ivească şi încurcătura în viaţa mea.

Într-adevăr, trebuie să mă grăbesc a-ţi mărturisi, o, doamne al meu, că ocrotitorul meu îmi spusese, încă din prima zi:

— Află, o, scumpul meu, că este oprit tuturor cămăraşilor de la cele douăsprezece odăi, ca şi tuturor dregătorilor de la sarai, şi musaipilor, şi paicilor, să preumble noaptea prin grădinile saraiului, de la un anume ceas. Întrucât, începând de la ceasul acela, grădinile sunt hărăzite numai pentru femeile din harem, ca să poată să vină acolo să se bucure de reveneală şi să tăifăsuiască între ele. Şi dacă vreunul, spre nenorocirea lui, ar fi prins în grădină la ceasul acela, şi-ar primejdui capul.

Iar eu mă chibzuisem straşnic să nu alerg niciodată după o primejdie ca aceea.

Or, într-o seară, furat de răcoarea şi de dulceaţa adierii, mă lăsai răpit de somn pe o bancă din grădină. Şi nu ştiu câtă vreme şezui aţipit acolo. Iar în somnul meu auzeam nişte glasuri de femei care spuneau: „Of! e un înger! e un înger! e un înger! Of, ce frumos e! ce frumos e! ce frumos e!” Şi mă trezii deodată. Şi nu văzui nimic, decât beznă. Şi pricepui că visasem. Şi mai pricepui că, dacă aş fi prins la ora aceea în grădini, tare m-aş primejdui

să-mi pierd capul, în pofida bunăvoinţii ce stârnisem în sufletul sultanului şi al vizirului său. Şi, plin de spaimă la gândul acesta, sării în picioare, spre a fugi la sarai până a nu apuca să fiu zărit în locurile acelea oprite. Ci iacătă că un glas de femeie ieşi deodată din negură şi din tăcere, spunându-mi cu un tremur de râs:

— Încotro, încotro, o, frumosule trezit?

Iar eu, mai tulburat decât dacă aş fi fost fugărit de toate străjile de la harem, dădui să-mi slobozesc picioarele în vânt, negândind decât să ajung degrabă la sarai. Ci, până să fac câţiva paşi la cotitura unei cărări, sub luna ce ieşea dintr-un nor, văzui ivindu-se o femeie numai frumuseţe şi strălucire, stând în picioare dinaintea mea şi zâmbind, cu doi ochi mari de gazelă îndrăgostită. Iar înfăţişarea ei era falnică, precum împărătească îi era privirea. Iar luna ce strălucea pe cerul lui Allah nu era atâta de strălucitoare ca faţa ei.

Iar eu, dinaintea acelei iviri, din rai coborâtă, fără de îndoială, nu putui să fac altminteri decât să mă opresc. Şi, plin de tulburare, lăsai ochii în jos şi şezui cu o înfăţişare cuminte. Iar ea îmi spuse, cu glasul ei ispititor:

— Încotro te duceai aşa de grăbit, o, lumină a ochilor? Şi cine te poate sili să fugi aşa?

Iar eu răspunsei:

— O, domniţă! dacă eşti din saraiul acesta, nu ai cum să nu ştii temeiurile ce mă împing a mă depărta atâta de grabnic de locurile acestea. De bună seamă, ştii, într-adevăr, că le este oprit bărbaţilor să întârzie în grădini, peste un anume ceas, şi că este cu primejdia pierderii capului a încălca această opreală. Lasă-mă, dar, rogu-te fierbinte, să mă depărtez, până nu apucă paznicii să mă zărească!

Iar tânăra domniţă, râzând întruna, îmi spuse:

— O, răcoare a inimii, te-ai trezit cam târzior să pleci! Ceasul despre care vorbeşti a trecut de mult. Şi, în loc de-a căuta să fugi, ai face mai bine să-ţi petreci aici cât ţi-a mai rămas din noapte, şi are să-ţi fie o noapte binecuvântată, o noapte de lumină!

Ci eu, încă şi mai tulburat, şi tremurând şi mai tare, nu mă gândeam decât la fugă şi mă văicăream, spunând:

— O, pierirea mea-i fără de scăpare! O, fiică de oameni buni, o, stăpână a mea, oricine ai fi, nu-mi pricinui moartea cu ispita farmecelor tale!

Şi dădui să scap. Ci ea mi se aşeză în cale, întinzând mâna stângă, iar cu mâna dreaptă îşi trase iaşmacul cu totul la o parte şi îmi spuse, oprindu-se

din râs:
— Uită-te, aşadar, la mine, o, tinere fără de minte, şi spune-mi dacă poţi să întâlneşti în orice seară una mai frumoasă ori mai tânără ca mine? Da-abia am împlinit optsprezece ani şi niciun bărbat nu m-a atins. Iar obrazul meu, care nu-i chiar urât la privire, niciun bărbat până la tine nu a putut să se laude că l-ar fi întrezărit. Aşa că m-ai batjocori amarnic dacă tot ai mai căuta să fugi de mine.
Iar eu îi spusei:
— O, sultana mea, hotărât! tu eşti luna plină a frumuseţii şi, măcar că noaptea pizmaşă ascunde ochilor mei o parte dintre farmecele tale, atâta cât întrezăresc ajunge ca să mă vrăjească! Ci, te rog fierbinte, pune-te o clipă în starea mea şi ai să vezi cât de jalnică şi de gingaşă-i.
Iar ea îmi răspunse:
— Mă învoiesc cu tine, o, miez al inimii, că, într-adevăr, starea ta-i gingaşă; ci gingăşia ei nu vine nicidecum de la primejdia pe care o înfrunţi, ci chiar de la făptura care o pricinuieşte. Întrucât tu habar nu ai cine sunt eu, nici care este cinul meu la sarai! Iar în ceea ce priveşte primejdia pe care o înfrunţi, apoi primejdia aceea ar fi pentru oricare altul afară de tine, de vreme ce te iau sub apărarea şi sub ocrotirea mea. Spune-mi, aşadar, cum te cheamă, cine eşti şi care sunt slujbele tale la sarai!
Iar eu răspunsei:
— O, stăpâna mea, sunt Hassan din Damasc, cămăraşul cel proaspăt al sultanului Sabur-Şah şi oblăduitul vizirului sultanului Sabur-Şah.
Iar ea se minună:
— A! tu eşti preafrumosul Hassan, cel care i-a sucit minţile urmaşului lui Loth! O, ce fericire să te am în noaptea aceasta numai pentru mine, o, iubitule! Vino, inima mea, vino! Şi încetează de-a mai otrăvi ceasurile de dulceaţă şi de har cu negrele gânduri!
Şi după ce grăi aşa, copila cea frumoasă mă trase cu putere înspre ea, şi îşi alintă obrazul de al meu, şi îşi lipi buzele de buzele mele, cu patimă. Iar eu, o, doamne al meu, măcar că atunci pentru întâia oară mi se întâmpla o atare treabă, simţii la atingerea aceea cum viază năprasnic în mine copilul tătâne-său şi, cuprinzând-o cu zvâcnet în braţe pe fetişcana pierită, luai puiul şi-l adusei dinaintea cuibului. Ci, la vederea lui, în loc să se cutremure luând foc, copila mi se smulse dintr-odată din braţe şi mă împinse repezit, dând un ţipăt de spaimă. Şi de-abia apucai să-mi trag puiul acasă, că şi văzui pe dată

cum ies dintr-un tufiş de trandafiri zece copilandre care alergară înspre noi, râzând să moară.

Şi, la ivirea lor, o, doamne al meu, înţelesei că văzuseră tot şi că auziseră tot, şi că tânăra cu pricina se veselise pe seama mea, şi că nu se slujise de mine decât în bătaie de joc, cu scopul vădit de-a le face să râdă pe soaţele sale. Şi, de altminteri, într-o clipeală de ochi, toate fetişcanele se şi aflau împrejurul meu, chicotind şi ţopăind ca nişte căprioare neastâmpărate. Şi, în potopul hohotelor lor de râs, se uitau la mine cu nişte ochi sclipind de vicleşug şi de ispită, şi-i spuneau celei ce mă amăgise:

— O, Kaiiria, sora noastră, ai fost grozavă! Oh, ai fost grozavă! Şi ce frumos mai era copilandrul! şi ce vioi!

Iar alta spuse:

— Şi iute!

Iar alta spuse:

— Şi zgondos!

Iar alta spuse:

— Şi gingaş!

Iar alta spuse:

— Şi frumos!

Iar alta spuse:

— Şi fălos!

Iar alta spuse:

— Şi arătos!

Iar alta spuse:

— Şi zorit!

Iar alta spuse:

— Şi uluitor!

Iar alta spuse:

— Un sultan.

Şi, totodată, se porniră pe nişte hohote lungi de râs, pe când eu stam până peste poate de stânjenit şi de tulburat. Întrucât, o, doamne al meu, eu în viaţa mea nu privisem o femeie în faţă şi nici nu mă aflasem în tovărăşia femeilor. Iar acelea de-acolo erau de o neruşinare şi de o lipsă de sfiiciune ce nu-şi aveau seamăn în hronicile neobrăzării. Şi stam acolo, în vâlvora chicotelilor lor, descumpănit, ruşinat şi cu nasul alungit până la picioare, ca un năvleg.

Ci, deodată, din tufişul de trandafiri, ieşi, ca luna la răsăritul ei, o a douăsprezecea copilandră, a cărei ivire făcu să se curme numaidecât toate râsetele şi toate glumele. Iar frumuseţea sa era sultană şi făcea să se plece la trecerea ei toate florile. Şi veni înspre ceata noastră, care se desfăcu la apropierea ei; se uită la mine îndelung şi îmi spuse:

— Hotărât, o, Hassan din Damasc, cutezanţa ta este o cutezanţă mare, iar năvălirii tale asupra tinerei domniţe de aici i se cade pe drept osânda. Şi, pe viaţa mea! Ce păcat de tinereţea şi de frumuseţea ta!

Atunci, fetişcana care numai ea fusese pricina întâmplării aceleia, şi pe care o chema Kaiiria, veni şi sărută mâna celei ce rostise asemenea vorbe, şi îi zise:

— O, Zuleica, stăpână a noastră, pe viaţa ta cea scumpă! iartă-i pornirea de adineoari, care nu-i decât dovada năvălniciei lui. Iar soarta îi este în mâinile tale! Aşa încât se cade a-l părăsi, ori a-i aduce mântuire acestui prea-frumos năvălitor, acestui făptuitor de tâlhării asupra tinerelor fete fecioare!

Iar cea pe care o chema Zuleica şezu o clipă pe gânduri şi răspunse:

— Bine, de data aceasta să-l iertăm, de vreme ce chiar tu, care ai suferit încercarea de tâlhărie, pui mărturie pentru el. Să-i fie lăsat capul şi să fie slobozit de primejdia în care se află! Ba chiar, spre a le ţine minte pe fetele ce l-au slobozit, se cade să ne străduim a-i face oleacă mai dulce păţania din noaptea aceasta. Să-l luăm, aşadar, cu noi şi să-l ducem în iatacurile noastre, pe care până acuma niciun bărbat nu le-a prihănit cu suflarea lui.

Şi, grăind astfel, făcu semn uneia dintre fetele ce-o însoţeau, care pieri îndată, uşoară, pe sub chiparoşi, spre a se întoarce peste o clipită, aducând în braţe o grămadă de mătăsării.

Şi desfăcu la picioarele mele mătăsurile acelea, care alcătuiau o rochie minunată de femeie; şi, cu toatele, mă ajutară s-o petrec peste hainele mele. Şi, străvestit aşa, mă cufundai frumos în ceata lor. Şi, trecând printre copaci, ajunserăm la iatacurile haremului.

Or, când intrarăm în sala de primire a haremului, toată numai din marmură străcurată şi învârstată cu mărgăritare şi cu peruzele, fetele îmi spuseră la ureche că sala aceea era încăperea în care fata sultanului avea obicei să-şi primească musafirele şi prietenele. Şi, tot aşa, îmi dezvăluiră că fata sultanului nu era alta decât chiar domnita Zuleica.

Şi băgai de seamă că în mijlocul acelei săli atâta de frumoase şi atâta de goale se aflau douăzeci de preşuri mari de atlaz, aşezate roată peste chilimul cel mare. Şi toate fetişcanele, care nu conteniseră o clipă să-mi facă pe furiş

tot felul de ispiteli şi să-mi arunce nişte ocheade pârjolite, se duseră să şadă rânduite frumos pe acele preşuri de atlaz, poftindu-mă să şed şi eu în mijlocul lor, faţă în faţă cu chiar Zuleica, domniţa, care mă privea cu nişte ochi ce-mi străpungeau sufletul.

Atunci, Zuleica porunci răcoritoarele, şi şase alte roabe, tot atât de frumoase şi de bogat îmbrăcate, se iviră într-o clipită şi începură a ne împărţi nişte ştergare de mătasă pe nişte tipsii din aur, pe când altele zece veneau pe urma lor cu nişte farfuriuri mari, care şi numai cu înfăţişarea lor erau o răcoreală.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptezeci şi noua noapte

Urmă:

…pe când altele zece veneau pe urma lor cu nişte farfuriuri mari, care şi numai cu înfăţişarea lor erau o răcoreală.

Şi ne puseră dinainte farfuriurile în care se aflau sorbeturi cu gheaţă, lapte prins, dulceţuri de chitră, felii de castraveţi şi lămâi. Iar domniţa Zuleica gustă ea mai întâi şi, tot cu linguriţa de aur pe care o dusese la buzele sale, mă îmbie cu un pic de dulceaţă şi cu o felie de chitră, apoi cu încă o linguriţă de lapte prins. Pe urmă linguriţa aceea trecu de mai multe ori din mână în mână, până ce toate fetele se înfruptară din bunătăţurile acelea minunate, în mai multe rânduri, cât nu mai rămase nimic în farfuriuri. Şi atunci, roabele ne aduseră o apă bună, în nişte cupe de cleştar.

Iar taifasul nu zăbovi a se încinge, de parcă am fi băut toate soiurile de vinuri. Iar eu mă minunam de cutezanţa vorbelor de pe buzele acelor copile, care râdeau în hohote ori de câte ori vreuna dintre ele slobozea vreo năzdrăvănie straşnică şi vârtoasă pe socoteala copilului tătâne-său, a cărui vedere le înveselise peste măsură. Iar nurlia de Kaiiria, asupra căreia fusese îndreptată tâlhăria mea, de vreme ce fusese tâlhărie, nu-mi mai păstra nicio umbră de supărare şi se aşezase faţă în faţă cu mine. Şi se uita la mine surâzând, şi îmi da de înţeles prin graiul ochilor că mă ierta pentru năvălnicia mea din grădină. Iar eu, la rându-mi, îmi ridicam ochii înspre ea din vreme în vreme, pe urmă îi coboram repede, de îndată ce băgam de seamă că ea avea privirile asupra mea; căci, în pofida tuturor strădaniilor ce le încercam spre a face să mi se ivească oarecare linişte pe faţă, tot mai păstram, înconjurat de acele fetişcane fără seamăn, o stânjenenlă tare

supărătoare. Iar domniţa Zuleica şi soaţele sale, care vedeau limpede starea mea, încercau la rându-le, cu tot soiul de zâmbre, să-mi stârnească îndrăzneala. Iar Zuleica, până la urmă, zise:

— Oare când, o, prietene al nostru, Hassan din Damasc, ai să iei o faţă mai slobodă şi mai voioasă? Au crezi cumva că fetele acestea neprihănite sunt nişte mâncătoare de carne de om? Şi nu ştii că nicio primejdie nu te paşte în iatacurile fetei sultanului, unde niciun hadâmb nu ar cuteza vreodată să intre fără de îngăduinţă? Uită, aşadar, pe-o clipă, că vorbeşti cu domniţa Zuleica şi închipuie-te la o clacă de taclale cu nişte fete de rând ale vreunor neguţători din Şiraz. Aşa că saltă fruntea, o, Hassane, şi priveşte-le în faţă pe toate aceste tinerele minunate. Şi, după ce ai să le cercetezi cu cea mai mare luare-aminte, grăbeşte de ne spune, cu toată slobozenia şi fără a te teme că ne-ai supăra, care-i aceea dintre noi care îţi place cel mai mult!

Or, vorbele acestea ale domniţei Zuleica, o, doamne al vremilor, în loc să-mi dea inimă şi suflet, nu făcură decât să-mi sporească tulburarea şi fâstâceala, şi nu mă pricepui decât să îngaim nişte cuvinte bâlbâite, simţind roşeaţa sfiiciunii cum mi se suie în obraz. Şi aş fi vrut, în clipita aceea, să se caşte pământul şi să mă înghită. Iar Zuleica, văzându-mi zăpăceala, îmi spuse:

— Văd, o, Hassane, că ţi-am cerut un lucru care te pune în încurcătură. Întrucât, fără de nicio îndoială, te temi că, mărturisindu-ţi plăcerea pentru una, să nu le superi pe toate celelalte şi să le stârneşti împotriva ta. Ei bine, greşeşti, dacă o teamă ca aceasta îţi întunecă gândurile. Află, aşadar, că eu şi cu soaţele mele suntem atâta de prietene, şi că între noi sunt nişte legături sufleteşti atâta de strânse, încât un bărbat, orice-ar face cu vreuna dintre noi, nu ar putea să ne strice prietenia. Aşa că alungă-ţi din inimă temerile care o fac atâta de chibzuită, cercetează-ne cu toată slobozenia şi, chiar dacă ai voi să rămânem toate goale dinaintea ta, spune-ne fără de sfială şi avem să ne supunem, pe capetele şi pe ochii noştri! Ci numai grăbeşte de ne spune care-i cea aleasă de tine.

Eu atunci, o, doamne al meu, chemai în ajutor cât mi se mai întorsese din bărbăţie după atâtea îmbărbătări şi, măcar că soaţele Zuleicăi erau desăvârşit de frumoase şi i-ar fi fost cam anevoie până şi ochiului cel mai priceput să facă vreo osebire între ele, şi măcar că, pe de altă parte, domniţa Zuleica era ea însăşi pe puţin tot atâta de minunată ca şi fetişcanele sale, inima mea jinduia fierbinte după aceea care, cea dintâi, o făcuse să bată atâta de năprasnic în grădină, sclipitoarea şi dulcea Kaiiria, mult-iubitoarea

de copilul tătâne-său. Ci mă ferii straşnic, în pofida oricărei ispite, să-mi dezvăluiesc simţămintele acelea, care, cu toate vorbele liniştitoare ale Zuleicăi, tare ar mai fi putut să tragă asupra capului meu ciuda celorlalte fecioare. Şi mă mulţumii, după ce le cercetai pe toate cu cea mai mare luare-aminte, să mă întorc înspre domniţa Zuleica şi să-i spun:

— O, stăpână a mea, se cade să încep cu a-ţi spune că nu aş putea să asemui farmecele tale cu cele ale soaţelor tale, căci nu se asemuie strălucirea lunii cu sclipirea stelelor. Şi-aşa-i frumuseţea ta, faţă de care ochii nu ar putea să aibă priviri decât pentru ea.

Şi, rostind cuvintele acestea, nu putui să mă opresc a nu repezi o aruncătură de ochi plină de înţeles înspre Kaiiria cea dulce, în aşa fel ca s-o fac să priceapă că numai buna-cuviinţă îmi şoptea măgulirea aceea faţa de domnită.

Iar după ce auzi răspunsul meu, Zuleica îmi spuse zâmbind:

— Ai fost strălucit, o, Hassane, măcar că linguşeala este vădită. Aşa că acuma, când eşti mai slobod la grai, grăbeşte de ne dezvăluie afundul inimii tale, spunându-ne care este, dintre toate aceste fete, aceea ce te ispiteşte cel mai mult!

Şi, la rându-le, fetişcanele îşi împreunară rugăminţile cu cea a domniţei, spre a mă îndemna să le dezvăluiesc gândul meu. Şi, dintre toate, tocmai Kaiiria se arăta cea mai înflăcărată de dorinţa de a mă face să vorbesc, ea, cea care îmi ghicise gândurile tainice.

Eu atunci, o, doamne al meu, alungând şi ce-mi mai rămăsese din toată sfiiciunea, mă înduplecai faţă de atâtea stăruinţe sporite ale fetelor şi ale stăpânei lor, mă întorsei înspre Zuleica şi îi spusei, arătând-o cu o mişcare de mână pe tânăra Kaiiria:

— O, sultana mea, iacătă, chiar aceasta-i cea pe care o râvnesc! Aşa, pe Allah! chiar înspre dulcea Kaiiria merge dorul meu cel mai mare.

Or, nici nu sfârşisem eu bine de rostit vorbele acestea, că toate fetele şi izbucniră laolaltă în nişte hohote lungi de râs, fără ca pe feţele lor înflorite să se ivească nici cel mai mic semn de ciudă. Şi gândeam în sufletul meu, privindu-le cum îşi dedeau coate şi mureau de râs: „Ce poveste ciudată mai este şi povestea aceasta! Oare acestea-s femei ca toate femeile şi fete ca toate fetele? Oare de când au deprins făpturile de felul lor atâta nepărtinire şi atâta virtute, ca să nu se gelozească şi să nu se zgârie pe ochi dinaintea izbânzii uneia dintre semenele lor? Pe Allah! nişte surori nu s-ar purta cu

atâta gingăşie şi cu atâta lipsă de zavistie faţă de surorile lor. Iacătă un lucru ce întrece priceperea mea.”

Ci domniţa Zuleica nu mă lăsă prea mult cufundat în această nedumerire şi îmi zise:

— Minunat! minunat! o, Hassan din Damasc! Pe viaţa mea! tinerii din ţara ta au gust ales, ochi iscusit şi pricepere. Şi sunt tare bucuroasă, o, Hassane, că i-ai dat întâietate prietenei mele, Kaiiria. Ea este prietena inimii mele şi-i cea mai îndrăgită. Şi n-ai să te căieşti de alegerea ta, o, craiule! De altminteri, nici nu ai de unde să ştii tot preţul şi toată însemnătatea celei alese, căci noi toate, aşa cum ne vezi, n-am putea năzui, nici pe de aproape, nici pe de departe, să fim asemuite cu ea întru frumuseţi, întru desăvârşirile trupului şi întru farmecele minţii. Şi chiar că noi suntem roabele ei, măcar că din ce se vede s-ar putea amăgi cineva.

Pe urmă toate la rând începură s-o firitisească pe prea minunata de Kaiiria şi s-o laude pentru biruinţa pe care o dobândise. Iar ea nu se dovedi nicidecum neajutorată la vorbă, ci dete la fiecare dintre soaţele sale răspunsul cuvenit, pe când eu eram până peste măsură de uluit.

După care Zuleica luă o alăută din preajma sa şi o puse în mâinile preaiubitei sale Kaiiria, spunându-i:

— Suflet din sufletul meu, se cade să-i arăţi drăguţului tău un pic din ceea ce ştii, ca nu cumva să socoată că ţi-am fi înflorit noi harurile.

Şi mult-dulcea Kaiiria luă alăuta din mâinile Zuleicăi, o struni şi, după un început vrăjitor, cântă încetişor, însoţindu-se de sunetul strunelor:

Sunt ucenica dragostei. Nebună,
M-a învăţat gingaşele alinturi
Şi a binevoit cu drag să pună
Comori de vise-n sufletu-mi, şi jinduri,
Pe care să le-nchin acum buimacă,
Orice-ar fi scris din veci să mi se-ntâmple,
Acestui căprior care mă seacă
Cu scorpionii negri ce se joacă
În jurul preafrumoaselor lui tâmple.

Cât voi trăi sub soare şi sub stele,
Am să-l iubesc cum n-au iubit crăiese,
Căci port credinţă-n veci iubirii mele,
Flăcăului ce inima-l alese.

O, voi îndrăgostiţi, să nu-şi deşerte
Iubirea voastră frunza fermecată!
Păstraţi-o pururi tânără şi verde —
Un bun pierdut, pe veci de veci se pierde
Şi nu se mai găseşte niciodată.

Cât despre mine, fac mărturisirea
Că sunt pe veci de veci îndrăgostită
De căprioru-acesta ca iubirea
Ivindu-se din vis, desăvârşită,
Ca din şoptirea unui zvon de frunze.
Şi nu mai ştiu nici temeri, nici prefaceri.
Privirea lui cu străluciri ascunse
Până-n adâncul inimii-mi pătrunse
Precum tăişul paloşului ager.

Pe tânăra lui frunte de lumină
Condeiul frumuseţii înseşi scrise
Încondeiata vrăjilor deplină
În floarea unor linii nedezise.
Iar ochii lui, blagosloviţi de soartă,
Sunt plini de-un farmec fără-asemănare,
Că inima de vraja lor stă moartă
Sub arcul nemilos, care se-ncoardă
Cu negrele-i săgeţi ucigătoare.

O, tu, cel fără care n-am putere
Să mai trăiesc, şi nu mai am cu cine
În suflet să te schimb, că mi te cere
Sufletu-mi tot, hai la hammam cu mine,
Să te slujesc cu dor, iubitul meu,
Sub străluciri de marmură albastră!
Să ardă narduri în căţui mereu,
Să umple sala aburii, iar eu
Pe pieptul tău să cânt iubirea noastră.

Când sfârşi de cântat, întoarse ochii înspre mine cu atâta duioşie, încât, uitându-mi dintr-odată şi de întreaga sfială, şi de faptul că se aflau de faţă

fiica sultanului şi soaţele ei cele chicotitoare, mă aruncai la picioarele Kaiiriei, potopit de iubire şi până peste marginile desfătării. Şi, dacă simţii mireasma ce se revărsa din hainele ei moi, şi căldura trupului ei deasupra mea, mă năpădi o beţie, de-o cuprinsei deodată în braţe şi începui s-o sărut peste tot pe unde puteam, cu năprăsnicie, în vreme ce ea se alinta ca o turturică. Şi nu-mi venii în fire decât când auzii chicotelile de râs, pe care le scoteau fetele văzându-mă dezlănţuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzecea noapte

Urmă:

…nu-mi venii în fire decât când auzii chicotelile de râs, pe care Ie scoteau fetele văzându-mă dezlănţuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui.

După asta, începură să mănânce şi să bea, şi să spună la nebunii, şi să-şi facă pe dedesubt tot soiul de semne şi de şotii, până ce intră o roabă bătrână, care dete de veste întregei liote că în curând avea să se lumineze de ziuă. Şi toate răspunseră laolaltă:

— O, doică a stăpânei noastre, vestea ce ne-ai adus-o este asupra capului şi a ochilor noştri!

Iar Zuleica se ridică, spunându-mi:

— Este vremea, o, Hassane, să mergem la odihnă. Iar tu poţi să te bizui pe ocrotirea mea spre a ajunge să te bucuri de iubita ta, căci nu am să precupeţesc nimic spre a te ajuta să ajungi la împlinirea dorurilor tale. Ci, până una alta, avem să te ajutăm să ieşi fără zarvă din harem.

Şi şopti câteva vorbe la urechea bătrânei sale mance, care mă privi o clipită în ochi şi mă luă de mână spunându-mi să merg după ea. Iar eu, după ce mă temenii dinaintea acelui stol de porumbiţe, şi după ce repezii o aruncătură de ochi pătimaşă înspre dulcea Kaiiria, mă lăsai călăuzit de bătrână, care mă duse printr-un şir de bolte şi printr-o sumedenie de cotituri, şi mă scoase la o portiţă de la care avea cheia. Şi deschise portiţa aceea. Şi mă strecurai afară, şi văzui că mă aflu dincolo de împrejmuirile saraiului.

Or, se şi luminase de ziuă, iar eu grăbii să mă întorc la sarai pe poarta cea mare, de-a dreptul, în aşa fel ca să fiu zărit de străjeri. Şi dădui fuga în odaia mea, unde, de cum trecui pragul, îl văzui pe oblăduitorul meu, vizirul cel

coborâtor din Loth, care mă aştepta până peste poate de nerăbdător şi de îngrijorat. Şi se ridică repede când mă văzu intrând, şi mă strânse în braţe şi mă sărută cu drag, spunându-mi:

— O, Hassane, inima mea era cu tine, şi eram tare tulburat în privinţa ta. Şi n-am închis ochii deloc toată noaptea, gândindu-mă că, străin cum eşti în Şiraz, înfrunţi primejdiile de noapte din partea puşlamalelor care colcăie pe uliţe. Of, scumpule, unde ai fost, departe de mine?

Iar eu mă ferii cu grijă să-i povestesc întâmplarea ori să-i spun că îmi petrecusem noaptea cu nişte femei, şi mă mulţumii numai să-i răspund că mă întâlnisem cu un negustor de la Damasc, aşezat la Bagdad, care tocmai pleca la Bassra cu toată casa lui, şi că mă oprise la el toată noaptea. Iar oblăduitorul meu fu nevoit să-mi dea crezare şi se mulţumi să scoată câteva oftaturi şi să mă mustre prieteneşte. Şi-atâta cu el!

Cât despre mine, îmi simţeam inima şi mintea legate de farmecele nurliei de Kaiiria, şi îmi petrecui toată ziua aceea şi toată noaptea prefirându-mi prin minte până şi cele mai mici amănunte ale întâlnirii noastre. Iar a doua zi încă mai eram cufundat în amintirile mele, când un hadâmb veni să bată la uşa mea şi să-mi spună:

— Aici locuieşte, oare, domnia sa, Hassan din Damasc, cămăraşul stăpânului nostru, sultanul Sabur-Şah?

Iar eu răspunsei:

— La el te afli!

El, atunci, sărută pământul dintre mâinile mele şi se ridică apoi spre a-şi scoate din sân un sul de hârtie, pe care mi-l înmână. Şi plecă precum venise.

Iar eu, numaidecât, desfaşurai hârtia şi văzui că pe ea se aflau aceste rânduri, însemnate cu o scriitură şerpuită:

„Dacă tânărul căprior din ţara Şamului va veni în noaptea aceasta, pe lumină de lună, să se preumble mlădiu pe sub ramuri, are să dea ochii cu o tânără căprioară, zaifă de iubire, topită toată de dorul lui, care-i va spune, în graiul său, cât de tulburată este în inima ei că a fost cea aleasă dintre căprioarele pădurii, şi cea mai dorită dintre soaţele sale.”

Şi, o, doamne al meu, la citirea acelei scrisori mă simţii beat fără de vin. Întrucât, măcar că pricepusem, din cea dintâi seară, că ispititoarea de Kaiiria avea o anume pornire spre mine, nu mă aşteptam nicidecum la o dovadă ca aceasta din partea dragostei sale. Aşa că, de îndată ce izbutii să-mi stăpânesc fiorii, mă înfăţişai dinaintea vizirului, oblăduitorul meu, şi îi sărutai mâna. Şi, după ce dobândii în felul acesta bunăvoinţa lui, îi cerui

îngăduinţa de a mă duce să-l văd pe un derviş din ţara mea, de curând sosit de la Mecca, şi care mă poftise să-mi trec noaptea cu el. Şi, după ce mi se dete îngăduinţa, mă întorsei în odaia mea şi alesei dintre nestematele ce le aveam smaraldele cele mai frumoase, rubinele cele mai curate, diamantele cele mai albe, mărgăritarele cele mai mari, peruzelele cele mai gingaşe, safirele cele mai desăvârşite şi, pe un fir din aur, le întocmii într-un şirag de mătănii. Şi, de îndată ce noaptea se aşternu peste grădini, mă înmiresmai cu mosc curat şi mă dusei fără de niciun zgomot la crânguri, pe portiţa cea tainică, pe unde ştiam drumul şi pe care o găsii deschisă anume pentru mine.

Şi ajunsei la chiparoşii sub care mă lăsasem furat de somn în seara dintâi, şi aşteptai cu sufletul sugrumat venirea mult-iubitei. Iar aşteptarea îmi ardea sufletul, iar ceasul întâlnirii noastre mi se părea că nu are să mai vină. Şi iacătă că deodată, sub razele de lună, o albeaţă uşoară lunecă printre chiparoşi, iar Kaiiria cea ispititoare se ivi dinaintea ochilor mei răpiţi. Şi mă închinai la picioarele ei, cu faţa la pământ, fără a putea să rostesc un cuvânt, şi şezui aşa până ce, cu glasul ei de izvor şoptit, îmi spuse:

— O, Hassan al dragostei mele, ridică-te şi, în locul acestei tăceri dulci şi pătimaşe, dă-mi dovezi adevărate despre iubirea ta pentru mine! Este, oare, cu putinţă, o, Hassane, ca tu chiar să mă fi găsit mai frumoasă şi mai vrednică de dorit decât pe toate însoţitoarele mele, fetele acelea dulci, mărgăritarele acelea neatinse, şi chiar decât pe domniţa Zuleica? Ar trebui să mai aud încă o dată din gura ta toate acestea spre a-mi crede urechilor.

Şi, grăind astfel, se plecă înspre mine şi mă ajută să mă ridic. Iar eu îi luai mâna şi o dusei la buzele mele pătimaşe, şi îi spusei:

— O, sultană a sultanelor, iată mai întâi pentru tine un şirag de mătănii din ţara mea, să-i depeni pietrele de-a lungul zilelor tale de viaţă fericită, aducându-ţi aminte de robul ce ţi l-a dăruit. Şi, odată cu şiragul acesta de mătănii, un biet dar mărunt, primeşte şi mărturia dragostei pe care stau gata să o fac legiuită dinaintea cadiului şi a martorilor.

Iar ea îmi răspunse:

— Ce bucuroasă sunt că ţi-am stârnit atâta dragoste, o, Hassane, pentru care îmi supun sufletul la primejdiile acestei nopţi. Ci, vai, nu ştiu dacă inima mea se cade să se bucure de biruinţa ei, ori dacă n-ar trebui să privesc întâlnirea noastră ca pe începutul unor năpaste şi al unor necazuri în viaţa mea.

Şi, grăind astfel, îşi plecă fruntea pe umărul meu, în vreme ce suspinele îi scuturau pieptul. Şi îi spusei:

— O, stăpâna mea, pentru ce vezi lumea atâta de neagră dinaintea ochilor tăi, în noaptea aceasta de lumină? Şi pentru ce chemi asupra capului tău năpastele, izvodind atâtea presimţiri greşite?

Iar ea îmi spuse:

— Deie Allah, o, Hassane, ca aceste presimţiri să fie greşite! Ci să nu cumva să socoţi că ar fi neîntemeiată teama care, în ceasul acesta al întâlnirii noastre atâta de dorite, vine să ne tulbure bucuria. Of, spaimele mele sunt mult prea temeinice.

Şi tăcu un răstimp, apoi îmi spuse:

— Află, aşadar, o, tu, cel mai iubit dintre iubiţi, că domniţa Zuleica te îndrăgeşte tainic şi că e gata să-ţi mărturisească dintr-o clipă în alta dragostea ei. Or, cum ai să întâmpini tu o mărturisire ca aceea? Iar dragostea pe care spui că o ai pentru mine va putea ea să dureze împotriva falei de-a o avea ca iubită pe cea mai frumoasă şi pe cea mai falnică fiică de sultan?

Ci eu îi curmai vorba, spre a mărturisi:

— Da, pe viaţa ta! o, ispititoare Kaiiria, tu ai să fii pururea mai presus decât domniţa Zuleica în inima mea! Şi de-ar da Allah să ai o potrivnică încă şi mai falnică, ai vedea atunci că nimic nu ar putea să clatine statornicia inimii mele robite de frumuseţea ta! Şi chiar dacă sultanul Sabur-Şah, tatăl domniţei Zuleica, nu ar avea niciun fiu care să-l moştenească, şi i-ar lăsa scaunul de domnie al Persiei aceluia ce s-ar însura cu fata lui, eu ţi-aş jertfi un noroc ca acela, o, tu, cea mai vrednică de iubit dintre toate fecioarele!

Iar Kaiiria se minună, spunând:

— O, Hassan, bietule, ce orbire pe tine! Au tu uiţi că eu nu sunt decât o roabă în slujba domniţei Zuleica? Dacă la mărturia ei de dragoste tu ai să răspunzi cu o neprimire, ai să tragi supărarea ei asupra capului meu şi asupra capului tău, şi amândoi avem să fim pierduţi fără de scăpare. Aşa că este mai bine, spre folosul nostru, să te supui celei mai tari. Aceasta-i singura cale de scăpare. Iar Allah are să-şi pună balsamul pe inima mâhniţilor.

Iar eu, departe de a mă învoi cu povaţa ei, mă simţii până peste poate de supărat de-a fi măcar bănuit de atâta nevolnicie, încât să mă dau biruit faţă

de nişte socoteli ca acelea, şi mă răzvrătii, strângând-o pe ispititoarea Kaiiria în braţele mele:

— O, rod al darurilor cele mai alese ale Atoateziditorului, nu-mi chinui sufletul cu vorbe atâta de grele. Şi, de vreme ce primejdia atârnă asupra capului tău vrăjitor, hai să fugim amândoi în ţara mea. Acolo se află nişte pustietăţi unde nimeni n-ar mai putea să ne afle urmele. Iar eu, datorită Atoateîmpărţitorului, sunt destul de bogat spre a te ţine să trăieşti în toate strălucirile, fie şi la capătul lumii celei locuite de oameni!

La vorbele acestea, iubita mea se lăsă dulce să cadă în braţele mele şi îmi spuse:

— Ei bine, Hassane, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta şi vreau să te scot din amăgirea în care anume te-am lăsat să aluneci spre a-ţi pune la încercare simţămintele. Află, aşadar, că nu sunt nicidecum aceea pe care o crezi tu, nu sunt nicidecum Kaiiria, prietena domniţei Zuleica. Domniţa Zuleica sunt chiar eu, iar aceea pe care o credeai a fi domniţa Zuleica este chiar prietena mea, Kaiiria. Şi nu am ticluit acest vicleşug decât spre a mă încredinţa şi mai bine de dragostea ta. De altminteri, vei avea numaidecât adeverirea spuselor mele.

Şi, după vorbele acestea, rosti o chemare, şi din umbra chiparoşilor se ivi aceea pe care o credeam a fi domniţa Zuleica, şi care, de fapt, era prietena ei de inimă, Kaiiria. Şi veni să-i sărute mâna stăpânei sale, şi să se temenească dinaintea mea precum cere datina. Iar domniţa cea ispititoare îmi spuse:

— Acum, o, Hassane, dacă ştii că mă cheamă Zuleica şi nicidecum Kaiiria, ai să mă mai iubeşti tot atâta şi vei mai avea tu pentru o domniţă simţăminte tot atâta de dulci cum aveai pentru o prietenă de rând de-a domnitei?

Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviinţă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi una noapte

Urmă:

…Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviinţă, spunându-i Zuleicăi că nu puteam pricepe potopul de fericire ce mă copleşea şi nici pe ce cale mi se putuse cuveni ca ea să binevoiască a-şi coborî privirile până la robul de mine, şi, în felul acesta, să-mi facă soarta

mai de pizmuit decât cea a fiilor celor mai mari sultani. Ci ea îmi curmă vorba, spre a-mi spune:

— O, Hassane, să nu te minunezi deloc de ce am făcut pentru tine. Oare nu te-am văzut eu cum dormitai noaptea sub pomi, în lumina lunii? Or, din ceasul acela, inima mea a fost înrobită de frumuseţea ta şi nu mai pot, fără a-mi zdrobi zborul inimii, să fac altceva decât să fiu a ta.

Cu asta, şi în vreme ce preabuna Kaiiria se preumbla nu departe de noi spre a veghea împrejurimile locului, dădurăm zăgazuri slobode râului înflăcărării noastre, ci fără ca nimica nelegiuit să se petreacă. Şi ne trecurăm noaptea sărutându-ne şi stând de vorbă drăgăstos, până ce prietena veni să ne dea de ştire că era vremea să ne despărţim. Ci, până a nu pleca, Zuleica îmi spuse:

— O, Hassane, să te gândeşti mereu la mine! Îţi făgăduiesc că am să-ţi arăt în curând cât îmi eşti de drag.

Iar eu mă aruncai la picioarele ei spre a-i mărturisi îndatorinţa mea faţă de toate hatârurile ce-mi dăruia. Şi ne despărţirăm cu lacrimile simţirii în ochi. Şi ieşii din grădină prin aceleaşi întortocheturi ca şi întâia oară.

Or, a doua zi, nădăjduiam cu tot sufletul un semn de la mult-iubita mea, care să-mi dea temei a mă bizui pe o nouă întâlnire în grădini. Ci ziua trecu fără a aduce împlinirea nădejdii mele celei mai scumpe. Şi nu izbutii să închid ochii în noaptea aceea, neştiitor cum eram asupra pricinii acelei tăceri. Şi, în ziua următoare, în ciuda faptului că se afla lângă mine oblăduitorul meu, ce se străduia să ghicească pricina frământărilor mele, şi în pofida vorbelor pe care mi le spunea ca să mă veselească, vedeam numai negru dinaintea ochilor şi nu vrusei să mă ating de niciun fel de mâncare. Şi, la lăsatul serii, coborâi înspre grădini, până când ceasul de poprire încă nu sosise, şi, spre marea mea nedumerire, văzui că toate crângurile erau pline de străjeri şi, gândindu-mă la vreo întâmplare năprasnică, dădui fuga îndărăt în odaia mea. Şi când ajunsei acolo, îl găsii pe hadâmbul domniţei aşteptându-mă. Şi tremura tot, şi nu avea o înfăţişare deloc liniştită că se afla în odaia mea, de parcă din toate colţurile urmau să sară nişte inşi înarmaţi spre a-l face bucăţele. Şi îmi dete repede un sul de hârtie, asemeni cu cel pe care mi-l mai adusese, şi plecă zorit.

Iar eu desfăşurai sulul şi citii cele ce urmează: *„Află, o, miez de duioşie, că tânăra căprioară era să fie prinsă de vânători, după ce s-a despărţit de căpriorul ei cel frumos. Iar acuma este păzită de vânătorii care au năpădit toată pădurea. Aşa că ia bine seama să nu care cumva să te duci noaptea,*

pe lumină de lună, să-ţi cauţi căprioara. Ci mai degrabă caută-ţi scăparea şi fereşte-te de vicleşugurile prigonitorilor noştri. Şi, mai ales, nu te lăsa cuprins de deznădejde, orice-ar fi să se întâmple şi orice-ai putea să auzi zilele acestea. Şi nici măcar moartea mea să nu care cumva să te facă să-ţi pierzi judecata şi să ajungi să uiţi chibzuinţa. Uassalam!”

La citirea acelei scrisori, o, doamne al vremilor, spaima şi grijile mele ajunseră până peste fire, şi mă lăsai cuprins de vălmăşagul gândurilor zbuciumate. Încât atunci când, a doua zi, se răspândi în sarai zvonul, ca o bătaie de aripi de cucuvea, despre moartea pe cât de repede, pe-atâta de greu de priceput a domniţei Zuleica, durerea mea şi ajunsese până peste margini şi, fără de nicio vorbă, mă prăbuşii leşinat în braţele oblăduitorului meu, cu capul lunecându-mi înaintea picioarelor.

Şi rămăsei într-o stare soră cu moartea, vreme de şapte zile şi şapte nopţi, după care, mulţumită îngrijirilor pline de luare-aminte, pe care nu mi le precupeţi oblăduitorul meu, mă întorsei la viaţă; ci cu sufletul plin de jale şi cu inima cuprinsă pe totdeauna de sila de viaţă. Şi neputând să îndur a mai rămâne în saraiul acela cernit de jalea morţii mult-iubitei mele, mă hotărâi să fug în taină, la cel dintâi prilej, spre a mă afunda în sihăstriile unde nu se află nicio suflare în afară de cea a lui Allah şi de iarba cea sălbatică.

Şi, de îndată ce se aşternură negurile nopţii, strânsei tot ce aveam mai de preţ, ca diamante şi nestemate, gândind: „Mai bine-ar fi fost să fi vrut ursita să mor spânzurat de creanga copacului cel bătrân, la Damasc, în grădina părintelui meu, decât să trăiesc o viaţă de jale şi de durere mai amară ca smirna!” Şi mă folosii de o fipsă a oblăduitorului meu spre a mă strecura afară din sarai şi din cetatea Şirazului, căutând singurătăţile, departe de sălaşurile oamenilor.

Şi mersei fără de oprire toată noaptea aceea, şi toată ziua următoare, până ce, spre seară, la un popas pe care îl făcui pe marginea drumului, la un şipot de apă, auzii în urma mea un galop de cal şi văzui la câţiva paşi, sosind lângă mine, un călăreţ tânăr, cu o faţă care, luminată de roşeaţa soarelui în asfinţit, mi se păru mai frumoasă decât a îngerului Radwan. Şi era îmbrăcat cu nişte haine strălucite, cum nu poartă decât emirii şi fiii de crai. Şi se uită la mine, făcându-mi numai din mână semnul de bun-întâlniş al cuviinţei, fără a rosti şi vorbele îndătinate ale salamalecului obişnuit între musulmani. Iar eu, întorcându-i în acelaşi fel semnele, gândeam: „Ce păcat că tânărul acesta minunat este un necredincios!” Şi, în pofida gândurilor acestea, îl poftii să se odihnească şi să-şi adape calul, spunându-i:

— Doamne, fie-ţi prielnică răcoarea serii, iar apa aceasta fie-i plăcută ostenelii calului tău de soi ales!

Iar el zâmbi a râde la cuvintele acestea şi, sărind din şa, îşi legă calul cu frâul lângă şipotul de apă, veni înspre mine şi, deodată, mă cuprinse în braţe şi mă sărută cu o patimă nespusă. Iar eu, uluit, mă uitai la el mai cu luare-aminte şi dădui un strigăt mare când cunoscui în flăcăiandrul acela pe mult-iubita mea Zuleica, pe care o credeam sub piatra mormântului.

Şi acuma, o, doamne al meu, cum aş putea să-ţi spun bucuria ce-mi umplu sufletul când o găsii iarăşi pe Zuleica? Întrucât mai degrabă mi-ar creşte părul pe limbă până să apuc a-ţi da o părere despre tăria voioşiei ce ne umplu inimile în acele clipe fericite. Ci să mă mărginesc a-ţi spune că, după ce şezurăm îndelung unul în braţele celuilalt, Zuleica îmi povesti toate câte se petrecuseră, în toate zilele acelea ale durerii mele proaspete. Şi atunci, pricepui că, fiind pârâtă la sultan, tatăl său, se văzuse pusă sub o pază aspră şi că, atunci, hotărâtă să îndure orice în locul vieţii ce i se rânduise, se prefăcuse moartă şi, cu ajutorul tainic al prietenei sale de inimă, izbutise să fugă din sarai, să-mi pândească toate drumurile, să mă urmeze de departe şi, încredinţată astfel pentru totdeauna de iubirea mea, voia să trăiască împreună cu mine, departe de măreţii, şi să se dăruiască întru totul numai slujirii fericirii mele. Şi atunci, ne petrecurăm noaptea noastră în dulceaţa împărtăşită, sub ochiul cerului. Şi-a doua zi încălecarăm amândoi pe acelaşi cal şi luarăm drumul ce ducea înspre ţara mea. Şi Allah ne scrise bună pace, şi ajunserăm bine-sănătoşi la Damasc, unde soarta mă aduse dinaintea ta, o, doamne al vremilor, şi mă ajută să ajung vizirul măririi tale. Şi-aceasta-i povestea mea. Iar Allah este mai ştiutor!

— Ci să nu care cumva să socoţi, o, preafericitule sultan, urmă Şeherezada, că povestea aceasta a domniţei Zuleica ar putea să fie asemuită cât de cât cu istorisirile scoase din *Divanurile cele nurlii ale tinereţii zurlii.*

Şi, fără a-i lăsa vreme sultanului Şahriar să-şi dea părerea despre povestea cu domniţa Zuleica, spuse:

DIVANURILE NURLII ALE TINEREŢII ZURLII

Flăcăiaşul cel căpăţânos şi sora lui cea cu picior mic

Se povesteşte – ci numai unul Allah este atoateştiutor – că într-un sat ca toate satele, dintr-o ţară ca toate ţările, trăia un om cinstit şi supus vrerii Celui Preaînalt, şi care avea o soţie minunată şi temătoare de Cel Atotputernic, şi de la care dobândise – datorită binecuvântării – doi copii, un băiat şi o fată. Iar băiatul se născuse cu un cap îndărătnic şi pietros, iar fata, cu un suflet dulce şi cu nişte picioruşe tare gingaşe. Iar când amândoi copiii ajunseră la o vârstă, tatăl lor muri. Ci, la ceasul morţii, o chemase pe soţia sa şi îi spusese:

— O, *Cutărică,* te povăţuiesc cu toată stăruinţa să veghezi asupra băiatului, lumina ochilor noştri, să nu care cumva să-l bombăni, orice-ar face, să nu care cumva să-l înfrunţi, orice-ar spune, şi mai cu seamă să-l laşi totdeauna să facă aşa cum o vrea, în orice împrejurare ar fi din viaţa lui – fie-i ea cât mai lungă şi cât mai îmbelşugată!

Şi, după ce soţia îi dete făgăduinţa, plângând, bărbatul muri fericit şi nemaidorindu-şi nimica.

Iar mama nu pregetă să se poarte întocmai după povaţa cea din urmă a soţului ei, răposatul. Şi, la oarecare vreme, se culcă şi ea să moară – că numai unul singur Allah este pururea viu! – şi o chemă pe fiică-sa, sora băiatului, şi îi spuse:

— Fata mea, să ştii că răposatul tată-tău – aibă-l Atoatemilosârdnicul întru mila sa! – m-a pus să jur, când a murit, că nu am să înfrunt niciodată voile fratelui tău. Or, juruieşte-mi-te şi tu, la rându-ţi, ca să mor liniştită, că ai să urmezi povaţa aceasta!

Iar fata făcu legământul faţă de maică-sa, care muri mulţumită, întru tihna Domnului ei.

Or, de îndată ce mama fu îngropată, băiatul se duse la soră-sa şi îi spuse:

— Ascultă, o, fiică a tatălui meu şi a mamei mele! Vreau pe clipă şi pe dată să strângem în casă tot ceea ce avem ca bunuri sub mâna noastră, toate

lucrurile, toate roadele, toţi bivolii, toate caprele şi, într-un cuvânt, tot ce ne-a lăsat tatăl nostru, şi să dăm foc la toată casa, cu tot ce se află în ea.

Iar fata, plină de spaimă, făcu ochii mari şi se rugă, uitând de povaţă:

— O, frăţioare, păi dacă ai să săvârşeşti una ca asta, noi ce ne facem?

Iar el răspunse:

— Ce-mi pasă mie!

Şi făcu precum zisese. Grămădind totul în casă, puse foc. Şi arse tot avutul, se prăpădi tot, până-n temelie. Iar băiatul, băgând de seamă că soru-sa izbutise să mai ascundă felurite lucruri pe la vecini, spre a le scăpa de pârjol, porni să scotocească toate casele acelea, pe care le dibăci ţinându-se de urmele lăsate de picioarele cele micuţe ale soră-sii. Şi, găsind lucrurile, le dete foc, unul după altul, şi lor, şi la tot ce se afla în ele. Ci gospodarii, cu ochii bulbucaţi, se înarmară cu furci şi se repeziră şi după frate, şi după soră, să-i ucidă. Iar fata, moartă de frică, îi spuse:

— Vezi, o, fratele meu, ce-ai făcut? Să fugim! of, să fugim!

Şi o luară amândoi la fugă, slobozindu-şi picioarele în vânt.

Şi fugiră ei vreme de o zi şi-o noapte, şi izbutiră să scape de cei care le voiau moartea. Şi ajunseră la o moşie mare, unde secerătorii strângeau roadele. Şi, spre a-şi câştiga pâinea, amândoi se rugară să fie primiţi a ajuta la secerat; şi, după feţele lor luminoase, fură primiţi.

Or, peste vreo câteva zile, băiatul, văzându-se rămas singur acasă cu cei trei copii ai vătafului moşiei, îi luă pe aceştia cu un potop de alinturi spre a se împrieteni cu ei şi le spuse:

— Haideţi pe arie să ne jucăm de-a îmblăcitul grâului!

Şi plecară, tuspatru, ţinându-se de mână, la aria cu pricina. Iar băiatul, spre a începe joaca, se făcu el mai întâi a fi grâul, iar copiii se veseliră îmblăcindu-l, ci fără a-i face vreun rău, numai atâta cât să se poată juca jocul. Şi-acuma veni şi rândul lor să fie grâu. Şi se făcură grâu. Iar băiatul îi luă la îmblăcit chiar ca pe nişte grâne. Şi îi îmblăci atâta de straşnic, până ce-i facu zob. Şi muriră, pe arie acolo. Şi gata cu ei!

Cât despre fată, sora băiatului, apoi aceasta, când băgă de seamă lipsa fratelui său, se gândi că acela, pesemne, era în dârdora săvârşirii vreunei fapte stricăcioase. Şi începu să-l caute, şi până la urmă îl găsi desăvârşind zobeala celor trei copii, fiii vătafului.

Şi, când văzu treaba, fata îi spuse:

— Repede, să fugim, o, fratele meu, repede, să fugim! Iacătă ce-ai făcut iar! Şi tare bine o mai duceam pe moşia aceasta! Da hai repede, să fugim!

să fugim!
Şi, înşfacându-l de mână, îl sili s-o ia la fugă împreună cu ea. Şi, întrucât acuma băiatul îşi venise în minţile lui, se lăsă târât. Şi porniră. Iar când tatăl copiilor se întoarse acasă şi, căutându-şi copiii, îi găsi făcuţi zob pe arie, şi când băgă de seamă că fratele şi sora pieriseră, strigă, întorcându-se înspre argaţii lui:
— Trebuie să dăm fuga după ticăloşii aceia doi, care iacătă cum au mulţumit facerii de bine şi găzduirii noastre, omorându-mi tustrei copiii!
Şi se înarmară cumplit cu săgeţi şi cu bâzdoace, şi porniră pe urmele fratelui şi ale surori-sii, ţinând aceleaşi cărări ca şi ei. Şi, la căderea nopţii, ajunseră la un copac grozav de mare şi de înalt, sub care se culcară, ca să aştepte să se facă ziuă.
Or, fratele şi sora se aciuaseră chiar în vârful acelui copac. Şi, când se deşteptară, în zori, văzură sub copac toţi inşii care se luaseră după ei şi care încă mai dormeau. Iar băiatul îi spuse soră-sii, arătându-i-l pe vătaf, părintele celor trei copii:
— Îl vezi pe găliganul ăla care doarme colo? Eh, am să-mi fac nevoile pe capul lui!
Iar sora, în spaima ei, îşi dete un dos de palmă peste gură şi spuse:
— O, pieirea noastră-i fără de scăpare! Să nu faci una ca asta, frăţiorul meu! Ei încă nu ştiu că suntem ascunşi deasupra capetelor lor şi, dacă stai cuminte, au să se ducă şi avem să scăpăm.
Ci el zise:
— Ba!
Şi adăugă:
— Trebuie să-mi fac cheful asupra capului găliganului ăla!
Şi se ciuci pe creanga cea mai de sus, şi făcu ce făcu peste faţa vătafului, pe care îl năclăi. Şi-aşa!
Iar omul, simţind treaba, sări din somn şi îl zări în vârful pomului pe băiatul care se ştergea liniştit cu nişte frunze. Şi, până peste marginile mâniei, înşfacă arcul şi îşi slobozi săgeţile înspre frate şi înspre soră-sa. Ci, întrucât copacul era tare înalt, săgeţile nu ajungeau până la băiat, că se opreau prin ramuri. Atunci, îşi trezi oamenii şi le spuse:
— Tăiaţi copacul!
Iar fata, când auzi vorbele acelea, îi spuse băiatului, fratele său:
— Vezi? Suntem pierduţi!
El întrebă:

— Cine ţi-a spus?
Ea răspunse:
— O, ce chinuri avem să îndurăm, din pricina celor ce-ai făcut!
El spuse:
— Încă nu suntem în mâna lor!
Şi, tot atunci, o pasăre uriaşă rokh, care trecând pe acolo îi zărise, se repezi asupra-le şi îi luă pe amândoi în gheare. Şi îşi văzu de zbor cu ei, în vreme ce copacul se prăvălea sub loviturile de secure, iar vătaful, păcălit, plesnea de turbare şi de mânie înfundată.
Cât despre pasărea rokh, apoi ea se ridică mai departe în văzduhuri, ţinându-i în gheare pe frate şi pe soră. Şi tocmai se pregătea să se ducă să-i lase jos pe vreun loc mai la îndemână, aşteptând pentru aceasta numai să străbată un braţ de mare, peste care zbura, când băiatul îi spuse fetei, sora lui:
— Soro, am s-o gâdilesc pe pasărea aceasta la coadă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi doua noapte

Urmă:

…băiatul îi spuse fetei, sora lui:
— Soro, am s-o gâdilesc pe pasărea aceasta la coadă!
Iar fata, cu inima zvâcnind de spaimă, strigă cu glas tremurat:
— O, te rog fierbinte, frăţiorul meu, să nu faci una ca asta, să nu faci una ca asta! Că are să ne lase din gheare şi avem să ne prăbuşim!
El spuse:
— Am mare poftă s-o gâdil pe pasărea aceasta la coadă!
Ea spuse:
— Avem să murim!
El zise:
— Trebuie! Şi gata!
Şi făcu întocmai precum spusese. Iar pasărea, gâdilată, făcu o tumbă în lături, atâta de neplăcută îi fu povestea, şi dete drumul la ceea ce ţinea în gheare, adică fratelui şi surorii.
Şi amândoi căzură în mare. Şi se duseră până la fundul mării, care era cumplit de adâncă. Da cum ştiau să înoate, izbutiră să se ridice iar la faţa apei şi să ajungă la ţărm. Ci nu vedeau nimic şi nu desluşeau nimic, de

parcă s-ar fi aflat în toiul unei nopţi negre. Întrucât ţara în care se aflau era ţara beznelor.

Iar băiatul, fără a şovăi, căută pe pipăite nişte pietre şi izbi două una de alta, până ce începură să scapere. Şi strânse o mulţime de vreascuri, şi le făcu o grămadă mare, pe care o aprinse cu ajutorul celor două pietre. Şi când toată grămada luă foc, văzură limpede. Ci, tot atunci, auziră un muget înfricoşător, ca dintr-un potop de gâtlejuri de bivoli împreunate într-un singur glas. Şi, la lumina focului, văzură că venea înspre ei, năprasnică, o gulă neagră şi urieşească, răcnind din toată beregata ei căscată ca o genună:

— Cine-i acela care s-a încumetat să facă lumină în ţara pe care eu am menit-o beznelor?

Şi tare frică-i mai fu surorii de aceasta. Şi-i spuse cu glas stins băiatului, fratele ei:

— O, fiu al tatălui meu şi al mamei mele, hotărât că de data aceasta avem să murim. Oh, mi-e tare frică de gula asta!

Şi se ghemui în el, gata să moară şi leşinată de tot. Ci băiatul, fără a-şi pierde firea o clipită, se ridică în picioare, puse piept gulei şi luă una câte una crengile aprinse din jăratic şi începu să le arunce drept în gura cea larg deschisă a gulei. Şi după ce, în felul acesta, aruncă şi cea mai de pe urmă bucată de jăratic, gula cea înfricoşătoare plesni pe din două. Şi soarele străluci iarăşi peste ţara aceea menită beznelor. Căci numai gula, înturnându-şi spatele cel urieşesc înspre soare, îl oprea să lumineze pământul. Şi iacă-aşa cu spinarea gulei!

Ci în ceea ce îl priveşte pe sultanul acelor pământuri, iacătă! Când sultanul ce domnea peste acele pământuri văzu iarăşi soarele strălucind, după atâţia ani trecuţi în beznă neagră, pricepu că gula cea cumplită este moartă şi ieşi din saraiul lui, urmat de străjeri spre a se duce să-l caute pe viteazul ce scăpase ţara de sub împilare şi de sub întuneric. Şi, ajungând la ţărmul mării, văzu de departe grămada de lemne fumegând încă şi îşi îndreptă paşii într-acolo. Iar sora, dacă văzu cum venea toată oastea aceea înarmată, în frunte cu Măria Sa, sultanul, strălucind, fu cuprinsă de o mare spaimă şi îi spuse lui frate-său:

— O, fiu al tatălui meu şi al mamei mele, să fugim! Of, să fugim!

Iar el întrebă:

— Pentru ce să fugim? Şi cine ne ameninţă?

Ea spuse:

— Allah fie asupra-ţi! haide repede, până nu ne ajung oamenii aceia, care vin înspre noi!

Ci el spuse:

— Iaca ba!

Şi nici nu se clinti.

Iar sultanul ajunse cu ceata lui la grămada fumegândă şi găsi gula făcută fărâme. Şi văzu lângă ea un papucel mititel de fetiţă. Or, acela era papucul pe care sora îl scăpase din picioruş când fugise să se adăpostească lângă frate-său, pe după o stâncărie, unde băiatul se dusese să se culce spre a se odihni oleacă. Iar sultanul le spuse oamenilor săi:

— De bună seamă, acesta este papucul aceluia care a ucis-o pe gulă şi ne-a scăpat de întunericime! Căutaţi-l bine şi aveţi să-l găsiţi!

Iar fata auzi vorbele acelea şi se încumetă să iasă de după movilă şi să se ducă înspre sultan. Şi se aruncă la picioarele lui, cerându-i semnul de ocrotire. Iar sultanul văzu în piciorul ei papucul pereche cu cel pe care îl găsise. Şi o ridică pe fată, şi o sărută, şi îi zise:

— O, copilă binecuvântată, chiar tu ai ucis gula cea cumplită?
Ea răspunse:
— Ba fratele meu, o, Măria Ta!
El întrebă:
— Şi unde-i voinicul acela?
Ea răspunse:
— Nu are să-i facă nimenea niciun rău?
El spuse:
— Dimpotrivă!
Atunci, fata se duse în spatele stâncii şi îl luă de mână pe băiat, care se lăsă îndrumat de ea. Iar fata îl aduse dinaintea sultanului, care îi spuse:
— O, frunte a vitejilor şi cunună a lor, ţi-o dau pe singura mea fată de soţie, iar eu o iau de soţie pe fetişcana aceasta cu picior mititel, al cărei papuc l-am găsit aici.
Iar băiatul spuse:
— Nu stă nimica împotrivă!
Şi toţi văcuiră în desfături, în bucurii şi în huzururi.

Pe urmă Şeherezada spuse:

Belciugul de la gleznă

Se zice, între cele câte se zic, că erau odată într-o cetate trei fete tinerele, surori după tată, dar nu şi după mamă, şi care trăiau împreună torcând înspre a-şi ţine zilele. Şi tustrele erau ca nişte lune, da cea mică era cea mai frumoasă, şi cea mai dulce, şi cea mai fermecătoare, şi cea mai dibace ca îndemânare, întrucât ea singură torcea mai mult decât amândouă surorile celelalte la un loc, iar ceea ce torcea era mai bine lucrat şi mai fără de cusur cel mai adesea. Şi toate acestea le făceau zavistioase pe cele două surori ale ei, care nu-i erau surori după mamă.
Or, într-o zi, se duse la suk şi, cu banii pe care-i pusese de-o parte de pe urma vânzării inului ei, îşi cumpără o glastră micuţă de alabastră, pe care-o găsise pe plac, ca să şi-o pună dinainte, cu o floare în ea, atunci când îşi toarce inul. Da când se întoarse acasă cu ghivecelul în mână, cele două surori începură să-şi râdă şi de ea, şi de cumpărătura ei, facând-o de risipitoare şi de zăpăcită. Iar ea, tare tulburată şi tare ruşinată, nu ştiu ce să

spună şi, spre a-şi potoli ciuda, luă un trandafir şi-l puse în ghivecel. Şi şezu jos dinaintea ghiveciului şi a trandafirului, şi începu să-şi toarcă inul.

Or, glăstruţa de alabastră, pe care o cumpărase torcătoarea cea tinerică, era o glăstruţă năzdrăvană. Iar când stăpâna sa voia să mănânce, glăstruţa îi rostuia nişte bucate gustoase; iar când voia să se îmbrace, îi da nişte haine minunate; iar când avea vreo dorinţă cât de cât, i-o împlinea. Ci copila, de frică să nu le facă şi mai pizmaşe pe surorile sale, care nu-i erau surori după mamă, se feri cu mare grijă să le dezvăluie puterile ghiveciului ei de alabastră. Şi, faţă de ele, se prefăcea că trăieşte la fel ca ele şi că se îmbracă la fel ca ele, ba chiar şi mai sărăcăcios. Da când surorile nu erau acasă, se închidea în odaia ei, singurică, îşi punea ghivecelul de alabastră dinainte, îl mângâia încetişor şi-i spunea:

— O, ghivecelul meu! o, ghivecelul meu! astăzi vreau *cutare* şi *cutare* lucru!

Şi numaidecât glăstriţa de alabastră îi făcea rost de tot ce-i ceruse, şi rochii frumoase, şi tot felul de zaharicale. Şi, singură-singurică, numai cu ea, copila se îmbrăca în rochii de mătase şi de zarafir, se împodobea cu giuvaieruri, îşi punea inele pe toate degetele, brăţări la încheieturile mâinilor şi la gleznele picioarelor, şi mânca nişte zumaricale tare bune. După care ghivecelul de alabastră făcea să piară totul. Iar copila îl punea la loc iarăşi şi se apuca să-şi toarcă inul faţă de surorile ei, cu ghivecelul dinainte, şi cu trandafirul.

Şi trăi aşa o bună bucată de vreme, săracă faţă de surorile ei pizmaşe, şi bogată faţă de sine însăşi.

Or, într-o bună zi, sultanul cetăţii, cu prilejul prăznuirii lui, dete nişte ospeţe mari la saraiul său, la care fură poftiţi toţi locuitorii. Iar cele trei fete fură şi ele poftite. Iar cele două surori mai mari se împodobiră cu tot ce aveau mai acătărea, şi îi spuseră surorii lor mai mici:

— Tu să stai aici, ca să păzeşti casa.

Ci, de cum plecară ele, copila se duse în odaia ei şi îi spuse ghiveciului de alabastră:

— O, ghivecelul meu, în seara aceasta vreau de la tine o rochie de mătase verde, o hăinuţă de mătase roşie şi o mantie de mătase albă, tot ce ai tu mai strălucit şi mai vrăjitor, şi nişte inele frumoase pentru degetele mele, şi nişte verigi cu peruzele pentru mâinile mele, şi nişte belciuge cu diamante pentru picioarele mele. Şi mai dă-mi, de asemenea, tot ce trebuieşte ca să fiu cea mai frumoasă la sarai, în seara aceasta.

Şi căpătă tot ce ceruse. Şi se dichisi, şi se duse la saraiul sultanului, şi intră în harem, unde nişte ospeţe aparte erau orânduite femeilor. Şi copila fu ca luna în mijlocul stelelor. Şi nimenea nu o cunoscu, nici măcar surorile ei, până într-atâta strălucirea hainelor îi sporise frumuseţea firească. Şi toate femeile veneau să se minuneze dinaintea ei, şi se uitau la ea cu nişte ochi pieriţi. Iar ea le primea minunările ca o domniţă, cu dulceaţă şi cu gingăşie, aşa fel că vrăji inimile şi le făcu pe toate femeile să se îndrăgostească de ea.

Ci când sărbătoarea fu aproape de sfârşit, copila, nevoind ca surorile să ajungă acasă înaintea ei, se folosi de o clipită, când cântăreţele atrăseseră toată luarea-aminte înspre ele, şi se strecură afară din harem şi ieşi din sarai. Ci, în graba fugii, îi căzu, din goană, unul dintre belciugele cu diamante de la glezne într-un jgheab ca un şanţ, ce slujea la adăpatul cailor sultanului. Iar ea nu băgă de seamă pierderea acelei verigi de la gleznă, şi se întoarse acasă, unde sosi înaintea surorilor sale.

Or, a doua zi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi treia noapte

Urmă:

…Or, a doua zi, când grăjdarii duseră caii fiului sultanului să-i adape la adăpătoare, niciunul dintre caii fiului sultanului nu voi să se apropie de adăpătoare. Şi, toţi la fel, se traseră îndărăt speriaţi, cu nările umflate şi sforăind amarnic. Căci văzuseră ceva ce strălucea şi arunca stele pe fundul apei. Iar grăjdarii îi mânară iar să se apropie de apă, fluierându-le stăruitor, ci fără a izbuti să-i înduplece; întrucât caii trăgeau îndărăt de frânghie, închiondorându-se şi zvârlind din copite. Atunci, grăjdarii cercetară adăpătoarea şi deteră de veriga cu diamante, care căzuse de la glezna copilei.

Iar fiul sultanului, care după obiceiul lui priveghea la îngrijirile ce se dădeau cailor săi şi la ţesălatul lor, când cercetă veriga cu diamante, pe care i-o arătaseră grăjdarii, se minună de gingăşia gleznei pe care veriga trebuia s-o înconjoare şi gândi: „Pe viaţa capului meu! Nu se află gleznă de femeie atâta de gingaşă, încât să fie cuprinsă într-o verigă atâta de mică!” Şi suci veriga în toate chipurile, şi văzu că nestematele erau atâta de frumoase, încât până şi cea mai mică dintre ele preţuia cât toate gemmele ce împodobeau cununa sultanului, părintele său. Şi îşi zise: „Pe Allah! trebuie

s-o iau de soţie pe făptura care are o gleznă atâta de vrăjită şi care-i stăpâna acestei brăţări.” Şi se duse pe clipă pe dată să-l scoale pe tatăl său şi să-i arate brăţara, spunându-i:

— Vreau s-o iau de soţie pe făptura care are o gleznă atâta de vrăjită şi care-i stăpâna acestei brăţări.

Şi sultanul îi răspunse:

— O, fiul meu, nu stă nimica împotrivă. Da treaba aceasta o priveşte pe mama ta şi se cade să vorbeşti cu ea. Întrucât eu nu mă pricep deloc, iar ea se pricepe!

Şi fiul sultanului se duse la maică-sa şi, după ce îi arătă veriga şi îi povesti cum stă treaba, îi spuse:

— Numai tu, o, maică a mea, poţi să mă însori cu făptura care are o gleznă atâta de vrăjită, şi de care mi s-a legat inima. Întrucât tatăl meu mi-a spus că te pricepi, şi că el nu se pricepe!

Iar maică-sa îi răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Şi se sculă în picioare, şi îşi chemă femeile, şi plecă împreună cu ele s-o caute pe stăpâna brăţării.

Şi străbătură toate casele din cetate, şi intrară în toate haremurile, încercând pe picioarele tuturor femeilor şi ale tuturor fetelor belciugul acela pentru gleznă. Ci toate picioarele se dovediră prea mari pentru strâmteţea podoabei. Şi, după cincisprece zile de căutări zadarnice şi de încercări, ajunseră la casa celor trei surori. Şi sultana, cu chiar mâinile sale, încercă brăţara de diamante la gleznele celor trei fete, şi dete un ţipăt mare de bucurie când văzu că brăţara se potrivea de minune la glezna surorii celei mici.

Şi sultana o sărută pe copilă; iar celelalte jupâniţe, care o însoţeau pe sultană, o sărutară şi ele. Şi o luară de mână şi o duseră la sarai, unde nunta ei cu fiul sultanului fu hotărâtă numaidecât. Şi se sărbători nunta, care avea să dureze patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi.

Or, în ziua cea din urmă, după ce copilandra fu dusă la hammam, surorile sale, pe care le luase cu ea ca să-şi împartă cu ele bucuria şi ca să le facă jupâniţe mari la sarai, o îmbrăcară şi o pieptănară. Şi cum fata, crezătoare în dragostea pe care i-o arătau, le dezvăluise taina şi puterile ghivecelului de alabastră, nu le fu anevoie să capete de la ghiveciul cel năzdrăvan toate rochiile, toate podoabele şi toate giuvaierurile ce trebuiau spre a o împodobi pe proaspăta mireasă cum nu mai fusese împodobită vreodată o fată de crai

ori de sultan. Şi, când sfârşiră de-a o pieptăna, îi prinseră în pletele cele frumoase nişte ace mari de diamant, ca nişte pene albe de erodiu.

Or, nici nu apucară ele bine să pună şi cel de pe urmă ac la locul lui, că tânăra mireasă se şi preschimbă deodată într-o turturea cu un moţ pe cap. Şi îşi luă zborul cu bătăi de aripi pe fereastra saraiului. Întrucât acele pe care surorile i le înfipseseră în păr erau nişte ace vrăjitoreşti, dăruite cu puterea de a preschimba fetele în turturele. Şi numai zavistia le făcuse pe cele două surori să ceară asemenea ace de la ghivecelul de alabastră.

Iar cele două surori, care la ceasul acela fuseseră singure cu mezina lor, se feriră să-i povestească fiului sultanului adevărul. Şi se mulţumiră să-i spună că sora lor ieşise pe-o clipită din odaie şi că nu se mai întorsese. Iar fiul sultanului, văzând că mireasa lui nu se mai iveşte, puse să fie căutată în toată cetatea şi în toată împărăţia. Ci căutările nu duseră la nimic. Iar pieirea copilandrei îl cufundă în jale şi în amărăciune. Şi iacă-aşa cu necăjitul fecior de sultan, mistuitul de dor!

Iar turtureaua venea în toate dimineţile şi în toate serile şi se aşeza la fereastra soţului ei cel tânăr, şi îngurluia cu glas trist, îndelung, îndelung. Iar feciorului sultanului i se părea că îngurluitul ei răspundea la jalea lui; şi o îndrăgi cu o dragoste mare. Şi, într-o zi, văzând că turturica nu-şi ia zborul când se apropie de ea, întinse mâna şi o prinse. Iar ea începu să se zbuciume în mâinile lui şi să se scuture îngurluind mai departe cu jale. Iar el începu s-o mângâie încetişor, să-i netezească penele şi s-o alinte pe cap. Şi iacătă că simţi sub degetele lui, pe când o alinta pe cap, nişte bolduri mici şi tari, ca nişte capete de ace. Şi le scoase încetişor, unul câte unul, de sub moţul turturelei. Şi, când trase şi cel mai de pe urmă ac, turturica se scutură şi se făcu iar fată.

Şi trăiră amândoi în huzururi, mulţumiţi şi înfloritori. Iar cele două surori rele muriră de pizmă şi de o aprindere a sângelui. Iar Allah le dărui celor doi îndrăgostiţi o puzderie de copii, tot atâta de frumoşi ca şi părinţii lor.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Povestea cu ţapul şi cu fata sultanului

Se povesteşte, printre câte se povestesc, că a fost odată într-o cetate din ţara Indului un sultan pe care Allah, carele este singur mare şi darnic, îl făcuse tată a trei domniţe ca nişte lune, desăvârşite din toate privinţele şi o

desfătare pentru ochiul celui ce se uita la ele. Iar sultanul, părintele lor, care le îndrăgea până peste fire, gândi, de cum ajunseră la vremea măritişului, să le găsească nişte soţi care să fie vrednici a le preţui cum li se cuvenea şi să le facă fericite. Şi, drept aceea, o chemă pe sultană, soţia lui, şi îi spuse:

— Iată că fetele noastre tustrele, mult-iubitele tatălui lor, au ajuns la vremea măritişului, iar atunci când pomul se află la primăvara lui se cuvine ca, sub primejdia de a nu se usca, să se încunune cu flori vestitoare de roade frumoase. Drept aceea, ni se cade să găsim pentru fetele noastre nişte soţi care să le facă fericite.

Iar sultana spuse.

— Gândul este minunat!

Şi după ce se sfatuiră între ei asupra celor mai bune căi de a ajunge la acel scop, hotărâră să-i pună pe pristavii obşteşti să dea de ştire, peste tot întinsul împărăţiei, cum că cele trei domniţe se aflau la anii de măritat şi că toţi feciorii de emiri şi de mai-mari, ba şi de oameni fără dregătorii, ori chiar şi de oameni de rând, erau chemaţi să se înfăţişeze, la zi hotărâtă, sub ferestrele saraiului. Întrucât sultana îi spusese soţului ei:

— Norocul în căsnicie nu ţine nici de bogăţie, nici de obârşie, ci numai de judeţul Celui Atotputernic. Mai bine-i, aşadar, să lăsăm soarta să aleagă chiar ea pe soţii fetelor noastre. Iar ele nu vor avea, atunci când va veni ziua să aleagă, decât să-şi arunce fiecare năframa pe fereastră, peste grămada de peţitori. Iar cei peste care au să cadă cele trei năframe au să fie soţii celor trei fete ale noastre.

Iar sultanul răspunsese:

— Gândul este minunat!

Şi-aşa făcură.

Încât, atunci când ziua pristăvită de crainicii domneşti veni, şi când meidanul ce se întindea sub zidurile saraiului se umplu de mulţimea de peţitori, fereastra se deschise şi fata cea mare a sultanului, ca o lună, se ivi cea dintâi cu năframa în mână. Şi fata aruncă năframa. Iar vântul o duse şi o lăsă pe capul unui emir tânăr, strălucit de frumos.

Pe urmă, cea de-a doua fată a sultanului se ivi la fereastră, ca o lună, îşi aruncă năframa, care căzu pe capul unui crai tânăr, tot atâta de zarif şi tot atâta de cilibiu ca şi cel dintâi.

Iar cea de-a treia fată a sultanului de la Ind îşi aruncă şi ea năframa asupra mulţimii. Iar năframa se roti o clipită, şi-apoi coborî spre a se agăţa drept în coarnele unui ţap, ce se vânzolea şi el printre peţitori. Ci sultanul, măcar că

o făgăduise cu sfinţenie pe fiică-sa oricui o fi să fie de faţă şi asupra căruia avea să cadă năframa, socoti încercarea ca neîmplinită şi porunci să fie luată de la capăt. Şi tânăra domniţă îşi aruncă iarăşi în văzduh basmaua care, după ce se opri între două adieri de vânt, deasupra meidanului, căzu cu iuţeală şi de-a dreptul iarăşi pe coarnele ţapului. Iar sultanul, până peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit şi acest al doilea judeţ al sorţii, şi o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăşi încercarea. Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, şi se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al ţapului…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi patra noapte

Urmă:

…Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, şi se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al ţapului.

La priveliştea aceea, ciuda sultanului, părintele copilei, ajunse până peste poate, şi Măria Sa strigă:

— Nu, pe Allah! mai degrabă s-o văd că îmbătrâneşte fecioară în saraiul meu decât s-o văd cum ajunge soţia unui ţap împuţit!

Ci, la vorbele acestea ale tatălui său, copila începu să plângă; şi lacrimile curgeau şiroaie pe obrajii ei; şi, până la urmă, spuse, între două suspine:

— De vreme ce aşa mi-e ursita, o, părinte al meu, pentru ce vrei s-o opreşti din calea ei? Pentru ce te aşezi între mine şi orânda mea? Au nu ştii că fiecare făptură îşi poartă ursita legată la gât? Iar dacă soarta mea este legată de acest ţap, pentru ce mă opreşti să-i fiu soţie?

Şi, la rându-le, cele două surori ale ei, care pe sub ascuns erau tare zavistioase pe ea, din pricină că era cea mai tânără şi cea mai frumoasă, îşi împreunară nemulţumirea cu a ei, chitind că măritişul copilei cu acel ţap avea să le răzbune până peste aşteptările lor. Şi tustrele făcură atâta zarvă, că sultanul, tatăl lor, îşi dete până la urmă îngăduinţa la un măritiş atâta de ciudat şi de anapoda.

Şi se dete poruncă numaidecât ca nunţile celor trei domniţe să fie făcute cu toată vâlva cerută şi urmând făloşiile îndătinate. Şi toată cetatea fu luminată şi împodobită, vreme de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, cât se deteră petreceri mari şi ospeţe falnice, cu danţuri şi cu cântece. Şi bucuria nu mai contenea să stăpânească în inimile toate, şi ar fi fost deplină dacă fiecare

oaspete nu ar fi fost oleacă îngândurat de urmările unei atare uniri, între o domniţă fecioară şi un ţap cu o înfăţişare de ţap mai amarnic decât toţi ţapii. Şi, în răstimpul zilelor acelea de pregătire a nopţii de nuntă, sultanul şi soţia sa, la fel ca şi femeile vizirilor şi ale dregătorilor, îşi trudiră limba, vrând s-o facă pe copilă să-şi schimbe gândul de a-şi săvârşi măritişul cu o dihanie atâta de urât mirositoare, cu ochiul de foc şi cu beleaua înfricoşătoare.

Ci domniţa, la toţi şi la toate, răspundea de fiecare dată cu vorbele acestea:

— Fiecare îşi poartă ursita legată la gât, iar dacă ursita mea este de a fi soţia unui ţap, nimenea nu va putea să se pună împotrivă.

Or, când veni şi noaptea de împlinire, domniţa fu dusă, cu surorile ei, la hammam. După care fură împodobite, meremetisite şi pieptănate. Şi fiecare fu dusă în odaia de nuntă, ce-i fusese pregătită. Şi fu poftit după fiecare domniţă soţul ce-i fusese scris de ursitoare. Şi se petrecu ce se petrecu, cu amândouă surorile mai mari!

Ci, în ceea ce-i priveşte pe domniţa cea mică şi pe ţap, soţul ei, iacătă! De îndată ce ţapul fu poftit în odaia copilei şi fu închisă uşa după el, ţapul sărută pământul dintre mâinile soţiei sale şi, scuturându-se deodată, îşi lepădă blana de ţap şi se preschimbă într-un flăcău frumos ca îngerul Harut. Şi veni lângă fată şi o sărută între ochi, pe urmă pe vârful bărbiei, pe urmă pe gât, pe urmă cam mai peste tot şi îi spuse:

— O viaţă a sufletelor, să nu care cumva să încerci a afla cine sunt! Ajungă-ţi să ştii că sunt mai puternic şi mai bogat decât tatăl tău, sultanul, şi decât cei doi soţi, fiii socrilor celor două surori ale tale. Şi-i multă vreme de când dragostea de tine sălăşluia în inima mea, şi nu am izbutit decât acuma să ajung până la tine. Şi dacă mă găseşti potrivit ţie, şi dacă vrei să mă păstrezi, nu ai decât să-mi faci o făgăduinţă!

Iar copila, care îl găsi pe flăcăul cel frumos întru totul potrivit şi întocmai pe gustul ei, răspunse:

— Şi care este făgăduinţa ce trebuie să-ţi fac? Spune-mi-o, iar eu am s-o îndeplinesc oricât de grea ar fi să fie, din dragoste pentru ochii tăi.

El spuse:

— Lucrul este lesne, ya setti. Îţi cer numai să-mi fagăduieşti că nu ai să dezvăluieşti niciodată nimănuia puterea pe care o am de a mă schimba cum îmi place. Întrucât dacă vreodată cuiva numai i-ar trece prin minte că eu sunt când ţap, când făptură omenească, aş pieri pe dată şi ţi-ar fi anevoie să mai dai de urma mea.

Iar copila îi făgădui, cu toată încredinţarea, şi adăugă:

— Mai bine să mor decât să pierd un soţ atâta de frumos ca tine!
Atunci, nemaiavând nicio pricină întemeiată de a sta bănuielnici, se lăsară să lunece pe şleaul pornirii lor fireşti. Şi se iubiră cu o iubire mare, şi petrecură, în noaptea aceea, o noapte de binecuvântare, buză pe buză şi picior pe picior, în desfătări curate şi în schimburi vrăjite. Şi nu-şi curmară zbegurile şi trudele decât odată cu ivirea zorilor. Iar flăcăul se ridică dintre albiturile copilei şi îşi luă iarăşi chipul său dintâi de ţap bărbos, cu coarne, cu copite despicate, cu belea năprasnică şi cu tot ce mai urmează. Şi din toate câte se petrecuseră nu mai rămase nimic, afară de câteva picături de sânge pe ştergarul cinstei.
Or, dimineaţa, când veni, cum e datina, să afle veşti despre copila sa şi să cerceteze cu chiar ochiul ei ştergarul cinstei, mama domniţei rămase până peste măsură de uluită văzând că cinstea fetei era zugrăvită pe ştergar şi că împlinirea trebii era vădită. Şi văzu că fiică-sa era dulce şi fericită, şi că la picioarele ei, pe covor, sta ţapul şi rumega înţelepţeşte. Şi, dacă văzu aşa, dete fuga să-l aducă şi pe sultan, soţul ei, părintele domniţei, care văzu ceea ce văzu şi nu rămase întru nimica mai puţin uluit ca sultana. Şi îi spuse fiicei sale:
— O, copila mea, adevăratu-i?
Ea răspunse:
— Adevăratu-i, tată!
El întrebă:
— Şi nu ai murit de ruşine şi de durere?
Ea răspunse:
— Pe Allah! pentru ce să fi murit, când soţul meu a fost atâta de gingaş şi atâta de dulce?
Iar mama domniţei întrebă:
— Şi atunci, nu ai a te plânge de nimic?
Ea spuse:
— De nimic!
Atunci, sultanul spuse:
— De vreme ce nu se plânge de soţul ei, înseamnă că este fericită cu el. Şi asta-i tot ce putem să-i dorim fetei noastre!
Şi o lăsară să trăiască în tihnă cu ţapul, soţul ei.
Or, peste o bucată de vreme sultanul, cu prilejul praznicului său, orândui o întrecere mare pe câmpul meidanului, sub ferestrele saraiului. Şi-i pofti la întrecerea aceea pe toţi dregătorii de la saraiul său, precum şi pe cei doi soţi

ai fetelor sale. Ci pe ţap sultanul nu-l pofti, ca să nu se facă batjocura privitorilor.

Şi întrecerea începu. Iar călăreţii, pe bidiviii lor, care mâncau pământul, năvăliră răcnind amarnic şi zvârlindu-şi geridele. Iar cei ce se dovediră mai presus de toţi fură cei doi soţi ai domniţelor. Şi mulţimea privitorilor îi şi preamărea cu urale de-a valma, când intră pe meidan un călăreţ strălucit, care numai cu înfăţişarea lui şi îi şi făcea să-şi plece fruntea pe toţi luptătorii. Şi îi chemă la întrecere, unul după altul, pe cei doi emiri biruitori şi, de la cea dintâi lovitură cu geridul, îi şi trânti jos din şa. Şi fu slăvit de uralele mulţimii, ca biruitor în ziua aceea.

Şi-aşa, când tânărul călăreţ trecu pe sub ferestrele saraiului, salutându-l pe sultan cu geridul său, cum cere obiceiul, cele două domniţe îi aruncară nişte priviri pline de ură. Cea mai mică însă, cunoscând în el pe chiar soţul său, nu lăsă a i se ivi nimic pe faţă, spre a nu-şi da taina în vileag; ci luă un trandafir din plete şi i-l aruncă. Iar sultanul şi sultana, cât şi surorile o văzură şi rămaseră până peste poate de supăraţi.

Iar în cea de-a doua zi, întrecerea se urmă iarăşi pe meidan. Şi iarăşi tinerelul cel frumos şi necunoscut fu biruitorul zilei. Şi, când trecu pe sub ferestrele saraiului, cea mai mică dintre domniţe îi aruncă făţiş o iasomie, pe care şi-o luase din păr. Iar sultanul şi sultana, precum şi cele două surori o văzură şi rămaseră peste măsură de sugrumaţi. Iar sultanul îşi zise în sine: „Iacătă că acuma neruşinata aceasta de fată îşi mărturiseşte în ochii tuturora simţămintele faţă de un venetic, şi nu se mulţumeşte că ne-a făcut să vedem neagră lumea, măritându-se cu ţapul pierzaniei!” Iar sultana îi aruncă nişte priviri poncişe. Iar cele două surori îşi scuturară hainele, de silă, uitându-se la ea.

Iar în cea de-a treia zi, când biruitorul în cea de pe urmă înfruntare, care fusese tot călăreţul cel frumos, trecu pe sub ferestrele saraiului, tânăra domniţă, soţia ţapului, îşi luă din păr, spre a i-o arunca, o floare de tamariscă. Întrucât nu putuse a se stăpâni văzându-l pe soţul ei atâta de strălucitor.

La priveliştea aceea, mânia sultanului şi nemulţumirea sultanei, dar şi ciuda celor două surori răbufniră cu năprăsnicie. Iar ochii sultanului se făcură roşii, şi urechile îi tremurară, şi nările i se umflară. Şi o luă pe fiică-sa de plete şi voi s-o omoare şi s-o spulbere de pe pământ. Şi zbieră la ea:

— A, dezmăţată afuristă, nu te-ai multumit numai să aduci un ţap în neamul meu, ci iacătă că acuma îi stârneşti faţă de toată lumea pe venetici şi

le aţâţi dorinţele după tine. Mori, dară, şi izbăveşte-ne de ticăloşia ta!

Şi se pregătea să-i sfarme capul de lespezile de marmură. Şi săraca domniţă, cuprinsă de spaimă văzându-şi moartea dinaintea ochilor, nu se putu opri, aşa de scump lucru şi drag este sufletul, să nu strige:

— Am să spun adevărul! Cruţă-mă şi am să spun adevărul!

Şi, fără a-şi mai trage sufletul, povesti lui tătâne-său, mumână-sii şi surorilor tot ce i se întâmplase cu ţapul, şi ce era cu ţapul, şi cum era ţapul când ţap, când făptură omenească. Şi le spuse că era chiar soţul ei călăreţul acela frumos, ce ieşise biruitor la întreceri.

Şi-aşa!

Iar sultanul, şi soţia sultanului, şi cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domniţe, rămaseră năuci de uimire şi se minunară de ursita fetei. Şi-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl priveşte pe ţap, apoi acesta pieri. Şi nu mai fu nici ţap, nici flăcău frumos, nici mireasmă de ţap, nici pomeneală de flăcău. Iar tânăra domniţă, după ce îl aşteptă în zadar zile în şir şi nopţi în şir, pricepu că el nu are să se mai ivească, şi umbla tot tristă, şi îndurerată, plânsă şi fără de nădejde…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi cincea noapte

Urmă:

…Ci în ceea ce îl priveşte pe ţap, apoi acesta pieri. Şi nu mai fu nici ţap, nici flăcău frumos, nici mireasmă de ţap, nici pomeneală de flăcău. Iar tânăra domniţă, după ce îl aşteptă în zadar zile în şir şi nopţi în şir, pricepu că el nu are să se mai ivească, şi umbla tot tristă, şi îndurerată, plânsă şi fără de nădejde.

Şi trăi ea aşa o bună bucată de vreme, în bocete necurmate şi în istovire, nevoind să primească nicio mângâiere şi nicio tihnă. Şi răspundea la toţi câţi încercau s-o facă să-şi uite amarul:

— Degeaba, că sunt făptură cea mai năpăstuită, şi am să mor, de bună seamă.

Ci, până a nu muri, voi să ştie singură de se mai află pe toată întinderea pământului lui Allah o femeie la fel de părăsită de soartă ca ea, şi la fel de năpăstuită. Şi hotărî dintru-ntâi să plece la drum şi să le iscodească pe toate femeile din toate cetăţile pe unde avea să umble. Pe urmă părăsi gândul

acesta dintâi şi puse să se zidească, cu cheltuieli mari, un hammam strălucit, ce nu-şi avea seamăn în toată împărăţia Indului. Şi trimise crainici să dea de veste în toată împărăţia că intrarea la hammam avea să fie fără de plată pentru toate femeile câte vor vrea să vină să se scalde acolo, ci numai dacă fiecare femeie ce se va prileji de această treabă îi va povesti fetei sultanului, spre a o însenina, nenorocirea cea mai mare sau jalea cea mai mare, ce-i va fi întunecat viaţa. Cât despre cele ce nu aveau nimic de felul acesta spre povestit, apoi acelea nu aveau îngăduinţa de a intra în hammam.

Încât nu zăboviră a începe să curgă înspre hammamul domniţei toate necăjitele din împărăţie, toate părăsitele de soartă, năpăstuitele de toate culorile, nevolnicele de toate soiurile, cele ce erau văduve şi cele ce erau despărţite, şi toate câte fuseseră lovite, într-un chip ori într-altul, de răutatea vremilor ori de prăpădurile vieţii. Şi fiecare, înainte de a se scălda, îi povestea fetei sultanului tot ce îndurase mai jalnic în viaţa ei. Unele îi povestiră cu câte lovituri le cinsteau soţii lor, iar altele vărsau lacrimi înşiruind povestea văduviei lor, pe când altele îşi spuneau amărăciunea de a-şi vedea soţul cum îndrăgeşte pe vreo potrivnică de-a lor, cumplită şi bătrână, ori pe vreo arăpoaică cu buze de cămilă; ba unele găsiră nişte vorbe tare înduioşătoare spre a înşira povestea morţii vreunui fiu singur la părinţi, ori a vreunui soţ tare iubit. Şi un an se scurse astfel la hammam, în dârdora istorisirilor negre şi a bocetelor. Ci domniţa nu găsi nicio femeie, în mulţimea de femei pe câte le văzuse, a cărei jale să poată fi asemuită cu a ei ca tărie şi ca adâncime.

Şi tot mai mult se cufunda în jale şi în deznădejde.

Şi iacătă că într-o zi intră în hammam o biată bătrână, tremurând sub răsuflarea morţii, şi care se sprijinea într-o cârjă spre a păşi. Şi veni la fata sultanului, şi îi sărută mâna, şi îi spuse:

— Necazurile mele, ya setti, sunt mai multe decât anii câţi i-am trăit, şi mi s-ar usca limba până să apuc a sfârşi să ţi le istorisesc. Drept care nu am să-ţi spun decât necazul cel mai din urmă, care mi s-a întâmplat, şi care, de altminteri, este cel mai mare dintre toate, întrucât numai lui nu i-am priceput nici tâlcul, nici pricina. Iar necazul acesta mi s-a întâmplat chiar ieri, pe cale. Şi dacă tremur aşa dinainta ta, ya setti, tremur numai din pricină că am văzut ce-am văzut. Or, iacătă. Află, ya setti, că toată averea pe care o am nu este decât numai cămaşa aceasta albastră de stambă, pe care o vezi pe mine. Şi cum era de trebuinţă să fie numaidecât spălată, spre a-mi fi cu putinţă să mă înfăţişez într-un chip cuviincios la hammamul milei tale,

mă gândii să mă duc pe malul vreunei ape curgătoare, în vreun loc pustiu, unde să-mi fie îngăduit a mă dezbrăca fără a fi zărită de cineva, şi să-mi spăl cămaşa. Iar treaba se petrecu fără de necazuri, şi îmi isprăvisem de spălat cămaşa şi o întinsesem pe pietroaie la soare, când văzui cum venea înspre mine un catâr fără catârgiu, încărcat cu două burdufuri pline cu apă. Iar eu, socotind că şi catârgiul are să se ivească numaidecât, zorii să mă îmbrac iarăşi cu cămaşa care nu era decât pe jumătate zvântată, şi lăsai catârul să treacă. Ci întrucât nu vedeam nici catârgiu, nici umbră de catârgiu, rămăsei tare nedumerită, gândindu-mă la catârul acela fără de stăpân, ce se ducea bălăngănind din cap pe ţărmul râului, neabătut de la drumul şi de la ţinta lui. Şi mă împinse ispita să mă scol în picioare şi să mă iau pe urmele lui, de departe. Şi ajunse dinaintea unei măguri, nu departe de malul apei, şi se opri să bată în pământ cu copita. Şi de trei ori bătu aşa cu copita de la piciorul lui al drept. Şi, la cea de a treia bătaie, măgura se întrecrăpă, iar catârul o luă în jos pe o vale dulce, înspre miezul măgurii. Iar eu, cu toată uluiala mea până peste poate, nu putui să-mi opresc sufletul de a se lua după catârul acela. Şi intrai pe urma lui în hruba de sub pământ. Şi nu avusei mult până ce să ajung într-o bucătărie mare, care pesemne că era, fără de nicio îndoială, bucătăria vreunui sarai de sub pământul acela. Şi văzui nişte cratiţe roşii şi frumoase, rânduite cu grijă pe plitele cuptoarelor, şi care cântau revărsând o mireasmă de cea mai aleasă, ce-mi umflă toate jindurile inimii şi îmi înfioră nările. Şi o poftă mare îmi răscoli lăuntrurile, iar sufletul meu fu amarnic momit să guste din bucatele acelea minunate. Şi nu putui să-mi înfrân jindurile sufletului. Şi, cum nu vedeam nici bucătar, nici ajutor de bucătar, nici pe nimeni de la care să cer ceva în numele lui Allah, mă dusei la cratiţa ce revărsa mireasma cea mai plăcută şi-i săltai capacul. Şi un abur tare mirositor mă învălui; ci un glas strigă la mine deodată din fundul cratiţei: „Hei, hei! Hei, hei! aceasta-i pentru stăpâna noastră! Nu pune mâna, că mori!” Iar eu, cuprinsă de spaimă, lăsai capacul să cadă la loc pe cratiţă şi fugii din bucătărie. Şi ajunsei în altă sală, oleacă mai mică, unde pe nişte tăvi erau orânduite tot felul de dulciuri alese, şi nişte plăcinte plăcut aromitoare, şi o grămadă de alte lucruri de cel mai ales soi, numai bune de mâncat. Iar eu, nemaiputând să-mi înfrân îndemnurile sufletului, întinsei mâna spre o tavă şi luai o plăcintă, caldă încă, şi moale. Şi iacătă că mă lovi ceva peste mână, şi lăsai plăcinta; iar un glas care ieşea din mijlocul tăvii strigă la mine: „Hei, hei! hei, hei! acestea-s pentru stăpâna noastră! Nu pune mâna, că mori!” Iar înfricoşarea mea ajunse până peste

fire, şi o luai la fugă drept înainte, tremurând toată pe picioarele mele cele bătrâne, care se topeau sub mine. Şi, după ce trecui printr-un şir de săli, şi-apoi prin alt şir de săli, mă pomenii dintr-odată într-o sală mare, zidită boltit, de-o mândreţe şi de-o bogăţie ce nu avea nimica de pizmuit nici la saraiurile sultanilor, ba dimpotrivă! Şi, în mijlocul acelei săli, era un havuz mare plin cu apă străcurată. Iar împrejurul havuzului erau patruzeci de jeţuri, dintre care unul era mai înalt şi mai strălucit decât celelalte. Şi nu văzui pe nimenea în sala aceea, în care nu se afla decât răcoare şi desăvârşire. Şi şedeam acolo de-o bună bucată de vreme, minunându-mă de toată frumuseţea aceea, când, în toiul tăcerii, urechile-mi tresăriră la o zarvă ca aceea pe care o fac copitele unui ciopor de capre pe pietre. Şi, neştiind cam ce treabă s-ar fi putut să fie, mă ghemuii degrabă pe după un divan ce se afla lângă un perete, în aşa fel ca să pot să văd fără ca să fiu văzută. Iar zarva de copite tocănind pe podea se apropie de sală, şi văzui în curând cum intrară în încăpere patruzeci de ţapi cu nişte bărbi lungi. Iar ţapul cel de la urmă era călare pe cel de dinaintea lui. Şi se duseră cu toţii de şezură rânduiţi frumos, fiecare dinaintea câte unui jeţ, împrejurul havuzului. Iar cel care călărea pe soţul său se dete jos din spinarea celui care îl purta, şi se duse de şezu dinaintea jeţului cel mare. Pe urmă toţi ţapii se temeniră înaintea lui, cu capul pe podea, şi şezură aşa un timp, fără a se mişca. Pe urmă se sculară iarăşi cu toţii deodată şi, odată cu căpetenia lor, se scuturară de trei ori. Şi tot atunci blănile lor de ţapi căzură de pe ei. Şi văzui patruzeci de feciori ca nişte lune, iar cel mai frumos dintre ei era căpetenia. Şi intrară în havuz, cu căpetenia lor în frunte, şi se scăldară în apă. Şi ieşiră de acolo cu nişte înfăţişări ca de iasomie, care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor. Şi se duseră de şezură în jeţuri, goi toţi cu frumuseţea lor. Şi, pe când eu mă uitam la flăcăul ce şedea pe jeţul cel mare, şi mă minunam în inima mea de înfăţişarea lui, văzui deodată nişte lacrimi mari cum îi picurau din ochi. Şi nişte lacrimi la fel cădeau şi din ochii celorlalţi feciori, da nu chiar atâta de multe. Şi toţi începură să ofteze, spunând: „O, stăpâne al nostru! o, stăpâne al nostru!” Iar flăcăul, căpetenia lor, suspina: „O, domniţă a gingăşiei şi a frumuseţii!” Pe urmă auzii nişte gemete ce ieşeau din pământ, se revărsau din boltă, răzbăteau din ziduri, din uşi şi din toate lucrurile, rostind cu jale şi cu durere tot vorbele astea: „O, stăpână a noastră! o, sultană a gingăşiei şi a frumuseţii!” Şi, după ce plânseră şi suspinară, şi oftară vreme de un ceas, flăcăul se ridică şi spuse: „Când ai să vii? Că eu nu pot să ies! O, sultana mea, când ai să vii, întrucât eu nu pot să ies?” Şi coborî de pe jeţul său şi

intră iarăşi în blana lui de ţap. Şi toţi la fel coborâră de pe jeţurile lor şi intrară iarăşi în pieile lor de ţapi. Şi se duseră aşa cum veniseră. Iar eu, când nu mai auzii pe lespezi zgomotul copitelor lor, mă sculai din ascunzătoare şi plecai şi eu precum venisem. Şi nu putui să răsuflu în voie decât când mă văzui afară de sub pământ. Şi-aceasta-i, o, domniţă, povestea mea. Or, ea este nenorocirea cea mai mare din viaţa mea. Întrucât nu numai că nu am putut să-mi satur din cratiţe şi de pe tablale ispitele, ci nici n-am priceput nimic din toate minunăţiile câte le-am văzut acolo sub pământ. Şi tocmai aceasta-i nenorocirea cea mai mare din viaţa mea!

Iar când baba îşi sfârşi astfel povestea, fata sultanului, care o ascultase cu inima zvâcnind, nu se mai îndoi că ţapul care călărea pe tovarăşul său, şi care era flăcăul cel mai frumos, n-ar fi cumva mult-iubitul ei, şi era să moară de tulburare. Şi când, într-un sfârşit, izbuti să vorbească, îi spuse bătrânei:

— O, maică a mea, Allah cel Milosârdnic nu te-a mânat aici decât pentru ca bătrâneţele tale să-ţi fie fericite de pe urma mea. Întrucât de-acuma înainte ai să-mi fii ca o maică a mea, şi tot ceea ce stăpâneşte mâna mea va fi şi sub mâna ta. Ci, fie-ţi milă! dacă ai vreo îndatorinţă faţă de binefacerile lui Allah asupra capului tău, ridică-te pe clipă pe dată şi du-mă la locul unde l-ai văzut pe catâr intrând cu cele două burdufuri. Şi nu-ţi cer să vii cu mine, ci numai să-mi arăţi unde este locul!

Iar bătrâna răspunse că ascultă şi că se supune. Şi, când luna se ridică peste terasa hammamului, plecară amândouă şi se duseră pe malul râului.

Şi văzură în curândă vreme catârul ce venea înspre ele, încărcat cu cele două burdufuri ale lui pline cu apă. Şi se luară după el, de departe, şi îl văzură cum bătea cu copita la poala măgurii, şi cum se afundă în hruba de sub pământ, deschisă dinainte-i. Iar fata sultanului îi spuse bătrânei:

— Tu aşteaptă-mă aici!

Ci bătrâna nu voi nicicum s-o lase să intre singură în hrubă, şi se ţinu după ea, în pofida spaimei.

Şi intrară în hruba de sub pământ, şi ajunseră în bucătărie. Şi din toate cratiţele cele roşii şi mândre, orânduite frumos pe plite, şi care cântau cu dulceaţă, se revărsau nişte miresme de soiul cel mai ales, care umflau foalele inimii, înfiorau nările şi risipeau grijile din sufletele necăjite. Iar capacele cratiţelor se ridicau singure la trecerea lor, şi nişte glasuri răsunau voioase, zicând:

— Bun venit stăpânei noastre, bun venit!

Iar în cea de-a doua sală văzură tablalele orânduite, în care se aflau dulciuri minunate, şi clătite presărate cu zahăr, şi nişte lucruri atâta de bune şi atâta de ispititoare, încât îl săturau numai cu înfăţişarea lor pe cel ce le privea. Şi din toate tăvile şi din afundul căpisterelor cu pâinea proaspătă nişte glasuri voioase se învălurau la trecerea lor:

— Bun venit! bun venit!

Şi până şi aerul dimprejurul lor parcă ridica nişte freamăte de fericire şi răsuna de strigăte de bucurie.

Iar bătrâna, dacă văzu şi auzi toate acestea, îi spuse fetei sultanului, arătându-i intrarea înspre bolţile ce duceau la sala cea mare:

— O, stăpâna mea, iată pe aici trebuie să intri. Iar eu am să te aştept colea, căci locul slujnicelor este la bucătărie şi nu în sălile scaunului împărătesc!

Iar domniţa porni singură, prin acele bolte, şi ajunse în sala cea mare, pe care i-o zugrăvise bătrâna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă nişte cântări de bun venit. Şi în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi şasea noapte

Urmă:

…Iar domniţa porni singură, prin acele bolte, şi ajunse în sala cea mare, pe care i-o zugrăvise bătrâna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă nişte cântări de bun venit. Şi în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse bătrâna, domniţa se duse de şezu pe jeţul cel falnic, ce se înălţa la locul de cinstire, pe marginea havuzului. Şi nu mai făcu nimic alta decât îşi trase iaşmăcuţul peste faţă.

Or, de-abia se aşezase ea astfel, ca o sultană în jeţul său, că un vuiet tare dulce se auzi, nicidecum ca de nişte copite bocănind pe podele, ci ca un pas uşor, ce venea în fugă vestindu-l pe stăpânul său. Şi, ca un diamant, intră voinicul.

Şi se petrecu ceea ce se petrecu.

Iar în inimile celor doi îndrăgostiţi bucuria urmă după vârtejuri. Şi se îmbrăţişară aşa cum un iubit se îmbrăţişează cu iubita lui, pe când din boltă şi din ziduri, şi din toate ungherele sălii răsunau dulce cânturile, şi se înălţau glasurile slujnicelor întru slava fetei sultanului.

Şi, după o bucată de vreme petrecută de cei doi îndrăgostiţi în desfături şi în huzururi vrăjite, se întoarseră la saraiul sultanului, unde sosirea lor fu întâmpinată cu bucurie, şi de rudele lor, ca şi de toţi cei mici şi cei mari, în vâlvora chiuiturilor şi a cântecelor, şi a împodobirii întregii cetăţi de către târgoveţii ei.

Şi de-atunci trăiră mulţumiţi şi înfloritori. Ci numai unul singur Allah este cel mai mare!

Iar Şeherezada, întrucât nu se simţea obosită în noaptea aceea, mai spuse:

Povestea cu fiul sultanului şi cu broasca-ţestoasă

Se povesteşte, între câte se povestesc, că în vechimea vremilor şi în curgerea veacurilor şi a clipelor a fost un sultan puternic, pe care Atoateîmpărţitorul îl dăruise cu trei copii. Şi pe aceşti trei copii, care erau nişte flăcăi neînfricaţi şi nişte luptători viteji, îi chema: pe cel mai mare, Şater-Ali; pe cel de al doilea, Şater-Hossein; iar pe cel mai mic, Şater-Mohammad. Iar acesta, cel mai mic, era de departe cel mai frumos, cel mai viteaz şi cel mai mărinimos dintre cei trei fraţi. Iar tatăl lor îi iubea cu o dragoste la fel, într-atâta că hotărâse să le lase la fiecare, după moartea lui, o parte aşijderea din bunurile şi din împărăţia sa. Întrucât era om drept şi cinstit. Şi nu voia să-î căpătuiască pe unul în paguba celorlalţi.

Iar când flăcăii ajunseră la vârsta de însurătoare, sultanul, părintele lor, rămase încurcat şi şovăind, şi, spre a se sfătui cu careva, îl chemă pe vizirul său, un om înţelept, cinstit şi plin de socotinţă, şi îi spuse:

— O, vizire al meu, tare aş vrea să găsesc nişte soţii pentru cei trei feciori ai mei, care sunt la vârsta de a se însura, şi te-am chemat ca să capăt un sfat de la tine în privinţa aceasta.

Iar vizirul cugetă vreme de un ceas, pe urmă săltă capul şi răspunse:

— O, doamne al vremilor, asta-i o treabă tare gingaşă!

Pe urmă adăugă:

— Norocul şi nenorocul sunt învăluite în nevăzut; şi nimenea nu ar putea să siluiască judeţele ursitei. Drept aceea gândul meu este că tustrei feciorii stăpânului nostru, sultanul, să lase în seama sorţii lor de a le alege soţiile. Şi, pentru aceasta, tot ceea ce au mai bun de făcut cei trei coconi este de a se sui pe terasa palatului, cu arcurile şi cu săgeţile lor. Şi, acolo, să fie legaţi la ochi, şi să fie puşi să se învârtească pe loc de mai multe ori. După care,

fiecare dintre ei să tragă cu o săgeată înspre partea faţă de care s-a oprit. Iar casele pe care au să cadă săgeţile să fie cercetate; iar stăpânul nostru, sultanul, să cheme pe fiecare dintre stăpânii acelor case şi să le ceară de soţie fata pentru coconul cu săgeata, dat fiind că fata aceea i-a fost scrisă astfel întru norocul său de către ursită.

Când auzi vorbele acestea ale vizirului său, sultanul îi spuse:

— O, vizire al meu, sfatul tău este un sfat minunat, iar povaţa ta este primită.

Şi trimise numaidecât după cei trei fii ai săi, care tocmai se întorceau de la vânătoare, îi vesti de înţelegerea hotărâtă în privinţa lor între el şi vizir şi se sui cu ei pe terasa palatului, urmat de toţi vizirii şi de toţi dregătorii.

Iar cei trei coconi, care se suiră pe terasă ducându-şi fiecare arcurile şi tolbele, îşi aleseră câte o săgeată şi îşi apucară arcurile. Şi fură legaţi la ochi.

Şi, cel dintâi, fiul cel mai mare al sultanului, după ce fu pus să se învârtească pe loc, îşi aţinti săgeata înspre partea faţă de care se afla întors. Iar săgeata zvârlită din coarda slobozită năprasnic zbură prin văzduhuri şi ajunse de căzu pe casa unui emir mare.

Şi, la rându-i, cel de-al doilea fiu al sultanului îşi slobozi săgeata, care ajunse de căzu pe terasa baş-căpeteniei oştilor împărăţiei.

Iar cel de-al treilea fiu al sultanului, care era beizadea Şater-Mohammad, îşi slobozi săgeata înspre partea spre care se afla întors. Şi săgeata ajunse de căzu pe o casă pe al cărei stăpân nu-l ştia nimenea.

Şi plecară să cerceteze cele trei case cu pricina. Şi se văzu că fata emirului cel mare şi fata capului oştirii erau două fetişcane ca nişte lune. Iar părinţii lor fură peste măsură de bucuroşi să le mărite cu cei doi feciori ai sultanului. Ci când se duseră să cerceteze şi casa cea de-a treia, care era casa unde căzuse săgeata lui Şater-Mohammad, văzură că nu era locuită decât de o broască-ţestoasă mare şi singuratică.

Iar sultanul, părintele lui Şater-Mohammad, şi toţi vizirii şi emirii, şi musaipii se uitară la broasca aceea mare, care trăia singură-singurică în casa aceea, şi se minunară ca de-o minune. Ci, întrucât nici nu era de visat măcar o clipită de a i-o da de soţie lui beizadea Şater-Mohammad, sultanul hotărî că trebuie să se ia de la cap iarăşi încercarea. Şi, ca urmare, coconul cel tânăr se sui iarăşi pe terasă, ducându-şi pe umăr arcul şi tolba, şi, dinaintea tuturor celor de faţă, îşi slobozi a doua oară săgeata asupra norocului său. Şi

săgeata, dusă de ursită, ajunse de căzu taman chiar pe casa locuită de broasca aceea mare şi singuratică.

La priveliştea aceasta, sultanul rămase până peste fire de nedumerit şi îi spuse beizadelei:

— Pe Allah, o, fiul meu, mâna ta nu are astăzi asupra-i binecuvântarea. Roagă-te întru Prorocul!

Iar coconul cel tânăr răspunse:

— Mântuirea şi binecuvântările, şi toate milele să fie asupra lui, asupra soţilor lui şi asupra drept-credincioşilor lui!

Iar sultanul adăugă:

— Cheamă în ajutor numele lui Allah şi slobozeşte-ţi săgeata pentru cea de-a treia încercare!

Iar coconul cel tânăr spuse:

— În numele lui Allah cel fără de margini Milosârdnic, Atoatefacătorul-de-bine!

Şi, încordându-şi arcul, slobozi a treia oară săgeata, care ajunse, dusă de ursită, de căzu încă o dată tot pe casa în care trăia, în singurătate, broasca aceea mare.

Când văzu, fără putinţă de tăgadă, că încercarea era atâta de limpede şi de vădită în folosul broaştei-ţestoase, sultanul hotărî ca fiul său, beizadea Şater-Mohammad, să rămână neînsurat. Şi îi zise:

— O, fiul meu, întrucât broasca aceasta nu este nici de neamul, nici de soiul, nici de legea noastră, este mai bine ca tu să nu te însori deloc, până ce Allah are să ne trimită milele sale!

Ci Şater-Mohammad strigă spunând:

— Pe harurile Prorocului – cu el fie rugăciunea şi pacea! –, vremea burlăciei mele a trecut; şi, întrucât broasca-ţestoasă mi-a fost scrisă de ursită, primesc să mă însor cu ea.

Iar sultanul, până peste măsură de uluit, răspunse:

— Hotărât, o, fiul meu, broasca aceea ţestoasă ţi-a fost scrisă de ursită; ci de când, oare, fiii lui Adam îşi iau de soţii broaşte-ţestoase? Acesta-i un lucru de-a mirărilea!

Ci beizadeaua răspunse:

— Eu pe broasca aceasta o vreau de soţie şi pe niciuna alta!

Iar sultanul, care îşi iubea feciorul, nu voi să-l supere cumva, nici să-i facă vreun necaz, şi, schimbându-şi hotărârea, îşi dete învoirea la căsătoria aceea ciudată.

Şi se porniră nişte petreceri mari, şi nişte ospeţe mari, şi nişte zaiafeturi mari, cu danţuri şi cu cântece, în cinstea nunţii coconilor Şater-Ali şi Şater-Hossein, cei doi fii mai mari ai sultanului. Iar când cele patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi cât ţinură petrecerile pentru fiecare nuntă se scurseră, cei doi coconi intrară în iatacurile soţiilor lor, pentru noaptea de nuntă, şi îşi împliniră însurătoarea cu deplină fericire şi bărbăţie.

Ci, când fu rândul nunţii coconului cel mic, Şater-Mohammad, cu soţia lui, broasca-ţestoasă cea singuratică, amândoi fraţii mai mari, şi amândouă soţiile celor doi fraţi, şi părinţii, şi toate femeile emirilor şi ale dregătorilor nu voiră să vină la sărbătorire, şi nu cruţară nimic spre a face acea sărbătoare cât mai jalnică şi mai mohorâtă. Încât coconul cel mic fu umilit în sufletul său şi îndură tot felul de jigniri, atât de la privirile, cât şi de la rânjetele şi întoarcerile de spate ale tuturora. Ci în ce priveşte ceea ce se petrecu în noaptea nunţii, când domnişorul intră la soţia sa, nimeni nu putu să ştie nimic. Întrucât totul se petrecu sub vălul pe care numai ochii lui Allah pot să-l străbată. Şi tot aşa fu şi în noaptea următoare şi, de altminteri, în toate celelalte nopţi. Şi toată lumea se minuna că o legătură ca aceea putuse să se înfăptuiască! Şi nimenea nu pricepea cum un fiu de-al lui Adam putea să sălăşluiască alături de o broască-ţestoasă, fie ea chiar şi mare cât un chiup de cel mai mare. Şi iacă-aşa cu nunta lui beizadea Şater-Mohammad cu soţia sa, broasca-ţestoasă.

Ci iacătă că anii, grijile domniei şi tulburările de tot felul, fără a mai socoti şi durerea ce-i pricinuise însurătoarea fiului său cel mic, îi gârboviră sultanului spinarea şi îi subţiară oasele. Şi slăbi, şi se gălbeji, şi îşi pierdu pofta de mâncare. Iar vederea i se topi odată cu puterile; şi ajunse aproape orb de-a binelea.

Când cei trei fii, care îl iubeau pe părintele lor aşa cum îl iubeau, văzură starea în care se afla sultanul, chibzuiră să nu mai lase grija sănătăţii sale în seama femeilor din harem, care erau nişte neştiutoare şi nişte bântuite de eresuri; şi se sfătuiră asupra căilor cele mai bune de folosit spre a-i întoarce tatălui lor puterile, odată cu sănătatea. Şi veniră la el şi, după ce îi sărutară mâna, îi spuseră:

— O, taică la nostru, iacătă că faţa ta îngălbeneşte, şi că pofta ta de mâncare scade, şi că vederea îţi slăbeşte. Iar dacă lucrurile au să urmeze tot aşa, nu o să mai avem decât a ne sfâşia hainele, în durerea noastră de a ne pierde şi noi odată cu tine, care eşti sprijinul şi îndrumarea noastră! Se cade, dar, să asculţi de sfatul nostru, întrucât suntem fiii tăi, iar tu eşti părintele

nostru. Or, noi am chibzuit ca de-aci înainte soţiile noastre să-ţi gătească mâncarea, şi nicidecum femeile din haremul tău. Căci soţiile noastre sunt tare pricepute la bucătăreală şi au să-ţi facă nişte bucate care să-ţi întoarcă pofta de mâncare, şi odată cu pofta să-ţi întoarcă puterile, şi odată cu puterile, sănătatea, şi odată cu sănătatea să-ţi aducă îndărăt strălucirea vederii şi tămăduirea ochilor tăi bolnavi.

Iar sultanul fu nespus de înduioşat de grija aceasta a fiilor săi şi le răspunse:

— Reverse-şi Allah asupra-vă milele sale, o, fii ai tătânelui vostru! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soţiile voastre…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi şaptea noapte

Urmă:

— Reverse-şi Allah asupra-vă milele sale, o, fii ai tătânelui vostru! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soţiile voastre.

Ci ei strigară, spunând:

— Cum supărare? Da, oare, nu sunt ele roabele tale? Şi ce altceva au de făcut mai degrabă decât să gătească bucatele pentru întremarea ta? Şi ne-am gândit, o, tată, că pentru tine ar fi cel mai bine ca fiecare dintre ele să-ţi facă o tavă cu bucate, gătite de ele, aşa ca sufletul tău să poată să-şi aleagă dintre tăvi pe aceea ce-ţi va fi cea mai pe plac ca înfăţişare, ca mireasmă şi ca gust. Şi, în felul acesta, sănătatea are să ţi se întoarcă, iar ochii au să ti se zviduiască.

Iar sultanul îi sărută şi le spuse:

— Voi ştiţi mai bine decât mine ceea ce mi se cuvine!

Şi, ca urmare a acestei înţelegeri care îi bucură până peste marginile bucuriei, cei trei coconi se duseră la soţiile lor şi le poruncira să pregătească, fiecare, câte o tavă cu bucate care să fie minunate ca înfăţişare şi ca mirosnă. Şi fiecare dintre ei stârni mândria soţiei sale, spunându-i:

— Trebuie ca tatăl nostru să aleagă bucatele gătite în casa noastră, şi nu pe cele gătite în casa fraţilor mei!

Şi, estimp, cei doi fraţi mai mari nu conteneau să-şi râdă de fratele lor mezin, întrebându-l cu mare batjocură cam ce-ar putea să trimită soţia lui, broasca-ţestoasă, spre a face să se întoarcă pofta de mâncare a tatălui lor şi

spre a-i îndulci cerul gurii. Ci el nu răspundea la întrebările şi la iscodelile lor decât cu un zâmbet cuminte.

Cât despre soţia lui Şater-Mohammad, care era broasca-ţestoasă cea singuratică, apoi ea nu aştepta decât un prilej ca acela spre-a arăta de ce era în stare. Şi, pe clipă pe dată, se apucă de lucru. Şi începu cu a o trimite la soţia fiului cel mai mare al sultanului pe slujnica sa de credinţă, cu sarcina de a-i cere să binevoiască a strânge, pentru ea, broasca, toate căcărezele de şobolani şi de şoareci de prin casă, dat fiindcă ea, broasca, avea numaidecât trebuinţă de ele spre-a drege orezul, umpluturile şi celelalte bucate, şi că ea niciodată nu se folosea de alte mirodenii decât de acestea. Iar soţia lui Şater-Ali, când auzi una ca asta, îşi zise: „Nu, pe Allah! Ferească-mă sfântul să dau căcărezele de şobolani şi de şoareci, pe care mi le cere afurisita aceea de broască-ţestoasă. Întrucât o să pot să mă cam folosesc şi eu de ele, ca mirodenii, mai bine decât ea!” Şi îi răspunse slujnicei:

— Îmi pare rău să răspund cu un refuz. Ci, pe Allah! Căcărezele pe care le am de-abia dacă îmi ajung mie!

Şi slujnica se întoarse acasă, aducând răspunsul acesta stăpână-sii, broasca-ţestoasă.

Atunci, broasca se puse pe râs; şi se cutremură de bucurie. Şi o trimise pe slujnica de credinţă şi la soţia celui de-al doilea fiu al sultanului cu sarcina de a-i cere tot găinaţul de la găini şi de la porumbei, pe care îl avea la îndemână, întrucât, chipurile, ea, broasca, ar fi având o grabnică trebuinţă de aşa ceva spre a presăra bucatele ce le gătea pentru sultan. Ci slujnica se întoarse la stăpână-sa cu mâna goală şi cu nişte vorbe jignitoare pe limbă, din partea soţiei lui Şater-Hossein. Iar broasca, dacă o văzu pe slujnică cu mâna goală, şi dacă auzi vorbele cele jignitoare, pe care le aducea pe limbă din partea soţiei celui de-al doilea fiu al sultanului, se înfioră de voioşie şi de mulţumire, şi se puse pe un râs, de se prăbuşi pe spate.

După care găti bucatele, aşa cum ştia ea, le orândui pe tavă, puse tava într-un coş de răchită şi acoperi totul cu un ştergar de in mirosind a trandafir. Şi o trimise pe slujnica ei de credinţă să ducă tava la sultan, pe când, la rândul lor, cele două soţii ale beizadelor îşi trimiteau tăvile lor cu nişte roabe.

Şi iacătă că veni şi ceasul mesei; iar sultanul şezu jos dinaintea celor trei tablale; ci, de îndată ce fu ridicat capacul de pe tava celei dintâi domniţe, o miasmă se revărsă, spurcată şi siloasă, de căcăreze de şoarece, în stare să-l înăbuşe şi pe un elefant. Iar sultanul fu atâta de rău izbit de miasma aceea, încât îşi întoarse capul şi se prăbuşi ameţit, cu picioarele sub barbă. Iar fiii

lui se repeziră împrejurul său, şi îl stropiră cu apă de trandafiri, şi îl vânturară, şi izbutiră a-l face să-şi vină în fire. Şi-atunci, aducându-şi aminte de pricina ameţelii sale, nu putu să se oprească a-şi lăsa mânia să răbufnească împotriva noră-sii şi s-o copere cu toate afurisirile.

Şi, de la o vreme, ajunseră de-l domoliră, şi făcură câte şi mai câte până ce îl înduplecară să guste şi din tava a doua. Ci, de îndată ce o dezveliră, o miasmă cruntă şi împuţită umplu sala, de parcă s-ar fi ars acolo găinaţul tuturor orătăniilor din cetate. Şi miasma aceea pătrunse în beregăţile, în nasul şi în ochii bolnavi ai prăpăditului de sultan, care gândi că de data aceasta avea să ajungă orb de-a binelea şi să-şi dea duhul. Ci toţi se repeziră să deschidă ferestrele şi să ducă de-acolo tablaua, pricină a răului întreg, şi să aprindă tămâie şi smirnă spre a curăţa aerul şi a risipi miasma aceea urâtă.

Iar după ce sultanul îngreţoşat trase oleacă de aer curat în piept şi izbuti să grăiască, strigă:

— Da ce rău le-am făcut eu soţiilor voastre, o, copiii mei, de-l chinuie aşa pe un bătrân şi-i sapă groapa de viu? Aceasta-i o nelegiuire neiertată la Allah!

Şi cei doi coconi, soţii celor care gătiseră tablalele, îşi lăsară nasul în jos şi răspunseră că aceasta-i o treabă care trece de înţelegerea lor.

Şi, estimp, coconul cel tânăr, Şater-Mohammad, veni să-i sărute mâna părintelui său şi îl rugă să-şi uite silele ce simţise, spre a nu se mai gândi decât la plăcerea pe care avea s-o aibă de la cea de a treia tavă. Iar sultanul, când auzi aşa, fu cuprins de o mânie şi de o supărare până peste poate, şi strigă:

— Au ce spui tu, o, Şater-Mohammad? Şi tu-ţi baţi joc de părintele tău bătrân? Eu acuma să mă ating de bucatele gătite de broasca-ţestoasă, când şi cele gătite de nişte degete de femei sunt atâta de greţoase şi atâta de înfricoşătoare? Văd bine că v-aţi jurat tustrei să faceţi să se verse fierea din mine şi să mă faceţi să-mi sorb moartea dintr-o înghiţitură.

Ci coconul cel mic se aruncă la picioarele părintelui său şi îi jură, pe viaţa lui şi pe adevărul cel sfânt al credinţei, că tablaua cea de-a treia are să-l facă să-şi uite necazurile, şi că el, Şater-Mohammad, se leagă să înghită toate bucatele dacă n-au să fie pe placul tatălui său. Şi îl rugă fierbinte, şi îl îndemnă, şi stărui cu atâta căldură şi cu atâta smerenie să-i facă hatârul de a se uita la tavă, că sultanul, până la urmă, se lăsă înduplecat şi-i făcu semn

unuia dintre robi să ridice capacul de pe cea de a treia tablă, rostind însă rugăciunea: „Mă adăpostesc întru Allah cel Atoateocrotitorul!”

Ci iacătă că, odată capacul ridicat, se revărsă de pe tablaua broaştei o aromă închipuită din cele mai dulci mirosne de bucătărie, şi-atâta de aleasă, şi-atâta de plăcut pătrunzătoare, că, tot atunci, se şi deznodară băierile inimii sultanului, şi i se deschiseră florile boşogilor, şi i se înfiorară vânturătoarele nărilor, şi i se întoarse pofta de mâncare, cea de atâta vreme pierită, şi i se deschiseră ochii, şi i se limpezi vederea. Şi ca trandafirul i se făcu obrazul, şi hodinită icoana chipului. Şi se porni să mănânce fără de răgaz, vreme de un ceas. După care bău dintr-un sorbet minunat cu mosc şi cu îngheţată mărunţită, şi, de plăcere, râgâi de câteva ori nişte râgâieli pornite din afundul pântecelui său mulţumit. Şi, simţindu-se până peste poate de voios şi de îndestulat, îi mulţumi Atoateîmpărţitorului pentru darurile sale, zicând: *„Al Gamdu lillah!”*

Şi nu mai ştia cum să-i mărturisească fiului său cel mic mulţumirea ce-o avea de la bucatele gătite de broasca-ţestoasă, soţia acestuia. Iar Şater-Mohammad primi laudele sfios, spre a nu-i face pizmaşi pe fraţii lui şi a-i stârni împotrivă-i. Şi îi spuse tatălui său:

— Aceasta, o, tată al meu, nu este decât o parte din harurile soţiei mele! Ci, cu voia lui Allah, are să vină o zi când soţiei mele are să-i fie dat să-şi merite şi mai bine firitiselile tale!

Şi îl rugă, de vreme ce era mulţumit, să îngăduie ca pe viitor numai broasca-ţestoasă să aibă grija de a-i pregăti tăvile cu bucate, în fiecare zi. Iar sultanul primi, spunând:

— Din toată inima mea părintească şi plină de dragoste, o, copilul meu!

Şi cu mâncărurile acelea se întremă iarăşi pe deplin. Iar ochii i se zviduiră şi ei.

Şi, spre a sărbători vindecarea sa şi întoarcerea vederii, sultanul dete o petrecere mare la sarai, cu un ospăţ falnic, la care îi pofti pe toţi cei trei fii ai săi cu soţiile lor. Iar domniţele se gătiră cât putură mai bine, ca să se arate dinaintea sultanului într-un chip care să facă fala soţilor şi să le lumineze obrazul dinaintea părintelui lor.

Iar broasca-ţestoasă se găti şi ea spre a-i lumina obrazul soţului ei în faţa lumii, cu frumuseţea podoabelor şi cu hainele-i zarife. Şi, după ce fu dichisită întocmai precum voise, o trimise pe slujnica ei de credinţă la cumnată-sa cea mare s-o roage să-i împrumute, ei, broaştei-ţestoase, gâsca cea mai mare, pe care o avea în poiată, întrucât dorea, ea, broasca, să se

ducă la sarai călare pe acea pasăre bună de călărit. Ci domniţa îi dete răspuns, prin mijlocirea limbii slujnicei, că dacă ea, domniţa, ar avea o gâscă atâta de frumoasă, s-ar folosi ea însăşi de o asemenea pasăre. Iar broasca, la răspunsul acesta, se prăvăli pe spate de râs şi o trimise pe slujnică la cea de-a doua domniţă, cu sarcina de a-i cere, numai cu împrumut pe-o zi, ţapul cel mai mare, pe care îl avea. Ci slujnica se întoarse la stăpână-sa aducându-i pe limbă un refuz însoţit de vorbe amare şi de cleveteli neplăcute. Şi broasca se stâlci şi se cutremură de râs, şi fu până peste poate de înveselită şi de bucurată.

Şi, când veni ceasul petrecerii, şi când femeile sultanului se rânduiră frumos, sub porunca stăpânei lor, dinaintea uşii celei mari de la harem, spre a le întâmpina pe cele trei soţii ale fiilor sultanului, văzură deodată un nor de pulbere, ce se apropia cu mare repeziciune. Şi, din mijlocul acelui nor, se ivi în curând o gâscă urieşească, ce zbura la faţa pământului, cu picioarele zvâcnind, cu gâtul întins şi cu aripile zbătute, şi ducând-o cocoţată amarnic în spinare-i, şi cu faţa răvăşită de spaimă, pe cea dintâi domniţă. Şi, numaidecât după ea, călare pe un ţap ce behăia şi zvârlea din copite, îngălată şi colbuită toată, se ivi şi cea de-a doua domniţă.

Şi, la priveliştea aceea, şi sultanul, şi soţia sa rămaseră până peste poate de îmbufnaţi, şi se făcură vineţi la chip, de ruşine şi de supărare. Iar sultanul izbucni împotriva lor în boscorodeli şi în mustrări, spunându-le:

— Iacătă-vă că nu sunteţi mulţumite de a-mi fi voit moartea prin greaţă şi otrăvire, mai vreţi să mă faceţi şi de râsul lumii, şi să ne umiliţi şi să ne necinstiţi pe toţi în ochii norodului!

Iar sultana, şi ea, le primi cu nişte vorbe scorţoase şi cu nişte ochi poncişi. Şi nu se ştie ce s-ar fi întâmplat, de nu s-ar fi dat de veste chiar atunci de apropierea alaiului celei de-a treia domniţe. Iar inima sultanului şi a soţiei sale se umplură de spaimă; întrucât îşi ziceau: „Dacă aşa a fost alaiul celor două domniţe dintâi, care-s de spiţa noastră de făpturi omeneşti, cum are să fie alaiul celei de-a treia, care-i din neamul broaştelor-ţestoase?” Şi chemară într-ajutor numele lui Allah, zicând: „Nu este ajutor şi mântuire decât întru Allah, carele este mare şi puternic!” Şi aşteptară năpasta, ţinându-şi răsuflarea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi opta noapte

Urmă:

…Şi aşteptară năpasta, ţinându-şi răsuflarea.

Şi iacătă că ceata celor dintâi vestitori se ivi pe meidan, dând de ştire sosirea soţiei coconului Şater-Mohammad. Şi îndată se şi văzură patru saizi frumoşi, îmbrăcaţi cu atlazuri şi cu nişte mantii strălucite, cu mânecile fluturând, care veneau, cu nişte vergele lungi în mână, strigând:

— Faceţi loc domniţei!

Şi palanchinul, acoperit cu stofe scumpe şi frumos colorate, se ivi purtat pe umeri de nişte arapi tuciurii, şi veni de se opri în josul scării de la intrare. Şi coborî din el o domniţă înveşmântată în strălucire şi în frumuseţe, pe care nimeni nu o cunoştea. Şi, cum se aşteptau să vadă coborând tot aşa şi broasca-ţestoasă, crezură că domniţa aceea era însoţitoarea broaştei. Da dacă o văzură că suie numai ea scara şi că palanchinul se îndepărtează, fură cam nevoiţi să cunoască în ea pe soţia lui Şater-Mohammad, şi s-o întâmpine cu toate cinstirile datorate cinului ei şi cu toată dragostea cuvenită. Iar inima sultanului se umflă de drag la vederea frumuseţii, a gingăşiei, a iscusinţei, a purtării ei alese şi a farmecului a tot ce se revărsa din ea, şi până şi din paşii ori din mişcările ei cele mai mărunte.

Şi, întrucât venise ceasul de a se aşeza la ospăţ, sultanul îi pofti pe fiii săi şi pe soţiile fiilor săi să ia loc împrejurul lui şi al sultanei. Şi începu masa.

Or, felul cel dintâi de bucate aduse pe tablale fu, precum este datina, o tavă mare de orez fiert în unt. Ci, până a avea vreme careva să ia o înghiţitură, domniţa cea frumoasă apucă tava şi şi-o turnă pe toată în cap. Şi, tot atunci, toate boabele de orez se preschimbară în mărgăritare, care se revărsară de-a lungul pletelor domniţei şi se împrăştiară împrejurul ei, şi căzură pe podea cu un zuruit vrăjit.

Şi, până să apuce cei de faţă să se dezmeticească din uluiala lor dinaintea unei minuni atâta de strălucite, domniţa luă un castron mare, plin cu nişte ciorbă verde şi grasă de mulukhia, şi şi-o turnă de-a valma pe cap. Iar ciorba cea verde se preschimbă pe dată într-un potop de smaralde precum cea mai frumoasă apă, ce se revărsară de-a lungul pletelor şi al hainelor ei şi ajunseră de se împrăştiară împrejuru-i, îngemănându-şi culorile lor frumoase cu albeaţa neprihănită a mărgăritarelor de pe podea.

Iar priveliştea acelor minuni îi ului până peste poate pe sultan şi pe musafirii săi. Iar slujnicele se repeziră să aducă la masă alte tablale cu orez şi cu ciorbă de mulukhia. Iar celelalte două domniţe, îngălbenind de-a binelea de pizmă, nu voiră să rămână cumva atâta de şterse sub izbânda

cumnatei lor şi apucară şi ele, la rându-le, farfuriurile cu bucate. Iar cea mai mare apucă tava cu orez, pe când cea de-a doua luă castronul cu ciorba cea verzuie. Şi şi le turnară fiecare pe cap. Iar orezul rămase orez în părul uneia şi începu să se scurgă greţos pe capul pe care îl îngălă cu unt. Iar ciorba cea verde rămase ciorbă şi se scurse pe părul şi pe faţa, şi pe hainele celei de-a doua, învăluind-o pe toată într-o năclăială verde, ca într-o ocară de vacă, scârboasă şi cleioasă, până peste poate.

Iar sultanul, la priveliştea aceea, rămase îngreţoşat până peste marginile îngreţoşării şi ţipă la cele două nurori mai mari ale sale să se scoale de acolo şi să iasă din sală, departe de ochii lui. Şi le dete de înţeles că nu mai voia să le vadă de-aci înainte, nici măcar să nu le mai simtă mireasma. Iar ele se sculară, pe clipă pe dată, şi plecară din faţa lui, cu soţii lor, ruşinate, umilite şi siloase. Şi-atâta cu ele!

Ci în ceea ce îi priveşte pe domniţa cea minunată şi pe beizadea Şater-Mohammad, soţul ei, apoi aceştia rămaseră numai ei în sală cu sultanul, care îi sărută şi îi strânse la piept cu bucurie, şi le spuse:

— Numai voi sunteţi copiii mei!

Şi dori să-şi scrie pe dată scaunul de domnie pe numele fiului său cel mic, şi porunci să se adune toţi emirii şi toţi vizirii, şi scrise de faţă cu ei scaunul de domnie pe capul lui Şater-Mohammad, ca lăsată şi ca moştenire, singur lui, fără ceilalţi urmaşi ai sultanului. Şi le spuse celor doi:

— Voiesc ca de aici înainte să locuiţi cu mine, în sarai, întrucât fără voi aş muri numaidecât.

Iar ei răspunseră:

— A asculta înseamnă a ne supune! Iar dorinţa ta este asupra capului şi asupra ochilor noştri!

Iar domnita cea năzdrăvană, ca nu care cumva să fie ispitită a-şi mai lua vreodată chipul de broască-ţestoasă, care ar fi putut să işte vreo tulburare neplăcută bătrânului sultan, dete poruncă slujnicei sale să-i aducă pe dată carapacea pe care o lăsase acasă. Şi când avu carapacea în mâinile sale, o arse şi o făcu cenuşă. Şi de-atunci rămase pe totdeauna sub chipul de domniţă. Şi slavă lui Allah, carele a dăruit-o cu un trup fără de cusur, minune a ochilor!

Iar Atoateîmpărţitorul îi coperi mai departe cu milele sale şi le dărui o puzderie de copii. Şi trăiră mulţumiţi şi înfloritori.

Iar Şeherezada, dacă văzu că sultanul o ascultă nu fără plăcere, mai spuse, în noaptea aceea, povestea cu:

Fata neguţătorului de boabe de năut

Mi s-a povestit, printre câte mi s-au povestit, că era odată în cetatea Cairo un neguţător de boabe de năut, cinstit şi preţuit de toţi, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu trei fete şi alt nimica să-i ducă stirpea mai departe. Şi, măcar că îndeobşte fetele nu aduc cu ele vreo binecuvântare, neguţătorul de năut primise cu împăcare darul Zămislitorului său; şi îşi iubea fetele cu o iubire mare. Şi-apoi, fetele erau ca nişte lune, iar cea mai mică le întrecea pe cele două surori ale ei, şi la frumuseţe, şi la farmec, şi la gingăşie, şi la cuminţenie, şi la deşteptăciune, şi la desăvârşiri. Iar pe micuţa aceea o chema Zeina.

Or, în fiecare dimineaţă, cele trei fete se duceau la o meşteră care le învăţa meşteşugul cusutului de horbote pe mătăsuri şi pe catifeluri. Căci vânzătorul de năut, părintele lor, omul acela de treabă, dorise ca fetele lui să aibă o creştere aleasă, aşa ca ursita să poată să scoată în calea măritişului lor niscaiva feciori de negustori mari, şi nu nişte fii de precupeţi de rând ca el.

Şi, în fiecare dimineaţă, când se duceau la meştera lor de horbote, fetele treceau pe sub fereastra fiului sultanului, cu mijlocul lor mlădiu, cu înfăţişarea lor de domniţe şi cu cele şase perechi de ochi babilonici, ce răzbăteau în toată frumuseţea prin iaşmacul ce-l purtau peste obraz.

Iar fiul sultanului, în fiecare dimineaţă, când le vedea că vin, le striga de la fereastră, cu un glas aţâţător:

— Salamaleikum asupra fetelor precupeţului de boabe de năut! Salamaleikum asupra celor trei slove drepte ale alfabetului!

Iar cea mai mare şi cea mai mijlocie răspundeau totdeauna cu un zâmbet uşor din ochi, la urarea fiului sultanului; cea mai mică însă nu răspundea deloc şi îşi vedea de drumul ei, fără ca măcar să-şi ridice capul. Da dacă fiul sultanului stăruia, cerând de pildă veşti despre boabele de năut şi despre preţul pe piaţă al boabelor de năut, şi despre vânzarea boabelor de năut, şi despre cât de bune sau cât de rele sunt boabele de năut, şi despre sănătatea neguţătorului de boabe de năut, atunci, fata cea mică, numai ea, răspundea, fără ca baremi să se ostenească a-i arunca o privire şahzadelei:

— Da ce-i între boabele de năut şi tine, o, faţă de năut?

Şi tustrele pufneau în râs şi-şi vedeau de drumul lor.

Or, fiul sultanului, care era îndrăgostit cu patimă de fata cea mai mică a neguţătorului de boabe de năut, micuţa Zeina, nu mai contenea să se

amărască de batjocura, de nepăsarea şi de nezorul ei la dorurile lui. Şi, într-o zi, când fata îşi râse de el mai tare ca de obicei, în răspunsul la întrebările lui, văzu că nu are să dobândească nimica de la ea cu vorbe dulci şi hotărî să-i plătească umilind-o şi pedepsind-o.

Şi-aşa, cum era fiu de sultan şi avea putere deplină asupra sufletelor, porunci să vină la el neguţătorul de boabe de năut şi îi spuse:

— Eşti chiar tatăl celor trei fete?

Iar precupeţul, tremurând, răspunse:

— Da, pe Allah! ya sidi.

Iar fiul sultanului îi spuse:

— Păi, bre omule, vreau ca mâine, la ceasul de rugăciune, să te întorci aici, dinaintea mea, îmbrăcat şi gol totodată, râzând şi plângând în aceeaşi clipită, şi călare în vreme ce ai să mergi pe picioarele tale. Şi dacă, spre nenorocul tău, ai să-mi vii aşa cum eşti, fără a-mi mulţumi cererile, ori dacă ai să mă mulţumeşti cu una, da nu ai să le îndeplineşti şi pe celelalte două, pieirea ta va fi fără zăbavă, iar capul tău are să-ţi zboare de pe grumaji!

Şi bietul precupeţ de boabe de năut sărută pământul şi plecă gândind: „Aceasta, cu adevărat, este o treabă până peste poate! Iar pieirea mea este fără de izbavă, hotărât!”

Şi, galben de-a binelea la chip, ajunse la fetele sale, cu burdihanul pântecelui întors pe dos şi cu nasul alungit până la picioare.

Iar fetele îi văzură îngrijorarea şi necazul, iar cea mai mică, tinerica Zeina, îl întrebă:

— Pentru ce, o, părinte al meu, te văd atâta de galben la chip, iar lumea s-a înnegurat dinaintea feţei tale?

Şi el răspunse:

— O, fata mea, am în lăuntrurile fiinţei mele o năpastă, iar în piept, o apăsare!

Iar tânăra îi zise vânzătorului de boabe de năut, tatăl ei:

— Povesteşte-mi năpasta, o, taică, întrucât poate că în felul acesta are să ţi se curme apăsarea şi are să ţi se uşureze pieptul!…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optzeci şi noua noapte

Urmă:

…poate că în felul acesta are să ţi se curme apăsarea şi are să ţi se uşureze pieptul!

Iar el îi povesti tot necazul, de la început până la sfârşit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu este de nicio trebuinţă să-l mai spunem şi noi încă o dată.

Când auzi povestea necazului tatălui său şi când înţelese pricina supărării, a schimbării la chip şi a apăsării din pieptul lui, se porni pe-un râs, da un râs, de era să leşine de râs. Pe urmă se întoarse înspre el şi îi spuse:

— Aşadar, numai atâta era, o, taică al meu? Pe Allah! Atuncea, fii fără de păs şi fără de grijă, şi ţine-te de poveţele mele în necazul acesta! Şi are să-i vie rândul şi fiului sultanului, nimicură ăla, să-şi muşte degetele şi să crape de ciudă. Iacă-aşa!

Şi chibzui o clipă, şi zise:

— În ceea ce priveşte porunca dintâi, nu ai decât să te duci la vecinul nostru, pescarul, şi să-l rogi să-ţi vândă un năvod de-al lui. Şi să-mi aduci năvodul acela, şi am să-ţi fac o mantie pe care să ţi-o pui pe trup, după ce ai să-ţi lepezi toate hainele. Şi, în felul acesta, ai să fii şi gol, şi îmbrăcat totodată. Iar în ce priveşte cea de-a doua poruncă, nu ai decât, atunci când ai să te duci la palatul sultanului, să iei cu tine o ceapă. Şi să te freci cu ea la ochi, încă din prag. Şi ai să şi plângi, şi ai să şi râzi în aceeaşi clipită. Şi, într-un sfârşit, în ce priveşte cea de-a treia poruncă, du-te, o, taică al meu, la vecinul nostru, asinarul, şi roagă-l să-ţi dea împrumut mânzul lui de măgar fătat anul acesta. Şi să iei măgăruşul cu tine şi, când ai să ajungi la fiul sultanului, neisprăvitul acela, să încaleci pe măgăruş şi, întrucât picioarele tale au să atingă pământul, ai să mergi totodată pe picioarele tale, pe măsură ce măgăruşul are să meargă sub tine. Şi, în felul acesta, ai să fii şi călare, şi pe jos totodată! Şi-aceasta-i povaţa mea! Ci Allah este cel mai puternic, şi singur el este înţelept!

Când vânzătorul de boabe de năut, tatăl mintoasei Zeina, auzi vorbele acelea ale fetei sale, o sărută pe fată între ochi şi îi spuse:

— O, fiică a tatălui tău şi a mamei tale, o, Zeina, cine aduce pe lume fete ca tine acela nu mai moare! Slavă Aceluia carele ţi-a pus atâta deşteptăciune şi atâta minte în cap!

Şi, pe clipă pe dată, lumea i se însenină dinaintea ochilor, grijile i se spulberară din inimă şi pieptul i se umflă. Şi mâncă oleacă, şi bău un ulcior cu apă, şi se duse să facă tot ce-l învăţase fiică-sa.

Şi-a doua zi, când totul fu gata, cum trebuia, neguţătorul de boabe de năut se duse la sarai şi intră la fiul sultanului, cu chipul şi cu înfăţişarea cerute,

îmbrăcat şi gol totodată, râzând şi plângând într-aceeaşi clipită, mergând pe jos şi tot atunci călărind, pe când măgăruşul speriat începuse să zbiere şi să se vântuie în mijlocul sălii de primire.

La priveliştea aceea, fiul sultanului se mânie şi se îmbufnă până peste fire şi, neputând nicicum să-l pună pe neguţătorul de năut să îndure pedeapsa cu care îl probozise, dat fiind că omul îndeplinise poruncile ce i se dase, simţi că-i plesneşte băşica fierii din ficat. Şi se jură în sineşi că acum are să-şi plătească asupra chiar a fetei, şi că are s-o nimicească fără de scăpare. Şi îl izgoni pe neguţătorul de boabe de năut şi începu să chibzuiască în ce fel să-şi împlinească răutăţile asupra fetei. Şi-aşa cu el!

Ci în ceea ce o priveşte pe tinerica de Zeina, cum era tare mintoasă şi cum avea un ochi care vedea departe, iar nasul ei adulmeca mersul întâmplărilor, îi cam dete prin gând, din felul cum taică-său îi zugrăvise starea de furie a fiului sultanului, că afurisitul de băiat are să se ia de ea într-un chip primejdios. Şi îşi zise: „Până a se lua el de noi, ia să ne luăm noi de el!” Şi se sculă în picioare şi se duse să caute un meşter de arme tare priceput în meseria lui, şi îi zise:

— Vreau să-mi întocmeşti, o, taică al mâinilor dibace, o platoşă toată numai din oţele, pe măsura mea, şi nişte pulpare, şi nişte brăţare, şi un coif tot din oţel. Da-i numaidecât ca aceste lucruri să fie făcute în aşa fel, încât la cea mai uşoară mişcare în mers şi la cea mai uşoară atingere să scoată un zangăt ascuţit şi un vuiet înfricoşător.

Iar meşterul răspunse că ascultă şi că se supune, şi nu zăbovi mult până ce să-i făurească lucrurile cerute, întocmai aşa precum fuseseră poruncile.

Or, când se lăsă noaptea, tinerica Zeina se străvesti cumplit îmbrăcând hainele de fier şi luă în buzunar o pereche de foarfece şi un brici de bărbierit, şi înşfăcă în mână o furcă ascuţită, şi plecă la sarai, întrarmată astfel.

Şi, când văzură de departe cum venea viteazul acela înfricoşător, străjerul de la poartă şi paicii palatului o luară la fugă în toate părţile. Şi, înlăuntrul saraiului, robii înspăimântaţi de vuietul asurzitor, pe care îl scoteau feluritele părţi ale hainelor de fier, şi de înfăţişarea cruntă a celui ce le purta, şi de ţăpoiul pe care îl rotea pe sus, urmară pilda străjerului porţii şi a paicilor şi deteră zor să se pitească fiecare, cu burta lipită de pământ, prin vreun ungher bine ferit. Şi, în felul acesta, fata precupeţului de boabe de năut, neîntâlnind nicio piedică şi nici cea mai uşoară năzăreală de

împotrivire, răzbătu fără de supărare până la odaia în care şedea, de obicei, licheluţa aceea de fecior al sultanului.

Iar fiul sultanului, când auzi tot zăngănitul năprasnic şi când văzu că intră peste el acela care îl stârnea, fu cuprins, la vederea lui, de o spaimă mare şi gândea că are să vadă ivindu-se vreun efrit răpitor de suflete. Şi îngălbeni de tot, începu să dârdâie şi să clănţăne din dinţi, şi se prăbuşi pe podea, strigând:

— O, preaputernicule efrit răpitor de suflete, cruţă-mă, şi Allah are să te cruţe!

Ci fata îi răspunse, luând un glas cumplit:

— Leagă-ţi cleanţa şi fălcile, o, puşlamao, că de nu, îţi înfig furca aceasta în ochi!

Iar băiatul, înfricoşat, strânse din buze şi din fălci şi nu cuteză nici să mai scoată vreo vorbă, nici să mai facă vreo mişcare. Iar fata precupeţului de boabe de năut se duse la el, pe când băietanul sta aşa pe podea, nemişcat şi pierit; şi, scoţând foarfecele şi briciul de bărbierit, îi rase jumătate de mustăcioară şi jumătate de barbă din partea stângă, jumătate de păr din partea dreaptă şi amândouă sprâncenele. După care îl mânji pe faţă cu balegă de măgar şi-i băgă o bucată în gură. Şi, când sfârşi, plecă aşa cum venise, fără a cuteza cineva să i se aţină în cale. Şi se întoarse fără de niciun necaz acasă, unde se dezbrăcă repede de hainele de sârmă şi se culcă lângă surorile sale, ca să doarmă un somn bun până dimineaţa.

Şi, în ziua aceea, ca de obicei, cele trei surori, după ce se spălară şi se pieptănară, şi se dichisiră, plecară de-acasă spre a se duce la meşteriţa lor întru ale chindiselilor. Şi, ca în toate dimineţile, trecură pe sub fereastra fiului sultanului. Şi îl văzură cum sta, după năravul lui, acolo la fereastră, ci cu faţa şi cu capul înfololite într-o basma, în aşa chip, că numai ochii i se vedeau. Şi tustrele, altmintrelea de cum le era felul obişnuit de-a se purta faţă de el, se uitară la fiul sultanului cu stăruinţă şi cu marghioleli. Iar fiul sultanului îşi zise: „Nu ştiu, da socot că se cam dau pe brazdă! Poate că, datorită basmalei care îmi învăluie capul şi faţa, se face că ochii mi se arată mai frumoşi!” Şi strigă înspre ele:

— Hei, voi cele trei litere drepte ale alfabetului, o, puiandre ale inimii mele, salamaleikum asupra voastră, tustrele! Ce vă mai fac boabele de năut în dimineaţa aceasta?

Iar cea mai mică dintre cele trei surori, tinerica Zeina, săltă capul spre el şi îi răspunse pentru surorile ei:

— Hei, uallah! şi asupra ta să fie salamalecul, o, chip înfofolit! Ce-ţi mai fac în dimineaţa aceasta partea stângă a bărbii şi mustăţile, şi ce-ti mai face jumătatea cea dreaptă a capului, şi ce-ţi mai fac sprâncenele, şi ţi-a fost pe gust balega de măgar, o, drăguţule? Deie Allah să ai o mistuire plăcută la inima ta!

Şi, după ce grăi acestea, o luă la fugă împreună cu surorile sale, chicotind de râs şi făcând din depărtare înspre fiul sultanului nişte semne de zeflemea şi de batjocoră. Şi-aşa!

Şi, când auzi şi văzu toate astea, fiul sultanului pricepu, fără de vreo îndoială, că efritul de cu noapte nu fusese altul decât fata precupeţului de boabe de năut. Şi, mânios peste măsură, simţea cum fierea din beşica lui i se suie la nas şi se jurui că ori are să-i vie de hac fetişcanei, ori moare. Şi, ticluind un gând, aşteptă un răstimp ca să-i crească la loc barba, mustăţile, sprâncenele şi părul, şi-apoi porunci să vie dinainte-i precupeţul de boabe de năut, tatăl potrivnicei cea tinerea; şi precupeţul îşi zise, mergând înspre saraiul împărătesc: „Cine ştie, de data aceasta, ce belea mă mai aşteaptă din partea puşlamalei aceleia?” Şi ajunse cam nu prea înseninat dinaintea fiului sultanului, care îi spuse:

— Ia ascultă, bre! vreau să mi-o dai de soţie pe fata ta, cea de-a treia, de care sunt îndrăgostit amarnic! Şi, de-ai să cutezi să nu vrei, are să-ţi zboare căpăţâna de pe grumaz!

Iar precupeţul de boabe de năut răspunse:

— Nu stă împotrivă nimica! Ci fiul sultanului nostru îngăduiască-mi numai un răspas scurt de vreme, ca să mă duc s-o întreb şi pe fata mea, înainte de a o mărita!

Iar el răspunse:

— Du-te şi întreab-o, dar să ştii bine că, dacă n-o să vrea, are să guste ca şi tine moartea cea neagră!

Şi năucitul de precupeţ de boabe de năut se duse la fiică-sa şi-i povesti cum stă treaba, şi spuse:

— O, fata mea, aceasta-i o năpastă de neabătut!

Ci copilandra începu să râdă şi-i zise:

— Pe Allah! o, taică, nu-i în treaba aceasta niciun fel de năpastă şi nici măcar mireasmă de năpastă. Întrucât căsătoria aceasta este o binecuvântare pentru mine, şi pentru tine, şi pentru surorile mele, fetele acestea. Iar eu îmi dau învoirea.

Şi precupeţul de boabe de năut se duse să ducă răspunsul fetei la fiul sultanului, care se înfioră de bucurie şi de mulţumire. Şi dete poruncă să se facă fără de zăbavă pregătirile de nuntă, care începură numaidecât. Şi-aşa cu el!

Ci în ceea ce o priveşte pe copilandră, apoi ea se duse să caute un cofetar priceput în meşteşugul de a face păpuşi de zahăr şi îi spuse:

— Vreau de la tine să-mi faci o păpuşă toată de zahăr, care să fie de mărimea mea şi să semene cu mine, şi să aibă culoarea mea, cu părul făcut din fire de zahăr, şi cu nişte ochişori negri, şi cu o guriţă şi un năsuc drăgălaşe şi cu nişte sprâncene lungi şi subţirele, cu tot ce trebuie peste tot.

Şi cofetarul, care avea nişte degete foarte îndemânatice, îi ticlui o păpuşă pe măsura şi pe asemănarea ei, atât de bine lucrată, că nu-i lipsea decât graiul spre a fi o fiică de-a lui Adam.

Or, când veni noaptea de împreunare a nunţii, fata, ajutată de surorile ei, care ajunseră domniţele sale de falā, îşi petrecu cămaşa peste trupul păpuşii, pe care o culcă în pat, în locul ei, şi coborî asupra-i pologul patului. Şi le dete surorilor sale poveţele de trebuinţă, şi se duse să se culce în odaie în dosul patului.

Şi, când veni ceasul de împreunare, cele două fete, surorile mintoasei Zeina, ieşiră înaintea soţului şi îl poftiră în odaia de nuntă. Şi, după ce îi făcură urările de cuviinţă şi îl dădăciră cum să se poarte cu sora lor, adăugară:

— Este gingaşă şi ţi-o încredinţăm! Şi-i drăgălaşă şi dulce, şi nu o să ai a te plânge de ea!

Apoi îşi luară rămas-bun de la el şi îl lăsară singur în odaie.

Şi fiul sultanului, aducându-şi aminte atunci toate jignirile câte îl făcuse să le îndure fata procupeţului de boabe de năut, şi toate mâniile strânse în el împotriva ei, şi toate umilinţele lui, şi toate batjocurile cu care îl năpădise, se apropie de copila pe care o socotea că e culcată sub polog, şi care îl aştepta nemişcată. Şi îşi trase deodată sabia cea mare din teacă, şi-i arse o izbitură din toate puterile lui, de-i zbură capul făcut ţăndări în toate părţile. Iar una dintre bucăţi îi intră în gura pe care o ţinea deschisă, revărsând un potop de sudalme asupra celei căsăpite. Şi simţi gustul de zahăr, şi se minună cu minunare mare, şi strigă: „Pe viaţa mea! iacătă că după ce m-a făcut, pe când era vie, să mănânc balega amară a măgarilor, mă face acuma, când a murit, să gust dulceaţa cea mai aleasă a cărnii ei.”

Şi, încredinţat că retezase capul unei făpturi atâta de dulci, îşi lăsă durerea să răbufnească şi vru să-şi spintece pântecele cu sabia ce-i slujise să ţăndărească păpuşa.

Ci deodată copilandra cea vie ieşi din ascunzătoarea ei şi, pe la spate, îl apucă de mână şi îl sărută, spunându-i:

— Să ne iertăm, iar Allah are să ne ierte şi El!

Iar fiul sultanului îşi uită toate necazurile când văzu zâmbetul fetişcanei celei dulci, pe care o jinduise atâta. Şi o iertă, şi-o iubi.

Şi trăiră în spornicie, lăsând o puzderie de urmaşi.

Iar Şeherezada, nesimţindu-se deloc ostenită în noaptea aceea, îi mai povesti sultanului Şahriar povestea următoare, care-i povestea cu Dezlegătorul.

Dezlegătorul

Se povesteşte că trăia odată, în prăvălia lui, din cetatea Damascului, din ţara Şamului, un tânăr neguţător care era ca luna în cea de-a paisprezecea noapte a ei, atâta de frumos şi atâta de ispititor, încât niciuna dintre cele ce târguiau în suk nu putea să steie împotriva frumuseţii lui minunate. Căci, cu adevărat, flăcăul era o bucurie pentru ochiul care îl privea şi o osândă pentru sufletul celui ce-l vedea. Şi anume despre el a zis poetul:

Stăpân îmi e sultanul frumuseţii,
Iar în făptura-i, parcă plămădită
De însuşi Ziditorul lumii, creţii
Sunt toţi de fală, pentru că-i zidită
Fără prihană şi desăvârşită.

Înfăţişarea-i dulce-i şi gingaşă,
Pe cât îi este inima de crudă;
Iar ochii-i lungi, cu geană pătimaşă,
Stârnesc război, zavistie şi ciudă
Acelora ce-ar vrea să nu le pese
De-atâtea haruri şi mândreţi alese,
Şi pun pojaruri, jinduri şi roşeaţă
Şi-n inimile cele mai de gheaţă.

Cârlionţate, pletele-catran

Ca scorpionii-s; mijlocu-i subţire
Precum e ramul arborelui ban,
Ca bambusul, mlădiul peste fire.

Bine-ntocmite-s şoldurile-i coapte,
Ce tremură, când calcă-n mersu-i lin,
Precum iaurtul crud al unui lapte
În strachina vreunui beduin.

Or, într-o bună zi, flăcăul şedea, ca de obicei, la geamlâcul prăvăliei sale, cu ochii lui mari şi negri şi cu ispita chipului său, când intră o hanâmă ca să facă vreo târguială. Iar el o întâmpină cu cinstire şi se porni între ei tocmeala asupra vânzării şi a cumpărării. Ci, peste o clipită, hanâma, înrobită cu totul de farmecele lui, îi spuse:

— O, chip de lună, am să viu şi mâine să te văd. Şi ai să fii mulţumit de mine!

Şi îl lăsă, după ce cumpără oarece, plătind fără a se precupeţi, şi plecă în calea ei.

Şi, aşa cum făgăduise, veni iar la prăvălie, a doua zi, la acelaşi ceas. Da ţinea de mână o copilandră cu mult mai tânără decât ea, şi mai drăgălaşă, şi mai ispititoare, şi mai lipicioasă. Iar neguţătorul cel tânăr, când o văzu pe noua venită, nu mai avu ochi decât pentru ea şi nu o mai luă în seamă pe cea dintâi, de parcă nici nu o mai vedea. Iar aceasta, până la urmă, îi spuse:

— O, chip binecuvântat, pe Allah! nu ai ales rău. Şi, dacă vrei, am să slujesc de mijlocitoare între tine şi fetişcana aceasta, care este chiar fata mea.

Iar flăcăul spuse:

— Binecuvântarea se află în mâna ta, o, prea-aleasă hanâmă! Hotărât, pe Prorocul! – asupra lui fie rugăciunea şi pacea! – dorul meu este până peste poate pentru copilanda aceasta, fiica ta. Ci, vai! dorul nu este împlinit aievea şi, dacă stau să judec din cele ce se văd, fiica ta este prea bogată pentru mine.

Ci ea se împotrivi, spunând:

— Pe Prorocul! o, fiul meu, nu este nimica! Întrucât avem să te iertăm de zestrea pe care soţul este dator s-o scrie pe numele soţiei, şi luăm pe seama noastră toate angaralele nunţii şi toate cheltuielile. Aşa că nu ai decât să te învoieşti şi ai să dobândeşti un culcuş bun, o pâine caldă, un trup proaspăt şi bunăstare! Întrucât, atunci când dai de o făptură atâta de frumoasă ca tine, o

iei aşa cum este, fără a-i mai cere altceva decât să se poarte cu volnicie la ceea ce ştii, vârtos, dârz şi îndelung.

Iar flăcăul răspunse:

— Nu este nimica împotrivă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzecea noapte

Urmă:

…vârtos, dârz şi îndelung.

Iar flăcăul răspunse:

— Nu este nimica împotrivă.

Şi, acolo pe loc, căzură la învoială în toate privinţele, şi se hotărî ca nunta să se sărbătorească în cel mai scurt răstimp, fără de slujbe şi fără de mosafiri, fără de meterhanale, fără de dănţuitoare şi de cântăreţe, şi fără de preumblări şi alaiuri.

Şi, la ziua hotărâtă, se trimise după cadiu şi după martori. Şi fu scris senetul, precum învaţă *Legea.* Iar mama, de faţă cu cadiul şi cu martorii, îl pofti pe flăcău în odaia de nuntă şi îl lăsă singur cu soţia sa, spunându-i:

— Bucuraţi-vă de norocul vostru, o, copiii mei!

Şi, în noaptea aceea, nu se mai aflä în toată cetatea Damascului, din ţara Şamului, o pereche mai frumoasă decât a celor doi tineri îmbrăţişaţi, care se potriveau unul cu celălalt ca două jumătăţi dintr-o migdală.

Şi-a doua zi, după o noapte petrecută în desfătări, mirele se sculă şi se duse să-şi facă spălările cele de datină la hammam. După care se duse la prăvălia lui, ca de obicei, şi şezu acolo până la închiderea sukului. Iar atunci se sculă şi plecă la casa lui cea nouă, la nevastă-sa.

Şi intră la harem, şi se duse drept la odaia de nuntă, unde în ajun se dedulcise cu atâtea lucruri minunate. Şi iacătă că, sub pologul patului, soţia lui, cu pletele desfăcute, dormea lipită de un copilandru cu obrazul neadumbrit de-un fir de păr, şi care o strângea cu patimă la piept.

La priveliştea aceea, lumea se înnegură pe chipul mirelui, care se buluci afară din odaie spre a se duce s-o caute pe soacră-sa şi s-o aducă să vadă ceea ce era de văzut. Şi chiar că dete de soacră-sa, care sta în pragul odăii şi care, atunci când îl văzu galben la chip şi tare tulburat, îi zise:

— Ce ai, o, fiul meu? Roagă-te întru Prorocul!

Iar el răspunse:

— Asupra lui fie rugăciunea şi pacea! Ce e asta, o, maică? Ce este ceea ce văd eu în pat? Mă adăpostesc întru Allah împotriva vicleniilor Celui bătut cu pietre?

Şi scuipă năprasnic pe jos, ca asupra cuiva ce-ar fi fost la picioarele sale. Iar soacra spuse:

— Şi pentru ce, o, fiul meu, toată mânia aceasta şi toată tulburarea aceasta? Oare din pricină că soţia ta este cu altcineva? Ci, pe vredniciile Prorocului! au tu socoţi că poate cineva să se hrănească, oare, cu văzduhul vremurilor? Şi socoţi că ţi-am dat-o pe fata mea de soţie, fără a-ţi cere nimica de zestre şi de diată, ca tu acuma să te-apuci să-i osândeşti purtarea şi să-i strici toanele? Da asta-i un naz mare din partea ta, fiul meu! Întrucât mai degrabă ar trebui să-ţi spui că două femei ca noi nu ar fi izbândit să-şi trăiască zilele dacă nu ar fi fost slobode să facă ce vor! Acuma pricepi?

Iar mirele, buimăcit de toate câte auzea, nu izbuti decât să îngaime:

— Mă adăpostesc întru Allah! El este Atotmilosârdnicul!

Iar soacra urmă:

— Ce, tot te mai plângi? Păi, copile al meu, dacă felul nostru de a trăi nu îţi este pe plac, nu ai decât să ne arăţi cât îţi sunt de late spetele!

La vorbele acestea, tinerelul, până peste măsură de mânios, strigă, în aşa fel ca să fie auzit şi de mamă, şi de fiică:

— Mă despărţesc de ea! pe Allah şi pe Prorocul! mă despărţesc!

Şi, tot atunci, de sub polog, tânăra nevastă se ridică trosnindu-şi oasele şi, auzind rostirea despărţeniei, îşi trase degrabă iaşmacul peste faţă, ca să nu mai stea dezvelită dinaintea aceluia care de aci încolo nu mai era pentru ea decât un străin. Şi, odată cu ea, ieşi de sub polog şi făptura cu care şezuse îmbrăţişată atât de drăgăstos. Or, făptura aceea, care de departe semăna cu un băieţandru fără barbă, era, numai văzându-i valul părului desfăşurat deodată, de-i ajungea până la glezne, era o copilă.

Şi, pe când bietul tinerel sta înţepenit de uluială, doi martori, pe care soacra îi ascunsese în dosul unei perdele, se iviră şi spuseră:

— Am auzit rostirea de despărţenie şi adeverim că te-ai despărţit de soţia ta!

Iar mama îi spuse, râzând:

— Eh, fiul meu, nu-ţi mai rămâne decât să pleci! Şi, ca să nu te duci cu o părere greşită, află că fetişcana de colea, şi care era culcată cu soţia ta, este fata mea cea mai mică. Iar ceea ce ai gândit tu este un păcat pe sufletul tău! Da să mai ştii că soţia ta a fost mai întâi măritată cu un tinerel care-i era

drag şi care o avea şi el dragă. Ci, într-o zi, s-au certat şi, în toiul dihoniei, ginerele meu i-a spus fetei mele: „Mă despărţesc de trei ori!” Şi tu ştii că acesta-i jurământul de despărţenie cel mai greu şi cel mai sfânt. Iar acela care l-a rostit nu poate să se mai însoare cu soţia lui de până aci, dacă i-ar veni cheful într-o zi, decât dacă soţia lui leagă alt măritiş cu alt bărbat, care, la rându-i, s-o lase şi el. Şi-aşa că aveam trebuinţă de un dezlegător, fiul meu. Şi l-am căutat multă vreme pe dezlegătorul acela, fără a-l găsi. Şi, până la urmă, am dat de tine. Şi am priceput, de cum te-am văzut, că ai să fii un dezlegător desăvârşit. Şi te-am ales. Şi s-a petrecut ceea ce s-a petrecut. Uassalam!

Şi, cu asta, îl împinse afară din casă şi încuie poarta, în vreme ce soţul dintâi, de faţă cu tot acelaşi cadiu şi tot aceiaşi martori, scrise al doilea senet de căsătorie cu soţia lui dintâi.

— Şi-acesta-i, o, norocitule sultan, povestea cu Dezlegătorul. Ci ea-i departe de-a fi la fel de desfătătoare ca povestea căpeteniei de agii.

Povestea cu căpetenia de agii

Era odinioară la Cairo un kurd, venit în Egipt pe vremea domniei sultanului cel atotbiruitor, Saladin – aibă-l Allah întru milele sale! Şi kurdul acela era un ins cumplit de voinic, cu nişte mustăţi mari şi cu o barbă, de i se suia până la ochi, şi cu nişte sprâncene, de-i cădeau peste ochi, şi cu nişte smocuri de păr, de-i ieşeau din nas şi din urechi. Iar chipu-i era atâta de amarnic, încât ajunse repede căpetenie de agii. Iar puşlamalele din mahala numai cât ce-l vedeau de departe şi o şi luau la fugă, slobozindu-şi picioarele în vânt, mai sprinteni decât dacă ar fi zărit ivindu-se vreo gulă. Iar mamele îşi speriau copiii spunându-le că au să-l cheme pe kurd, atuncea când aceştia nu erau cuminţi. Într-un cuvânt, era spaima mahalalei şi a cetăţii.

Or, într-o bună zi, zdrahonul simţi cum îl apasă singurătatea şi se gândi că tare bine ar fi, seara, când se întoarce acasă, să găsească şi el nişte carne proaspătă bună de luat în gură. Şi aşa că se duse să caute o peţitoare şi-i zise:

— Vreau să-mi iau femeie. Da am păţit multe şi ştiu câte belele aduc îndeobşte femeile cu ele. Drept aceea, întrucât doresc să am cât mai puţine încurcături cu putinţă, vreau să-mi găseşti o fată fecioară, care să nu se fi depărtat vreodată de poalele maică-sii şi care să fie gata a trăi cu mine într-o

casă alcătuită numai dintr-o odaie. Şi pun învoiala ca niciodată să nu iasă din casa şi din odaia aceea. Şi ia vezi dacă poţi ori dacă nu poţi să găseşti o atare fată!

Iar peţitoarea răspunse:

— Pot! Şi pune jos arvuna!

Iar căpetenia de agii îi dete un dinar drept arvună şi plecă în calea lui. Iar peţitoarea se sculă în picioare şi porni să caute fata cu pricina. Şi după mai multe zile de căutări şi de umblete, de întrebări şi de răspunsuri, găsi până la urmă o fată ce se învoi să trăiască deci cu kurdul, fără să iasă vreodată din casa alcătuită numai dintr-o odaie. Şi peţitoarea se duse să-i dea de ştire căpeteniei de agii despre izbânda strădaniilor ei, şi îi spuse:

— Cea pe care ţi-am găsit-o este o fată fecioară, care nu s-a dezlipit vreodată de lângă maică-sa şi care mi-a spus, când i-am arătat dorinţa ta: „Ori că am să trăiesc cu căpetenia cea vitează, ori că stau aici încuiată cu maică-mea, tot aia-i!”

Iar kurdul fu mulţumit foarte de răspuns şi o întrebă pe peţitoare:

— Şi cum este fata?

Ea răspunse:
— Este grasă şi durdulie, şi albă!
El spuse:
— Aşa-mi place!
Şi-aşa că, întrucât şi tatăl fetei se învoia, şi mama fetei se învoia, şi fata se învoia, şi kurdul se învoia, nunta fu sărbătorită fără de zăbavă. Iar kurdul, taică al acelor mustăţi vajnice, o aduse pe fata aceea grasă şi durdulie, şi albă în casa lui, alcătuită numai dintr-o odaie, şi se încuie acolo cu ea şi cu ursita sa. Şi numai unul Allah ştie ce s-a petrecut în noaptea aceea. Şi, a doua zi, plecând să-şi vadă de treburile de la agie, kurdul îşi zise: „Mi-am întemeiat norocul cu fata aceasta.” Iar seara, întorcându-se acasă, îi ajunse numai o privire spre a-şi da seama că totul era bine orânduit în casă. Şi în fiecare zi îşi zicea: „Încă nu s-a născut acela căruia să-i fie dat a-şi băga nasul în ciorba mea.” Iar liniştea-i era desăvârşită, şi tihna, deplină. Şi habar n-avea că, în pofida priceperii lui celei multe, femeia-i iscusită din naştere şi că, dacă-şi doreşte ceva, nimica nu poate să-i stea în cale. Şi-avea să capete şi el, în curând, învăţătura aceasta.
Se afla, într-adevăr, pe uliţă, chiar peste drum de fereastra casei, un zalhangiu de carne de oaie. Şi măcelarul acela avea un fiu, un pezevenghi desăvârşit, care din firea lui era plin de viaţă şi de voioşie, şi care de dimineaţă până seara cânta necurmat, cu un glas tare frumos. Iar tânăra soţie a kurdului căpetenie de agii fu înrobită de farmecele şi de glasul fiului măcelarului, şi se petrecu între ei ceea ce se petrecu…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi una noapte

Urmă:

…Iar tânăra soţie a kurdului căpetenie de agii fu înrobită de farmecele şi de glasul fiului măcelarului, şi se petrecu între ei ceea ce se petrecu.
Şi jupânul kurd se întoarse acasă în ziua aceea mai devreme ca de obicei, şi băgă cheia în broască, spre a descuia uşa. Iar soţia lui, care în clipita aceea se afla tocmai în dârdora bucuriei, auzi scârţâitul cheii şi lăsă toate ca să sară drept în picioare. Şi dete zor să-l ascundă pe drăguţul ei într-un ungher al odăii, pe după frânghia pe care atârnau toate hainele, şi ale soţului, şi ale ei. Pe urmă îşi luă izarul cel mare, cel cu care se învăluia de obicei, şi coborî scăriţa să-l întâmpine pe bărbatul său, zdrahonul care,

urcând scara până la jumătate, apucase să adulmece că se petrece în casa lui ceva ce nu se petrecea de obicei. Şi îi zise nevesti-sii:

— Ce-i aici? Şi ce faci cu izarul?

Iar ea răspunse:

— Povestea cu izarul, o, stăpâne al meu, este o poveste care, dacă ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură aceluia care ar citi-o cu cinstire! Ci, mai întâi, vino şi stai colea pe divan, ca să ţi-o povestesc!

Şi îl trase înspre divan, îl pofti să şadă jos şi urmă astfel:

— Află, dar, că era în cetatea Cairo o căpetenie de agii, om amarnic şi zuliar, care o veghea pe nevastă-sa fără de răgaz. Şi, ca să fie încredinţat de credinţa sa, o închisese într-o casă, cumu-i aceasta, care nu avea decât numai o odaie. Ci, în pofida tuturor iscodelilor lui, muieruşca îl încornora din toată inima şi se împreuna pe coarnele lui cele nesimţitoare cu fiul unui măcelar vecin al lor, până ce, într-o zi, întorcându-se acasă mai devreme ca de obicei, căpetenia de agii mirosi ceva. Şi, într-adevăr, când femeia îl auzise la uşă, dăduse zor să-l ascundă pe drăguţul ei, iar pe bărbatu-său îl trăsese pe un divan, întocmai precum făcui eu cu tine. Şi-atunci, muierea îi aruncă pe cap o basma pe care o avea în mână şi îl strânse cu ea de gât din toate puterile, uite-aşa!

Şi, spunând acestea, nevestica aruncă izarul pe capul kurdului şi i-l strânse pe după gât, râzând, şi urmându-şi povestirea astfel:

— Şi când puiul de lele fu bine prins în năframă şi cu capul, şi cu gâtul, femeiuşcă strigă la drăguţul ei ascuns pe după hainele soţului: „Hei, drăguţule, iute, iute! Fugi!” Iar măcelarul cel tânăr dete zor să iasă din ascunzătoarea lui şi să se repeadă, pe scară, în uliţă. Şi-aceasta-i povestea cu izarul pe care-l ţineam în mână, ya sidi!

Şi, după ce povesti astfel povestea aceasta, şi văzând că drăguţul ei este de mult în afară de orice primejdie, nevestica lăsă izarul pe care îl răsucise vârtos împrejurul gâtului soţului ei, kurdul, şi se puse pe-un râs, de se prăvăli pe spate.

Iar căpitanul kurd, scăpând din sugrumare, nu ştiu dacă se cade să râdă ori să se supere de povestea şi de joaca soţiei lui. Şi-apoi kurd era şi kurd rămânea. Şi drept aceea nu pricepu niciodată nimic din toată păţania. Iar mustăţile şi smoacele lui de păr nu se feştelira întru nimic. Şi muri ca un om fericit, mulţumit şi îndestulat, lăsând multă prăsilă pe urma lui.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse şi povestea ce urmează, şi care-i o înfruntare între mărinimia a trei inşi de soiuri osebite, şi-anume între un soţ, un drăguţ şi un hoţ.

Care este cel mai mărinimos?

Se povesteşte că erau la Bagdad un văr şi o vară, care de când erau copii se îndrăgiseră cu o dragoste mare. Iar părinţii lor îi meniseră unul altuia, zicând totdeauna: „Când s-o face mare Habib, avem să-l însurăm cu Habiba!” Şi copiii trăiseră şi crescuseră împreună, şi odată cu ei crescuse şi dragostea lor. Ci, când ajunseră la vârsta să se însoare, ursita nu hotărî însurătoarea lor. Întrucât părinţii, loviţi de prăvaliştea vremilor, rămăseseră tare săraci; iar tatăl şi mama Habibei se socotiră norocoşi primindu-l ca soţ pentru fata lor pe un prea-cinstit şeic, unul dintre negustorii cei mai bogaţi din Bagdad, care o ceruse de soţie.

Şi, după ce măritişul ei cu şeicul fu hotărât, tânăra Habiba voi să-l vadă pe Habib pentru cea din urmă oară şi îi spuse plângând:

— O, fiu al unchiului meu, o, mult-iubitule, tu ştii ce s-a întâmplat, şi ştii că părinţii mei m-au dat de soţie unui şeic pe care nu l-am văzut niciodată şi care nu m-a văzut niciodată. Şi iacătă că, prin căsătoria aceasta, suntem prădaţi pe totdeauna de iubirea noastră, o, verişorul meu! Şi poate că moartea noastră ar fi mai de dorit decât viaţa!

Iar Habib răspunse suspinând:

— O, mult-iubita mea verişoară, amară-i soarta noastră, iar viaţa noastră de-aci înainte nu mai are nicio însemnătate! Cum am mai putea noi, departe unul de altul, să mai simţim gustul vieţii şi să ne mai bucurăm de frumuseţile pământului? Of! of! o, verişoara mea, cum avem să mai îndurăm noi povara ursitei noastre?

Şi se plânseră unul pe altul, de era să se topească de durere. Pe urmă veniră şi-i despărţiră, spunându-le că mireasa este aşteptată spre a fi dusă la casa soţului.

Iar deznădăjduita Habiba fu dusă cu alai la casa şeicului. Şi, după slujbele cele îndătinate, şi după urările şi vorbele de binecuvântare, nunta luă sfârşit şi toată lumea plecă, lăsând-o pe tânăra mireasă la soţul ei.

Iar când veni şi ceasul de împreunare, şeicul intră în odaia de nuntă şi o văzu pe nevastă-sa cum plângea în perne şi cum pieptul i se zbătea plin de suspine. Şi gândi: „De bună seamă, plânge şi ea aşa cum plâng toate fetele când se despărţesc de mama lor. Ci noroc că nu ţine prea mult, îndeobşte.

Cu un pic de ulei izbuteşti să-i dai de hac până şi lacătului cel mai ruginit, iar cu dulceaţă se domesticesc până şi puii de leu!” Şi se duse lângă fată, pe când ea plângea, şi îi zise:

— Ya setti Habiba, o, lumină a sufletului, pentru ce îţi prăpădeşti tu aşa frumuseţea ochilor? Şi ce durere-i pe tine, de te face să uiţi până şi că lângă tine se află cineva pe care nu l-ai cunoscut până acuma?

Ci fata, auzind glasul soţului ei, fu cuprinsă de alt val de lacrimi şi de suspine şi îşi cufundă capul şi mai tare în căpătâie. Iar şeicul, cam încurcat, îi spuse:

— Ya setti Habiba, dacă plângi după mama ta, din pricină că te-ai despărţit de ea, spune-mi şi mă duc să ţi-o aduc pe dată!

Iar copila, drept orice răspuns, scutură din cap între perne, plângând şi mai tare, şi nimic altceva. Iar soţul zise:

— Dacă după tatăl tău, ori după vreuna dintre surorile tale, ori după doica ta, ori după vreo dihanie dragă, vreun cocoş, ori vreo pisică, ori vreo gazelă, plângi tu cu atâta jale, spune-mi şi, pe Allah! plec să ţi-o aduc!

Ci numai o mişcare tăgadnică din cap între perne fu răspunsul. Iar şeicul cugetă o clipă şi zise:

— Poate că plângi chiar după casa părinţilor tăi, în care ţi-ai petrecut pruncia şi copilăria, o, Habiba? Dacă după ea plângi, spune-mi, şi te iau de mână şi-acolo te duc!

Iar copila, oleacă mai alintată de vorbele cele bune ale soţului ei, ridică un pic capul; şi ochii ei frumoşi erau plini de lacrimi, iar obrazul ei vrăjitor era ca o flacără.

Şi răspunse, cu un glas tremurând de plâns:

— Ya sidi, nu după mama mea plâng, nici după tatăl meu, nici după surorile mele, nici după doica mea, nici după altele dragi mie! Te rog, dară, fierbinte, să mă ierţi a-ţi dezvălui pricina lacrimilor şi a jalei mele.

Iar şeicul cel minunat, care vedea pentru întâia oară dezvelit obrazul soţiei sale, rămase tare tulburat de frumuseţea sa, de copilărească vrajă ce se revărsa din toată făptura ei şi de dulceaţa graiului său. Şi îi zise:

— Ya setti Habiba, o, tu, cea mai frumoasă dintre fete şi cunună a lor, dacă nu despărţirea de ai tăi şi de casa ta îţi face jale, înseamnă că-i altă pricină. Şi te rog să mi-o spui, ca să-i caut leacul.

Iar ea răspunse:

— Fie-ţi milă! Iartă-mă de a-ţi spune!

El grăi:

— Înseamnă, atunci, că pricina nu-i alta decât neplăcerea şi sila ce ai faţă de mine. Or, pe viaţa ta! dacă mi-ai fi spus, prin mijlocirea mamei tale, că nu voiai să fii soţia mea, eu hotărât că nu te-aş fi silit să intri împotriva voiei tale în casa mea!

Şi ea spuse:

— Nu, pe Allah! o, stăpâne al meu, pricina chinului meu nu este nicidecum neplăcerea ori sila! Cum să am simţămintele acestea faţă de cineva pe care nu l-am văzut niciodată? Ci se datorează cu totul altui lucru, pe care n-aş putea să ţi-l dezvăluiesc!

Ci el stărui mai departe, atâta de dibaci şi cu atâta bunătate, că fata, cu ochii în jos, sfârşi prin a-i mărturisi dragostea ce-o avea pentru vărul ei, spunând:

— Pricina lacrimilor şi a jalei mele este o făptură dragă, care a rămas acasă, şi anume fiul unchiului meu, cel cu care am crescut laolaltă, care m-a îndrăgit şi pe care l-am îndrăgit din pruncie! Iar dragostea, o, stăpâne al meu, este o buruiană care îşi are rădăcinile înfipte în inimă, şi, ca s-o smulgi, ar trebui să smulgi şi inima odată cu ea!

La dezvăluirea aceasta a soţiei sale, şeicul lăsă capu-n jos, fără a scoate o vorbă. Şi cugetă un ceas de vreme, pe urmă săltă capul şi-i spuse fetei:

— O, stăpâna mea, legea lui Allah şi a Profetului său – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – îl opreşte pe drept-credincios să dobândească cu sila fie ce-o fi de la un drept-credincios. Iar dacă bucata de pâine – nu se cade a fi luată cu sila de la un drept-credincios, ce va fi când este vorba să-i răpească inima? Aşa că linişteşte-ţi sufletul şi înseninā-ţi ochii! Şi nimic nu are să se întâmple, decât ceea ce a fost scris la ursitoarea ta!

Şi adăugă:

— Ridică-te, dar, o, soţie a mea de-o clipă, şi, cu îngăduinţa şi cu deplina mea voie, du-te la acela care are asupra ta nişte drepturi mai temeinice decât ale mele şi fii a lui în toată slobozenia. Şi să te întorci aici de cu zori, până a se deştepta slugile şi a te vedea când te întorci. Întrucât din ceasul acesta eşti ca o copilă a mea, din carnea şi din sângele meu! Iar părintele nu se atinge de fata lui. Şi, după ce am să mor, tu ai să fii moştenitoarea mea!

Şi mai adăugă:

— Ridică-te, fiica mea, fără a şovăi, şi du-te de-l alină pe vărul tău, care pesemne că te plânge cum se plâng morţii!

Şi o ajută să se scoale, şi îi puse cu chiar mâna lui rochiile cele frumoase şi nestematele de mireasă, şi o însoţi până la poartă. Iar ea ieşi în uliţă, cu

hainele cele frumoase şi cu nestematele ei, ca o idoliţă purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioşi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi doua noapte

Urmă:

…Iar ea ieşi în uliţă, cu hainele cele frumoase şi cu nestematele ei, ca o idoliţă purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioşi. Da nu apucă ea să facă nici douăzeci de paşi pe uliţă, pe unde niciun suflet nu trecea la ceasul acela de noapte, că deodată o umbră neagră sări din beznă şi se repezi la ea. Or, era un hoţ, pândind vreo pradă de noapte, şi care, văzându-i sclipirea nestematelor, îşi zisese: „Iacătă cu ce am să mă îmbogăţesc pe toată viaţa!” Şi o înşfacă vârtos şi se găti s-o prade, spunându-i cu glas înfundat şi înfricoşător:

— Dacă deschizi gura să strigi, lungimea are să ţi se amestece cu lăţimea!

Şi pusese mâna pe salbe, când privirea lui dete de frumuseţea obrazului fetei; şi, năucit cu totul, gândi: „Pe Allah! am s-o prad pe ea întreagă, că-i mai scumpă decât toate comorile!” Şi îi zise:

— O, stăpâna mea, nu ţi se va face niciun rău! Da nu mi te împotrivi, ci vino de bunăvoia ta cu mine. Şi noaptea noastră are să fie o noapte binecuvântată.

Căci gândea: „Asta-i o almee! Căci numai almeele ies noaptea îmbrăcate cu atâta strălucire. Şi pesemne că vine de pe la vreo nuntă de emir!”

Iar copila, drept orice răspuns, începu să plângă. Şi hoţul îi zise:

— Pe Allah! pentru ce plângi? Fac jurământ că n-am să te jefuiesc, dacă mi te dai de bunăvoie!

Şi, totodată, o luă de mână şi vru s-o tragă după el. Atunci, printre plânsete, fata îi spuse cine era şi îi istorisi mărinimia şeicului, soţul ei, şi nu-i ascunse nimica din toată povestea. Şi adăugă:

— Iar acuma sunt în mâinile tale. Fă cu mine ce-ai vrea!

Când hoţul, care era cel mai afurisit tâlhar la drumul mare din tot isnaful hoţilor de la Bagdad, auzi povestea ciudată a fetei şi când pricepu toată strălucirea purtării mărinimoase a şeicului, soţul ei, lăsă o clipă capu-n jos şi chibzui adânc. Pe urmă ridică fruntea şi-i spuse fetei:

— Şi unde locuieşte fiul unchiului tău, cel pe care îl ai drag?

Ea spuse:

— În *cutare* mahala, pe *cutare* uliţă, unde şade în odaia ce dă spre grădina casei!

Iar hoţul spuse:

— O, stăpâna mea, nu se va putea spune vreodată că doi îndrăgostiţi au fost păgubiţi de dragostea lor de către un hoţ. Dăruiască-ţi Allah milele lui cele mai alese în noaptea aceasta, pe care te duci s-o petreci cu vărul tău! Iar eu am să te călăuzesc şi am să te însoţesc, spre a te feri de întâlnirile nedorite cu alţi hoţi de-ai ca mine!

Şi adăugă:

— O, stăpâna mea, dacă vântul este al tuturora, fluierul nu este al meu!

Şi, rostind acestea, hoţul o luă pe fetişcană de mână şi o însoţi, cu toate cinstirile ce se arată faţă de o domniţă, până la casa iubitului ei. Şi îşi luă rămas-bun de la ea, după ce îi sărută poala rochiei, şi îşi văzu de drumul său.

Iar fata împinse poarta de la grădină, străbătu grădina şi se duse drept la odaia vărului ei. Şi îl auzi cum suspina, singur-singurel, cu gândul la ea. Şi bătu la uşă; şi glasul plin de plânsete al vărului ei întrebă:

— Cine este la uşă?

Ea spuse:

— Habiba!

Iar el dinlăuntru strigă:

— O, glas al dulcei Habiba!

Şi mai spuse:

— Habiba este moartă! Cine eşti tu, care îmi vorbeşti cu glasul ei?

Ea spuse:

— Sunt eu, Habiba, fiica unchiului tău!

Şi uşa se deschise, iar Habib căzu leşinat în braţele verişoarei sale. Şi când, în urma îngrijirilor dulcei Habiba, se trezi din leşinul lui, Habiba îl puse să se culce lângă ea, îi aşeză capul pe genunchii ei şi îi istorisi ce i se întâmplase cu şeicul, soţul ei, şi cu hoţul cel mărinimos. Iar Habib, când auzi, fu atâta de tulburat, că dintru-ntâi nu izbuti să rostească o vorbă. Pe urmă se sculă deodată şi îi spuse verişoarei lui:

— Vino, o, verişoara mea mult-iubită!

Şi o luă de mână, fără a voi să se prilejuiască de ea, şi ieşi cu ea în uliţă, şi o duse, fără a rosti o vorbă, la casa şeicului, soţul ei.

Când şeicul o văzu pe soţia sa întorcându-se cu tânărul Habib, vărul ei, şi când înţelese pricina care îi aducea astfel pe amândoi la casa lui, îi pofti în

chiar odaia lui şi îi sărută, aşa cum un părinte îşi sărută copiii, şi le spuse cu un glas plin de greutate:

— Când un drept-credincios i-a spus soţiei lui: „Tu eşti fata mea, din carnea şi din sângele meu!”, nicio putere nu mai poate să-l dezlege de vorbele lui! Încât, dar, o, copiii mei, nu-mi datoraţi nimic! Întrucât sunt legat cu chiar vorbele mele!

Şi, după ce le grăi astfel, scrise pe numele lor şi casa, şi bunurile ce le avea, şi se duse să locuiască în altă cetate.

Iar Şeherezada lăsă în seama sultanului Şahriar să tragă învăţătura, fără a-l întreba nimic în privinţa aceasta. Şi, în noaptea aceea, mai spuse:

Bărbierul jugănit

Cică era la Cairo un băieţandru, fără seamăn de frumos şi de dăruit. Şi avea ca prietenă, care îl iubea mult şi pe care şi el o iubea, o fetişcană al cărei soţ era un yuzbaşiu, vătaf peste o sută de caralii de agie, om plin de năprăsnicie şi de vitejie, care avea nişte mâini de numai cu un deget de-al lor şi ar fi fost de-ajuns spre a-l strivi pe băieţandru. Şi yuzbaşiul acela avea toate însuşirile cele minunate în stare să mulţumească haremul său: ci băieţandrul nu avea pic de barbă, iar soţia lui era dintre femeile acelea care poftesc mai mult la carnea de miel; şi era ca o cârlană dintre acelea cărora le place să se simtă strunite mai cu seamă de către flăcăiandri.

Or, într-o bună zi, yuzbaşiul intră în casă şi îi spuse puiandrei, soţia sa:

— O, *Cutare*, sunt poftit în după-amiaza aceasta să mă duc în *cutare* loc, în nişte grădini, ca să răsuflu văzduh curat cu nişte prieteni. Dacă, dar, pentru o treabă sau alta, va fi nevoie de mine, vei şti unde să mă cauţi.

Iar soţia îi spuse:

— Nimenea nu are să dorească altceva de la tine decât să te ştie în bucurie şi în mulţumire! Du-te de te veseleşte în grădini, o, stăpâne al meu, şi aceasta să te însenine şi să te înflorească, spre bucuria noastră!

Şi yuzbaşiul se duse pe drumul lui, firitisindu-se, încă o dată, că are o soţie atâta de grijulie, şi atâta de mult dăruită, şi atâta de mult ascultătoare, şi atâta de cuviincioasă.

Şi, de cum întoarse el spatele, soţia strigă:

— Mărire lui Allah, carele îl depărtează de la noi, în după-amiaza aceasta, pe yuzbaşiul acesta crunt! Iacătă că am să trimit după clenciul inimii mele!

Şi îl chemă pe hadâmbuţul pe care îl avea în slujba ei, şi-i spuse:

— O, băiatule, du-te degrabă după *Cutărică*, din partea mea. Iar dacă nu ai să-l găseşti acasă, să-l cauţi peste tot până ce ai să-l găseşti şi să-i spui: „Stăpâna mea îţi trimite salamalecul şi îţi spune să te duci la ea acasă, chiar acuma!”

Iar hadâmbul cel micuţ ieşi de la stăpâna lui şi, negăsindu-l pe flăcăiandru acasă, porni să străbată, în căutarea lui, toate prăvăliile din suk, pe unde avea năravul de-a se duce să stea. Şi, până la urmă, îl găsi în prăvălia unui bărbier, unde intrase spre a se rade pe cap. Şi se apropie de el taman în clipita când bărbierul îi înfăşură gâtul cu un ştergar curat, şi îi spuse:

— Deie Allah ca bărbieritul să-ţi fie plăcut!

Iar hadâmbuţul, apropiindu-se, aşadar, de flăcău, se plecă înspre el şi-i spuse la ureche:

— Stăpâna mea, *Cutare* îţi trimite salamalecurile ei cele mai alese şi mă însărcinează să-ţi spun că astăzi ţărmul este limpede şi că yuzbaşiul este la grădini! Dacă, dar, ţii să te bucuri, nu ai decât să vii fără de amânare şi fără de zăbavă.

Iar băieţandrul, auzind acestea, nu mai putu să rabde a mai zăbovi acolo nicio clipită şi-i strigă bărbierului:

— Şterge-mă repede pe cap, că mă duc; şi am să mă întorc altă dată!

Şi, rostind vorbele acestea, îi puse în mână o drahmă din argint, întocmai ca şi când ar fi fost dichisit pe cap de bărbier. Iar bărbierul, văzând atâta dărnicie, îşi zise: „Îmi dă o drahmă când nici nu l-am ras pe cap! Ce-are să fie când are să şi fie ras pe cap? Pe Allah! iacătă un muşteriu pe care n-am să-l scap din ochi. Fără de nicio îndoială, când am să-l rad pe cap are să-mi dea un pumn de drahme de-acestea!”

Estimp, flăcăiandrul se ridică repede şi ieşi în uliţă. Iar bărbierul îl însoţi până în pragul prăvăliei, spunându-i:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Nădejdea mea-i că, după ce ai să-ţi orânduieşti daravelile cele zornice, ai să te întorci în prăvălia aceasta, din care ai să ieşi încă şi mai frumos decât la intrare. Allah fie cu tine!

Iar flăcăul răspunse:

— Taiieb! prea bine! am să mă întorc!

Şi o zbughi degrabă, şi pieri după colţul uliţei.

Şi ajunse dinaintea casei drăguţei sale, soţia yuzbaşiului. Şi tocmai era gata să bată în uşă, când, spre uluirea lui nespusă, văzu răsărindu-i dinainte, venind din partea cealaltă a uliţei, bărbierul. Şi neştiind cam care putea să

fie treaba ce-l făcea să fugă aşa pe bărbier, care de departe îi făcea nişte semne de chemare, nu mai bătu în poartă. Iar bărbierul îi spuse:

— O, stăpâne al meu, Allah fie cu tine! Mă rog ţie să nu uiţi de prăvălia mea, care s-a înmiresmat de venirea ta şi s-a luminat. Iar înţeleptul spuse: „Când te-ai dedulcit într-un loc, să nu mai cauţi altul!" Iar doftorul cel mare al arabilor, Abu Ali el Hossein Ibn Sina – asupra-i fie milele Celui Preaînalt! – a spus: „Niciun lapte nu este de asemuit, pentru copil, cu laptele mamei! Şi nimica nu-i este mai dulce capului decât mâna unui bărbier dibaci!" Nădăjduiesc, dar, de la tine, o, stăpâne al meu, că ai să cunoşti prăvălia mea dintre toate celelalte prăvălii din suk.

Iar flăcăiandrul zise:

— Hei, uallah! de bună seamă, am s-o cunosc, o, bărbierule!

Şi împinse poarta, care se şi deschisese de dinlăuntru, şi grăbi s-o închidă în urma lui. Şi urcă să se întâlnească cu drăguţa sa, spre a-şi face treaba cea îndătinată.

Ci bărbierul, în loc să se întoarcă la prăvălia lui, rămase înfipt în uliţă, dinaintea porţii, zicându-şi: „Cel mai bine-i să-l aştept chiar aici pe muşteriul acesta, ca să-l călăuzesc chiar eu la prăvălie, de teamă să nu care cumva să greşească la cele ale vecinilor mei!"

Şi, fără a slăbi uşa măcar o clipită din ochi, se proţăpi acolo.

Ci în ceea ce îl priveşte pe yuzbaşiu, după ce ajunse la locul de întâlnire, prietenul său îi zise:

— Ya sidi, iartă-mi necuviinţa fără de pereche, de care mă fac vinovat fată de tine. Ci a murit maică-mea şi trebuie să-i orânduiesc înmormântarea. Iartă-mă, dar, de-a nu putea să mă bucur astăzi cu tine, şi iartă-mi purtarea cea urâtă. Allah e milos! şi avem să venim altă dată împreună aici, cât mai curând.

Şi îşi luă rămas-bun de la el, tot cerându-şi întruna iertăciune, şi plecă pe drumul lui. Iar yuzbaşiul, cu nasul cam alungit, îşi zise în sineşi: „Bătu-le-ar Allah pe babele cele afurisite, care înnegurează într-un chip atâta de ticălos zilele de voioşie! Şi afunda-le-ar Pârdalnicul în hăurile cele mai adânci dintr-al cincelea iad!"

Şi, grăind acestea, scuipă o dată cu năduf…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi treia noapte

Urmă:

…Şi, grăind acestea, scuipă o dată cu năduf, mormăind în barbă: „Scuip pe tine şi pe pământul care-o să te astupe, o, mamă a pacostelor!” Şi îşi luă calea îndărăt înspre casă, şi ajunse pe uliţa lui, cu nişte ochi bulbucaţi de mânie.

Şi îl zări pe bărbierul ce sta înţepenit, cu privirile pe ferestrele de la casa lui, ca un câine care aşteaptă să i se arunce un os. Şi îl umflă şi-i zise:

— Ce-i cu tine, bre? Şi ce treabă-i între tine şi casa aceasta?

Iar bărbierul se temeni până la pământ şi răspunse:

— O, sidi yuzbaşiule, îl aştept aici pe cel mai bun muşteriu al prăvăliei mele! Întrucât pâinea mea este în mâinile lui!

Iar yuzbaşiul, tare uimit, îl întrebă:

— Ce băsădeşti tu, mă javră de efriţi? Nu cumva casa mea o fi acuma loc de întâlnire pentru muşteriii unor bărbieri de teapa ta? Cară-te, o, puşlamao, că, de nu, ai să-mi afli greutatea mâinii!

Iar bărbierul spuse:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi, o, stăpâne al meu, yuzbaşiule, şi asupra casei tale, şi asupra celor care locuiesc în preacinstita-ţi casă, sălaş al bunei-cuviinţe şi al tuturor virtuţilor! Ci, pe preascumpa-ţi viaţă! mă juruiesc că muşteriul meu cel mai bun a intrat chiar aci! Şi, întrucât iacătă că-i cam de multişor de când se află aici, iar meseria şi prăvălia mea mă pun în neputinţă de a-l mai aştepta, mă rog ţie să-i spui, când ai să-l vezi, să nu zăbovească mai mult!

Iar soţul fetişcanei îi zise:

— Şi ce fel de om este muşteriul tău, o, plod de codoşi şi prăsilă de pezevenghi?

El spuse:

— Este un tinerel frumos, cu nişte ochi iacă-aşa, şi cu un mijlocel iacă-aşa, şi cilibiu foc! E un şalabi întru totul, zarif la purtări şi la strai, şi filotim! şi dulce! o bucată de zahăr, ya sidi, un fagure de miere, uallahi!

Când vătaful cel de peste o sută de caralii de agie auzi asemenea laudă şi asemenea zugrăvire a celui ce intrase în casa lui, îl înşfacă pe bărbier de ceafa şi, zgâlţâindu-l de câteva ori, îi spuse:

— O, prăsilă de puşlamale şi pui de lele!

Iar bărbierul cel zgâlţâit strigă:

— Nu am nimic împotrivă!

Iar yuzbaşiul urmă:

— Încă mai cutezi să rosteşti asemenea vorbe despre casa mea?
Iar bărbierul zise:
— O, stăpâne al meu, ai să vezi ce are să-ţi spună muşteriul meu când ai să-i spui: „Bărbierul cel cu mână dulce te aşteaptă la poartă!”
Iar yuzbaşiul, spumegând, răcni la el:
— Dacă-i aşa, şezi aci şi-aşteaptă până mă duc să-ţi cercetez spusele!
Şi se repezi în casă.
Or, estimp, muieruşca, văzând şi auzind de după fereastră tot ce se întâmpla în uliţă, avusese destul răgaz să-l ascundă pe drăguţul ei în fântâna casei. Şi când yuzbaşiul intră în odaie, nu mai era acolo nici flăcău, nici nimic ce să se asemuie cât de cât cu aşa ceva. Şi o întrebă pe nevastă-sa:
— Hei, pe Allah! o, femeie, oare chiar este cumva de crezut că un bărbat să fi intrat în casa noastră?
Iar nevasta, ca supărată până peste poate de o atare bănuială, strigă:
— O, ce ruşine asupra casei noastre şi asupra mea! Cum să fi putut, o, stăpâne al meu, să intre aici un bărbat? Izgonit fie Cel-Rău!
Iar yuzbaşiul spuse:
— Păi un bărbier, care se află în uliţă, mi-a spus că aşteaptă să iasă de la noi un tinerel, muşteriu de-al lui!
Ea spuse:
— Şi nu l-ai sfărâmat de zid?
El spuse:
— Mă duc să-l sfărâm!
Şi coborî, şi îl înşfacă pe bărbier de ceafă, şi începu să-l răsucească, răcnind la el:
— O, codoş al maică-tii şi-al nevesti-tii! Ai cutezat să rosteşti asemenea vorbe despre haremul unui drept-credincios?
Şi urma, fără de îndoială, să-i facă dintr-odată lungimea să-i treacă prin lăţime, când bărbierul strigă:
— Pe adevărul pe care ni l-a dezvăluit Profetul, o, yuzbaşiule, l-am văzut cu ochii mei pe flăcău când a intrat în casă! Da nu l-am văzut să fi ieşit!
Iar celălaltul îl opri din răsuceală şi rămase până peste măsură de uluit auzindu-l pe insul acela stăruind a mărturisi asemenea lucru până şi dinaintea morţii. Şi îi zise:
— Nu vreau să te ucid până a nu-ţi dovedi că minţi, o, câine! vino-ncoace!
Şi îl târî în casă, şi începu să străbată cu el toate odăile, şi de jos, şi de sus, şi peste tot. Şi, după ce cercetară şi răscoliră tot, coborâră în curte şi

scotociră prin toate colţurile, fără să găsească nimic. Şi yuzbaşiul se întoarse înspre bărbier şi-i spuse:

— Nu este nimic!

Iar celălalt spuse:

— Dreptu-i, da mai este şi fântâna aceasta, pe care încă nu am cercetat-o.

Şi-aşa! Iar flăcăul auzea toată vânzoleala şi toate vorbele lor. Şi, la vorba din urmă, despre fântână şi despre cercetarea fântânii, îl blestemă în inima lui pe bărbier, gândind: „A, puiul de codoaşe ale puşlamalâcului! Are să mă ducă la spânzurătoare!” Iar nevestica, la rându-i, îl auzi şi ea pe bărbier vorbind de cercetarea fântânii şi coborî în graba mare, strigându-i soţului ei:

— Da până când, o, bărbate, ai să-l mai laşi să-ţi bată curtea şi haremul pe plodul ăsta dintr-un potop de încornoraţi ai neruşinării? Şi nu ţi-e ruşine ţie să-l bagi aşa în tihna sălaşului tău pe un străin de teapa ăstuia de colea? Ce mai aştepti de nu-l osândeşti după nelegiuirea lui?

Iar yuzbaşiul spuse:

— Drept spui tu, o, femeie, trebuie să-l pedepsesc. Ci tu eşti cea ponegrită, aşa că tu se cade să-l osândeşti. Pedepseşte-l după greutatea şi după fapta clevetirilor lui!

Atunci, puicana se sui în casă şi luă un cuţit de la bucătărie, şi îl încinse la foc până ce se făcu alb de fierbinte. Şi veni la bărbierul pe care yuzbaşiul îl şi aşternuse la pământ dintr-o smucitură. Şi, cu cuţitul cel încins, îi arse vinişoarele, şi îi scoase ouşoarele, în vreme ce yuzbaşiul îl ţinea proptit la pământ. După care îl aruncară în uliţă, strigând în urma lui:

— Asta are să te înveţe minte să mai pălăvrăgeşti despre haremurile oamenilor cinstiţi!

Iar amărâtul de bărbier zăcu acolo până ce nişte trecători miloşi îl ridicară şi îl duseră la prăvălia lui. Şi gata cu el!

Ci în ceea ce îl priveşte pe flăcăiandrul închis în fântână, apoi acesta, de îndată ce toată zarva din casă conteni, dete zor să iasă din ascunzătoarea lui şi să-şi slobozească picioarele în vânt. Şi Allah coperi ceea ce avea de coperit!

Iar Şeherezada nu voi să lase cumva noaptea aceea să treacă fără a-i mai povesti sultanului Şahriar şi povestea cu Faiiruz şi cu soţia lui.

Povestea cu Faiiruz şi cu soţia lui

Se povesteşte că un sultan şedea într-o zi pe terasa saraiului său, revenindu-se şi bucurându-şi ochii cu priveliştea cerului de deasupra capului şi cu grădinile cele frumoase de la picioarele sale. Şi dete deodată cu privirea, pe terasa unei case aşezate peste drum de saraiul său, de o femeie cum nu mai văzuse nicicând alta asemenea ca frumuseţe. Şi se întoarse înspre cei care îl înconjurau şi îi întrebă:

— A cui este casa aceea?

Iar ei răspunseră:

— A slujitorului tău, Faiiruz. Iar femeia este soţia lui!

Atunci, sultanul coborî de pe terasă; iar patima îl şi lăsase beat, fără de vin, şi dragostea era în inima lui. Şi îl chemă pe slujitorul său, Faiiruz, şi îi spuse:

— Ia scrisoarea aceasta şi du-te în *cutare* cetate, şi adu-mi răspunsul!

Şi Faiiruz luă scrisoarea, şi se duse acasă la el, şi îşi puse scrisoarea sub cap, şi îşi trecu aşa noaptea toată. Iar când se făcu dimineaţă, se sculă, îşi luă bun-rămas de la soţie şi plecă înspre cetatea cu pricina, habar neavând ce rosturi avea domnul său împotriva lui.

Estimp, sultanul se ridică degrabă, numaidecât după ce soţul plecă, şi se îndreptă, îmbrăcat în haine străvestite, înspre casa lui Faiiruz, şi bătu la uşă. Iar soţia lui Faiiruz întrebă:

— Cine este la uşă?

Şi el răspunse:

— Sunt eu, sultanul, stăpânul soţului tău!

Şi ea deschise. Iar el şi spuse, aşezându-se:

— Am venit ca musafir.

Iar ea zâmbi şi răspunse:

— Mă adăpostesc întru Allah de un astfel de musafirlâc. Întrucât chiar că nu mă aştept la nimica bun de la el!

Ci sultanul spuse:

— O, alean al inimilor, noi suntem stăpânul soţului tău şi socotim că nu ne prea cam cunoşti!

Iar ea răspunse:

— Ba te cunosc, o, doamne şi stăpâne al meu, şi cunosc şi ce gând ai, şi ştiu şi ce vrei, şi că eşti stăpânul soţului meu. Şi, spre a-ţi dovedi că pricep prea bine care ţi-e treaba, te povăţuiesc, o, sultane al meu, să ai sufletul atâta de sus înălţat, cât să ţi se potrivească şi ţie stihurile poetului:

Nu am să-mi fac vreodată cale
Pe drumul către vreun izvor
Ce stă cu ghizdul buzei sale
La bunăvoia tuturor
Şi-şi lasă proaspetele ape
Toţi trecătorii să-i adape.

Când muştele cele murdare
Şi-abat pe farfuria mea
Roirea lor bâzâitoare,
De mi-ar fi foamea cât de grea,
Las farfurie şi bucate,
Că altceva nu se mai poate.
La fel şi leul ocoleşte
Un drum ce duce la vreun vad
La care, strecuraţi hoţeşte,
Şi câinii vin la adăpat,
Să lipăie şi ei la fel
De unde se adapă el.

Şi, după ce spuse stihurile, soţia lui Faiiruz adăugă:

— Ci tu, o, Măria Ta, ai bea din fântâna pe care alţii înaintea ta şi-au pus buzele?

Iar sultanul, auzind vorbele acestea, se uită la ea cu uimire. Şi fu atâta de tulburat, încât întoarse spatele, fără a mai găsi o vorbă de răspuns; şi, în graba lui de a fugi, îşi pierdu acolo unul dintre papuci. Şi-aceasta-i fu păţania.

Ci în ceea ce îl priveşte pe Faiiruz, iacătă! După ce ieşi din casă, spre a se duce unde îl trimisese sultanul, căută scrisoarea în buzunar şi nu o găsi. Şi îşi aduse aminte că o pusese sub căpătâi. Şi se întoarse din drum, şi intră în casă chiar la o clipită după ce sultanul tocmai ieşise. Şi văzu imineul sultanului, pe prag. Şi numaidecât înţelese pricina trimiterii lui afară din cetate, în nişte locuri depărtate. Şi îşi zise: „Sultanul, stăpânul meu, nu mă trimite acolo decât ca să-şi dea frâu slobod la o patimă tăinuită!” Da păstră tăcerea şi, intrând fără zarvă în odaie, luă scrisoarea de unde o lăsase şi plecă iar, fără ca soţia să fi prins de veste de întoarcerea lui. Şi părăsi cetatea în grabă, şi se duse să-şi îndeplinească solia cu care fusese însărcinat de sultanul, stăpânul său. Şi Allah îi scrise bună pace, şi omul duse

scrisoarea la locul poruncit, şi se întoarse în cetatea sultanului aducând răspunsul cerut. Şi, până a se duce să se odihnească la el acasă, dete zor să se înfăţişeze dinaintea sultanului care, spre a-l răsplăti pentru vrednicia lui, îl dărui cu o sută de dinari. Şi nimica nu se pomeni despre ceea ce ştim.

Iar Faiiruz, luând cei o sută de dinari, se duse la sukul giuvaiergiilor şi al argintarilor şi cumpără, de toţi banii, nişte lucruri strălucite, tot felul de podoabe plăcute femeilor. Şi le duse pe toate nevesti-sii, spunându-i:

— Acestea-s spre a sărbători întoarcerea mea!

Şi adăugă:

— Ia-le şi pe astea, şi tot ce ai aici, şi întoarce-te la casa tatălui tău!

Iar ea îl întrebă:

— Pentru ce?

— Pentru că sultanul, stăpânul meu, m-a coperit cu bunătatea lui. Şi pentru că vreau ca toată lumea să afle, şi ca tatăl tău să se bucure văzând la tine toate podoabele acestea, drept aceea doresc să te văd cum pleci acolo unde îţi spun.

Iar ea răspunse:

— Cu drag şi cu toată inima bucuroasă!

Şi se împodobi cu tot ce-i adusese bărbatu-său, şi cu tot ce mai avea, şi plecă la casa tatălui ei. Şi taică-său se bucură foarte de venirea ei şi de toate mândreţele pe care le vedea pe ea. Şi şezu în casa tatălui său vreme de o lună întreagă, fără ca soţul ei, Faiiruz, să se mai fi gândit să vină după ea, şi fără ca baremi să fi trimis să ceară ştiri despre ea.

Încât, la capătul lunii aceleia de despărţire, fratele tinerei neveste veni la Faiiruz şi-i zise:

— O, Faiiruz, dacă nu vrei să dezvăluieşti pricina mâniei ce-o ai împotriva soţiei tale, şi pricina părăsirii în care ai lăsat-o, vino măcar şi apără-te, în pricina cu noi, dinaintea sultanului, stăpânul nostru!

Iar Faiiruz răspunse:

— Dacă voi vreţi să vă judecaţi, eu nu am să mă judec!

Iar fratele tinerelei spuse:

— Ci vino totuşi, ca să mă auzi ce pâră am!

Şi se duse cu el dinaintea sultanului.

Şi îl găsiră pe sultan, în sala de judeţe, cu cadiul stând jos lângă el. Şi fratele tinerei femei, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului, spuse:

— O, stăpâne al nostru, vin să mă judec pentru o pricină!

Iar sultanul îi spuse:
— Pricinile de judecat îl privesc pe domnia sa, cadiul. Cu el se cade să vorbeşti!
Iar fratele tinerei femei se întoarse înspre cadiu şi zise:
— Allah lumineze judeţele domnului nostru, cadiul! Or, iacătă pâra şi jalba noastră: i-am închiriat, numai ca închiriere, omului acesta, o grădină frumoasă, bine ocrotită cu ziduri înalte şi păzite, minunat îngrijită şi sădită cu flori şi cu pomi roditori. Ci omul acesta, după ce a strâns toate florile şi a mâncat toate poamele, a dat jos zidurile, a lăsat grădina vraişte în cele patru vânturi şi a adus totul în stare de jaf. Şi-acuma vine să rupă învoiala şi să ne dea îndărăt grădina în starea în care a adus-o! Şi-aceasta-i plângerea noastră şi pricina noastră, ya sidi'l cadi!
Şi cadiul se întoarse înspre Faiiruz şi îi zise:
— Da tu ce ai a spune, o, tinere?
Şi el răspunse:
— Într-adevăr, le dau îndărăt grădina într-o stare mai bună decât era înainte!
Iar cadiul îi spuse fratelui:
— Este adevărat că dă îndărăt grădina în stare mai bună, precum ne mărturiseşte?
Iar fratele zise:
— Nu. Ci aş vrea să aflu de la el pricina care l-a împins să ne-o dea îndărăt!
Şi cadiul întrebă, întorcându-se înspre Faiiruz:
— Ce ai de zis, o, tinere?
Şi Faiiruz răspunse:
— Le-o dau îndărăt din toată inima mea şi în pofida inimii mele! Iar pricina acestei dări îndărăt, întrucât doreşte s-o afle, este că am intrat în grădina cu pricina şi am văzut pe pământul ei urmele trecerii leului şi ale piciorului lui. Şi mi-a fost frică să nu mă sfâşie leul, de m-aş mai încumeta încă o dată. Şi pentru aceea am dat grădina îndărăt stăpânului ei. Şi nu am făcut treaba aceasta decât din cinstire faţă de leu şi din frică pentru mine…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi patra noapte

Urmă:

…Şi nu am făcut treaba aceasta decât din cinstire faţă de leu şi din frică pentru mine.

Iar sultanul, care sta tolănit pe perne şi asculta fără a lăsa să se vadă, când auzi vorbele lui Faiiruz, slujitorul său, şi pricepu unde bate tâlcul, se ridică pe jumătate şi îi spuse tânărului:

— O, Faiiruz, linişteşte-ţi sufletul, alungă-ţi temerile şi întoarce-te la grădina ta. Întrucât, pe adevărul şi pe sfinţenia Islamului! grădina ta este cea mai bine apărată şi cea mai bine păzită din câte am văzut eu în viaţa mea; iar zidurile ei sunt la adăpost de orice călcare; iar pomii, roadele şi florile ei sunt cele mai curate şi cele mai frumoase din câte am văzut vreodată!

Şi Faiiruz înţelese. Şi se întoarse la soţia lui. Şi o iubi. Şi, în felul acesta, nici cadiul, nici nimenea dintre cei mulţi câţi se aflau de faţă în sala de judeţe nu putu să priceapă nimic din pricina aceea, care rămase tăinuită între sultan şi Faiiruz şi fratele soţiei. Ci numai unul Allah este Atoateştiutor!

Obârşia şi deşteptăciunea

Era odată un om, şamit de baştină, pe care Allah îl dăruise, ca pe toţi şamiţii din neamul său, cu un sânge vârtos şi cu o minte întunecată. Întrucât este lucru ştiut că, atunci când Allah a împărţit darurile sale oamenilor, a pus în fiecare pământ însuşirile cele bune şi însuşirile cele rele, care urmau să se treacă din neam în neam tuturor celor ce aveau să se nască acolo. Şi-aşa îi dărui el cu minte şi cu isteciune pe locuitorii din Cairo, cu putere bărbătească pe cei din Egiptul-de-Sus, cu dragoste de poezie pe părinţii noştri arabi, cu vitejie pe călăreţii din pustie, cu obiceiuri cuviincioase pe locuitorii din Irak, cu prietenie faţă de oaspeţi pe triburile cele rătăcitoare, şi cu multe alte daruri şi multe alte pământuri; ci sirienilor nu le dete decât patima după chilipir şi dorul de neguţătorie, şi îi uită cu totul când împărţi darurile cele plăcute. Drept aceea, orice-ar face, un şamit, din ţările care se întind de la marea cea sărată până la marginile pustiului Damascului, are să fie pururea un mocofan cu sânge vârtos, iar mintea lui nu are să fie vreodată deschisă decât la ispita cea grosolană a chilipirului şi a pişicherlâcului.

Şi-aşa că sirianul cu pricina se trezi într-o bună zi cu dorinţa de a se duce să chilipirgească pe la Cairo. Şi, fără de nicio îndoială, numai soarta lui cea păcătoasă i-a suflat gândul acesta de a se duce să trăiască printre oamenii cei mai plăcuţi şi mai isteţi de pe pământ. Ci, ca toţi cei din neamul lui, era

plin de îngâmfare şi gândi că avea să-i năucească pe oamenii de acolo, întrucât avea să ducă nişte lucruri frumoase cu el. Luă, într-adevăr, în nişte lăzi, tot ceea ce avea mai strălucit ca mătăsării, ca bogasiuri scumpe, ca arme luminate şi alte lucruri asemenea, şi se cărăuşi în cetatea cea ocrotită, Misr Al-Kahirah, Cairo!

Şi purcese cu a închiria o prăvălie pentru mărfurile sale şi o odaie pentru sine într-un han din cetate, în inima sukurilor. Şi începu să se ducă în fiecare zi pe la muşterii şi pe la neguţători, poftindu-i să vină să-i vadă mărfurile. Şi urmă să lucreze tot aşa o bucată de vreme, până când într-o bună zi, cum se duse să se preumble, şi se tot uita ba la dreapta, ba la stânga, se întâlni cu trei fetişcane ce veneau aplecate şi legănate, şi care râdeau spunându-şi nişte lucruri aşa şi-aşa. Şi erau toate una mai frumoasă decât cealaltă, şi mai ispititoare, şi mai dulci. Şi, când le zări, mustăţile i se zburliră şi i se cutremurară; şi se apropie de ele, când fetele îi aruncară nişte ocheade, şi le zise:

— Se poate, oare, să veniţi a-mi ţine tovărăşie plăcută, la hanul meu, spre a ne veseli în noaptea aceasta?

Iar ele răspunseră, zâmbăreţe:

— Binevoim, într-adevăr, şi vom face ceea ce ne vei spune să facem, spre a-ţi fi pe chef.

Iar el întrebă:

— La mine sau la voi, o, stăpânele mele?

Ele spuseră:

— Eh, pe Allah! la tine! Ce, tu crezi cumva că soţii noştri ne-ar lăsa să aducem acasă bărbaţi străini?

Şi adăugară:

— În noaptea aceasta vom veni la tine! Spune-ne, aşadar, unde locuieşti.

El spuse:

— Locuiesc într-o odaie la *cutare* han, pe *cutare* uliţă.

Iar ele spuseră:

— Dacă-i aşa, pregăteşte-ne o cină şi ţine-ne-o la cald; iar noi vom veni la tine după ceasul rugăciunii de noapte.

Iar el spuse:

— Vorbele voastre sunt desăvârşite!

Şi fetele îl lăsară, spre a-şi vedea de drum. Iar el, la rându-i, se duse după merinde şi cumpără peşte, castraveţi, stridii, vin şi mirodenii, şi Ie aduse pe toate în odaia lui; şi pregăti cinci feluri de bucate cu carne, fără a mai pune

la socoteală şi orezul, şi legumele; şi le găti chiar el, cu mâna lui; şi ţinu totul gata, cât mai bine cu putinţă.

Iar când se făcu vremea de cină, cele trei femei veniră, aşa cum fagăduiseră, învăluite în nişte căbăniţe albastre, ce le făceau de nerecunoscut. Ci, după ce intrară, îşi aruncară hainele de pe umeri şi şezură jos ca nişte lune. Iar sirianul se sculă şi veni dinaintea lor, stând apoi şi el jos, ca un ulcior, după ce rânduise cum se cuvine farfuriile pline cu bucate. Şi fetele mâncară fiecare atâta cât încăpu în ele. Iar el le aduse pe urmă sofraua cu vinuri. Şi cupa începu să se poarte între ei. Şi sirianul, la îndemnurile lor stăruitoare, nu lăsă să-l treacă niciun rând de la băutură şi bău până ce începu capul să i se bălăngăne în toate părţile. Şi atunci, prinzând oarecare inimă, începu să se uite în ochii tovarăşelor sale; şi putu să se minuneze de frumuseţea fetelor şi să se bucure de nurii lor. Şi se învârti între uluială şi năuceală. Şi se clătină între aiureală şi zăpăceală. Şi nu mai ştiu să osebească bărbat de femeie. Iar starea lui fu nemaipomenită, şi soarta – jalnică. Şi privea fără a vedea, şi mânca fără a bea. Şi dete să se slujească de picioare, şi căzu-n cap. Şi îşi roti ochii împrejur, şi scutură din nas mahmur. Şi suflă, şi strănută. Şi râse, şi plânse. După care se întoarse înspre una dintre cele trei mioare şi îi făcu întrebare:

— Allah fie asupra ta! ya setti, ce nume-i fi având tu, oare?

Ea răspunse, cum se cuvine:

— Ai-mai-văzut-vreodată-pe-cineva-ca-mine?

Iar mintea lui zbură şi mai tare, şi strigă în gura mare:

— Nu, uallahi, nu am mai văzut pe cineva ca tine!

Pe urmă se întinse pe jos, sprijinindu-se în coate, şi o întrebă şi pe cea de-a doua:

— Da pe tine, ya setti, o, sângele vieţii inimii mele, cum te cheamă?

Ea răspunse:

— N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine!

Iar el strigă:

— Inşallah! fie voia lui Allah, o, stăpână a mea, N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să semene-cu-mine!

Pe urmă se întoarse înspre cea de-a treia şi o întrebă:

— Da pe tine, ya setti, o, pojar al inimii mele, cam care poate fi preacinstitul tău nume?

Ea răspunse:

— Uită-te-la-mine-şi-ai-să-mă-cunoşti!

Şi, auzind acest al treilea răspuns, sirianul se rostogoli pe duşumea, strigând cât îl ţinea gura:

— Nu am nimica împotrivă, o, stăpână a mea, Uită-te-la-mine-şi-ai-să-mă-cunoşti!

Şi ele preumblară pocalul necontenit şi îl deşertară în gâtlejul lui, până ce se prăbuşi, cu capu-naintea picioarelor şi cu suflarea împiedicată. Atunci, văzându-l în starea aceea, fetele se ridicară şi îi scoaseră turbanul, şi îi puseră pe cap o tichie de nebun. Pe urmă se uitară împrejurul lor şi puseră gabja pe tot ce găsiră la îndemână, şi bani, şi lucruri de preţ. Şi, încărcate cu prada, şi cu inima uşoară, îl lăsară în hanul lui să grohăie ca un bivol, şi lăsară odaia în seama stăpânului ei. Iar Atoateacoperitorul acoperi ceea ce avea de acoperit.

Or, a doua zi, când se trezi din beţia lui, sirianul se văzu singur în odaie şi nu zăbovi a băga de seamă că odaia fusese măturată de tot ce se afla în ea. Şi deodată îşi dobândi pe deplin simţurile şi strigă:

— Nu este măreţie şi putere decât numai întru Allah Slăvitul şi Marele!

Şi se repezi afară din han, cu tichia de nebun pe cap, şi începu să-i întrebe pe toţi trecătorii dacă nu întâlniseră pe numitele *Cutare*, şi *Cutare*, şi *Cutare*. Şi rostea numele pe care i le spuseseră cele trei femei. Iar oamenii, văzându-l împopoţonat aşa, îl credeau scăpat de la maristan şi răspundeau:

— Nu, pe Allah! nu am văzut niciodată pe cineva ca tine!

Iar alţii ziceau:

— Niciodată nu am văzut pe cineva care să ţi se asemuie!

Iar alţii răspundeau:

— Ne uităm la tine, într-adevăr, da nu te cunoaştem!

Încât, la capătul întrebărilor, nu mai ştiu ce să facă şi nici cui să se plângă şi, până la urmă, întâlni un trecător milos şi bun de sfat, care îi spuse:

— Ascultă-mă pe mine, o, şamitule! Cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut, în împrejurarea aceasta, este de a te întoarce în ţara Şamului, fără de amânare şi fără de zăbavă, întrucât la Cairo, vezi tu, oamenii ştiu să răsucească şi capetele tari, şi pe cele uşoare, şi ştiu să se joace cu ouăle tot atâta de bine ca şi cu pietrele.

Iar şamitul, cu nasul alungit până-n pământ, se întoarse în ţara lui, din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată.

Şi, întrucât adesea li s-au întâmplat asemenea păţanii, cei de baştină din ţara Şamului îi clevetesc în gura mare pe copiii Egiptului.

Iar Şeherezada, sfârşind de istorisit povestea aceasta, tăcu. Şi sultanul Şahriar îi zise:

— Numai unul Allah este Învăţător şi Luminător!
Iar ea adăugă:
— Da ce-ar mai rămâne din snoavele acestea, pe lângă *Povestea cu Cartea magică?*
Iar sultanul Şahriar zise:
— Ce-i cu cartea aceea magică, o, Şeherezada, şi care-i povestea ei?
Iar ea spuse:
— Las' să ţi-o povestesc, o, Măria Ta, în noaptea următoare, de-o vrea Allah şi dacă aşa este plăcerea ta!
Iar sultanul zise:
— De bună seamă! vreau să ascult, în noaptea următoare, povestea aceea, pe care nu o ştiu.
În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi cincea noapte

Micuţa Doniazada se ridică de pe chilimul pe care sta ghemuită şi zise:
— O, sora mea, când ai să începi să ne povesteşti povestea cu cartea magică?
Iar Şeherezada răspunse:
— Fără amânare şi fără de zăbavă, dat fiind că aceasta-i dorinţa stăpânului nostru, sultanul.
Şi spuse:

POVESTEA CU CARTEA MAGICĂ

Se povesteşte, în hronicile noroadelor şi în cărţile din vremurile vechi – ci numai unul Allah ştie trecutul tot şi poate să vadă cele ce vin! – că într-o noapte ca toate nopţile califul, fiul califilor urmaşi drepţi ai lui Abbas, Harun Al-Raşid, care domnea la Bagdad, s-a ridicat în patul său, pradă unei apăsări, şi aşa, îmbrăcat în hainele sale de noapte, a poruncit să fie chemat la el Massrur, spătarul Măriei Sale, care s-a şi înfăţişat numaidecât dinainte-i. Şi califul i-a zis:

— O, Massrur, noaptea aceasta este sugrumătoare şi grea peste pieptul meu, şi doresc să-mi risipeşti posomorala.

Iar Massrur a răspuns:

— O, emire al drept-credincioşilor, scoală-te şi haide să mergem pe terasă ca să privim cu ochii noştri pologul cerurilor presărat cu stele, şi să vedem cum se preumblă luna strălucită, în vreme ce înspre noi are să se ridice cântecul clipocitor al apelor, şi suspinele roţilor scârţâitoare ale puţurilor cu scripeţi de la grădinile de zarzavat, cele despre care a spus poetul:

Fântâni cu scripeţi jalnic suspinând,
De lacrimi pline şi de geamăt blând,
V-asemuiţi cu-ndrăgostiţii, când,
În ciuda vrăjii ce le arde-n gând,
Şi zi, şi noapte-şi trec mereu oftând,
Fără-a-i mai da şi bucuriei rând.

Şi tot poetul acela, o, emire al drept-credincioşilor, a spus, vorbind despre apa curgătoare:

Iubita mea e-o fată vrăjitoare,
Ea mă adapă şi tot ea îmi cântă,
Ca o grădină fără asemănare:
Izvoare-s ochii-i, cu privire blândă,
Iar glasul ei e apa curgătoare.

Şi Harun îl ascultă pe spătarul său şi clătină din cap, şi zise:
— Nu de asta am chef în noaptea de-acum!
Şi Massrur zise:
— O, emire al drept-credincioşilor, se află în saraiul tău trei sute şaizeci de puiandre de toate culorile, asemenea cu tot atâtea lune şi gazele, şi îmbrăcate în rochii frumoase ca nişte flori. Scoală-te şi hai să le prefirăm pe toate cu privirea, fără ca ele să ne vadă, fiecare în iatacul ei. Şi ai să le asculţi cântecele, şi ai să le vezi jocurile, şi ai să te uiţi la zbengurile lor. Şi atunci, sufletul tău are să se simţească îmbiat înspre vreuna dintre ele. Şi ai s-o iei de soaţă, în noaptea aceasta, şi ea are să se dedea plăcerilor ei cu tine. Şi avem să vedem noi atunci ce-o să mai rămână din posomorala ta!
Ci Harun spuse:
— O, Massrur, du-te de mi-l adu pe Giafar numaidecât!
Iar Massrur răspunse cu ascultare şi cu supunere. Şi se duse să-l caute pe Giafar acasă, şi îi spuse:
— Hai la emirul drept-credincioşilor!
Şi Giafar răspunse:
— Ascult şi mă supun!
Şi se sculă pe clipă pe dată, se îmbrăcă şi purcese cu Massrur la sarai. Şi se înfăţişă califului, care se afla tot în pat, şi sărută pământul dintre mâinile lui, şi zise:
— Deie Allah să nu fie pentru vreun lucru rău!
Iar Harun spuse:
— Nu este de nimic alta decât de bine, o, Giafar! Ci sunt cam mohorât în noaptea aceasta, şi chinuit, şi apăsat. Şi l-am trimis pe Massrur să-ţi spună să vii aici ca să mă veseleşti şi ca să-mi risipeşti urâtul.
Iar Giafar chibzui o clipită şi răspunse:
— O, emire al drept-credincioşilor, când sufletul nostru nu voieşte să se veselească nici cu frumuseţea cerului, nici cu cea a grădinilor, nici cu dulceaţa vântului, nici cu vederea florilor, nu mai rămâne decât un leac, şi anume cartea. Întrucât, o, emire al drept-credincioşilor, cea mai frumoasă grădină este tot un dulap cu cărţi. Iar o preumblare printre luminile lui este cea mai dulce şi cea mai vrăjită dintre preumblări! Scoală-te, aşadar, şi haidem să căutăm vreo carte, la întâmplare, pe rafturile dulapurilor cu cărţi!
Iar Harun răspunse:
— Drept grăieşti, o, Giafar! Acesta-i leacul cel mai bun împotriva urâtului. Şi deloc nu mă gândisem la el.

Şi se sculă şi, însoţit de Giafar şi de Massrur, se duse în sala în care se aflau dulapurile cu cărţi.

Iar Giafar şi Massrur ţineau fiecare câte o făclie, şi califul lua cărţile din dulapurile cele strălucite şi din lăzile de lemn înmiresmat, şi le deschidea, şi-apoi le închidea iarăşi. Şi cercetă aşa multe lăzi şi dulapuri şi, până la urmă, puse mâna pe o carte tare veche, pe care o deschise la întâmplare. Şi nimeri peste un lucru care pesemne că l-o fi ispitit straşnic, de vreme ce, în loc de-a lăsa cartea după o clipită, şezu jos şi începu s-o cerceteze foaie cu foaie şi să citească cu luare-aminte. Şi iacătă că deodată începu să râdă de se prăvăli pe spate. Pe urmă luă iarăşi cartea şi îşi urmă citirea. Şi iacătă că lacrimile începură să curgă din ochii lui; şi începu să plângă de i se udă barba toată, iar lacrimile-i curgeau printre firele din barbă până pe cartea pe care o ţinea pe genunchi. Pe urmă închise cartea, o puse în zăloaga ei şi se ridică de plecare.

Iar Giafar, după ce îl văzuse pe calif plângând şi râzând, nu se putu stăpâni să nu-i spună stăpânului său:

— O, emire al drept-credincioşilor şi domn peste cele Două Lumi, cam care poate să fie pricina ce te-a făcut şi să râzi, şi să plângi aproape tot într-aceeaşi clipită?

Iar califul, auzind întrebarea, se mânie până peste marginile mâniei şi răcni la Giafar, cu un glas sugrumat:

— O, câine din câinii de barmakizi, de unde atâta neobrăzare din partea ta? Şi ce te priveşte pe tine? Iacătă că îţi iei nasul de a te dovedi supărător şi îngâmfat, şi treci peste marginile rostului tău! Nu-ţi mai rămâne acuma decât să-l mai şi sfruntezi pe calif! Or, pe ochii mei! de vreme ce te bagi unde nu te priveşte, vreau ca povestea aceasta să aibă toate urmările pe care le cere. Îţi poruncesc, aşadar, să te duci să cauţi pe careva care ar putea să-ţi spună pentru ce am râs şi am plâns la citirea acestei cărţi, şi care să ghicească ce se află în scriptura aceasta, de la cea dintâi foaie până la cea din urmă. Şi dacă nu ai să-l găseşti pe insul acela, am să-ţi tai capul şi-am să-ţi arăt eu atunci ce m-a făcut să râd şi să plâng.

Când auzi vorbele acestea şi când văzu mânia califului, Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, am săvârşit o greşeală. Iar greşeala este faptă de oameni de teapa mea, pe când iertarea este faptă a unora ce au sufletul ca acela al Măreţiei Tale.

Ci Harun răspunse:

— Nu! şi mă leg cu jurământ! Să te duci să-mi cauţi pe careva care să-mi spună numaidecât tot ce cuprinde cartea asta! De nu, am să-ţi tai capul pe clipă pe dată.

Şi Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, Allah a zidit cerurile şi lumile în şase zile, şi, dacă ar fi vrut, le-ar fi zidit într-un ceas. Iar dacă nu a făcut aşa, a fost spre a arăta făpturilor sale că, în toate lucrurile, chiar spre a făptui binele, trebuie să purcezi cu chibzuinţă şi răbdare. Cu atât mai mult când este vorba de-a făptui ceva împotriva binelui, o, emire al drept-credincioşilor. Ci, dacă ţii neabătut să mă duc să-l caut pe insul în stare să ghicească tot ce te-a făcut să râzi şi să plângi, îngăduie robului tău măcar un răspăs de trei zile!

Iar califul spuse:

— Dacă nu-mi aduci insul despre care e vorba, ai să pieri de moartea cea mai cruntă!

Iar Giafar răspunse:

— Mă duc în solia poruncită!

Şi ieşi numaidecât, schimbat la faţă, cu sufletul tremurând şi cu inima plină de amar şi de mâhnire.

Şi se duse acasă, cu inima amară, mai întâi să-şi ia bun-rămas de la tatăl său, Yahia, şi de la fratele său, El-Fadl, şi să plângă. Iar ei îi spuseră:

— Pentru ce te vedem în starea aceasta de tulburare şi de mâhnire, o, Giafar?

Iar el le povesti tot ce se întâmplase între el şi calif, şi îi înştiinţă despre porunca primită. Şi adăugă:

— Cine se joacă cu un tăiş ascuţit se taie la mână; iar cine se luptă cu leul are să fie ucis. În ceea ce mă priveşte, nu se mai află loc pentru mine lângă calif; întrucât de-aci înainte şederea în preajma lui este cea mai mare dintre primejdii pentru mine, ca şi pentru tine, o, părintele meu, şi ca şi pentru tine, o, fratele meu! Aşa că este mai bine să mă duc departe de ochii lui. Întrucât a-ţi mântui viaţa este un lucru tare scump şi niciodată nu e destul de cântărit la chiar preţul lui. Îar depărtarea este cea mai bună mântuire pentru gâturile noastre. Şi-apoi, poetul a spus:

Tu viaţa-ţi mântuie de tângă
Şi de prăpădul care vine,
Iar casa las-o să se plângă

Acelui ce-a zidit-o bine.

Iar la acestea, părintele său şi fratele răspunseră:
— Nu pleca, o, Giafar, întrucât califul s-ar putea să te ierte!
Ci Giafar spuse:
— A făcut jurământ! Or, cum aş putea eu să găsesc pe cineva în stare să ghicească de la cea dintâi privire pricina ce l-a făcut pe calif să râdă şi să plângă, precum şi ce cuprinde, de la început până la sfârşit, afurisita aceea de carte?
Şi Yahia răspunse, atunci:
— Drept grăieşti, o, Giafar! Numai plecarea ta ne mai poate mântui capetele. Şi cel mai bine ar fi să te duci la Damasc, şi să şezi acolo până ce prăvălişul sorţii are să se sfârşească şi are să ni se întoarcă norocul cel bun.
Iar Giafar întrebă:
— Şi în lipsa mea ce are să se facă soţia mea şi haremul meu?
Iar Yahia spuse:
— Du-te şi nu te mai îngriji de nimic. Acestea-s nişte porţi pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucât aşa ţi-a fost judeţul ursitei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi şasea noapte

Urmă:

…Acestea-s nişte porţi pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucât aşa ţi-a fost judeţul ursitei.
Şi Yahia adăugă:
— Cât despre ceea ce ar putea să se mai întâmple, după plecarea ta, Allah are să vegheze.
Ca urmare, Giafar vizirul îşi plecă urechea la vorbele părintelui său şi, fără de amânare şi zăbavă, luă la el o pungă în care se aflau o mie de dinari, îşi puse sileaful şi jungherul, îşi luă rămas-bun de la tatăl său şi de la fratele său, încălecă pe un catâr şi, neînsoţit de niciun rob şi de niciun slujitor, purcese la drum înspre Damasc. Şi, de-a dreptul prin pustie, se tot duse şi nu conteni să drumeţească decât în cea de a zecea zi, când ajunse la câmpia cea verde a El-Marjului, care-i intrarea în Damascul cel desfătător.

Şi văzu Minaretul Miresei cel frumos, care ţâşnea din verdeaţa împrejmuitoare, îmbrăcat de la temelie până în vârf cu cahle daurii, şi grădinile cele scăldate de izvoare, unde se lăfăiau straturile de flori; şi câmpiile cu mirţi, şi dealurile cu albăstrele, şi şesurile cu leandri. Şi se opri să se uite la toate acele mândreţi, ascultând păsările ciripitoare de prin copaci. Şi văzu că cetatea aceea era o cetate a cărei pereche nu fusese zămislită nicăieri pe faţa pământului. Se uită la dreapta, se uită la stânga şi, până la urmă, zări un om. Şi se duse la omul acela şi îi spuse:

— O, fratele meu, care-i numele acestei cetăţi?

Iar omul răspunse:

— O, doamne al meu, cetatea, în vremurile de demult, se chema Jullag, şi despre ea grăieşte poetul în stihurile acestea:

Jullag îmi e străvechiul nume,
Şi inimilor le sunt drag!
Prin mine râuri curg şirag,
Şi-n preajmă-mi, din afund de veac.

Grădină-a raiului pe lume,
Cuib de minuni fără de preţ,
Damasc, cetate-a mea, şi steag,
Chilim de vis, tărâm măreţ,
Nimic nu-mi poate fi mai drag
Decât prea-albii tăi pereţi.

Mult prea frumoasele-ţi terase
Să fie binecuvântate,
Şi pururi fie-ţi lăudate
Prea-falnicele frumuseţi
De pe terasele-ţi frumoase.

Iar omul care prociti stihurile adăugă:

— Se mai cheamă şi Şam, altfel zis Grăunte-de-Frumuseţe, dat fiind că ea este grăuntele frumuseţii lui Dumnezeu pe pământ.

Iar Giafar simţi o dulce înfiorare auzind lămuririle acestea. Şi îi mulţumi omului, şi descălecă de pe catâr, şi îl luă de frâu spre a putea să meargă aşa cu el printre case şi geamii. Şi, încetişor, se preumbla cercetând una după alta casele cele frumoase, pe dinaintea cărora trecea. Şi, privind aşa, zări, în

fundul unei uliţe bine măturate şi bine stropite, o casă falnică în mijlocul unei grădini mari. Iar în grădină văzu un cort de mătasă înflorată, împodobit cu chilimuri strălucite de Khorassan, şi cu perdele bogate, şi ticsit cu perne de mătasă, cu scaune şi cu sofale. Iar un bărbat tânăr şedea jos, în mijlocul cortului, ca luna când răsare în cea de a paisprezecea zi a ei. Şi era îmbrăcat uşor, neavând pe cap decât o basma, iar pe trup – numai o hăinuţă de culoare trandafirie. Iar dinaintea lui şedeau cu luare-aminte o mulţime de inşi, şi băuturi de toate felurile şi de cele mai alese.

Iar Giafar se opri un răstimp să-şi bucure ochii cu priveliştea aceea şi se simţi tare mulţumit de ceea ce vedea la bărbatul acela tânăr. Şi, uitându-se mai cu luare-aminte, zări lângă bărbat o femeie tânără şi frumoasă ca soarele pe un cer senin. Iar pe pieptul ei se afla o alăută, ca un copil în braţele mamei sale. Şi cânta stihurile acestea:

Vai de acei ce inima şi-o lasă
În mâinile spre care doru-i poartă:
Când vor dori s-o ia-ndărăt acasă,
N-au să şi-o mai găsească decât moartă.

Au dăruit-o mâinilor iubite
Atunci când şi-au simţit-o-ndrăgostită —
Pentru că inimii îndrăgostite
Îi e robia dragostei menită.

Adânc din piept şi-au smuls-o fără minte!
Rosteşte tu, o, pasăre, mereu:
„Din piept şi-au smuls-o, neluând aminte
Că are să le fie tare greu!”

Au omorât-o fără nicio vină,
Iar mult-iubitu-acum îşi bate joc
De cel ce cu iubire i se-nchină
Şi care arde-n dulcele ei foc.

Eu sunt acel ce caută iubirea,
Eu sunt iubirea, fratele ei sunt;
Eu, mistuit, îmi plâng nefericirea
Întruna suspinând şi repetând:

„Priviţi-l pe cel ce iubirea crudă
L-a vestejit! Chiar dacă neschimbat
Rămase-n sineşi, ca să-i facă-n ciudă
Ei fără milă l-au înmormântat!”

Iar Giafar, auzind cuvintele şi cântecul, simţi o mulţumire nemărginită, iar lăuntrurile i se tulburară la mlădierile acelui glas, şi rosti: „Pe Allah! e frumos!” Ci copilandra şi începuse iarăşi, pe alt glas, cu alăuta pe genunchi, să cânte stihurile acestea:

Plin de aceste simţăminte,
La dragoste să iei aminte:
Nu e nimica uimitor
Că te iubesc cu-atâta dor.

Spre tine mâna mi-o întind,
Cerându-ţi milă şi şoptind,
Cu umilinţă, să te-nduri,
Să-mi dai surâsul dulcei guri!

Îmi trece chinuita viaţă
Pierind sub ochiul tău de gheaţă.
Ah, niciodată nu mi-ai dat
Surâsul drag, mult aşteptat.

De-atâta dor, plâns bob cu bob,
Trăiesc pe lume ca un rob,
Iar biata-mi inimă-i bolnavă
De lacrimi negre de otravă.

Până ce cântarea acestor stihuri să se sfârşească, Giafar se apropiase de poartă tot mai mult, mânat de desfătarea pe care o simţea de a o auzi şi de a o privi pe copilandra care cânta. Şi, deodată, tânărul ce sta culcat sub cort îl zări, se ridică pe jumătate, chemă pe unul dintre robii săi cei mărunţei şi îi spuse:

— Îl vezi pe omul de colo, de la intrare, din faţa noastră?

Iar copilandrul spuse:

— Da!

Iar tânărul bărbat spuse:

— Trebuie să fie vreun străin, întrucât văd asupra lui semnele drumeţitului. Dă fuga de mi-l adu, şi ai grijă să nu-l superi.

Şi băiatul răspunse:

— Cu bucurie şi plăcere!

Şi zori să se ducă la Giafar, care îl văzu venind; şi băieţelul îi spuse:

— În numele lui Allah, o, doamne al meu, mă rog ţie, aibi bunătatea de-a veni la stăpânul nostru.

Iar Giafar trecu poarta cu copilandrul şi, ajungând dinaintea intrării în cort, îşi lăsă catârul pe seama robilor îndatoritori şi trecu pragul. Iar stăpânul cel tânăr se şi afla în picioare, întru cinstea sa; şi veni înspre el, desfăcându-şi larg mâinile, şi îl întâmpină cu nişte urări de bun venit, de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna, şi, după ce mulţumi lui Allah pentru trimiterea oaspetelui, cântă:

O, oaspete al meu, bine-ai venit!
Sosirea ta ne-aduce bucurie,
Şi ne dă viaţă chipul tău vrăjit.
Pe chipul tău mă jur: simt cum învie
Inima-n piept, de cum te-am fost zorit –
Şi aş muri, de-ar fi să pieri, vai mie!

Şi, după ce cântă acestea în cinstea lui Giafar, îi zise:

— Placu-ţi de-a sta, o, dulce doamne al meu! Şi mărire lui Allah pentru fericita ta venire!

Şi prociti rugăciunea pentru oaspetele de la Allah şi îşi urmă astfel cântecul:

De-am fi avut vreun semn de înştiinţare
Despre venirea ta, pe sub picioare
Am fi întins în calea ta, covor,
Curatul sânge-al inimilor noastre
Şi catifeaua neagră-a ochilor.
Căci mai presus ne eşti, venit din astre,
Decât ni-i pleoapa ce-o plecăm cu dor.

Şi, după ce sfârşi cântecul, se apropie de Giafar, îl sărută pe piept, îi preamări harurile şi îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ziua de azi este o zi fericită şi, de n-ar fi şi fost o sărbătoare, aş fi facut-o eu, spre a da mulţumire lui Allah!
Iar robii se buluciră numaidecât dinaintea lor; şi el le spuse:
— Aduceţi-ne cele pregătite!
Iar ei aduseră tăvile cu mâncăruri, cu fripturi şi cu toate celelalte lucruri minunate, iar tânărul îi spuse lui Giafar:
— O, doamne al meu, înţelepţii spun: „Dacă eşti poftit, îndestulează-ţi sufletul cu ceea ce se află dinaintea ta.” Or, noi, dacă am fi ştiut că ai să ne luminezi astăzi cu sosirea ta, ţi-am fi gătit însăşi carnea noastră şi ne-am fi junghiat şi pruncii în cinstea ta.
Iar Giafar răspunse:
— Pun, aşadar, mâna, şi am să mănânc până ce am să mă satur!
Iar tânărul începu să-i dea cu chiar mâna lui bucăţile cele mai bune şi să stea la taifas cu toată dragostea şi cu toată plăcerea. Pe urmă fură aduse ibricul şi ligheanul, şi i se spălară mâinile. După care tânărul stăpân îl pofti să treacă în sala de băuturi, unde îi spuse fetişcanei să cânte. Iar ea luă lăuta, îi potrivi strunele, o sprijini pe pieptul ei şi, după ce murmură o clipită, cântă:

Iacătă-l, mândrul oaspe, a căruia venire
De toţi e-ntâmpinată cu drag şi cu cinstire,
Mai dulce ca nădejdea, măreţ de strălucire.

Din plete-i se revarsă o negură curată,
De care înşişi zorii, cu faţa speriată
Şi ruşinaţi, sărmanii, nici nu se mai arată.

Iar când ursita-mi neagră era să mă omoare,
Cerui oblăduinţa-i; şi el, venind din zare,
Întoarse vieţii-un suflet din moarte şi pierzare.

Şi iată-mă acuma sunt robul pe vecie
Al Craiului Iubirii, iar dulcea mea robie
Îmi e pe totdeauna deplina bucurie.

Iar Giafar fu cuprins de o voioşie până peste poate, la fel cu voioşia tânărului, gazda sa. Ci tot nu contenea nicidecum a rămâne îngrijorat de năpasta lui cu califul. Iar îngrijorarea aceea era vădită pe chipul şi în

purtarea lui. Şi nu rămase nevăzută ochilor tânărului, care pricepu limpede că Giafar era tulburat, înfricoşat, îngândurat şi chinuit de ceva. Iar Giafar, la rându-i, pricepu că tânărul băgase de seamă starea sa şi că, din bună-cuviinţă, se ferea să-l întrebe de pricina tulburării. Ci, până la urmă, tânărul îi zise:

— O, doamne al meu, ascultă ceea ce au spus înţelepţii:

Nu-ţi fie teamă şi nu te-ntrista
De cele câte-asupra noastră vin.
Ia mai degrabă un pocal şi bea
Otrava sfântă a acestui vin
Ce-alungă şi necaz, şi voie-rea.

Nu vezi cum zugrăviră mâini de vis
Caftanul băuturii-n flori frumoase,
Cu crinul alb, cu dulcele narcis,
Cu floarea de Neman, cu tiparoase,
Pe viţa viei scrise cu dichis?

Dacă te-apasă gânduri şi tristeţe,
Tu leagănă-le-ncetişor şi blând,
Pentru ca-n somn adânc să se răsfeţe
La sânul băuturilor, cântând,
Al florilor şi-al fetelor iubeţe.

Pe urmă îi spuse lui Giafar:

— Nu-ţi chinui şi nu-ţi zbuciuma inima, o, stăpâne al meu.

Şi îi zise fetişcanei:

— Cântă!

Iar ea cântă. Şi Giafar, care se desfăta la acele cântece şi era vrăjit de ele, spuse, într-un sfârşit:

— Să nu contenim a ne veseli, când cu cântecul, când cu vorba, până ce lumina zilei are să se curme şi are să vină noaptea cu negurile ei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi şaptea noapte

Urmă:

— Să nu contenim a ne veseli, când cu cântecul, când cu vorba, până ce lumina zilei are să se curme şi are să vină noaptea cu negurile ei.

Şi tânărul le porunci robilor să aducă nişte cai. Iar ei se supuseră îndată; şi îi aduseră oaspetelui stăpânului lor o iapă împărătească. Şi amândoi săriră pe spinarea cailor şi porniră să străbată Damascul, şi să se bucure de priveliştea sukurilor şi a uliţelor, până ce ajunseră dinaintea unei case luminate strălucit şi împodobite cu fanare de toate culorile; iar dinaintea unei porţi se afla o lampă mare de aramă frumos lucrată, spânzurând de un lanţ de aur. Iar în curtea casei erau nişte chioşcuri înconjurate de cioplituri în piatră minunate, şi pline cu toate neamurile de păsări şi cu toate soiurile de flori; iar în mijlocul tuturor acelor clădiri se afla o sală boltită, cu ferestrele de argint. Iar tânărul deschise uşa de la sala aceea. Iar sala se ivi ca o grădină a raiului, însufleţită de cântecele păsărilor şi de miresmele florilor, şi de clipocitul izvoarelor. Şi casa toată răsuna de feluritele graiuri ale acelor păsări, şi era căptuşită numai cu mătasă, şi bine chivernisită cu perne de atlaz şi cu pene de struţ. Şi se mai afla acolo, de asemenea, o grămadă nenumărată de tot soiul de lucruri rare şi de minunăţii scumpe, şi era îmbălsămată de mireasma florilor şi a poamelor; şi adăpostea o sumedenie neînchipuită de bogăţii falnice, farfurii şi tacâmuri din argint, cupe de preţ, căţui pentru ars mirodenii, şi grămezi de ambră sură, de pulbere de aloe şi de poame uscate. Într-un cuvânt, era ca locuinţa zugrăvită în stihul acesta al poetului:

Era o casă albă, -ntr-o grădină,
Şi care strălucea ca o lumină
Din toată măreţia ei deplină.

Şi, după ce Giafar şezu jos, tânărul îi spuse:

— Un potop de binecuvântări s-a coborât din cer asupra capului nostru, o, doamne şi oaspete al meu, odată cu venirea ta!

Şi îi mai spuse încă multe alte lucruri gingaşe, şi îl întrebă, într-un sfârşit:

— Şi care este pricina căreia îi datorăm cinstea sosirii tale în cetatea noastră? Aici găseşti prieteni şi bunăstare, şi toată dragostea!

Iar Giafar răspunse:

— Eu, o, stăpâne al meu, sunt oştean de meserie, şi poruncesc peste o ceată de oşteni. Iar de baştină sunt din cetatea Bassrei, de unde vin acuma. Iar pricina sosirii mele este că, neputând să-i plătesc califului haraciul pe care i-l datorez, am fost cuprins de spaimă pentru viaţa mea şi am luat fuga

cu capu-n pământ, de frică. Şi nu m-am oprit din goană, prin câmpuri şi prin pustiuri, până ce m-a adus la tine soarta.

Iar tânărul spuse:

— O, venire binecuvântată! Şi care-i numele tău?

El răspunse:

— Numele meu este ca şi al tău, o, doamne al meu.

Iar tânărul, auzind aceasta, zâmbi şi spuse râzând:

— O, doamne al meu, aşadar te numeşti Abu'l Hassan! Ci mă rog ţie să nu mai ai nicio strângere de inimă şi nicio tulburare în pieptul tău.

Şi dete poruncă să fie aduse bucatele. Şi li se aduseră nişte tablale pline cu tot felul de bunătăţuri alese şi desfătătoare, şi mâncară, şi rămaseră mulţumiţi. După care masa fu ridicată şi se aduseră ibricul şi ligheanul. Şi se spălară pe mâini, şi se ridicară, şi se duseră în sala de băuturi, care era plină cu flori şi cu poame într-un chip desăvârşit. Iar tânărul vorbi cu fetişcana în privinţa muzicii şi a cântecului. Iar ea îi încântă pe amândoi şi îi desfătă cu desăvârşirea meşteşugului ei; şi până şi casa, cu ziduri cu tot, era tulburată şi mişcată. Iar Giafar, în vâlvora înflăcărării sale, îşi scoase hainele şi le azvârli cât colo, după ce le făcu bucăţele. Iar tânărul îi spuse:

— Uallahi! deie Allah ca sfâşierea hainelor să aibă drept urmare bucuria şi nicidecum supărarea şi necazul. Şi alunge Atotputernicul amarul urâtului de la noi.

Pe urmă făcu semn unuia dintre robii lui, care numaidecât îi aduse lui Giafar nişte haine noi, ce preţuiau o sută de dinari, şi îl ajută să se îmbrace. Iar tânărul îi spuse fetişcanei:

— Schimbă glasul alăutei!

Iar ea schimbă glasul şi cântă stihurile acestea:

Privirea-mi pătimaşă se pierde după el,
Iar el nici nu ia seama la tristul meu măcel.
Deci să-mi închei urarea şi cântecul, strigând:
„Iubirea-mi pentru tine nici crâncenul mormânt
Nu are să mi-o stingă din inimă nicicând!”

Iar când se isprăvi şi cântecul acesta, Giafar iarăşi se despuie de haine chiuind. Şi tânărul îi spuse:

— Fie ca Allah să-ţi îmbuneze viaţa şi facă el ca începutu-i să-i fie sfârşitul, iar sfârşitul să-i fie începutul!

Iar robii îl îmbrăcară pe Giafar iarăşi cu haine noi, mai frumoase decât cele dintâi. Iar fetişcana nu mai rosti nimic vreme de un ceas, pe când cei doi şedeau la taifas. Pe urmă tânărul îi spuse lui Giafar:

— Ascultă, o, doamne al meu, ce a spus poetul despre ţara în care, spre cinstea noastră, te-a adus ursita în ziua aceasta binecuvântată.

Şi-i spuse fetişcanei:

— Cântă-ne vorbele poetului despre valea noastră, cea care în vremurile de demult se chema valea Rabwatului.

Şi copila cântă:

O, dulce strălucire-a nopţii noastre
În valea-mbelşugatului Rabwat,
Pe unde vântu-adie-n zări albastre
Cu valuri de miresme-mbălsămat!

E-o salbă împrejuru-i, sclipitoare:
De pomi înalţi, de ierburi unduind.
Câmpiile-i chilimuri sunt, de floare,
Cu păsări care ciripesc argint.

Livezile-i, când ne zăresc pe-aproape,
Ne-mbie cu bogatul lorpomet.
Iar noi, pe malul răcoroasei ape,
Sorbim taclale-n cupe de poet.

Frumoasă este valea noastră scumpă,
Şi darnică-i, iar vântul şoptitor,
Când pe poteci prin lunca noastră umblă,
Ne-aduce numai daruri de la flori.

Când copila sfârşi de cântat, Giafar, pentru cea de-a treia oară, se despuie de hainele sale. Iar tânărul stăpân se ridică şi îl sărută pe frunte, şi porunci să fie îmbrăcat cu alt veşmânt. Căci tânărul acela, aşa cum se va dovedi, era omul cel mai mărinimos şi cel mai minunat de pe vremurile lui, iar dărnicia mâinii sale şi înălţimea sufletului său erau pe puţin tot atât de mari ca şi cele ale lui Hatim, căpetenia tribului Thay. Şi tăifasui cu el mai departe despre întâmplările zilelor, şi despre tâlcuri, şi despre snoave, şi despre izbânzile cele mai de seamă ale poeziei. Şi îi zise:

— O, doamne al meu, nu îţi împovăra mintea cu griji şi cu îngândurări.
Iar Giafar îi spuse:
— O, stăpâne al meu, mi-am părăsit ţara fără a avea răgaz nici să mănânc, nici să beau. Şi am făcut-o cu gândul de a mă veseli şi de a vedea lumea. Dar dacă Allah mi-o hărăzi să mă mai întorc vreodată în ţara mea, şi dacă rudele mele, şi prietenii mei, şi vecinii mei au să mă cerceteze şi au să mă iscodească, întrebându-mă unde am fost şi ce am văzut, am să le spun binefacerile cu care m-ai cinstit şi hatârurile pe care le-ai grămădit asupra capului meu, în cetatea Damascului, din ţara Şamului. Şi am să le spun ce am văzut aici, şi ce am văzut dincolo, şi am să le rostesc nişte cuvântări tare frumoase, şi am să le dezvăluiesc nişte lucruri pline de învăţăminte despre toate cele cu câte are să mi se îmbogăţească mintea pe lângă tine, în cetatea ta.
Iar tânărul răspunse:
— Mă adăpostesc întru Allah împotriva ispitei gândurilor de mândrie! Numai El este singur mare.
Şi adăugă:
— Vei rămâne cu mine atâta cât vei voi, zece ani, ori mult, precum ţi-o fi placul! Întrucât casa mea este casa ta, cu stăpânul ei şi cu tot ce se află în ea.
Şi, estimp, făcându-se noapte târzie, intrară hadâmbii şi aşternură pentru Giafar un pat gingaş în capătul sălii, la locul de cinste. Şi mai aşternură un pat, alături de cel al lui Giafar. Şi plecară, după ce orânduiră şi dichisiră totul precum se cuvine. Iar Giafar vizirul, văzând acestea, îşi zise în sine: „Pesemne că gazda mea este neînsurată! Şi de aceea şi-a pus patul lângă al meu. Socot că pot să arunc o întrebare.”
Şi, ca urmare, cuteză să o întrebe pe gazda sa:
— O, stăpânul meu, eşti holtei sau eşti însurat?
Iar tânărul răspunse:
— Sunt însurat, o, doamne al meu!
Iar Giafar răspunse la aceasta:
— Pentru ce, dar, dacă eşti însurat, vrei să dormi alături de mine, în loc să te duci la haremul tău şi să te culci ca oamenii însuraţi?
Iar tânărul răspunse:
— Pe Allah, o, stăpâne al meu, haremul, cu tot ce se află în el, nu are să-şi ia zborul şi voi avea mai târziu tot timpul să mă duc şi acolo să mă culc. Ci acuma ar fi prea grosolan şi urât din parte-mi, şi grozav de necioplit, şi, vai,

cât de ruşinos! să-l las singur, spre a mă duce să mă culc în haremul meu, pe un om ca tine, un musafir, un oaspete de la Allah! O atare faptă ar fi cu totul potrivnică bunei-cuviinţe şi datorinţelor ospeţiei! Şi, cu adevărat, o, stăpâne al meu, atâta timp cât şederea ta va binevoi să cinstească această casă, nu am să-mi odihnesc capul pe patul din haremul meu, nici nu am să mă culc în harem, câtă vreme nu se va rosti bun-rămasul între tine şi mine, în ziua care îţi va plăcea şi pe care o vei alege, când ai să vrei să te întorci cu pace şi tihnă în cetatea şi în ţara ta!

Iar Giafar îşi zise în sineşi: „Asta-i o treabă de-a mirărilea, minunătoare până peste poate!” Şi dormiră împreună în noaptea aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineaţă, se sculară şi se duseră la hammam, unde tânărul – căruia, de fapt, i se spunea Attaf-cel-Darnic – trimisese, pentru folosinţa oaspetelui său, un rând de haine falnice. Şi, după ce se îmbăiară cum nu se poate mai desfătător, încălecară pe nişte cai minunaţi, pe care îi găsiră gata înşăuaţi la poarta hammamului, şi porniră înspre mecet, ca să meargă să vadă Mormântul Sultanei, şi îşi petrecură toată ziua aceea prefirând cu gândul vieţile oamenilor şi morţile lor. Şi tot aşa făcură şi mai apoi, în toate zilele, ducându-se să vadă când o piaţă, când alta, şi dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi opta noapte

Urmă:

…Şi tot aşa făcură şi mai apoi, în toate zilele, ducându-se să vadă când o piaţă, când alta, şi dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni.

Or, la capătul acestui răstimp, Giafar îşi simţi sufletul plin de tristeţe şi gândurile abătute; şi, într-o bună zi, şezu jos şi plânse. Iar Attaf-cel-Darnic, văzându-l că plânge, îl întrebă, spunându-i:

— Allah alunge de la tine mâhnirea şi amarul, o, stăpâne al meu! Pentru ce te văd plângând? Şi ce a putut să-ţi pricinuiască mâhnirea aceasta? Dacă ţi-e pieptul apăsat, pentru ce nu îmi dezvăluieşti pricina ce-ţi face inima grea şi sufletul amar?

Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, îmi simt pieptul apăsat până peste poate şi mi-ar plăcea să umblu aiurea, pe uliţele Damascului, şi mi-ar plăcea tot aşa să-mi

potolesc gândurile cu vederea geamiei ommiazilor!
Şi Attaf-cel-Darnic răspunse:
— Da cine, oare, ar putea să te oprească, o, fratele meu? Au nu mai eşti slobod să te duci să te preumbli pe unde vrei şi să-ţi răcoreşti sufletul cum îţi place, în aşa fel ca pieptul să ţi se uşureze şi mintea să ţi se însenineze şi să ţi se bucure? Într-adevăr, o, fratele meu, toate astea-s chiar nimic, chiar nimic!
Şi Giafar se sculă să plece, când gazda îl opri spre a-i spune:
— O, doamne al meu, ai numai bunătatea de a răbda o clipă, pentru ca slugile noastre să-ţi poată înşăua o iepşoară.
Ci Giafar răspunse:
— O, prietene, mi-ar plăcea mai mult să mă duc pe jos; întrucât omul care-i călare nu se mai poate bucura privind şi luând seama împrejurul său; ci ceilalţi oameni se bucură privindu-l şi luând seama la el.
Iar Attaf-cel-Darnic îi spuse:
— Fie! Ci lasă-mă baremi să-ţi dau o pungă cu dinari, spre a putea să faci niscaiva mile în calea ta şi să împărţi bani cu pumnul, aruncându-i mulţimii!
Şi adăugă:
— Acuma, poţi să te duci să te preumbli. Şi deie Allah ca aceasta să-ţi liniştească sufletul, şi să te uşureze, şi să te facă să te întorci la noi plin de voioşie şi de mulţumire!
Ca urmare, Giafar luă de la preadarnica lui gazdă o pungă cu trei sute de dinari şi ieşi din casă, însoţit de urările prietenului său.
Şi se îndreptă încetişor, cu gândurile la năpasta în care îl băgase califul şi tare deznădăjduit de-a găsi vreo dezlegare, ori ca vreo întâmplare să-i îngăduiască a dovedi tâlcul, ori să găsească omul care l-ar putea dovedi, şi ajunse aşa dinaintea geamiei celei falnice, şi sui cele treizeci de trepte de marmură de la uşa cea mare, şi îşi bucură ochii minunându-se de miroziile cele frumoase de farfuriu, de auriturile, de nestematele şi de marmorele strălucite, care o împodobeau pe toate părţile, şi de havuzurile cele frumoase, în care curgea o apă atâta de curată, că nici nu se vedea. Şi se înălţă cu gândul la Allah, şi îşi făcu rugăciunea, şi ascultă predica, şi şezu acolo până la prânz, simţind o răcoreală mare cum îi cobora în suflet şi îi liniştea inima. Pe urmă ieşi din geamie şi îi milui pe calicii de la uşă, rostind stihurile acestea:

Văzut-am frumuseţile minune

Strânse aci-n geamia din Jullag.
Şi pe pereţi văzut-am ce tâlc spune
Preasfântul frumuseţilor şirag.

Şi-am înţeles, precum ca să se ştie,
Din toată sfânta frumuseţe scrisă:
Norodul, când se duce la geamie,
Găseşte uşa pururea deschisă!

Şi, după ce plecă de la moscheea cea frumoasă, îşi urmă preumblarea prin mahalale şi pe uliţe, privind şi luând seama, până ce ajunse dinaintea unei case strălucite, cu înfăţişare domnească, împodobită cu nişte ferestre din argint chenăruite cu aur, care vrăjeau mintea, şi cu nişte perdele de mătasă la fiecare fereastră. Şi, în faţa porţii, se afla o laviţă de marmură aşternută cu un chilim. Şi, cum se simţea cam ostenit de preumblarea sa, Giafar şezu jos pe laviţă şi începu să se gândească la sine, la starea lui, la întâmplările din vremea din urmă şi la ce s-o fi putut întâmpla, în lipsa lui, la Bagdad.

Şi, deodată, iacătă că la una dintre ferestre perdeaua se trase la o parte şi o mână albă toată, urmată de stăpâna ei, se ivi cu o stropitoare micuţă din aur. Şi femeia aceea era ca luna plină, cu nişte priviri pierzătoare de minţi şi cu un chip ce nu-şi avea sor' pe lume. Şi zăbovi o clipă să stropească florile din glastrele de la fereastră, nişte flori de busuioc, de iasomie îngemănată, de garoafe şi de micsandre. Iar mişcările ei erau numai gingăşie, numai duioşie şi frumuseţe, pe când stropea cu mâna florile mirositoare. Iar Giafar, la vederea ei, îşi simţi inima rănită de iubire. Şi se ridică în picioare, şi se temeni până la pământ dinaintea ei. Iar tinerica, sfârşind de stropit florile, se uită pe uliţă şi îl zări pe Giafar cum sta plecat până la pământ. Şi, dintru-ntâi, dete să închidă fereastra şi să plece. Pe urmă se răzgândi şi, aplecându-se peste pervaz, îi spuse lui Giafar:

— Casa aceasta este cumva casa ta?

Iar el răspunse:

— Nu, pe Allah! o, stăpâna mea, casa nu este casa mea, dar robul care se află la uşa ei este robul tău! Şi aşteaptă poruncile tale!

Iar ea spuse:

— Dacă această casă nu este a ta, atunci ce cauţi aici şi pentru ce nu pleci?

Iar el răspunse:

— Pentru că, ya setti, m-am oprit aici spre a ticlui în cinstea ta câteva stihuri!

Iar ea întrebă:

— Şi cam ce ai putut să spui tu despre mine, în stihurile tale, bre omule?
Şi numaidecât Giafar rosti imnul acesta, pe care îl ticlui acolo pe loc:

Ea se ivi-ntr-o rochie-alburie,
Cu ochii-i şi cu pleoapele-i minuni.
Iar eu strigai: „Vino, minune vie,
Numai cu graiul ochilor tăi buni
Şi fără-a mai rosti niciun cuvânt!
Cu tine-aş fi eu fericit pe lume,
Cu tine beat de fericire sunt.
Slăvit să fie pururi Sfântul Nume,
Acela care surâzând îţi scrise
Cu trandafiri obrajii amândoi —

El singur poate să ia nişte vise
Şi chip aievea să le dea apoi!
Albă îţi este rochia, cum este
Şi mâna-ţi albă, şi precum deplină
Îţi este soarta, ca într-o poveste:

Un alb în alb, lumină în lumină.”

Pe urmă, întrucât în pofida acestor stihuri ea tot voia să plece, Giafar strigă:

— Aşteaptă, fie-ţi milă, o, stăpâna mea! Iacătă alte stihuri pe care le-am alcătuit despre înfăţişarea şi despre gingăşia ta!

Iar ea spuse:

— Şi cam ce-ai putut să spui tu în privinţa mea?

Iar el rosti următoarele stihuri:

Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
Şi, cu tot vălul care îl adumbră,
E ca o lună luminând pe zare?

De strălucirea lui, preasfânta umbră
A templelor în care e slăvită
Se luminează toată-ntr-o clipită,
Iar soarele, când o priveşte-n faţă,
Zavistnic se întunecă şi-ngheaţă.

Îngălbeneşte roşul trandafir
Când îi zăreşte fruntea, de necaz;
Iar mărul rumen pare tibişir
Pe lângă-mbujoratul ei obraz.

Un muritor, dacă o vede-o dată,
Rămâne pururi jertfă a iubirii,
Arzând pe veşnicie, fără pată,
În flăcările chinului simţirii.

Când tânăra femeie auzi stihurile acestea, îi spuse lui Giafar:

— Ai fost strălucit! Ci acestea-s nişte vorbe mai mari decât tine!

Şi îi aruncă o ocheadă care îl săgetă, închise fereastra şi pieri grabnic. Iar vizirul Giafar şezu răbduriu pe laviţă, nădăjduind şi aşteptând ca fereastra să se mai deschidă o dată şi să-i îngăduie a mai arunca o privire asupra minunii abia zărite. Şi ori de câte ori da să se ridice şi să plece, patima îi spunea: „Stai!” Şi nu conteni să tot facă aşa până ce se lăsă seara. Atunci, se sculă, cu inima lulea, şi se întoarse acasă la Attaf-cel-Darnic. Şi îl găsi pe Attaf aşteptându-l chiar la intrarea casei, în prag, şi strigând, când îl văzu:

— O, doamne al meu, m-ai lăsat astăzi cum nici nu se poate mai amărât de lipsa ta! Iar gândurile mele erau cu tine, din pricina aşteptării îndelungi şi a zăbăvniciei întoarcerii tale.

Şi se aruncă la pieptul lui şi îl sărută între ochi. Ci Giafar nu răspunse nimic, şi sta pierit. Iar Attaf se uită la el şi citi pe chipul lui multe vorbe, găsindu-l, într-adevăr, tare schimbat la faţă, şi galben, şi mohorât. Şi îi zise:

— O, doamne al meu, te văd tulburat la chip şi cu mintea aiurea!

Iar Giafar răspunse:

— O, doamne al meu, din clipa când m-am despărţit de tine şi până acuma m-a chinuit o durere rea de cap, întrucât am dormit greu as'noapte pe căpătâiul meu. Iar la geamie nu am priceput nimic din rugăciunile pe care le rosteau drept-credincioşii. Iar starea mea este jalnică, şi sănătatea mea-i mişelnică!

Atunci, Attaf-cel-Darnic îşi luă oaspetele de mână şi îl duse în sala în care le plăcea lor, de obicei, să stea de vorbă. Iar robii aduseră tăvile cu mâncăruri pentru masa de seară. Ci Giafar nu putu să mănânce nimic şi ridică mâna. Iar tânărul îl întrebă:

— Pentru ce, o, doamne al meu, ridici mâna şi o depărtezi de la mâncare?

Iar el răspunse:

— Pentru că masa de as'dimineaţă mi-a căzut greu şi nu mai pot să cinez. Ci nu este nicio supărare din asta! Întrucât nădăjduiesc că un ceas de somn are să facă răul să treacă, iar mâine n-o să mai am nimic la stomah!

Ca urmare, Attaf porunci să se aştearnă patul lui Giafar, mai devreme ca de obicei, iar Giafar se întinse pe pat, cu gândurile tare clătinate. Şi îşi trase învelitoarea peste el, şi începu să cugete la fetişcană, la frumuseţea, la gingăşia, la făptura, la alcătuirea ei fericită şi la tot ceea ce Atoatedătătorul – preamărit fie El! – îi dăruise ca frumuseţe, ca strălucire şi ca desăvârşire. Şi îşi uită de toate câte i se întâmplaseră în zilele trecutului său, şi de necazul cu califul, şi de porunca primită, şi de neamurile, şi de prietenii, şi de ţara lui. Şi aşa era de amarnic zbuciumul gândurilor sale, încât se simţi cuprins de ameţeală, iar trupu-i fu năpădit de înfiorare. Şi nu mai conteni să se tot sucească şi să se tot răsucească, potopit de foc, în patul lui, până dimineaţa. Şi era ca un ins pierdut pe marea dragostei.

Şi, cum se făcuse ceasul la care, de obicei, se sculau, Attaf se sculă cel dintâi şi se plecă asupra-i, şi-i zise:

— Cum o duci cu sănătatea? Gândurile mele au stat toată noaptea plecate asupra ta. Şi am văzut limpede că n-ai gustat din somn până la ziuă.

Iar Giafar răspunse:
— O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am niciun chef…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăzeci şi noua noapte

Urmă:

— O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am niciun chef.
Auzind vorbele acestea, Attaf-cel-Darnic, minunatul, fu cuprins de tulburare până peste marginile tulburării şi trimise pe dată un rob alb să caute un doftor. Iar robul dete fuga să-şi împlinească misia, şi nu zăbovi mult până ce să se întoarcă cu doftorul cel mai bun din Damasc şi cel mai iscusit dintre doftorii de pe vremea lui.
Şi doftorul, hakim de frunte, veni la Giafar, care sta întins pe pat, cu ochii pierduţi, şi se uită la faţa lui, şi îi zise:
— Nu te tulbura că mă vezi, şi darul sănătăţii să fie asupra-ţi! Dă-mi mâna!
Şi îi luă mâna, şi îi pipăi bătăile vinelor, şi văzu că tot lucrul era la locul lui, fără de nicio vătămătură, fără de nicio suferinţă şi fără de nicio durere, iar bătăile inimii erau pline şi opririle dintre bătăi erau opriri sănătoase. Şi, după ce cercetă toate acestea, pricepu care este pricina răului şi că bolnavul era bolnav de dragoste. Şi nu voi, de faţă cu Attaf, să pomenească nimic despre ceea ce băgase de seamă la bolnav. Şi, ca să facă lucrurile cu gingăşie şi fără multă zarvă, luă o bucată de hârtie şi scrise pe ea leacul. Şi puse încetişor hârtia sub capul lui Giafar, spunându-i:
— Leacul se află sub capul tău! Şi ţi-am hotărât o curăţenie. Dacă o vei lua, vei fi vindecat.
Şi, grăind astfel, hakimul îşi luă ziua-bună de la Giafar, spre a se duce să-i îngrijească pe ceilalţi bolnavi ai săi, care erau mulţi. Şi Attaf îl însoţi până la poartă, unde îl întrebă:
— O, hakimule, ce are?
Şi hakimul răspunse:
— Lucrul se află pe hârtie.
Şi plecă.
Iar Attaf se întoarse la oaspetele său şi îl găsi sfârşind de citit poezia aceasta:

Într-o zi veni la mine
Un hakim, mă luă de mână,
Să-mi măsoare, cum se cere,
Ale inimii bătăi.
Eu strigai: „Ci lasă mâna,
Că nu-n mână şi nu-n vână,
Ci în suflet arde focul
Ce mă mistuie-n văpăi!”

El, atunci, îmi spuse iarăşi:
„Bea sirop de trandafir
Mestecat cu suc de limbă
Şi nu spune nimănui!”
Eu îi răspunsei: „Siropul
Bine-l ştiu, e-un elixir
Ce-l adun de pe obrajii
Pentru care mă pierdui.

Ci de unde, o, hakime,
Să găsesc eu suc de limbă?
Şi cum aş putea, hakime,
Să mai potolesc vreodată
Jarul care-mi arde viaţa,
Dorul care-n piept mă-nghimpă?”
Şi atunci, hakimu-mi spuse:
„Eşti îndrăgostit rău, iată!”

Eu îi spun: «Da!» El răspunde:
„Nu-i decât un singur leac:
Să aduci pricina boalei
Lângă tine-aci-n iatac!”

Iar Attaf, care nu auzise stihurile şi nu prinsese din ele decât versul de la urmă, fără a-l pricepe, şezu la capătul patului şi îl întrebă pe oaspetele său ce-i spusese şi ce îngrijiri îi hotărâse hakimul. Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, mi-a scris o hârtie care se află colea sub pernă.

Iar Attaf scoase hârtia de sub pernă şi o citi. Şi găsi pe ea rândurile acestea, scrise de mâna hakimului:

„În numele lui Allah cel Atoatevindecătorul, părintele leacurilor şi al tămăduirilor!

Iată ce este de luat, cu ajutorul şi cu binecuvântarea lui Allah!

Trei măsuri de înfăţişare netulburată a iubitei, amestecate cu un dram de sfială şi cu oleacă de teamă de-a nu fi pândit de către pizmaşi; apoi, trei măsuri de împreunare deplină, străluminată cu un bob de zăbavă şi de depărtare; apoi, două dramuri de duioşie curată şi de gingăşie, fără amestec de tărâţe de despărţenie; să se facă un ir cu bob de tămâie de săruturi, cu care să se ungă dinţii şi mijlocul; câte două măsuri din fiecare fel; apoi, o sută de săruturi, pe cele două preafrumoase granate ce se cunosc, dintre care cincizeci trebuie să fie îndulcite, petrecându-le printre buze, urmând datina porumbeilor, iar cele douăzeci următoare după datina păsărelelor; apoi, două măsuri potrivite de mângâieri de Alep şi de suspine de Irak; apoi, două oca de vârfuri de limbă, în gură şi în afara gurii, de mestecat şi de frământat bine; apoi, a se pune pe o plită trei drahme de boabe de Egipt, adăugându-se untură de cea bună, şi a se fierbe în apa dragostei şi în siropul dorului, la un foc de lemn de plăceri, în ungherul patimii; după care să se strecoare totul printr-un divan cât mai moale şi să se adauge două oca de sirop de gură şi să se bea pe nemâncate, vreme de trei zile. Iar în cea de-a patra zi, să se ia ca masă de prânz o felioară din pepenele iubirii, cu lapte de migdală şi cu zeamă de lămâie de jind; apoi, într-un sfârşit, să se ia trei măsuri de frământătură de coapse. Şi să se încheie cu o baie, întru desăvârşirea zviduirii. Şi salamaleikum!”

Când Attaf-cel-Darnic isprăvi de citit leacurile, nu se putu opri de a râde şi de a-şi bate palmele una de alta. Pe urmă se uită la Giafar şi îi spuse:

— O, fratele meu, doctorul acesta este un doctor mare, iar priceperea lui este o pricepere mare. Iacătă că te-a găsit bolnav de iubire!

Şi adăugă:

— Spune-mi, aşadar, cine te-a fermecat şi de cine te-ai îndrăgostit?

Giafar însă, cu capu-n jos, nu dete niciun răspuns şi nu voi să rostească nicio vorbă. Iar Attaf se simţi tare mâhnit de tăcerea pe care Giafar o păstra, şi o păstrase faţă de el, şi rămase tare necăjit de lipsa lui de încredere, şi îi spuse:

— O, fratele meu, au nu îmi eşti tu mai mult decât prieten, au nu eşti tu în casa mea aşa cum e sufletul într-un trup? Iar între mine şi tine au nu sunt, oare, patru luni petrecute întru prietenie, întru tovărăşie, întru tăifăsuială şi

întru dragoste curată? Pentru ce, dar, să-mi tăinuieşti starea ta? În ceea ce mă priveşte, sunt tare întristat şi înfricoşat că te văd singur, fără de călăuz, într-o treabă atâta de gingaşă! Tu, într-adevăr, eşti un străin, nu eşti din cetatea aceasta de scaun, pe când eu sunt fiu al acestei cetăţi şi pot să te ajut cu folos, şi pot să-ţi risipesc tulburarea şi îngândurarea. Pe viaţa mea, peste care eşti stăpân, şi pe pâinea şi sarea care sunt între noi, mă rog ţie să-mi dezvăluieşti taina ta!

Şi nu încetă să-i tot vorbească aşa, până ce îl hotărî să se destăinuiască. Şi Giafar săltă capul şi-i spuse:

— Nu am să-ţi tăinuiesc mai mult pricina tulburării mele, o, fratele meu! Şi de-acuma înainte nu am să-i mai învinuiesc pe îndrăgostiţii care sunt bolnavi de dor şi de nerăbdare. Întrucât iacătă că mi s-a întâmplat o daravelă la care niciodată nu m-aş fi gândit că are să mi se întâmple, nu, niciodată! Şi nu ştiu ce are să mi se tragă din asta, întrucât păţania mea este o păţanie atât de afurisită şi de încurcată, încât ar putea să mă ducă la pierderea vieţii.

Şi îi povesti ce i se întâmplase; cum, după ce şezuse jos pe laviţa de marmură, fereastra se deschisese dinaintea lui şi cum o muieruşcă se ivise, cea mai frumoasă de pe vremea ei, care îşi stropise grădina de la fereastră. Şi adăugă:

— Acuma inima mea pătimaşă se zbuciumă de dragoste pentru ea! A închis dintr-odată fereastra, după ce a repezit numai o aruncătură de ochi pe uliţa unde mă aflam, şi a trântit-o atâta de repede, de parcă un străin ar fi văzut-o fără iaşmac pe faţă. Şi, din pricina prea-multului zbucium şi a pojarului dragostei în care mă aflu pentru ea, iacătă-mă acum că nu mai sunt bun de nimic, nu mai sunt în stare nici să mănânc, nici să beau ceva; iar somnul mi-e măcinat de patima dorului după aceea care şi-a aşezat cuibul în inima mea.

Apoi adăugă:

— Şi-aceasta-i păţania mea, o, Attaf, fratele meu, şi ţi-am povestit tot ce mi s-a întâmplat, fără a-ţi ascunde nimic.

Când mult-darnicul Attaf auzi spusele oaspetelui său şi când le înţelese tot tâlcul, lăsă capu-n jos şi chibzui vreme de un ceas. Întrucât din toate arătările şi din toate semnele auzite, şi din zugrăvirea casei, a ferestrei şi a uliţei, pricepuse, fără putinţă de îndoială, că frumoasa cu pricina nu era alta decât chiar soţia lui, fata lui socru-său, pe care o iubea, şi care şi ea îl iubea, şi care locuia într-o casă aparte, cu slujnicele şi roabele ei. Şi îşi zise sieşi:

„O, Attaf, nu se află ajutor şi putere decât numai întru Allah Preaînaltul şi Atotputernicul! Şi de la
Allah venim şi la El ne întoarcem!”

Iar mărinimia şi strălucirea sufletului său se ridicară pe dată deasupra, şi gândi: „Nu am să fiu, în prietenia mea, asemenea aceluia care zideşte pe nisip şi pe apă, ci, pe Allah cel Atotmăreţ! am să-mi slujesc oaspetele cu sufletul şi cu tot bunul meu.”

Şi, chibzuind aşa, se înturnă cu o faţă zâmbitoare şi liniştită înspre oaspete şi îi spuse:

— O, fratele meu, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, întrucât iau asupra capului meu de a face ca socotinţele tale să răzbată la ţinta înspre care năzuieşti. Cunosc, într-adevăr, neamurile copilandrei despre care mi-ai vorbit şi care de câteva zile este o femeie despărţită de soţul ei. Şi am să mă duc, pe clipă pe dată, să mă îngrijesc de cele de cuviinţă. Iar tu, o, fratele meu, aşteaptă în deplină linişte întoarcerea mea şi ai să fii multumit.

Şi îi mai spuse şi alte vorbe spre a-l linişti, apoi plecă.

Şi se duse la casa lui, în care trăia nevastă-sa, copilandra pe care o văzuse Giafar, şi intră în sala bărbaţilor, fără a-şi schimba hainele şi fără a spune o vorbă nimănui; şi îl chemă pe unul dintre hadâmbii cei tineri şi îi porunci:

— Du-te la socrul meu, părintele stăpânei tale, şi spune-i să vină aici!

Iar hadâmbuţul dete fuga la socru şi îl aduse la stăpânul său.

Şi Attaf se ridică în cinstea lui socru-său, spre a-l întâmpina, şi îl sărută, şi îl pofti să şadă, şi îi spuse:

— O, taică al meu, nu e nimic decât de bine! Află că, atunci când Allah îşi trimite binefacerile sale la slujitorii săi, le arată totodată şi calea de urmat. Or, calea mea este găsită, întrucât inima mea înclină înspre Mecca şi doreşte să se ducă să vadă casa lui Allah şi să sărute piatra cea neagră a Sfintei Kaabe, pe urmă să plece mai departe la El-Medinah, să vadă şi mormântul Profetului – asupra-i fie rugăciunea, pacea, milele şi binecuvântările! Şi am hotărât să mă duc la locurile sfinte anul acesta, şi să-mi fac hagialâcul la ele, ca să mă întorc hagiu desăvârşit. Pentru aceea, nu se cade să las în urma mea nici legături, nici angarale ori datorinţe, nici nimic ce-ar putea să-mi apese cugetul, întrucât niciun om nu ştie dacă mâine va mai fi sub prietenia ursitei sale. Şi, drept aceea, o, taică al meu, te-am chemat spre a-ţi înmâna semnul că mă despart de fiica ta, soţia mea!

Când socrul preadarnicului Attaf, părintele soţiei sale, auzi vorbele acestea şi înţelese că Attaf voia să se despărţească de soţie, rămase până peste poate

de tulburat şi, dând în mintea lui alt tâlc dedesubturilor acelei hotărâri, spuse:

— O, Attaf, fiul meu, ce te sileşte a săvârşi atare faptă? Dacă vrei să pleci, lăsând-o aici pe soţia ta, oricât de lungă ţi-ar fi lipsa şi oricât răspăs ar fi să te călătoreşti, soţia ta nu ar avea de ce să-ţi fie mai puţin soţie, şi avere a ta, şi bun al tău! Că nimica nu te sileşte să te despărţeşti de ea, o, fiul meu!

Iar Attaf răspunse, pe când lacrimile îi curgeau din ochi:

— O, taică al meu, am făcut jurământ, iar ceea ce este scris trebuie să se întâmple!

Iar părintele tinerei neveste, înmărmurit de vorbele lui Attaf, simţi jalea cum îi năpădeşte inima. Iar tânăra soţie a lui Attaf, la ştirea aceea, rămase ca moartă, iar starea ei fu o stare amarnică, iar sufletul i se cufundă în noapte, în amărăciune şi în durere. Întrucât îl iubea din copilărie pe soţul ei, Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era până peste poate…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă suta noapte

Urmă:

…întrucât îl iubea din copilărie pe soţul ei, Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era până peste poate.

Iar Attaf, după ce îl înştiinţă pe socrul său de hotărârea luată, grăbi să se ducă la oaspete şi să-i spună:

— O, fratele meu, m-am îngrijit de treaba cu tânăra cea despărţită de bărbatul ei şi a vrut Allah să facă a izbândi mijlocirea mea. Bucură-te, aşadar, întrucât acuma împerecherea ta cu ea are să fie lesnicioasă. Scoală-te şi scutură-te de mâhnire şi de mohorală.

Şi Giafar se sculă îndată, iar mohorala i se topi, şi mâncă şi bău cu poftă, şi îi mulţumi Ziditorului. Şi atunci, Attaf îi spuse:

— Află acuma, o, fratele meu, că, pentru ca eu să pot mijloci încă şi mai cu folos, nu trebuie ca tatăl iubitei tale, cu care am să mai vorbesc despre însurătoarea ta, să ştie că eşti un străin şi să nu-mi spună: „O, Attaf, da de când îşi mărită părinţii fetele cu bărbaţi străini, pe care nu îi cunosc?” Aşa încât gândul meu este ca tatăl copilei să te cunoască într-un chip cât mai prielnic pentru tine. Şi, drept aceea, am să poruncesc să se întindă pentru tine nişte corturi la marginea cetăţii, cu nişte chilimuri frumoase, cu perne,

cu lucruri scumpe şi cu cai. Iar tu să te duci, fără ca să ştie cineva că ieşi de aici, să te aşezi în corturile acelea frumoase, care au să fie corturile tale de drumeţie, şi să-ţi faci o descălecare falnică în cetatea noastră. Iar eu, la rându-mi, o să am grijă a răspândi în toată cetatea zvonul că eşti un om de vază de la Bagdad, ba chiar am să spun că eşti însuşi Giafar Al-Barmaki şi că vii din partea emirului drept-credincioşilor ca să cunoşti cetatea noastră! Iar valiul Damascului, şi cadiul, şi naipul, pe care chiar eu am să mă duc să-i înştiinţez de sosirea vizirului Giafar, au să vină singuri în întâmpinarea ta, şi au să ţi se închine cu salamalecurile lor, şi au să sărute pământul dintre mâinile tale. Iar tu atunci să le spui la fiecare vorbele ce se cade să se spună şi să-i cinsteşti după cinurile lor. Şi am să vin şi eu la tine în cort, iar tu să ne spui nouă tuturora: „Am venit în cetatea voastră spre a-mi mai schimba priveliştea şi spre a găsi o soţie pe placul meu! Şi, cum am auzit vorbindu-se despre frumuseţea fetei emirului Amr, pe ea mi-ar plăcea s-o iau de soţie!” Şi atunci, o, fratele meu, nu are să se întâmple decât ceea ce jinduieşti.

Aşa îi grăi Attaf-cel-Darnic oaspetelui despre al cărui nume şi despre a cărui stare nu avea habar, şi care nu era altul decât Giafar Al-Barmaki din cap până-n talpă. Şi nu se purta în felul acesta faţă de el decât pentru că îi era oaspete şi pentru că Giafar gustase din pâinea şi din sarea găzduirii lui. Întrucât Attaf-cel-Darnic era împodobit cu un suflet mare şi cu simţăminte dumnezeieşti. Şi nu s-a mai aflat vreodată pe pământ, până la el, om care să i se asemuie, şi nu are să se mai afle vreodată nici după el.

Iar Giafar, când auzi vorbele prietenului său, se ridică în picioare şi luă mâna lui Attaf şi dete s-o sărute; ci Attaf nu voi să-l lase, ci îşi trase mâna repede. Şi Giafar, tăinuindu-şi mai departe numele şi cinul lui de mare vizir, şi de cap al barmakizilor, şi de cunună a lor, îi mulţumi gazdei sale cu toată căldura sufletului şi îşi petrecu noaptea aceea cu el, şi se culcă într-un pat cu el. Iar a doua zi, de cu zori, se sculară amândoi şi îşi făcură spălările, şi rostiră rugăciunea de dimineaţă. Pe urmă plecară împreună, şi Attaf îl însoţi pe prietenul său afară din cetate.

După care Attaf porunci să se aşeze corturile şi să se rostuiască toate cele de trebuinţă, şi cai, şi cămile, şi catâri, şi mameluci, şi lăzi cu tot soiul de daruri de împărţit, şi sipete mari cu pungi de galbeni şi de arginţi. Şi trimise toate astea afară din cetate, tainic, şi se duse iarăşi la prietenul său, şi îl îmbrăcă într-o mantie de mare-vizir, strălucită întru totul şi de mare preţ. Şi puse să i se întocmească în cortul cel de falā un jeţ de mare vizir, şi îl pofti

să şadă pe el. Şi habar nu avea Attaf că acela ce avea să fie numit de aci înainte marele vizir Giafar era, într-adevăr, chiar Giafar, fiul lui Yahia barmakidul! Şi, acestea fiind făcute şi ticluite, trimise ca pristavi nişte robi la naipul Damascului să-l vestească de sosirea lui Giafar, vizirul cel mare, trimis cu solie de către calif.

Şi, de îndată ce naipul Damascului fu înştiinţat despre acea venire, ieşi din cetate, însoţit de mai-marii cetăţii de sub zabetul şi de sub ocârmuirea sa, şi se duse în întâmpinarea vizirului Giafar, şi sărută pământul dintre mâinile sale şi îi spuse:

— O, doamne al meu, pentru ce nu ne-ai dat de ştire mai devreme despre binecuvântata ta venire, ca să ne fi fost cu putinţă a-ţi orândui o primire vrednică de cinul tău?

Şi Giafar răspunse:

— Nu era nicidecum de trebuinţă! Miluiască-te Allah şi să te ocrotească şi să-ţi sporească sănătatea deplină; ci eu nu am venit aici decât cu gândul de a-mi schimba oleacă priveliştile şi de a cunoaşte cetatea voastră. Şi, de altminteri, nu am să rămân aici decât puţină vreme, numai atât cât să pot a mă însura. Căci, cu adevărat, am auzit că emirul Amr are o fată de neam ales şi doresc de la tine să tocmeşti treaba cu tatăl ei, şi să mi-o dobândeşti de la el de soţie.

Iar naipul Damascului răspunse:

— Ascult şi mă supun. Că soţul ei tocmai s-a despărţit de ea, întrucât doreşte să se ducă la Hedjaz în hagialâc. Şi, de îndată ce răstimpul cel legiuit al despărţirii are să se scurgă, nu are să mai fie nicio piedică pentru ca logodirea cu Luminăţia Ta să-şi capete locul.

Şi îşi luă ziua bună de la Giafar, şi plecă, pe clipă pe dată, la părintele tinerei neveste, soţia cea despărţită de mult-darnicul Attaf, şi îl pofti să vină la corturi, şi îi spuse că vizirul cel mare, Giafar, îşi mărturisise dorinţa de a-şi sărbători căsătoria cu fiică-sa cea de viţă aleasă. Iar emirul Amr nu putu să răspundă decât că ascultă şi că se supune.

Atunci, Giafar dete porunca de a se aduce caftanele de fală şi pungile cu aur şi de a se împărţi plocoanele. Şi ceru sa vină cadiul şi martorii şi, fără zăbavă, îi puse să scrie senetul de căsătorie. Şi puse să se scrie, ca zestre şi ca adiată pentru tânăra nevastă, zece lăzi cu scumpeturi şi zece pungi cu aur. Şi porunci să fie scoase darurile, şi cele mari, şi cele mici, şi, cu filotimia lui de barmakid, puse să se împartă celor de faţă, bogaţi şi săraci, pentru ca toată lumea să fie mulţumită. Şi, după ce senetul fu scris pe o bucată de

hârtie de mătasă, porunci să se aducă apă şi zahăr, şi puse să se întindă dinaintea oaspeţilor mesele cu mâncăruri şi cu bunătăţuri. Şi toată lumea mâncă, şi se spălă pe mâini. Pe urmă se aduseră dulceţurile şi poamele, şi băuturile cele răcoritoare.

Şi când totul se isprăvi şi după ce senetul fu pecetluit, naipul Damascului îi spuse vizirului Giafar:

— Mă duc să orânduiesc o casă pentru şederea ta şi pentru primirea soţiei tale!

Ci Giafar răspunse:

— Aceasta nu este cu putinţă. Mă aflu aici trimis în solie de emirul dreptcredincioşilor şi trebuie s-o iau cu mine pe soţia mea la Bagdad, unde urmează a se face sărbătorile de nuntă, numai acolo.

Iar tatăl soţiei spuse:

— Ia-ţi nevasta, şi ai să pleci când îţi va plăcea.

Şi Giafar răspunse:

— Nici aşa nu se poate, întrucât mai întâi trebuie să pun să se facă hainele de mireasă ale fiicei tale, şi, de îndată ce au să fie gata, am să plec, chiar în ziua aceea!

Şi tatăl răspunse:

— Nu am nimica împotrivă!

Iar când hainele miresei fură gata, şi dacă toate lucrurile merseră cum trebuie, tatăl miresei porunci să fie adus palanchinul, iar fiica lui să se suie în el. Şi alaiul luă calea înspre corturi, cu o mulţime de lume. Şi, după bunrămasurile şi dintr-o parte, şi din cealaltă, se dete semnul de plecare. Şi Giafar, pe calul său, şi soţia, în palanchinul cel strălucit, luară drumul înspre Bagdad, cu o pohfală măreaţă şi bine orânduită.

Şi călătoriră o bucată de vreme. Şi tocmai ajunseseră la locul ce se cheamă Tiniat el'Iqab, care se află la cale de o jumătate de zi de Damasc, când Giafar se uită în urma lui şi zări departe, înspre Damasc, un călăreţ ce venea după ei în goana calului. Şi porunci numaidecât caravanei să se oprească, spre a putea să vadă cam ce treabă putea să fie. Iar când călăreţul fu aproape de tot de ei, Giafar se uită la el şi iacătă că era Attaf-cel-Darnic, care venea după ei strigând:

— Nu te opri, o, fratele meu!

Şi se apropie de Giafar şi îl sărută, şi îi spuse:

— O, doamne al meu, nu am avut pic de tihnă departe de tine. O, Abu'l-Hassan, fratele meu, ar fi fost mai bine pentru mine să nu te fi văzut şi să nu

te fi cunoscut niciodată, întrucât acuma nu mai pot să-ţi îndur lipsa.

Şi Giafar îi mulţumi şi îi spuse:

— Nu am fost în stare să mă apăr împotriva tuturor binefacerilor cu care m-ai copleşit. Ci mă rog la Allah să înlesnească întâlnirea noastră cât mai curând şi să nu ne mai despărţească niciodată. El este cel Atotputernic şi El poate ceea ce vrea.

Pe urmă Giafar se dete jos de pe cal şi porunci să se aştearnă un chilim de mătase, şi şezu alături de Attaf. Şi li se aduse un cocoş fript, nişte puiandri, nişte zaharicale şi alte bunătăţuri. Şi mâncară. Şi li se aduseră poame uscate, şi curmale coapte. Pe urmă băură vreme de un ceas şi încălecară iar pe caii lor. Şi Giafar îi spuse lui Attaf:

— O, fratele meu, orice călător trebuie să plece înspre locul lui de plecare.

Iar Attaf îl strânse la piept, şi îl sărută între ochi, şi îi spuse:

— O, frate al meu, Abu'l Hassane, să nu curmi trimiterea scrisorilor tale către noi, şi să nu-ţi alungeşti lipsa de lângă inima noastră. Şi dă-mi ştiri, despre toate câte ţi s-or întâmpla, aşa fel încât să fie ca şi cum aş fi lângă tine.

Şi îşi mai spuseră şi alte vorbe de rămas-bun, şi se despărţită, şi fiecare plecă pe drumul său. Şi iacă-aşa cu Giafar, vizirul cel mare, de care prietenul său nici cu gândul nu gândea că ar fi chiar Giafar. Şi-aşa şi cu Attaf-cel-Darnic!

Iar în ce o priveşte pe copilandra cea despărţită de bărbat, soţia cea proaspătă a lui Giafar, iacătă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute una noapte

Urmă:

…Iar în ce o priveşte pe copilandra cea despărţită de bărbat, soţia cea proaspătă a lui Giafar, iacătă. Dacă pricepu că şi cămilele, şi caravana se opriseră din mers, scoase capul de sub palanchin şi îl văzu pe vărul ei, Attaf, aşezat jos pe chilim lângă Giafar, şi cum şedeau amândoi mâncând şi bând laolaltă, şi cum îşi luară pe urmă rămas-bun. Şi ea îşi zise în sineşi: „Pe Allah! acela este vărul meu, Attaf, iar celălalt este bărbatul care m-a văzut la fereastră şi peste care chiar îmi pare că am lăsat să curgă oleacă de apă, când îmi stropeam grădina de la fereastră. Şi, fără nicio îndoială, este prieten cu verişorul meu. S-a îndrăgostit de mine şi a zugrăvit casa mea; şi

atunci, dărnicia şi mărinimia sufletului vărului meu au trecut peste orice; şi s-a despărţit de mine pentru ca prietenul lui să mă ia de soţie.” Şi, cugetând astfel, începu să plângă singurică, în palanchin, şi să se căineze despre cele ce i se întâmplaseră, despre despărţenia de verişorul său, pe care îl iubea, de părinţii şi de rudele ei. Şi îşi petrecu prin minte cine este ea acum şi cine fusese. Şi lacrimi fierbinţi îi curgeau din ochi, în vreme ce spunea stihurile acestea:

Plâng când îmi amintesc de-aceste locuri
Pe care-n suflet pururi le dezmierd.
Plâng frumuseţi şi bucurii, şi jocuri,
Pe care pe vecie-acum le pierd.
Nu-l osândiţi, oh, pe cel ce iubeşte
Şi care din iubire-nebuneşte!

Aceste locuri şi aceste pieţe
Cuprind tot ce pe lume am mai drag.
Mărire celui ce cu frumuseţe
Le-a-mpodobit pe toate, de la prag.

Păstreze-Allah acele zile sfinte
Pe care le-am trăit aici cu voi,
O, scumpi prieteni! Şi mă rog fierbinte
Să mă întoarcă iarăşi înapoi.

Iar când sfârşi de rostit stihurile, plânse şi se jelui, şi iarăşi spuse:

Mă mir cum fără voi mai pot trăi,
Sub viforul atâtor vijelii.
Of, prea-iubiţii mei care vă las,
Până la cel din urmă-al vieţi-mi ceas
Cu voi are să-mi fie pururea,
Plină de dorul vostru, inima.

După care iar plânse şi suspină, şi nu se putu opri a-şi aminti şi stihurile acestea:

O, voi, cei căror sufletul v-am dat,
Întoarceţi-vă iarăşi lângă mine.

Din suflet să vă smulg am încercat,
Ci nu am izbutit, şi greu îmi vine.

Cu milă se cuvine să priveşti
La jertfa unei vieţi care se curmă,
Şi până-n ceasul morţii pământeşti
Spre tine-şi mână dorul cel din urmă.

O, nu mă minunez că v-am pierdut:
M-aş minuna numai dacă vreodată
Ursita întru care m-am născut
Ar fi să-i fie altuia-nchinată.

Şi-atâta cu ea! Ci în ceea ce îl priveşte pe vizirul cel mare, Giafar, iacătă. De îndată ce caravana porni iarăşi la drum, veni lângă palanchin şi îi spuse celei proaspăt măritate:

— O, stăpână a palanchinului, ne-ai omorât!

Ci, la vorbele acestea, ea se uită la el cu dulceaţă şi cu sfiiciune, şi răspunse:

— Nu se cade să-ţi vorbesc, întrucât sunt verişoara-soţie a prietenului şi a tovarăşului tău, Attaf, emirul mărinimiei şi al dărniciei faţă de prieteni. Dacă pâlpâie în tine cel mai mărunt simţământ omenesc, s-ar cădea să faci şi tu pentru el ceea ce el, în mărinimia lui, a făcut pentru tine!

Când auzi vorbele acestea, Giafar rămase tare tulburat în sufletul său; ci, pricepând cât de plină de măreţie era acea împrejurare, îi spuse tinerei soţii:

— O, tu, oare, chiar îi eşti verişoara-soţie?

Iar ea spuse:

— Da! Tu m-ai văzut la fereastră în *cutare* zi, când s-a întâmplat *cutare* şi *cutare* lucru, şi când inima ţi s-a aprins după mine. Şi i-ai povestit lui. Iar el s-a despărţit de mine. Şi, aşteptând să treacă răstimpul legiuit, a pregătit toate câte îmi pricinuiesc atâta mâhnire acuma. Şi, dacă te-am lămurit cum stau lucrurile, nu-ţi mai rămâne acum decât să te porţi ca un om.

Când auzi vorbele acestea, Giafar se porni să suspine amarnic, spunând:

— De la Allah venim şi la el ne întoarcem. O, tu, iacătă că acuma îmi eşti poprită, şi ai rămas în mâinile mele ca un zălog sfânt, până ce ai să te întorci la locul pe care vei binevoi să-l arăţi.

Pe urmă spuse uneia dintre slugile lui:

— Te însărcinez cu paza stăpânei tale.

Şi călătoriră aşa mai departe, zi şi noapte; şi-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl priveşte pe califul Harun Al-Raşid, iacătă. Îndată după plecarea lui Giafar, se simţi amărât şi plin de mâhnire din pricina lipsei lui. Şi fu cuprins de o mare nerăbdare, şi tulburat de dorul de a-l vedea iar. Şi se căi de porunca peste putinţă de împlinit, la care îl osândise pe vizir, nevoindu-l astfel să rătăcească prin pustiuri şi sihăstrii ca un pribeag, şi silindu-l, la ananghia aceea, să-şi părăsească locurile de baştină. Şi trimise crainici în toate părţile să-l caute. Ci nu putu să capete nicio ştire despre el şi rămase tare necăjit că nu-l mai avea alături. Şi aşa că îi ducea dorul şi îl aştepta.

Or, când Giafar cu caravana lui ajunse aproape de Bagdad, califul fu înştiinţat despre aceasta şi se bucură în sufletul său, şi îşi simţi inima cum i se uşurează şi pieptul cum i se înfiorează. Şi ieşi întru întâmpinarea lui, şi, de îndată ce ajunse lângă el, îl sărută şi îl strânse Ia piept. Şi se întoarseră împreună la sarai, iar emirul drept-credincioşilor îl pofti pe vizirul său să-i stea alături şi îi zise:

— Acuma, istoriseşte-mi povestea ta din clipa când ai ieşit din saraiul acesta şi tot ce ţi s-a întâmplat în răstimpul cât ai lipsit.

Şi Giafar îi istorisi toate câte i se întâmplaseră, din clipa plecării sale până în clipa întoarcerii. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem şi noi încă o dată. Iar califul fu cuprins de o minunare mare, şi zise:

— Uallahi! mi-ai pricinuit multă mâhnire cu lipsa ta. Ci acuma tare aş dori să-l cunosc pe prietenul tău! Iar în ceea ce o priveşte pe copilandra din palanchin, socotinţa mea este că se cade să te despărţeşti numaidecât de ea şi s-o porneşti pe drumul de întoarcere, însoţită de o slugă de credinţă. Întrucât dacă tovarăşul tău are să vadă în tine un vrăjmaş, are să ne fie şi nouă un vrăjmaş; iar dacă va găsi în tine un prieten, are să ne fie şi nouă tot prieten. Şi avem să-l poftim să vină în mijlocul nostru, şi avem să-l vedem, şi are să ne facă bucurie a-l aştepta, şi avem să ne petrecem vremea cu el în voioşie. Un atare om nu este de lepădat, iar de la mărinimia lui avem să tragem o pildă mare şi multe alte lucruri folositoare.

Şi Giafar răspunse:

— A asculta înseamnă a ne supune.

Şi porunci să se orânduiască pentru copila cu pricina o casă tare frumoasă, într-o grădină plăcută, şi puse la poruncile ei un şir întreg de robi şi de slugi. Şi îi trimise încă chilimuri şi farfuriuri şi toate lucrurile celelalte de câte s-ar

fi putut a avea trebuinţă. Ci nu se duse pe la ea şi nu căută s-o vadă vreodată. Şi în fiecare zi îi trimitea salamalecurile lui şi vorbe liniştitoare în ceea ce priveşte întoarcerea sa acasă şi întâlnirea cu vărul ei. Şi îi hotărî o mie de dinari pe lună pentru cheltuielile ei de trai. Şi-atâta cu Giafar şi cu califul, şi cu copilandra din palanchin.

Ci în ceea ce îl priveşte pe Attaf, lucrurile luară cu totul altă întorsătură! Într-adevăr, de cum îşi luă bun-rămas de la Giafar şi porni îndărăt pe drumul său, toţi cei care erau zavistioşi pe el se prilejuiră de întâmplare spre a-i vicleni pieirea în mintea naipului de la Damasc. Şi îi spuseră naipului:

— O, doamne al nostru, au cum de nu-ţi arunci ochii înspre Attaf? Ori tu nu ştii că vizirul Giafar era prietenul lui? Şi nu ştii că Attaf a dat fuga după el, spre a-şi lua rămas-bun, atunci când oamenii noştri s-au întors, şi că l-a însoţit până la Katifa? Şi nu ştii că Giafar i-a spus atunci: „Nu ai trebuinţă de nimic ce ţi-aş putea rostui, o, Attaf?” Şi că Attaf i-a răspuns: „Da, am trebuinţă de ceva. Şi anume de un firman al califului, prin care să fie mazilit naipul Damascului.” Şi astea au fost spuse şi făgăduite între ei. Şi lucrul cel mai cuminte care îţi rămâne de făcut este să-l pofteşti la tine la masa de dimineaţă, până a nu te pofti el la masa lui de seară, întrucât izbânda se caută în prilej, iar norocul nu îl ajută decât pe acela care cutează.

Şi naipul Damascului răspunse:

— Bine aţi grăit! Aduceţi-l, aşadar, la mine numaidecât.

Iar ei se duseră acasă la Attaf, care se odihnea liniştit, fără să aibă habar că cineva ar putea să ţese ceva împotriva sa. Şi se aruncară asupra-i, înarmaţi cu junghere şi cu bâte, şi-l bătură până îl umplură de sânge. Şi îl târâră dinaintea naipului. Iar naipul porunci să-i fie prădată casa. Şi robii lui, şi bunurile lui, şi toţi ai lui trecură în mâinile afurisiţilor. Şi Attaf întrebă:

— Care este nelegiurea mea?

Iar ei răspunseră:

— O, faţă de catran! au chiar atâta eşti de neştiutor al judeţului lui Allah (preamărit fie El!), încât să-l vicleneşti pe naipul Damascului, domnul şi părintele nostru, şi pe urmă să socoţi că poţi să dormi tihnit în casa ta?

Şi i se dete poruncă gâdelui să-i taie capul pe clipă pe dată. Şi gâdea îi rupse o bucată din mantie şi îl legă la ochi. Şi chiar apucase să ridice spada asupra gâtului lui Attaf, când unul dintre emirii ce se aflau de faţă la osândă se ridică şi zise:

— O, naipule, nu te grăbi aşa să porunceşti a i se tăia acestui om capul. Căci graba este sfat de la Şeitan, iar zicala spune: „Numai acela ajunge la

ţintă care poartă răbdarea în inima sa, pe câtă vreme greşeala este fapta aceluia ce se grăbeşte.” Opreşte-te, dar, de a te grăbi în ceea ce priveşte gâtul acestui om; întrucât s-ar putea ca aceia care au vorbit împotriva lui să nu fie decât nişte mincinoşi. Şi nimenea nu este ocolit de zavistie. Aşa că ai răbdare, întrucât s-ar putea să te căieşti mai târziu că i-ai luat viaţa pe nedrept. Şi cine ştie ce are să se întâmple când vizirul Giafar are să audă năpasta pe care ai poruncit s-o îndure prietenul şi tovarăşul său! Şi-atunci capul tău nu are să-ţi mai stea în tihnă pe grumaz…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute doua noapte

Urmă:

…Şi-atunci capul tău nu are să-ţi mai stea în tihnă pe grumaz.

Când auzi vorbele acestea, naipul Damascului se scutură de somnia lui şi ridică mâna, şi opri spada ce ameninţa de-atâta de aproape viaţa lui Attaf. Şi porunci ca Attaf să fie numai aruncat în temniţă şi legat cu lanţul de gât. Şi îl târâră, în pofida ţipetelor şi a rugăminţiilor lui, în temniţa cetăţii, şi fu legat de gât cu lanţul, precum fusese poruncit. Şi toate nopţile, şi toate zilele Attaf şi le trecea plângând, luându-l de martor pe Allah şi rugându-l să-l izbăvească de chinuri şi de năpaste.

Şi trăi astfel vreme de trei luni.

Or, într-o noapte, se trezi şi se umili dinaintea lui Allah, şi făcu câţiva paşi prin temniţa lui, atâta cât îi îngăduia lungimea lanţului. Şi văzu că era singur în temniţă şi că temnicerul, care în ajun îi adusese pâinea şi apa, uitase să încuie uşa în urmă-i. Şi de la uşa aceea întredeschisă venea o limbă de lumină. Iar Attaf, dacă văzu aşa, îşi simţi deodată vinele cum i se umflă de o putere până peste poate şi, dintr-o zvâcnitură, rupse lanţul care îl lega. Şi, pe dibuite, cu multă grijă, o luă la picior prin întortocheturile temniţei adormite şi, până la urmă, se pomeni dinaintea chiar a porţii ce da înspre uliţă. Şi nu avu mult de scotocit până să găsească cheia, spânzurată într-un cui. Şi, deschizând uşa, fără niciun zgomot, ieşi în uliţă şi fugi în noapte. Iar negurile lui Allah îl ocrotiră până dimineaţa.

Şi de îndată ce porţile cetăţii se deschiseră, ieşi amestecându-se printre lume şi grăbi pasul înspre Alep. Şi, după o drumeţie lungă, ajunse fără de necaz la cetatea Alepului, şi intră în geamia cea mare. Şi acolo văzu o ceată

de oameni străini, care se pregăteau vădit de plecare. Şi îi întrebă unde se duc. Iar ei răspunseră:

— La Bagdad!

Şi Attaf strigă pe dată:

— Merg şi eu cu voi!

Iar ei spuseră:

— Trupurile noastre ale pământului sunt, ci zahereaua nu ne vine decât numai de la Allah!

Şi plecară, cu Attaf între ei. Şi, peste douăzeci de zile de drum, ajunseră la cetatea Kufa; şi îşi urmară aşa călătoria până ce ajunseră la Bagdad. Şi Attaf văzu o cetate straşnic zidită, şi falnică, şi bogată în palate măreţe, care se înălţau până la cer, şi plină de grădini frumoase; şi trăiau în ea deopotrivă şi învăţaţi, şi neştiutori, şi săraci, şi bogaţi, şi buni, şi răi. Şi intră în cetate, învăluit în mantia lui de om sărac, pe cap cu un turban slinos şi deşirat, şi cu o barbă neţesălată şi cu nişte plete tare lungi peste ochi. Şi starea lui era jalnică. Şi aşa intră el pe uşa de la cea dintâi geamie din cale. Şi nu mâncase de două zile. Şi şezu jos într-un colţ, să se odihnească şi să cugete cu jale, când un cerşetor, din tagma cerşetorilor care milogesc pe la porţile lui Allah, intră în geamie şi veni de şezu chiar dinaintea lui. Şi puse jos de pe umeri un sac vechi, pe care îl avea în cârcă, şi îl deznodă, şi scoase o pâine, pe urmă un pui, pe urmă altă pâine, pe urmă nişte plăcinte, pe urmă o portocală, pe urmă nişte măsline, pe urmă nişte gogoşi cu curmale, pe urmă un castravete. Şi flămândul de Attaf cu ochii vedea şi cu nasul adulmeca. Iar cerşetorul începu să mănânce, şi Attaf să se uite la el, pe când cerşetorul îşi înfuleca tihnit prânzul, care părea chiar masa lui Issa, fiul Miriamei (asupra lor a amândurora fie pacea şi binecuvântarea lui Allah!). Şi Attaf, care nu numai că nu mâncase de două zile, da care de patru luni nu se mai săturase, îşi zise în sineşi: „Pe Allah! tare aş mai lua o îmbucătură din puicanul acela minunat, şi o bucată din pâinea aceea, şi baremi o felie din castravetele acela grozav.” Şi dorinţa de pâine, şi de puişor, şi de castravete ardea atâta de tare în ochii lui, încât cerşetorul se uită la el. Şi, de atâta foame năprasnică, Attaf nu se putu opri să nu plângă, iar cerşetorul dete din cap uitându-se la el şi, după ce înghiţi îmbucătura de minunăţie, care îi umplea gura, prinse grai şi spuse:

— Pentru ce, dar, o, taică al bărbilor slinoase, faci ca străinii şi ca javrele cele hămesite, care cerşesc cu ochii bucăţica pe care o mănâncă stăpânul lor? Pe ocrotirea lui Allah! de-ai vărsa tu atâtea lacrimi cât să umpli cu ele

şi Yaxartul, şi Bactrosul, şi Dajlahul, şi Eufratul, şi apa Bassrei, şi apa Antiohiei, şi Orontele, şi Nilul Egiptului, şi marea cea sărată, şi adâncurile tuturor mărilor, tot nu ţi-aş da nicio bucată din ce mănânc. Da dacă vrei să mănânci pui alb şi pâine caldă, şi miel fraged, şi toate zaharicalele şi plăcintele lui Allah, nu ai decât să baţi la poarta vizirului cel mare, Giafar, fiul lui Yahia barmakidul. Întrucât şi el a primit la Damasc găzduire de la un om pe nume Attaf, şi întru amintirea, şi întru cinstirea aceluia îşi împarte şi el acuma milele; şi nici nu se mai scoală, nici nu se mai culcă fără a vorbi despre el.

Când auzi vorbele acestea ale cerşetorului cel cu sacul bine ticsit, Attaf îşi ridică ochii înspre cer şi grăi: „O, tu, cel ale căror gânduri sunt de nepătruns, iacătă că îţi reverşi iarăşi milele tale asupra slujitorului tău!” Şi rosti stihurile acestea:

De-ndată ce-ţi vezi trebile-ncurcate,
Le lasă-n plata Domnului-a-toate,
Pe urmă şezi lângă necazul tău
Şi-alungă de la tine gândul rău.

După care se duse la un neguţător de hârtie şi îi ceru să-i dea de milă o bucăţică de hârtie şi să-i împrumute un calam, numai cât să scrie câteva cuvinte. Şi neguţătorul binevoi să-i dea ceea ce îi ceruse. Şi Attaf scrise cele ce urmează:

„Din partea fratelui tău, Attaf, pe care Allah îl ştie! Cel ce stăpâneşte lumea să nu care cumva să se îngâmfe, întrucât într-o zi va fi doborât şi va rămâne singur în ţărână cu soarta lui cea amară. Dacă m-ai vedea, nu m-ai mai cunoaşte, din pricina sărăciei şi a ticăloşiei; căci potrivniciile vremilor, foamea, setea şi un drum lung mi-au adus şi trupul, şi sufletul în stare de sfârşeală. Şi iacătă că, sosind aici, te găsesc iară. Şi pacea fie cu tine!”

Pe urmă împături scrisoarea şi dete calamul îndărăt stăpânului lui, mulţumind cu căldură. Şi întrebă unde este casa lui Giafar. Şi, după, ce i se arătă unde este, Attaf se opri şi şezu dinaintea porţii, la oarecare depărtare. Iar străinii de la poartă îl văzură cum sta aşa în picioare acolo şi nerostind nicio vorbă. Şi nici ei nu-i ziseră nimic. Şi tocmai când începea să se simtă tare încurcat de şederea aceea, un hadâmb, îmbrăcat într-o mantie falnică şi încins cu un brâu din aur, trecu pe lângă el. Şi Attaf se duse la hadâmb şi îi sărută mâna, şi îi spuse:

— O, doamne al meu, trimisul lui Allah! (asupra-i fie rugăciunea şi pacea!) a spus: „Mijlocitorul unei fapte bune este ca şi acela care săvârşeşte fapta cea bună, iar acela care a făcut o faptă bună este din rândul preafericiţilor lui Allah în cer.”

Şi hadâmbul întrebă:

— Şi de ce ajutorinţă ai lipsă?

El spuse:

— Doresc de la bunătatea ta să duci hârtia aceasta stăpânului acestei case, spunându-i: „Fratele tău, Attaf, este la poartă.”

Când auzi asemenea vorbe, hadâmbul fu cuprins de o mânie mare şi ochii îi ieşiră din cap, şi zbieră:

— O, mincinos sfruntat! Aşa socoţi tu că arată fratele vizirului Giafar?

Şi, cu mâna în care ţinea un toiag cu capătul din aur, îl plesni pe Attaf peste faţă. Şi sângele lui Attaf ţâşni din obraz, şi bietul de el căzu cât era de lung la pământ, întrucât osteneala, foamea şi plânsetul îl slăbiseră până peste poate. Ci stă scris la *Sfânta Carte:* „Allah a pus simtământul bunătătii în inima unor robi, întocmai cum a pus simţământul răutăţii în inima unor nerobi.”; drept aceea, un alt hadâmb, care văzuse de departe tot ce ceea se petrecuse, se duse la cel dintâi, plin de mânie şi de supărare faţă de cele ce făcuse, şi de milă faţă de Attaf. Iar hadâmbul dintâi spuse:

— N-ai auzit că se dedea frate cu vizirul Giafar?

Iar cel de al doilea hadâmb îi răspunse:

— O, om al răutăţii, şi fiu al răutăţii, şi rob al răutăţii! O, blestematule! O, mişelule! Da ce, Giafar o fi vreun proroc de-ai noştri? Au nu e şi el un câine de-al pământului ca şi noi? Au nu toţi oamenii sunt fraţi, dacă au ca tată şi ca mamă pe Adam şi pe Eva, şi n-a zis poetul:

Toţi oamenii pe lume-s fraţi de-o seamă;
Părinte li-e Adam, şi Eva mamă.

Şi osebirea nu se află, oare, numai în bunătatea mai multă ori mai puţină din inimi?

Şi, după ce vorbi astfel, se aplecă asupra lui Attaf, şi îl ridică, şi îl ajută să şadă jos, şi îl şterse de sângele ce-i curgea pe faţă, şi îl spălă, şi îi scutură praful de pe haine, şi îl întrebă:

— O, fratele meu, ce doreşti?

Şi Attaf răspunse:

— Nu doresc decât ca hârtia aceasta să-i fie dusă lui Giafar şi să-i fie dată în mână.

Iar slujitorul cel cu inimă miloasă luă hârtia din mâinile lui Attaf şi intră în sala în care şedea vizirul cel mare, Giafar barmakidul, în mijlocul dregătorilor, al rudelor şi al prietenilor săi, unii stându-i de-a dreapta, iar alţii de-a stânga. Şi toţi beau, şi spuneau stihuri, şi se desfătau cu zvoana de alăute şi cu cântările cele dulci. Iar Giafar vizirul, cu pocalul în mână, le spunea celor dimprejurul său:

— O, voi toţi câţi sunteţi laolaltă, lipsa de dinaintea ochilor nu înseamnă şi lipsa din inimă. Şi nimica nu poate să mă oprească a nu mă gândi la fratele meu, Attaf, şi să vorbesc despre el. Acela-i omul cel mai strălucit al vremii şi al anilor lui. Mi-a dăruit cai, şi robi tineri, albi şi negri, şi fete tinere, şi haine frumoase, şi lucruri scumpe, atâtea cât să întocmească zestrea şi adiata pentru soţia mea. Şi dacă nu s-ar fi purtat aşa, eu hotărât că m-aş fi prăpădit şi aş fi pierit fără de mântuire. Şi a fost binefăcătorul meu, fără să ştie cine sunt, şi a fost darnic fără niciun gând de câştig ori de vreun folos!

Când auzi vorbele acestea ale săpânului său, slujitorul cel cu suflet bun se bucură în inima lui, şi păşi înainte, şi îşi plecă gâtul şi capul dinainte-i, şi îi înfăţişă hârtia. Iar Giafar o luă şi, citind-o, fu cuprins de o stare de tulburare ca un om care ar fi băut otravă. Şi nu mai ştiu nici ce face, nici ce spune. Şi căzu cât era de lung, drept cu faţa pe podea, încă mai ţinând în mână cupa de cleştar şi hârtia. Şi cupa se sparse într-o puzderie de bucăţele, şi îl tăie la frunte, adânc. Şi sângele începu să curgă, iar hârtia îi scăpă din mână.

Când slujitorul văzu toate astea, dete zor să-şi sloboadă picioarele în vânt, din pricina spaimei de ce avea să urmeze. Iar prietenii vizirului Giafar îl ridicară pe stăpânul lor şi îi opriră curgerea sângelui. Şi strigară:

— Nu se află mântuire şi putere decât întru Allah cel Preaînalt şi Atotputernic! Blestemaţii aceştia de slujitori sunt pururea bântuiţi de firea lor cea rea: tulbură viaţa domnilor din palate şi îi supără în ceasurile lor cele mai plăcute. Pe Allah! acela care a scris hârtia aceasta chiar că ar trebui să fie târât la valiu, care să-i ardă o sută de ciomege şi să-l arunce în temniţă.

Şi, ca urmare, robii vizirului ieşiră să-l caute pe cel care scrisese hârtia. Şi Attaf curmă toată căutarea spunând:

— Eu sunt, o, stăpânii mei!

Iar ei îl înşfăcară şi îl târâră dinaintea valiului, şi cerură să-i hotărască o sută de lovituri de ciomag. Şi valiul aşa făcu. Şi, pe deasupra, porunci să se scrie pe lanţurile lui din temniţă: „Pe viaţă.” Aşa-i făcură lui Attaf-cel-

Darnic! Şi iarăşi îl aruncară la popreală, unde şezu alte două luni, şi unde urmele i se pierdură şi i se şterseră.

Şi, după aceste două luni, se născu un copil la emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, care, cu prilejul acela, porunci să se împartă pomeni şi să se facă daruri la toată lumea, iar întemniţaţii să fie sloboziţi din temniţe şi din poprelişti. Iar printre cei ce fură scoşi astfel din lanţuri se afla şi Attaf-cel-Darnic.

Când se văzu slobozit de la opriş, slab, flămând, prăpădit şi gol, Attaf îşi ridică privirile spre cer şi strigă: „Preamărit să fii, Doamne, în toată împrejurarea!” Şi oftă şi zise: „Am îndurat toate acestea, din pricină, fără de îndoială, că oi fi săvârşit vreo greşeală cândva, întrucât Allah m-a fericit cu milele sale cele mai alese, iar eu i-am răspuns cu neascultare şi cu răzvrătire. Ci mă rog lui fierbinte să mă ierte, întrucât mă cufundasem prea tare în stricăciune şi în purtarea mea cea ticăloasă!”

Pe urmă rosti stihurile acestea:

O, Doamne, muritorul săvârşeşte
Ce nu se cade şi ce nici gândeşte!
E-un biet sărman, şi-ntreaga viaţă ţine
Numai de sfânta milă de la tine.

Într-ale vieţii patimi şi plăceri,
De sine-şi uită, şi de ce-a fost ieri,
Plin de prostie pururi va rămâne,
Tu iartă-i lui greşalele, stăpâne!

Şi mai vărsă câteva lacrimi, şi îşi zise în sineşi: „Acuma ce să fac? Dacă plec înspre ţara mea, slab cum sunt, am să mor înainte de-a ajunge acolo; iar de-aş avea norocul să ajung, nu aş avea nicio linişte pentru viaţa mea, din pricina naipului; iar dacă rămân aici, printre cerşetori, să cerşesc şi eu, niciunul dintre ei nu are să mă îngăduiască în isnaful lor, întrucât nimenea nu mă cunoaşte; şi nu pot să-mi fiu pentru mine de niciun ajutor şi de niciun folos.

Drept aceea, am să las grija sorţii mele aceluia carele este stăpânul soartelor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute treia noapte

Urmă:

…Drept aceea, am să las grija sorţii mele aceluia carele este stăpânul soartelor. Iacătă că totul s-a întors împotriva mea şi totul este potrivnic aşteptărilor mele. Şi multă dreptate avea poetul atunci când spunea:

Am străbătut întreg pământul
Din Răsărit până-n Apus,
Şi numai trudă şi durere
Aflai oriunde m-am fost dus.

Am cunoscut potop de oameni,
Dar nicăierea n-am găsit
Un om să-mi fie pe potrivă
Şi nici prieten nesmintit.

Şi iarăşi plânse şi jeli: „O, Allah! dă-mi virtutea răbdării!” După care se ridică şi porni înspre o geamie, în care intră. Şi şezu acolo până după-amiază. Iar foamea lui nu făcu alta decât să sporească; şi Attaf zise: „Pe milosârdia şi pe atotputernicia ta, mă jur că nu am să cer nimic de la nimeni altul afară de Tine!” Şi şezu în geamie, fără a întinde mâna la niciun drept-credincios, până la căderea nopţii. Şi-atunci ieşi, zicând: „Ştiu spusa profetului – asupra-i fie binecuvântarea şi tihna lui Allah! – care zice: «Allah îţi îngăduie să dormi în sfântul lăcaş, ci tu lasă lăcaşul pentru închinătorii săi, căci sfântul lăcaş este pentru rugăciune şi nu pentru dormit.»”

Şi rătăci pe uliţi o vreme, până ce, într-un sfârşit, ajunse la nişte ziduri năruite, unde intră spre a-şi trece noaptea şi a dormi. Şi, în beznă, se împiedică şi căzu cu faţa la pământ. Şi simţi că se prăbuşise chiar peste lucrul de care se împiedecase. Şi văzu că era trupul unui om ucis de curând. Iar cuţitul ucigaşului se afla lângă el pe pământ.

Iar Attaf, când pricepu cum stă treaba, sări în sus cu zdrenţele de pe el năclăite de sânge. Şi şezu aşa, împietrit, buimăcit şi neştiind la ce să se îndemne, zicându-şi: „Oare să stau ori să fug?” Şi, pe când se afla în starea aceea, valiul şi cu oamenii săi de la agie tocmai treceau pe dinaintea intrării de la ruină; şi Attaf strigă:

— Veniţi de vă uitati aici!

Iar ei intrară cu făcliile lor şi găsiră trupul celui omorât, şi cuţitul lângă el, şi pe nenorocitul de Attaf în picioare, la capul celui omorât, cu zdrenţele lui cruntate de sânge. Şi răcniră la el:

— O, mişelule, tu l-ai ucis!

Iar Attaf nu dete niciun răspuns. Ei, atunci, se repeziră pe el, iar valiul le zise:

— Legaţi-l belci şi aruncaţi-l în temniţă, până ce avem să dăm seama despre întâmplarea aceasta marelui vizir, Giafar. Iar dacă Giafar are să poruncească moartea ucigaşului, avem să-l dăm în seama călăului.

Şi făcură precum spuseră.

Şi-aşa că a doua zi calemgiul de la agie puse în scris pentru Giafar toată întâmplarea, ticluită astfel: *„Am intrat într-o ruină şi am dat acolo peste un ins care îl omorâse pe altul. Iar noi l-am cercetat şi el a mărturisit, cu tăcerea lui, că era făptaşul omorului. Care sunt, dară, poruncile tale?”* Iar vizirul porunci să-l dea morţii. Şi, ca urmare, îl scoaseră pe Attaf din temniţă, îl târâră la locul unde se făceau spânzurătorile şi tăierea capetelor, rupseră o fâşie din zdrenţele lui şi îl legară cu ea la ochi. Şi îl deteră în seama gâdelui. Iar gâdea îl întrebă pe valiu:

— O, doamne al meu, să-i retez gâtul?

Şi valiul răspunse:

— Kes!

Iar gâdele îşi roti paloşul cel ascuţit, care străluci şi aruncă sclipiri în văzduh; şi îl răsuci, şi îl şi adusese înainte spre a-i zbura căpăţâna lui Attaf, când un strigăt se auzi în spatele lui:

— Opreşte-ţi mâna!

Şi era glasul vizirului cel mare, Giafar, care se întorcea dintr-o preumblare.

Iar valiul îi ieşi înainte şi sărută pământul dintre mâinile lui. Şi Giafar îl întrebă:

— La ce s-a strâns aici atâta lume?

Şi valiul răspunse:

— La osânda unui tânăr de la Damasc, cel pe care l-am găsit ieri în casa năruită şi care, la toate întrebările noastre, de trei ori rostite, a răspuns cu tăcerea în privinţa insului de viţă aleasă, pe care l-a ucis.

Şi Giafar zise:

— Aha, un om a venit de la Damasc până aici ca să se bage într-o belea ca aceasta? Uallahi, iacătă un lucru peste putinţă!

Şi porunci să fie adus osânditul dinaintea lui. Şi când osânditul ajunse dinainte-i, Giafar nu îl cunoscu, întrucât înfăţişarea lui Attaf se schimbase, iar chipul său cel frumos şi toată fala strălucirii lui se topiseră de mult. Şi Giafar îl întrebă:

— Din ce ţară eşti, o, tinere?

Iar el răspunse:

— Sunt un om din Damasc!

Şi Giafar întrebă:

— Chiar din cetate, sau de prin satele învecinate?

Iar Attaf răspunse:

— Uallahi! o, doamne al meu, sunt chiar din cetatea Damascului, în care m-am născut.

Şi Giafar întrebă:

— Nu cumva l-ai cunoscut, din întâmplare, pe un om vestit pentru mărinimia şi pentru dărnicia inimii lui, pe care îl chema Attaf?

Iar osânditul la moarte răspunse:

— L-am cunoscut pe vremea când erai prieten cu el şi şedeai la el, în *cutare* casă, pe *cutare* uliţă, din *cutare* mahala, o, stăpâne al meu, şi când vă duceaţi amândoi să vă preumblaţi împreună prin grădini! L-am cunoscut atunci când te-ai însurat cu verişoara şi soţia lui! L-am cunoscut când v-aţi luat rămas-bun pe drumul Bagdadului şi când aţi băut din aceeaşi cupă!

Şi Giafar răspunse:

— Da! tot ceea ce spui despre Attaf este adevărat! Da ce s-a întâmplat cu el după ce ne-am despărţit?

Şi el răspunse:

— O, stăpâne al meu, a fost bătut de soartă; şi i s-a întâmplat *cutare*, şi *cutare*, şi *cutare* lucru!

Şi îi înşirui istorisirea a toate câte i se întâmplaseră, din ziua despărţirii lor, pe drumul ce ducea la Bagdad, până în clipa când gâdele era să-i reteze gâtul. Şi spuse stihurile acestea:

M-a luat în gheare timpul
Şi m-a supus şi-nfrânt,
Pe când tu îţi duci viaţa
În slavă şi în cânt.

Jur împrejuru-mi lupii
Se strâng să mă sfâşie,

Pe când tu, leul falnic,
Stai plin de măreţie.

Orice-nsetat din lume
La uşa ta când bate,
Tu îi alini durerea
Şi buzele-nsetate.
E cu putinţă, oare,
Ca eu să mor de sete,
Când tu eşti tuturora
Izvor de zaiafete?

Şi, după ce rosti stihurile acestea, strigă:

— O, Giafar, doamne al meu, te cunosc!

Şi mai strigă:

— Eu sunt Attaf!

Iar Giafar, la rându-i, se ridică în picioare, dând un strigăt mare, şi se repezi în braţele lui Attaf. Şi-atâta de mare fu bucuria lor, încât rămaseră ca ameţiţi o bucată de vreme. Şi, când îşi veniră iarăşi în fire, se sărutară şi se întrebară unul pe altul despre toate câte li se întâmplaseră, de la început până la sfârşit. Şi încă nu sfârşiseră ei de a-şi face toate destăinuirile, când un strigăt mare se auzi; şi se întoarseră şi văzură că strigătul fusese scos de un şeic, care venea spunând:

— Nu este omeneşte ceea ce se petrece aici!

Şi se uitară la el şi văzură că şeicul acela era un bătrân cu o barbă cănită cu hennea, şi cu capul coperit de o basma albastră. Şi Giafar, când îl văzu, îl pofti să vină la el şi îl întrebă ce necaz îl aduce. Iar şeicul cel cu barba cănită strigă:

— Depărtaţi-l, o, oamenilor, pe nevinovatul de sub satâr! Întrucât omorul acela nu este săvârşit de el, şi el n-a ucis pe nimeni; iar leşul tânărului omorât nu este fapta lui, şi nu are niciun amestec în treaba aceasta! Întrucât ucigaşul nu sunt decât chiar eu!

Şi Giafar, vizirul, spuse:

— Atunci, tu l-ai omorât?

El răspunse:

— Da!

El întrebă:

— Şi pentru ce l-ai ucis? Au nu ţi-e pic de teamă de Allah, în inima ta, de ucizi aşa un fiu de neam ales, un haşimit?

Iar şeicul răspunse:

— Tânărul pe care l-aţi găsit mort era bunul meu şi eu însumi l-am crescut. Şi în fiecare zi căpăta bani de la mine pentru cheltuielile lui. Ci, în loc să-mi fie credincios, se ducea să petreacă ba cu unul, Şumuşag, ba cu unul, Najiş, ba cu Ghazis, ba cu Ghubar, ba cu Ghuşir, ba cu alţi ticăloşi; şi îşi petrecea zilele cu ei, dându-mă uitării pe mine. Şi, pe barba mea! toţi se lăudau că l-au avut, până şi Odis măturătorul de gunoaie, până şi Abu-Butran, papugiul. Iar ciuda mea nu făcea decât să sporească în fiece zi. Şi degeaba l-am povăţuit, şi degeaba m-am străduit să-l fac să-şi schimbe purtările, că n-a ascultat de niciun sfat şi de nicio dojană; până când, într-un sfârşit, alaltăieri seară, l-am prins cu numitul Şumuşag, măţălarul; şi, când l-am văzut aşa, s-a înnegurat lumea dinaintea feţei mele şi, chiar în casa năruită în care l-am prins, acolo l-am şi omorât! Şi m-am dezlegat aşa de toate chinurile câte mi-a pricinuit. Şi asta-i povestea mea!

Pe urmă adăugă:

— Şi am păstrat tăcere până astăzi. Da când am auzit ca în locul făptaşului avea să fie osândit un nevinovat, n-am mai putut să păstrez taina şi am venit aici ca să-l scot pe nevinovat de sub secure! Şi iacătă-mă dinaintea voastră: frângeţi-mi grumazul şi luaţi viaţă pentru viaţă! Da daţi-i mai întâi drumul tânărului acestuia nevinovat, care nu are niciun amestec în treaba asta!

Iar Giafar, auzind vorbele şeicului, cugetă o clipă şi zise:

— Pricina este îndoielnică! Şi, la îndoială, nu ai alta de făcut decât să depărtezi mâna! O, şeicule, du-te în pacea lui Allah şi să ţi se ierte!

Şi îi dete drumul.

După care îl luă pe Attaf de mână şi îl strânse iarăşi la piept, şi îl duse la hammam. Şi, după ce prăpăditul de Attaf se învioră şi se întremă, se duse cu Giafar la saraiul califului. Şi intră la calif şi sărută pământul dintre mâinile lui, şi zise:

— Attaf-cel-Darnic se află aici, o, emire al drept-credincioşilor! Acela care mi-a fost gazdă la Damasc, care m-a omenit cu atâta cinstire, cu atâta bunătate şi cu atâta dărnicie, şi care m-a aşezat mai presus decât chiar sufletul lui!

Şi Al-Raşid spuse:

— Adu-l la mine numaidecât!

Şi Giafar îl aduse aşa cum era, slăbit, vlăguit şi tremurând încă de tulburare. Ci Attaf tot nu se lăsă a nu-i închina califului temenelile şi salamalecurile sale, în cel mai frumos chip şi cu cele mai iscusite vorbe. Iar Al-Raşid suspină când îl văzu şi spuse:

— În ce stare te văd, o, bietul de tine!

Iar Attaf plânse; şi, la poftirea lui Al-Raşid, îşi istorisi toată povestea, de la început până la sfârşit. Şi în vreme ce povestea, Al-Raşid plângea şi suspina, la fel ca şi Giafar, plin de mâhnire.

Şi iacătă că, estimp, intră şeicul cel cu barba cănită, cel ce fusese iertat de către Giafar. Şi califul, când îl văzu, începu să râdă.

Pe urmă îl rugă pe Attaf-cel-Darnic să şadă şi îl puse să-şi mai spună o dată povestea. Şi când Attaf sfârşi de istorisit, califul se uită la Giafar şi îi zise:

— Ia spune-mi, o, Giafar, ce socoţi să faci pentru fratele tău, Attaf?

Şi el răspunse:

— Mai întâi, sângele meu este sângele lui, iar eu îi sunt rob. Apoi, ţin gata, anume pentru el, nişte lăzi în care se află trei milioane de dinari din aur; apoi, de tot atâtea milioane, am pregătit pentru el nişte cai de soi ales, nişte copilandri, nişte robi albi şi negri, nişte fete din toate ţările, şi tot felul de bunuri. Iar el are să şadă cu noi, ca să ne bucurăm de el.

Şi adăugă:

— În ceea ce priveşte verişoara şi soţia sa, aceasta-i o treabă între mine şi el!

Şi califul pricepu că venise vremea să-i lase singuri pe cei doi prieteni; şi le îngădui să plece. Şi Giafar îl duse pe Attaf acasă şi îi spuse:

— O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă şi că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de când noi ne-am despărţit…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute patra noapte

Urmă:

— O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă şi că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de când noi ne-am despărţit. Şi iacătă că m-am dezlegat şi m-am despărţit de ea, lăsând-o ţie; şi am şters senetul de nuntă dintre mine şi ea. Şi îţi dau îndărăt, tot în starea în care se află, zălogul cel scump, pe care l-ai pus în mâinile mele.

Şi aşa fu. Iar Attaf şi verişoara sa se găsiră iarăşi, cu aceeaşi dragoste şi cu aceeaşi bucurie.

Iar în ceea ce îl priveşte pe naipul Damascului, care fusese izvorul tuturor necazurilor lui Attaf, califul îşi trimise caraliii să-l zeberească şi să-l lege în lanţuri, şi să-l arunce în temniţă. Şi să-l lase acolo până la o nouă poruncă.

Iar Attaf petrecu la Bagdad câteva luni, în fericire desăvârşită, alături de verişoara lui şi alături de Giafar, prietenul său, şi în tovărăşia lui Al-Raşid. Şi tare ar mai fi vrut să-şi petreacă toată viaţa la Bagdad; ci îi veneau de la Damasc noian de scrisori din partea rudelor şi a prietenilor săi, care îl rugau stăruitor să se întoarcă în ţara lui; şi socoti că era dator să facă aşa. Şi se duse să ceară buna învoire a califului, care îi dete îngăduinţa, da nu fără păreri de rău şi nu fără suspine de prieten. Ci nu voi să-l lase să plece fără a-i da dovezi de bunăvoinţă. Aşa încât îl căftăni valiu al Damascului şi îl împodobi cu toate însemnele slujbei sale. Şi porunci să fie însoţit de un alai de călăreţi şi de o caravană de catâri şi de cămile, cu o sumedenie de poveri de daruri strălucite. Şi aşa fu dus cu pohfală până la Damasc.

Şi toată cetatea Damascului fu luminată şi împodobită, cu prilejul întoarcerii lui Attaf, cel mai mărinimos dintre fiii cetăţii. Întrucât Attaf era iubit şi cinstit de tot norodul din toate stările, şi mai cu seamă de către cei săraci, care îi plânseseră mereu lipsa.

Ci, pentru naip, porunca de-a doua a califului ajunse întru privinţa lui osândindu-l la moarte, pentru nedreptăţile ce săvârşise. Ci preabunul Attaf puse vorbă în apărarea sa pe lângă Al-Raşid, care atunci se mărgini a-i schimba osânda cu întemniţarea pe viaţă.

Cât despre Cartea cea magică, în care califul citise lucrurile acelea, ce-l făcuseră să râdă şi să plângă totodată, nici nu se mai pomeni. Întrucât Al-Raşid, cu totul bucuros că-l avea iarăşi alături pe vizirul său, Giafar, nu-şi mai aduse aminte de nişte lucruri trecute. Iar Giafar, care la rându-i nu izbutise deloc să tălmăcească ce cuprindea cartea, nici să găsească omul în stare a i-o tălmăci, se feri să mai aducă vorba despre atare treabă. Şi, de altminteri, nu este de niciun folos să mai aflăm nici noi nimic, întrucât, de atunci încolo, toţi trăiră în fericire, şi în prietenie netulburată, şi în toate huzururile vieţii, până la sosirea Sfarâmătoarei de bucurii şi Ziditoarei de morminte, cea care şade la porunca Stăpânului ursitelor, Singurul viu, Atotmilosârdnicul faţă de drept-credincioşii săi.

— Şi asta este, o, mult-norocitule sultan, urmă Şeherezada, tot ceea ce ne-au lăsat povestitorii despre Attaf-cel-Darnic, care locuia la Damasc. Ci povestea lui nici nu se poate asemui, nici pe de aproape,

nici pe departe, cu aceea pe care am de gând să ţi-o povestesc, dacă nu cumva vorbele mele ţi-au împovărat sufletul.

Iar Şahriar răspunse:

— Ce tot spui tu, o, Şeherezada? Povestea aceasta m-a umplut de învăţăminte, şi m-a luminat, şi m-a făcut să cuget. Şi iacătă-mă-s gata să te ascult, ca în ziua dintâi.

Atunci, Şeherezada spuse:

POVESTEA CEA STRĂLUCITĂ CU CRĂIŞORUL DIAMANT

Se povesteşte în cărţile oamenilor desăvârşiţi, ale învăţaţilor şi ale poeţilor care şi-au deschis saraiul înţelepciunii lor şi pentru cei care dibuiesc în nevolnicie laude multe şi alese aceluia carele, pe pământ, i-a dăruit cu strălucire pe câţiva dintre oameni, întocmai cum a aşezat pe bolta cerurilor soarele, bageaca slavei sale, iar la marginea zărilor a pus zorile, facla din sala de noapte a frumuseţii lui; carele a înveşmântat cerul în mantia de mătasă a norilor, şi pământul în caftanul cel luminos al verdeţii; carele a împodobit grădinile cu pomi, şi pomii cu hainele lor verzi; carele a dat însetaţilor izvoarele cele cu ape bune, petrecăreţilor le-a dat umbra viţei-de-vie, femeilor le-a dat frumuseţea, primăverilor le-a dat trandafirii, trandafirilor le-a dat zâmbetul, şi, spre a încununa trandafirii, le-a dat gâtlejul cântător al privighetorilor; carele a pus femeia sub ochii bărbatului, iar în inima bărbatului a sădit dorinţa, ca pe un giuvaier în inima pietrei! – se povesteşte, aşadar, că într-o împărăţie de printre împărăţiile cele mari era un domn falnic, al căruia fiece pas era o fericire, ai căruia robi erau o bucurie şi un noroc, şi care era mai drept decât Chosroe-Anuşirvan, şi mai darnic decât Hatim-Tai.

Şi domnul acela cu fruntea senină se chema Şams-Şah, şi avea un fiu cu purtări alese şi cu farmece minunate, asemănător la frumuseţe cu steaua Canope când străluceşte peste mare.

Iar flăcăul acela împărătesc, pe care îl chema Diamant, veni într-o zi la părintele său şi zise:

— O, tată al meu, astăzi mi-e lehamite de traiul în cetate, şi sufletului meu îi e dor să plece la vânătoare şi la preumblare, spre a se însenina. Altminteri, de atâta zaiflâc, am să-mi sfâşii hainele de pe mine.

Când auzi vorbele feciorului său, sultanul Şams-Şah, dată fiind dragostea cea mare, pe care o avea pentru el, grăbi să dea poruncile de trebuinţă pentru vânătoarea şi pentru preumblarea cu pricina. Şi chehaelele de vânătoare şi păsărarii pregătiră şoimii, iar grăjdarii înşăuară caii de munte. Iar beizadea Diamant trecu în fruntea unei cete strălucite de flăcăi bine

clădiţi şi o luă cu ei înspre locurile pe unde dorea el să vânătorească, spre a-şi risipi sastiseala din suflet.

Şi, călărind într-un vârtej turbat, ajunse până la urmă la poalele unui munte ce da cu vârful de cer. Şi, la poalele acelui munte, era un copac mare; iar la poalele acelui copac curgea un izvor; iar din izvorul acela se adăpa un cerb-lopătar, cu capul plecat asupra apei. Şi Diamant, vrăjit de privelişte, porunci oamenilor lui să-şi oprească pe loc caii şi să-l lase să se ducă singur să ispitească şi să prindă vânatul acela. Şi se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic şi mândru…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute cincea noapte

Urmă:

…Şi se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic şi mândru, care, pricepând că viaţa-i spânzura de-o clipită, făcu o săritură mare şi, cu o răsucitură sprintenă, se află dincolo de bătaia săgeţii, pe cele patru picioare ale lui, mâncând depărtarea sub copite, spre câmpie. Iar Diamant, slobozit, în vântul goanei, se luă după cerb în câmpie, hăt departe de ceata sa înarmată. Şi îşi văzu de urmărirea lui, până ce calul, tot numai o spumă şi fără de răsuflare, lăsă să-i spânzure o limbă uscată, în pustiul acela, în care nu se vedea nici urmă şi nici mireasmă de fiu de-al lui Allah, şi unde, drept orice suflare, nu se afla decât duhul Nevăzutului.

Or, atunci, taman ajunsese dinaintea unei coline de nisip, care îi închidea zarea şi pe după care cerbul pierise. Iar Diamant, mohorât, se sui pe colină şi, ajungând pe povârnişul celălalt, văzu deodată o altă privelişte aşternându-i-se sub priviri. Întrucât, în locul uscăciunii nemiloase a pustiului, o oază răcoroasă îşi ducea acolo traiul de verdeaţă, udată de pârâuri şi împodobită cu straturi sălbatice de flori roşii şi de flori albe, asemănătoare cu asfinţitul şi cu zoritul de zi. Şi Diamant simţi cum sufletul i se înseninădeparte şi cum inima-i înfloreşte, de parcă ar fi intrat în grădina păzită de Radwan, străjerul cel întraripat.

După ce coconul Diamant se minună de desăvârşirea lucrării Atoatezămislitorului, după ce îşi adăpă calul şi după ce bău şi el din apa cea bună a oazei, în căuşul mâinii, se ridică şi îşi roti privirile, spre a cerceta împrejurimile după amănuntele lor. Şi iacătă că la umbra unui copac tare bătrân, ce părea că îşi are rădăcinile afundate până la porţile cele de

dinlăuntru ale pământului, văzu un jeţ singuratic. Şi pe jeţul acela şedea un crai bătrân, cu capu-ncununat de coroana împărătească şi cu picioarele desculţe, cufundat în gânduri. Şi Diamant, cuviincios, i se temeni cu un salamalec. Iar sultanul cel bătrân îi răspunse la salamalec şi îi zise:

— O, fecior de crai, pentru care pricină ai străbătut pustia cea amarnică, pe unde nici pasărea nu poate să mai bată din aripi şi unde sângele fiarelor sălbatice se preschimbă în fiere?

Iar Diamant îi istorisi păţania lui, şi adăugă:

— Da tu, o, mult-bătrâne doamne, poţi să-mi spui pricina şederii tale în locul acesta împresurat de sihăstrie? Întrucât povestea ta trebuie să fie o poveste ciudată!

Şi sultanul cel bătrân răspunse:

— Hotărât, povestea mea este ciudată şi de-a mirărilea! Ci atâta-i de ciudată, încât ar fi mai bine ca tu să nu stărui a-i auzi din gura mea istorisirea. De nu, are să fie pentru tine pricină de lacrimi şi de năpaste.

Ci beizadea Diamant spuse:

— Poţi să vorbeşti, o, bătrâne, întrucât sunt hrănit cu laptele maicii mele şi sunt fiul tatălui meu.

Şi stărui întruna spre a-l hotărî să-i istorisească cele ce dorea să asculte.

Atunci, sultanul cel bătrân, stând pe jeţul lui de sub pom, spuse:

— Ascultă, dar, vorbele pe care am să le scot din căsulia inimii. Strânge-le şi pune-le în pulpana hainei tale.

Şi îşi plecă o clipă capul, pe urmă îl ridică şi grăi astfel:

Află, dar, o, flăcăule, că, înainte de venirea mea în ostrovul acesta din inima pustiului, am fost domn peste pământurile de la Babyl, în mijlocul bogăţiilor, al saraiurilor, al oştilor şi al slavei mele. Iar Allah Slăvitul – Preamărit fie El! – îmi hărăzise ca urmaşi şapte copii împărăteşti, care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor şi care erau bucuria inimii mele. Şi toate din împărăţia mea se petreceau în pace şi în îmbelşugare, până ce într-o zi fiul meu cel mare află din gura unui chervanagiu că în ţările cele depărtate ale Sinnului şi ale Masinnului trăieşte o domniţă, fiica sultanului Camus, fiul lui Tammuz, pe care o cheamă Mohra şi care nu-şi are seamăn pe lume; că desăvârşirea frumuseţii ei înnegurează faţa lunii pline; şi că Iosif şi Zuleikha dinaintea ei îşi au urechea găurită cu belciugul robiei. Cu-o vorbă, că e plăsmuită întocmai ca în stihurile poetului:

E-o frumuseţe care-şi face pradă

Din inimile celor ce-o privesc;
Sidef din rai e păru-i ca o nadă,
Obrajii-s trandafiri care-nfloresc.

Iar buzele-i rubine-s şi zahar;
Şi dinţii-i albi surâd chiar şi-n mânie.
E-o frumuseţe care pune jar
În suflete, şi care le sfâşie.

Şi chervanagiul îi mai spuse fiului meu cel mare că sultanul Camus nu mai are alt copil, decât pe mult-norocita aceea de fată. Iar mlădiţa cea fermecătoare din grădina frumuseţii fiind ajunsă la primăvara înmuguririi ei, şi albinele începând să roiască prin preajma trupului înflorit, era nezăbavnic, cumu-i datina, spre a i se alege un soţ, să se adune de prin toate ţările toţi domnişorii cei tineri în vârstă de-a cere şi de-a fi primiţi. Ci se hotărî că peţitorii sunt datori să răspundă numaidecât la o întrebare pe care avea să le-o pună domniţa, întrebare ce nu cuprindea decât vorbele acestea: *Care sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?* Şi-atâta era tot ce i se cerea peţitorului ca zestre pentru domniţă din partea soţului, ci cu legământul că aceluia care nu va şti să răspundă cu pricepere la întrebare i se va tăia capul şi i se va agăţa în vârful saraiului.

Or, când fiul meu află toate acestea din gura chervanagiului, inima i se pârjoli ca o bucată de carne pe grătar; şi veni la mine, vărsând lacrimi ca dintr-un nor de potoape. Şi, gemând, îmi ceru îngăduinţa să plece, spre a se duce să încerce a dobândi domniţa din ţările Sinnului şi Masinnului.

Iar eu, speriat peste poate de pornirea lui de nebunie, degeaba încercai să-l tămăduiesc, întrucât doftoria poveţelor rămase fără de putere asupra răului pricinuit de boala iubirii. Şi atunci, îi spusei fiului meu:

— O, lumină a ochilor mei, dacă nu poţi, fără a muri de jale, să te opreşti de-a pleca înspre meleagurile Sinnului şi Masinnului, unde domneşte sultanul Camus, fiul lui Tammuz, părintele domniţei Mohra, am să te însoţesc în fruntea oştilor mele. Şi, dacă sultan Camus are să primească de bunăvoie să mi-o dăruiască pe fiică-sa pentru tine, totul are să fie bine; dacă nu, pe Allah! am să poruncesc să se dărâme asupra-i zidurile saraiului său şi am să-i spulber împărăţia în vânt. Şi aşa, fata are să ajungă o roabă şi un bun al tău.

Ci fiul meu cel mare nu se arătă deloc a găsi gândul meu pe placul său şi îmi răspunse:

— Nu este potrivit cu cinstea noastră, o, tată al meu, să luăm cu sila ceea ce nu ni se dăruieşte cu bună-credinţă. Aşa că trebuie să mă duc chiar eu să dau răspunsul cerut şi s-o dobândesc astfel pe fata sultanului.

Eu, atunci, pricepui mai bine decât oricând că nicio făptură nu poate, faţă de ceea ce i-a fost scris la ursitoare, să şteargă nici măcar o slovă din cuvintele pe care le-a zugrăvit în Cartea Ursitelor diacul cel întraripat. Şi, văzând că aşa fusese scris la soarta copilului meu, îi dădui, nu fără prisos de suspine, îngăduinţa de a se duce. Şi, ca urmare, îşi luă bun-rămas de la mine şi plecă să-şi caute ursita.

Şi ajunse pe meleagurile cele afunde, peste care domneşte sultanul Camus, şi se înfăţişă la saraiul unde şade domniţa Mohra, şi nu putu să răspundă la întrebarea despre care ţi-am spus, o, străinule. Şi domniţa cea fără pic de milă puse să i se taie capul şi să-i fie agăţat în vârful saraiului. Iar eu, la ştirea aceasta, plânsei toate lacrimile deznădejdii. Şi, îmbrăcat cu haine de moarte, şezui închis cu durerea mea vreme de patruzeci de zile. Iar toţi prietenii îşi coperiră capul în cenuşă. Şi de durere ne sfâşiarăm hainele. Şi tot saraiul răsuna de ţipete de jale şi de un zbucium ca acela de la învierea de Apoi.

Atunci, cel de al doilea fecior al meu, cu chiar mâna lui, puse în inima mea cea de a doua rană a chinului, înghiţind ca şi frate-său băutura morţii. Căci, ca şi fratele lui mai mare, voi să facă şi el încercarea. Pe urmă veni rândul celorlalţi cinci copii ai mei, care, în acelaşi chip, luară calea pieirii şi muriră ca jertfe ale simţământului dragostei.

Iar eu, lovit fără de leac de ursita cea neagră şi doborât de o jale fără de nădejde, îmi lăsai scaunul de domnie şi ţara şi plecai să rătăcesc pe căile bejaniei. Şi trecui, ca un lunatic, prin câmpii şi prin pustietăţi. Şi ajunsei, cum mă vezi, cu coroana pe cap şi cu picioarele goale, în locul unde mă aflu acum, aşteptând moartea în jeţul acesta.

După ce beizadea Diamant auzi povestirea sultanului cel bătrân, fu lovit şi el de săgeata simţământului ucigaş şi începu să scoată nişte oftaturi de dor, ce scăpărau scântei. Întrucât, cum a spus poetul:

S-a strecurat iubirea-n mine
Şi fâră ca s-o fi văzut,
Doar prin auz! Şi nu mi-e bine.
Nici n-am habar cum de-a putut
Necunoscuta mea iubită

Să-mi fure inima vrăjită.

Şi iacă-aşa cu sultanul de odinioară de la Babyl, cel care sta pe jeţul lui, în oază, şi iacătă povestea lui cea tristă!

Cât despre soţii de vânătoare ai lui Diamant, apoi aceia, îngrijoraţi foarte de lipsa crăişorului lor, după un răstimp, în ciuda poruncii pe care le-o dase de a nu se duce după el, plecară să-l caute şi, într-un sfârşit, îl găsiră tocmai când ieşea din oază. Şi beizadeaua venea cu capul jalnic lăsat în piept, şi cu chipul cuprins de veştejire. Iar ei se strânseră împrejurul lui, ca fluturii la un trandafir, şi îi deteră un cal de schimb, sprinten la fugă, uşor ca o adiere de vânt, care gonea mai iute decât închipuirea. Iar Diamant dete calul său dintâi slugilor din alaiul său, şi încălecă pe cel ce i se adusese, şi care avea o şa aurită şi un frâu împodobit cu mărgăritare. Şi ajunseră cu toţii, fără de necaz, la saraiul sultanului Şams-Şah, părintele lui Diamant.

Şi sultanul, în loc de a-l vedea pe fiul său cu un chip înflorit şi cu o inimă uşurată, în urma acelei preumblări şi a acelei vânători, îl găsi tare mohorât la obraz şi cufundat într-un noian de mâhnire neagră. Căci dragostea îl pătrunsese până la oase, îl făcuse slab şi fără de putere, şi acuma îi mistuia inima şi sufletul…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şasea noapte

Urmă:

…Căci dragostea îl pătrunsese până la oase, îl făcuse slab şi fără de putere, şi acuma îi mistuia inima şi sufletul.

Şi sultanul, după multe stăruind şi rugăminţi, izbuti până la urmă să-l înduplece pe fiul lui să-i dezvăluiască pricina acelei stări pline de jale. Şi, odată dat la o parte vălul tainei, sultanul îl sărută pe fiul său şi îl strânse la piept, şi îi spuse:

— Nu-i niciun necaz! Înseninā-ţi ochii şi linişteşte-ţi sufletul cel drag, întrucât am să trimit la sultan Camus, fiul lui Tammuz, care domneşte peste ţările Sinnului şi ale Masinnului, nişte soli cu o scrisoare scrisă de mâna mea, spre a i-o cere de soţie pentru tine pe fiica lui, Mohra. Şi am să pun să i se ducă, pe cămile, o mulţime de calabalâcuri cu haine de preţ, cu giuvaieruri scumpe şi cu daruri de toate soiurile, vrednice de domni. Şi dacă, spre prăpădul vieţii lui, părintele domniţei Mohra nu va primi cererea

noastră şi are să ne fie astfel un prisos de ruşinare şi de supărare, am să trimit asupra-i oştile de poghiaz, care să-i năruiască în sânge scaunul de domnie şi să-i spulbere coroana în vânt. Şi aşa avem s-o dobândim cinstit pe preafrumoasa Mohra, cea cu purtări năzdrăvane.

Aşa îi vorbi, de pe jeţul său daurit, sultanul Şams-Şah fiului său, Diamant, de faţă cu vizirii, cu emirii şi cu ulemalele, care încuviinţară din cap vorbele împărăteşti.

Ci beizadea Diamant răspunse:

— O, adăpost al lumii, nu putem face aşa! Mai degrabă am să mă duc chiar eu şi am să dau răspunsul cerut. Şi numai prin vrednicia mea am s-o dobândesc pe domniţa cea vrăjitoare.

Iar sultanul Şams-Şah, auzind răspunsul fiului său, începu să scoată nişte gemete îndurerate şi spuse:

— O, suflet al tatălui tău, mi-am păstrat până acuma, datorită ţie, şi strălucirea ochilor, şi vlaga trupului, căci tu eşti singura mângâiere a inimii mele bătrâne de sultan, şi singurul stâlpar al frunţii mele. Cum de poţi să mă părăseşti ca să dai fuga în calea morţii celei fără de mântuire?

Şi îi vorbi aşa mai departe, spre a-i înduioşa inima. Ci în zadar. Şi, ca să nu-l vadă cum moare sub ochii lui de jale mocnită, fu nevoit să-l lase să plece slobod.

Şi crăişorul Diamant încăleca pe un cal frumos ca un vis, luând drumul ce ducea înspre împărăţia lui Camus. Iar tatăl său şi mama sa, şi toţi ai săi îşi frământară mâinile de deznădejde şi se cufundară în fântâna cea fără de fund a mâhnirii.

Şi coconul Diamant drumeţi din otac în otac, şi, dată fiind bună pacea care îi fu menită, ajunse, într-un sfârşit, în mult-depărtata cetate de scaun din inima împărăţiei lui Camus. Şi se pomeni dinaintea unui sarai mai înalt decât un munte. Iar în vârful acelui sarai spânzurau cu miile capetele de beizadele şi de crai, unele cu coroana lor, iar altele goale şi pletoase. Iar pe întinsul meidanului erau ridicate corturile de atlazuri de zarafir şi de satinuri chinezeşti, cu perdele de muselinuri daurite.

Şi, după ce se minună îndelung de toate, beizadea Diamant băgă de seamă că la poarta cea mare a saraiului sta spânzurată o tobă împodobită cu nestemate, la fel ca şi măciuca ei. Iar pe toba aceea sta scris cu slove de aur: „Orice ins de sânge împărătesc, care ar vrea s-o vadă pe domniţa Mohra, să bată cu măciuca în toba aceasta.” Şi Diamant, fără a şovăi, descălecă din şa şi se duse drept la poarta cu pricina. Şi luă măciuca împodobită cu

nestemate şi izbi cu ea în vuvă atâta de năprasnic, încât huietul pe care îl scoase cutremură cetatea toată.

Şi numaidecât slugile de la sarai se înfăţişară şi îl duseră pe beizadea la sultanul Camus. Şi sultanul, la vederea frumuseţii lui, îşi simţi sufletul răpit şi gândi să-l scape pe crăişor de la moarte. Şi-aşa că îi spuse:

— Vai de tinereţea ta, o, fiul meu! Pentru ce vrei să-ţi pierzi viaţa, ca toţi cei care nu au putut să răspundă la întrebarea fetei mele? Leapădă-te de ispita aceasta, fie-ţi milă de zilele tale şi te fac musaip al meu. Întrucât nimenea, afară numai de Allah cel Atoateştiutor, nu cunoaşte tainele şi nu poate să descurce gândurile cele zănatice ale unei fete.

Şi, întrucât beizadea Diamant stăruia în hotărârea lui, sultan Camus îi mai spuse:

— Ascultă, o, fiul meu! îmi este cu mare jale să văd cum merge la o moarte fără de fală un flăcău atâta de frumos de pe meleagurile Soarelui-Răsare. Drept aceea, mă rog ţie, până a nu înfrunta clipa cea neagră, chibzuieşte vreme de trei zile; şi numai atunci întoarce-te să ceri hatârul ce are să despărţească dulcele-ţi cap de împărăţia trupului tău.

Şi îi făcu semn să plece.

Iar coconul Diamant fu nevoit în ziua aceea să se întoarcă de la sarai. Şi, spre a-şi trece vremea, porni să hoinărească prin sukuri şi prin prăvălii, şi văzu că oamenii din ţara aceea a Sinnului şi a Masinnului erau plini de cuviinţă şi de isteciune. Ci se simţea mânat mereu înspre casa în care trăia aceea a cărei viaţă îl momise din afundul ţării lui, întocmai precum acul este tras înspre piatra magnetică.

Şi ajunse dinaintea grădinii saraiului, şi gândi că, dacă ar izbuti să se strecoare acolo în grădină, ar putea s-o zărească pe domniţă şi să-şi mulţumească sufletul cu vederea ei. Ci nu ştia cum să facă să se strecoare înlăuntru, fără a fi oprit de străjerii de la poartă; când iacătă că zări un şanţ ce-şi vărsa apa din grădină, pe sub zid. Şi îşi zise că ar putea să intre cumva în grădină odată cu apa. Drept care, cufundându-se dintr-odată în apa din şanţ, trecu fără de nicio piedică pe sub zid în grădină. Şi şezu un răstimp într-un loc ferit, spre a-şi zvânta hainele la soare.

Pe urmă se sculă şi începu să se preumble cu paşi agale printre pomi. Şi se minuna de grădina aceea verde, scăldată de apa izvoarelor şi împodobită ca un bogătan într-o zi de sărbătoare; şi unde floarea trandafirului alb îi zâmbea surorii sale de pe trandafirul cel roşu; unde graiul privighetorilor îndrăgostite de iubiţii lor, trandafirii, era duios ca o cântare dulce pe nişte

stihuri gingaşe; unde pe patul florilor din straturi se tolăneau potoape de frumuseţi; unde stropii de rouă de pe purpura trandafirilor erau ca lacrimile unei copile cuminţi, pe care a necăjit-o cineva; unde păsărelele din livadă, bete de voioşie, cântau toate cântecele din gâtlejul lor, pe când printre crengile chiparoşilor cei drepţi de pe malul izvoarelor îngurluiau turturelele cu gâtul împodobit de salba sfiiciunii; unde, într-un sfârşit, totul era atâta de desăvârşit de frumos, încât, puse în cumpănă, grădinile Iremului nu puteau să fie decât un tufăriş de spini.

Şi, cum se preumbla aşa, domol şi cu luare-aminte, crăişorul Diamant se pomeni deodată, la o cotitură de cărare, dinaintea unui havuz de marmură albă, iar pe malul havuzului era aşternut un chilim de mătasă. Şi pe chilimul acela şedea tolănită leneş, ca o panteră la odihnă, o copilă atâta de frumoasă, încât toată grădina se aprindea de la strălucirea sa. Iar mireasma cosiţelor părului ei era atâta de tare, încât răzbătea până în cer, ca să înmiresmeze cu ambră minţile huriilor.

Şi beizadea Diamant, la vederea acelei mult-norocite copile, pe care nu mai putea să se sature privind-o, aşa precum un bolnav de dropică nu se mai satură să bea din apa Eufratului, pricepu că o frumuseţe ca aceea nu putea să se reverse decât numai de la Mohra, cea pentru care potop de suflete se mistuiau ca nişte fluturi într-o făclie.

Şi iacătă că, pe când Diamant sta răpit de vrajă şi de minunare, o copilandră dintre însoţitoarele Mohrei veni înspre locul unde se afla el ascuns şi dete să umple cu apă de la izvor un pocal din aur, pe care îl ţinea în mână. Şi deodată fata scoase un ţipăt de spaimă şi scăpă în apă pocalul din aur. Şi se întoarse în fugă, tremurând şi cu mâna la inimă, între soaţele ei. Iar acelea o duseră numaidecât la stăpâna lor, Mohra, ca să-i lămurească pricina zăpăcelii şi a scăpării pocalului în apă.

Şi copila, care pe numele ei se chema Creangă-de-Mărgean, izbutind să-şi mai potolească oleacă bătăile inimii, îi spuse domniţei:

— O, cunună a capului meu, o, stăpâna mea, pe când mă aflam aplecată asupra râului, am văzut deodată oglindindu-se în apă un chip tânăr de flăcău, atâta de frumos, că nici nu ştiu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginni. Şi, de tulburare, mi-a scăpat pocalul din aur din mână în apă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptea noapte

Urmă:

…oglindindu-se în apă un chip tânăr de flăcău, atâta de frumos, că nici nu ştiu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginni. Şi, de tulburare, mi-a scăpat pocalul din aur din mână în apă.

Auzind vorbele spuse de Creangă-de-Mărgean, domniţa Mohra, spre a se încredinţa, porunci ca o altă fată dintre însoţitoarele ei să se ducă îndată şi să se uite în apă. Şi numaidecât o altă fată dete fuga la râu şi, când văzu oglindit în ape chipul cel minunat, se întoarse în goană, cu inima arsă şi gemând de iubire, să-i spună stăpână-sii:

— O, stăpână a noastră, Mohra, nu ştiu, da aş zice că acel chip din apă este chipul vreunui înger ori al vreunui fecior de ginni! Ori poate că o fi coborât în râu chiar luna!

La spusele acestea ale însoţitoarei sale, domniţa Mohra simţi tăciunele ispitei cum i se aprinde în suflet; şi dorinţa de a vedea chipul vrăjit îi zvâcni în inimă. Şi se sculă pe picioarele ei cele gingaşe şi, mândră ca păunii, porni

înspre izvor. Şi văzu chipul lui Diamant. Şi se îngălbeni de tot la obraz, şi căzu pradă dragostei.

Şi, clătinându-se, şezu sprijinită de soaţele ei; apoi porunci să fie chemată în mare grabă doica ei şi îi spuse:

— Du-te, o, doică, şi adu-mi-l pe cel al cărui chip se oglindeşte în apă. Ori de nu, am să mor!

Iar manca răspunse că ascultă şi că se supune, şi plecă, scociorând cu ochii în toate părţile.

Şi, după un răstimp, privirea-i căzu, într-un sfârşit, asupra cotlonului unde şedea pitit crăişorul cel cu trup minunat, flăcăul cu obraz de soare, cel pe care îl pizmuiau până şi sorii cerului. Şi, la rându-i, văzându-se dovedit, preafrumosului Diamant îi veni deodată gândul, spre a-şi scăpa viaţa, să se prefacă nebun.

Încât, când doica veni să-l ia de mână, cu toate grijile ce se pun atunci când se ating aripile unui fluture, şi îl duse dinaintea stăpânei sale celei fără de asemuire, flăcăul cu obraz de soare, crăişorul cu trup vrăjitor începu să râdă ca smintiţii şi să spună:

— Sunt flămând şi nu mi-e foame!

Şi, tot aşa, să spună:

— Un munte de bumbac s-a făcut ca pământul din pricina apei!

Şi la fel spuse, dându-şi ochii peste cap:

— Ceara s-a topit din pricina zăpezii; cămila a mâncat jarul; şoarecele a mistuit pisica!

Şi adăugă:

— Eu, şi nimeni altul, am să mănânc lumea toată!

Şi urmă, fără a-şi pierde răsuflarea, să înşiruiască tot aşa o sumedenie de vorbe fără cap şi fără coadă, fără rost şi fără tâlc, până ce domniţa se încredinţă de nebunia lui.

Atunci, cum avusese destul răstimp să se minuneze de frumuseţea lui, se simţi cutremurată în inimă şi tulburată în cuget, şi, plină de mâhnire, spuse, întorcându-se înspre însoţitoarele sale:

— Vai, vai! uf, ce păcat!

Şi, după ce rosti vorbele acestea, se înfioră şi se scutură ca un puişor de găină pe jumătate mort. Întrucât dragostea, pentru întâia oară, intrase în sinea ei şi stârnise urmările cele de obşte.

Or, după o bucată de vreme, izbuti să se rupă din vraja de a-l privi pe flăcău şi spuse cu tristeţe soaţelor sale:

— Cum vedeţi, flăcăul acesta este nebun, ca urmare a faptului că în mintea lui şi-au făcut sălaş ginnii. Iar voi ştiţi că nebunii lui Allah sunt nişte sfinţi mari, şi că este un păcat tot atâta de mare lipsa de cuvioşie faţă de sfinţi precât este acela de a te îndoi de însăşi puterea lui Allah sau de obârşia cerească a *Coranului.* Aşa că se cade să-l lăsăm aici în slobozenie deplină, ca să trăiască în voie şi să facă tot ce-o vrea. Şi nimeni să nu se apuce să-l înfrunte ori să nu-i dea orice-o fi să-şi dorească ori să ceară.

Pe urmă se întoarse înspre flăcău, pe care îl lua drept vreun sfânt cucernic, şi îi spuse, sărutându-i mâna cu o evlavie smerită:

— O, preacinstite cucernice, fă-ne hatârul de a-ţi alege ca adăpost grădina noastră, unde vei avea tot ce îţi va fi de trebuinţă.

Şi cucernicul cel tinerel, care era chiar Diamant în carne şi oase, răspunse, bulbucându-şi ochii:

— De trebuinţă! de trebuinţă! de trebuinţă!

Şi adăugă:

— Chiar nimic! chiar nimic! chiar nimic!

Atunci, domniţa Mohra îl lăsă, după ce se temeni pentru cea din urmă oară dinaintea lui, şi plecă lămurită şi mohorâtă, urmată de prietenele şi de manca ei bătrână.

Şi-aşa că preacucernicul tinerel fu înconjurat de-aci înainte de tot felul de cinstiri şi de îngrijiri. Iar chioşcul ce i se lăsă ca adăpost fu slujit de roabele cele mai credincioase ale domniţei Mohra şi, de dimineaţa până seara, era ticsit cu tablale pline cu bucate de toate soiurile. Iar evlavia flăcăului ajunse a fi cinstită de tot saraiul. Şi-aşa că toţi veneau în graba cea mai mare să mături ţărâna pe unde umblase el şi să strângă rămăşiţele de la mesele lui, ori bucăţile tăiate de la unghiile lui, ori vreun alt lucru asemănător, spre a-şi face talismane din ele.

Or, într-o zi, copila pe care o chema Creangă-de-Mărgean, şi care era prietena cea mai dragă a domniţei Mohra, intră la cucernicul cel tânăr, care era singur, şi se duse lângă el, galbenă toată de tulburare şi tremurând, şi îşi puse capul cu umilinţă la picioarele lui şi, oftând şi gemând întruna, îi spuse:

— O, cunună de pe capul meu, o, stăpâne al desăvârşirilor, Allah Preaînaltul, izvoditorul frumuseţii cu care eşti însemnat, are să se facă încă şi mai mult pentru tine, prin mijlocirea mea, dacă vrei să îngăduieşti. Inima mea, care tremură pentru tine, e tristă şi se topeşte de dragoste precum ceara, căci săgeţile privirilor tale au lovit-o, iar suliţa iubirii a străpuns-o.

Spune-mi, aşadar, fie-ţi milă! cine eşti şi cum ai ajuns în grădina noastră; aşa încât, cunoscându-te mai bine, să pot să te slujesc mai cu folos.

Ci Diamant, care se temea să nu fie la mijloc vreo viclenie de-a domniţei Mohra, nu se lăsă săgetat de vorbele rugătoare şi de privirile pătimaşe ale fetişcanei, şi urmă mai departe a se rosti tot aşa cum fac cei a căror minte este, într-adevăr, sub puterea ginnilor. Iar Creangă-de-Mărgean, gemând şi suspinând, se rugă mai departe de flăcău şi se învârti împrejurul lui ca un fluture de noapte împrejurul unei făclii. Şi, întrucât el tot nu se da în vileag, răspunzând pe de lături, ea, într-un sfârşit, îi spuse:

— Pe Allah şi pe Prorocul! deschide-ţi lăuntrurile inimii şi dezvăluie-ţi faţă de mine taina. Întrucât este neîndoielnic că ai o taină ascunsă. Iar eu am o inimă care-i un sipet a cărui cheie se pierde după ce a fost încuiat. Grăbeşte-te, aşadar, pentru dragostea care se şi află spre folosul tău în sipetul acesta, şi spune-mi cu toată încrederea ceea ce de bună seamă că ai a-mi spune!

Când auzi vorbele acestea ale gingaşei Creangă-de-Mărgean, beizadea Diamant se încredinţă că mireasma dragostei se putea mirosi din spusele ei şi că, aşa fiind, nu avea de ce să nu-i dezvăluiască preagingaşei fete cum stă treaba. Se uită, aşadar, o clipită la ea, fără a scoate o vorbă; pe urmă zâmbi la rându-i şi, deschizându-şi băierile inimii, spuse:

— O, preafrumoaso, dacă am ajuns până aici, după ce am îndurat un potop de cazne şi m-am primejduit amarnic, am făcut-o numai cu nădejdea de a răspunde la întrebarea domniţei Mohra, şi anume: „Care sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?” Dacă, o, preamiloaso, ştii tu răspunsul cel bun de dat la întrebarea aceasta tulbure, spune-mi-l şi simţămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute opta noapte

Urmă:

…şi simţămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine.

Şi beizadea Diamant adăugă:

— Să nu ai nicio îndoială!

Iar Creangă-de-Mărgean răspunse:

— O, flăcăule nesăbuit, de bună seamă! nu am nicio îndoială în ceea ce priveşte simţămintele de căprior ale inimii tale, da dacă vrei să-ţi răspund în

privinţa întrebării aceleia ciudate, atunci făgăduieşte-mi pe adevărul credinţei noastre că ai să mă iei de soţie şi că ai să mă pui mai presus de toate femeile din saraiul tatălui tău, în împărăţia ta.

Atunci, beizadea Diamant luă mâna fetei şi şi-o duse la inimă, făgăduindu-i cinstirile nunţii şi cinul pe care i-l cerea.

Când Creangă-de-Mărgean dobândi de la beizadea Diamant făgăduiala şi încredinţarea, se înfioră de voie bună şi de mulţumire, şi îi spuse:

— O, comoară a vieţii mele, află că sub patul de fildeş al domniţei Mohra stă ascuns un arap negru. Şi acel arap a venit şi s-a oploşit acolo, neştiut de nimeni, afară de domniţă, după ce a fugit din ţara lui, care este cetatea Wakak. Or, tocmai ticălosul de arap a stârnit-o pe domniţa noastră să le pună fiilor de crai întrebarea aceea ciudată. Aşa că, dacă vrei să afli dezlegarea cea adevărată a întrebării, trebuie să te duci în cetatea arapului, carevasăzică în cetatea Wakak. Şi numai aşa poate să fie dezlegată taina. Şi-atâta-i tot ce ştiu eu în privinţa legăturilor dintre Roada-bradului şi Chiparos. Ci Allah este mai ştiutor!

Când auzi din gura preafrumoasei Creangă-de-Mărgean vorbele acestea, beizadea Diamant îşi zise în sineşi: „O, inima mea, trebuie să mai rabzi oleacă până a vedea ce lumină va să ni se arate de după perdeaua tainei. Întrucât de acuma, o, inima mea, fără de îndoială că vei avea de înfruntat în cetatea arapului, şi anume în cetatea Wakak, destule năpaste care au să te necăjească.” Pe urmă se întoarse înspre fată şi îi spuse:

— O, preamiloaso, de bună seamă! atâta vreme cât nu voi fi plecat la cetatea Wakak, cetatea arapului, şi nu voi fi pătruns taina despre care-i vorba, socotesc că nu îmi este îngăduită nicio tihnă. Ci, dacă Allah mi-o hărăzi ocrotinţă şi m-o ajuta să răzbat la dobânda jinduită, am să-ţi împlinesc, atunci, dorinţa. De nu, mă învoiesc a nu mai sălta capul până la Ziua de Apoi.

Şi, după ce grăi astfel, crăişorul Diamant îşi luă rămas-bun de la Creangă-de-Mărgean cea suspinândă, cea gemândă, cea oftândă, şi, cu inima topită, ieşi din grădină, nevăzut de nimeni, şi se duse la hanul unde îşi avea lucrurile de drum, şi încălecă pe un cal frumos ca un vis, şi plecă pe drumul lui Allah.

Ci întrucât habar nu avea în ce parte era aşezată cetatea Wakak, şi nici despre drumul pe care trebuia să apuce spre a răzbate la ea, şi nici pe unde urma să treacă spre a ajunge acolo, începu a-şi întoarce privirile înspre toate zările, căutând vreun semn ce-ar fi putut să-l lumineze, când iacătă că dete

cu ochii de un derviş îmbrăcat într-o mantie verde şi cu picioarele încălţate în nişte papuci de saftian galben ca lămâia, cu un toiag în mână şi semănând cu Khizir străjerul, aşa de strălucitoare faţă avea şi aşa de luminoasă îi era mintea asupra lucrurilor; şi dervişul acela venea înspre beizadea. Şi Diamant se duse la preacinstitul derviş, îl întâmpină cu un salamalec şi descălecă de pe cal. Şi, după ce dervişul îi întoarse salamalecul, Diamant îl întrebă:

— În ce parte, o, preacinstite, este aşezată cetatea Wakak şi la ce depărtare se află?

Iar dervişul, după ce se uită cu luare-aminte la beizadea vreme de un ceas, îi spuse:

— O, fecior de crai, opreşte-te de-a purcede pe un drum fără de ieşire şi pe o cale înfricoşată. Leapădă-te de gândul nebunesc şi apucă-te de orice altă cazną, întrucât, de-ai sta toată viaţa să-ţi răsuceşti capul căutând drumul acela, şi tot n-ai să-i afli urma. Ba încă, râvnind să ajungi la cetatea Wakak, dai vântului morţii şi fiinţa, şi viaţa ta cea scumpă!

Ci beizadea Diamant îi spuse:

— O, preacinstite şi preacucernice şeic, ţinta mea este o ţintă mare, iar rostul meu este un rost atâta de însemnat, încât mai degrabă aş fi gata să jertfesc o mie de vieţi ca a mea decât să mă lepăd de gândul meu. Dacă, aşadar, ştii ceva despre acel drum, fii-mi călăuză precum Khizir străjerul.

Dacă văzu că Diamant nu voia să se abată cu niciun chip de la gândul lui, în pofida multelor poveţe de tot felul, ce urmase a i le da, dervişul îi spuse:

— O, tinere binecuvântat, află că cetatea Wakak este aşezată în inima muntelui Kaf, acolo unde sălăşluiesc ginnii, marezii şi efriţii, atât în lăuntrul, cât şi în afara ei. Şi, spre-a ajunge acolo, sunt trei drumuri: un drum pe la dreapta, altul pe la stânga şi altul pe la mijloc; da trebuie să mergi pe drumul din dreapta, şi nu pe cel din stânga, precum nu trebuie să încerci nici a-l lua pe cel de la mijloc. De fapt, după ce ai să drumeţeşti o zi şi o noapte, şi după ce au să se arate zorii cei adevăraţi, ai să vezi un minaret pe care se află o lespede de marmură, cu o însemnare săpată în litere kufice. Or, tu chiar însemnarea aceea trebuie s-o citeşti. Şi numai după citirea ei urmează să-ţi orânduieşti drumurile!

Iar beizadea Diamant îi mulţumi bătrânului şi îi sărută mâna. Pe urmă încălecă iarăşi pe cal şi o luă pe drumul din dreapta, care avea să-l ducă la cetatea Wakak.

Şi merse o zi şi o noapte pe drum, şi ajunse la poalele minaretului dervişului. Şi văzu că minaretul era mare cât bolta sinilie a cerurilor. Şi în zidul lui era învrâstată o lespede de marmură săpată cu o scriere kufică. Iar scrierea aceea se citea aşa: „Cele trei drumuri pe care le vezi dinaintea ta, o, călătorule, duc toate la ţara Wakak. Dacă purcezi pe cel din stânga, ai să înduri multe amaruri. Dacă purcezi pe cel din dreapta, ai să te căieşti. Iar dacă o iei pe cel de la mijloc, are să fie înfricoşător!”

După ce îşi desluşi scrierea şi după ce îi pricepu tot tâlcul, beizadea Diamant luă un pumn de ţărână şi, aruncându-l în deschizătura hainei sale, spuse: „Să fiu făcut ţărână, da să ajung la ţintă!” Şi iarăşi sări în şa şi, fără a şovăi, purcese pe cel mai primejdios dintre cele trei drumuri, acela de la mijloc.

Şi merse o zi şi o noapte, neabătut. Şi, dimineaţa, se arătă privirii lui o întindere mare, acoperită de nişte copaci cu crengile până la cer. Iar copacii erau rânduiţi ca un gard ce slujea şi de hotar al unei grădini înverzite, şi de adăpost al ei împotriva vântului sălbatic. Iar poarta de la grădina aceea era închisă cu o stâncă mare. Şi acolo, spre a străjui poarta şi grădina, şedea un arap cu o faţă atâta de neagră, încât aşternea o umbră întunecată peste toată grădina, şi de la care noaptea cea fără de lună îşi trăgea negurile. Şi plodul acela de păcură era uriaş. Buza lui de sus se ridica mult deasupra nărilor ce se asemuiau cu nişte pătlăgele vinete, iar buza de jos îi spânzura până la gât. La piept ţinea o piatră de moară, ce-i slujea de pavăză; iar o spadă lucrată din fier chinezesc îi atârna la brâul făcut dintr-un lanţ de fier atâta de gros, încât prin oricare dintre zalele lui ar fi putut să treacă, în toată voia, un elefant de război. Şi, la ceasul acela, arapul sta culcat cât era de lung pe nişte blăni de jivină; iar din gura-i căscată larg ieşeau nişte sforăituri surori cu tunetele.

Şi beizadea Diamant descălecă, fără a se tulbura, agăţă frâul calului nu departe de căpăţâna arapului şi, sărind peste poarta de piatră, intră în grădină.

Iar reveneala din grădină era atâta de minunată, încât crengile pomilor se clătinau ca nişte oameni beţi. Iar pe sub pomi treceau nişte căpriori mari, care aveau în coarne nişte podoabe din aur bătute cu nestemate, pe când o haină de horbote le coperea spinarea, iar nişte basmale de atlaz fluturau legate la gâtul lor. Şi toţi căpriorii aceia, şi cu copitele de dinainte, şi cu picioarele de dindărăt, şi cu ochii, şi cu sprâncenele, începură să-i facă semne vădite lui Diamant să nu intre în grădină. Ci Diamant, fără a lua în

seamă semnele lor, şi socotind mai degrabă că acei căpriori nu fac aşa din ochi, din sprâncene şi din picioare decât spre a-şi răzvedi şi mai limpede bucuria ce-o aveau de a-l întâmpina, începu să se preumble liniştit pe cărările din grădină.

Şi, într-un sfârşit, ajunse, preumblându-se aşa, la un sarai ce n-ar fi fost de asemuit nici cu cel al lui Kessra ori al lui Kaisar. Iar prin uşa întredeschisă se iţea un chip vrăjit de fetişcană, care era o zână şi care ar fi făcut-o până şi pe luna cea nouă să se răsucească de pizmă. Şi căpşorul acela, ai cărui ochi ar fi făcut-o de ocară până şi pe floarea de zarnacadea, se uita ba într-o parte, ba într-alta, zâmbind.

Or, de cum îl zări pe Diamant, rămase înmărmurită şi totodată răpită de frumuseţea lui. Şi şezu un răspăs de vreme aşa; pe urmă îi răspunse la salamalec şi îl întrebă:

— Cine eşti, o, tinere plin de cutezanţă, care îţi îngădui să intri într-o grădină în care nici păsările cerului nu îndrăznesc să-şi fâlfâie aripile?

Aşa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atâta de frumoasă, încât era prăpădul vremilor ei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute noua noapte

Urmă:

…Aşa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atâta de frumoasă, încât era prăpădul vremilor ei. Şi Diamant se temeni până la pământ dinaintea sa şi, ridicându-se apoi, răspunse:

— O, mlădiţă din grădina desăvârşirii, o, stăpâna mea, sunt *cutare*, fiul lui *cutare*, şi mă aflu aici pentru *cutare* şi pentru *cutare* lucru!

Şi îi istorisi povestea lui de la început până la sfârşit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar avea niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Iar Latifa, auzindu-i istorisirea, îl luă de mână şi îl pofti să şadă jos lângă ea pe chilimul întins sub bolta de viţă de la intrare. Pe urmă, cu vorbe dulci, îi spuse:

— O, chiparos umblător din grădina frumuseţii, ce păcate pe tinereţile tale!

Pe urmă adăugă:

— O, ce gând amăgitor! o, ce dor greu de împlinit! o, ce primejdie!

Şi mai zise:

— Trebuie să-ţi schimbi gândul, dacă ţii la sufletul tău cel scump. Şi mai degrabă rămâi aici cu mine, pentru ca mâna ta cea binecuvântată să se prindă de gâtul darurilor mele. Întrucât desfătările cu o fată frumoasă, şi ca o zână la chip, cum sunt eu, socot a fi mai de dorit decât să cauţi necunoscuturile.

Ci Diamant răspunse:

— Câtă vreme nu voi fi plecat la cetatea Wakak şi nu voi fi dezlegat taina cu pricina, şi anume: „Care sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?”, orice bucurie şi orice mulţumire îmi sunt oprite. Ci, o, prea-minunato, după ce îmi voi împlini dorul, am să-mi pun, însurându-mă cu tine, salba împerecherii noastre la gâtul darurilor tale.

Iar Latifa suspină, spunând:

— O, inimă părăsită!

Pe urmă făcu semn unor paharnici cu obrazul de trandafir să vină mai aproape. Şi porunci să fie aduse nişte fete a căror vedere uluia soarele şi luna, şi ale căror plete unduinde stârneau o înfiorare fără de voie în inimile îndrăgostiţilor. Şi porniră să se rotească pocalele de bună-venire, spre a-l cinsti pe oaspetele cel vrăjit, în zvon de alăute şi de cântece. Iar gingăşia fetelor, îngemănată cu cea a cântecelor, răpea şi îmbăta inimile toate, şi pe cele deschise, şi pe cele închise.

Or, după ce cupele fură golite, beizadea Diamant se sculă în picioare spre a-şi lua rămas-bun de la copilandră. Şi îi spuse, după ce îi aşternu dinainte urările şi mulţumirile lui:

— O, domniţă a lumii, acum aş vrea să-mi cer învoire de la tine; întrucât, precum ştii, drumul pe care îl am de străbătut este lung şi, dacă aş zăbovi o clipită mai mult, pojarul dragostei tale şi-ar revărsa flăcările în holdele sufletului meu. Ci, de-o vrea Allah, după izbânda dorului meu, am să mă întorc să culeg de aici trandafirii dorinţei şi să-mi potolesc setea inimii arse.

Când fetişcana văzu că beizadea Diamant, după care se aprinsese toată, stăruie în hotărârea lui de-a o părăsi, se sculă şi ea în picioare şi luă un toiag lucrat în chip de şarpe, asupra căruia bojmodi nişte vorbe într-o limbă neînţeleasă. Şi deodată roti toiagul şi îl izbi cu el pe beizadea în umăr atâta de straşnic, încât acela se răsuci de trei ori pe loc şi căzu jos, pierzându-şi pe dată înfăţişarea de om. Şi se preschimbă într-un căprior ca toţi căpriorii.

Şi numaidecât Latifa îi agăţă în coarne nişte podoabe asemenea cu cele ce le purtau ceilalţi căpriori, şi îi legă la gât o năframă de mătasă înhorbotată, şi îi dete drumul în grădină, strigându-i:

— Du-te între semenii tăi, de vreme ce n-ai voit să te bucuri de un chip frumos de zână!

Şi Diamant căpriorul se duse pe cele patru picioare ale lui, animal ca înfăţişare, da rămânând asemeni fiilor lui Adam în ceea ce priveşte însuşirile lăuntrice şi simţămintele.

Şi umblând aşa pe cele patru picioare, de-a lungul cărărilor pe unde ca şi el hălăduiau semenii lui preschimbaţi în rumegătoare, Diamant căpriorul începu să cugete adânc la starea cea nouă, ce-i fusese dată, şi să chibzuiască în ce fel ar putea să-şi dobândească slobozenia şi să scape din mâinile vrăjitoriţei. Şi, târcolind aşa, ajunse într-un colţ din grădină unde zidul era cu mult mai jos decât în toate celelalte părţi. Şi, după ce îşi înălţă sufletul înspre Stăpânul ursitelor, îşi luă vânt şi dintr-o săritură trecu peste zid. Ci, fără de zăbavă, pricepu că se afla tot în aceeaşi grădină, de parcă nici n-ar fi sărit peste zid; şi se încredinţă atunci că lucrul acesta era urmarea puterilor vrăjii. Şi-apoi de şapte ori la rând sări peste zid în acelaşi chip, dar fără mai multă izbândă, întrucât se pomenea tot în acelaşi loc. Atunci, nedumerirea lui ajunse până peste orice margine, iar tăciunii nerăbdării îi arseră copitele. Şi porni pe un du-te-vino de-a lungul zidului, ca un leu în cuşcă, până ce se pomeni dinaintea unei deschizături ca o fereastră, săpate în zid, şi care rămăsese nevăzută privirilor lui. Se strecură prin deschizătura aceea şi, cu mare caznă, se văzu de data aceasta dincolo de împrejmuirea grădinii.

Şi se pomeni într-altă grădină, a cărei mirosnă desfătătoare înmiresma minţile. Iar la capătul cărărilor acelei grădini i se arătă un sarai. Iar la una dintre ferestrele saraiului văzu un obraz tânăr şi dulce la culoare ca laleaua cea gingaşă, şi cu nişte ochi ce-ar fi stârnit zavistia gazelei chinezeşti. Pletele ei, de culoarea chihlimbarului, strânseseră în ele toate razele soarelui, iar pielea-i era ca de iasomie persienească. Şi avea faţa zâmbitoare şi îndreptată înspre Diamant.

Or, atunci când căpriorul Diamant ajunse aproape de tot de fereastra ei, fata se ridică în mare grabă şi coborî în grădină. Şi smulse câteva smocuri de iarbă; şi, ca spre a-l îmblânzi şi a-l face să nu fugă la apropierea ei, îi întinse de departe iarba, cu multă drăgălăşie, plescăindu-şi limba. Iar Diamant căpriorul, care nu voia mai mult decât să vadă cam ce putea să fie cu această de-a doua fată, porni înspre copilandră, dând fuga aşa cum fac animalele flămânde. Şi numaidecât copila, pe care o chema Gamila şi care era soră cu Latifa după tată, da nu şi după mamă, apucă panglica de mătasă de la gâtul beizadelei-căprior şi se sluji de ea ca de o zgardă spre a-l mâna

înlăuntrul palatului ei. Iar acolo, dete zor să-l îmbie cu poame şi cu cele mai alese răcoritoare. Iar el mâncă şi bău până ce se sătură.

Şi-apoi îşi lăsă capul pe-o parte, şi-l puse pe umărul copilei şi începu să plângă. Iar Gamila, tare tulburată când văzu lacrimile cum curg aşa din ochii acelui căprior, îl dezmierdă gingaş cu mâna ei cea dulce. Iar el, simţind asupra-şi duioşia aceea, îşi puse capul jos la picioarele fetei şi începu să plângă şi mai tare. Iar ea îi spuse:

— O, căpriorul meu drag, de ce plângi? Te iubesc mai mult ca pe mine însămi!

Ci el îşi îndoi plânsetele şi lăcrimările, şi îşi alintă capul de picioarele dulcei şi miloasei Gamila, care pricepu de data aceasta, fără nicio putinţă de îndoială, că o ruga fierbinte să-i dea iarăşi înfăţişarea lui cea omenească.

Atunci, măcar că îi era tare frică de vrăjitoriţa Latifa, sora ei mai mare, se sculă şi se duse de luă dintr-o firidă din perete un sipeţel împodobit cu nestemate. Şi, atunci pe loc, îşi făcu spălările cele sfinte, se înveşmântă cu şapte rochii de in, proaspăt înălbite, şi luă un picuţ din lictarul ce se afla…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute zecea noapte

Urmă:

…Şi, atunci pe loc, îşi făcu spălările cele sfinte, se înveşmântă cu şapte rochii de in, proaspăt înălbite, şi luă un picuţ din lictarul ce se afla în sipeţel. Şi îi dete căpriorului să mănânce lictarul acela şi, în aceeaşi clipită, îl trase cu putere de năframa vrăjită, care îi înconjura gâtul. Iar căpriorul se scutură o dată şi, ieşind din forma lui de rumegător, îşi luă iarăşi înfăţişarea de fiu de-al lui Adam.

Pe urmă veni de sărută pământul dintre mâinile tinerei Gamila şi, mărturisindu-i mulţumirile, îi spuse:

— Iacătă, o, domniţă, că m-ai scăpat din gheara blestemului şi mi-ai dat iarăşi viaţa de făptură omenească. Deci, cum aş putea, cu limba mea, să-ţi mulţumesc pe măsura bunătăţii tale, când toate firele făpturii mele cântă preamărirea bunăvoinţei şi a milei tale, o, mult-norocito!

Ci Gamila se repezi să-l ajute a se ridica de jos şi, îmbrăcându-l în haine împărăteşti, îi spuse:

— O, tinere beizadea, a cărui strălucire răzbate prin haine şi a cărui frumuseţe ne luminează casa şi grădina, cine eşti şi ce nume ai? Şi care este

pricina căreia îi datorăm cinstea venirii tale, şi cum ai fost prins în iţele surorii mele, Latifa?

Atunci, crăişorul Diamant istorisi mântuitoarei sale toată povestea lui. Iar când isprăvi de grăit, fata îi spuse:

— O, Diamant, ochi al meu, leapădă-te, mă rog ţie fierbinte, de gândul cel primejdios şi fără de roadă, care te frământă, şi nu te duce să-ţi pui tinereţea cea dulce şi viaţa, care este scumpă, la voia unor puteri necunoscute. Întrucât este dincolo de orice socotinţă a te pune fără de pricină în calea primejdiei. Mai degrabă rămâi aici şi umple-ţi cupa vieţii cu vinul desfătărilor. Întrucât iacătă-mă gata a te sluji cum vei vrea şi a pune huzurul tău mai presus de al meu, ascultându-te precum ascultă un copil de glasul maicii sale.

Iar Diamant răspunse:

— O, domnită, datorintele ce le am faţă de tine sunt atâta de grele asupra aripilor sufletului meu, încât ar trebui, fără de zăbavă, să-mi fac pielea pantofiori şi să încalţ cu ei picioarele tale gingaşe. Căci tu m-ai îmbrăcat iarăşi cu înfăţişarea mea de om, scoţându-mă din blana de căprior şi mântuindu-mă din vrăjitoriile surorii tale, farmazoana. Numai că, deocamdată, dacă mărinimia va avea să se reverse asupra-mi, mă rog ţie fierbinte să-mi îngăduieşti neamânat o învoire de câteva zile, spre a izbuti să-mi îndeplinesc dorul. Şi-atunci când, mulţumită ocrotinţei pe care o aştept de la Allah Preaînaltul, am să mă întorc de la cetatea Wakak, am să purced numaidecât pe calea desfătărilor tale, aşternându-mă la picioarele tale cele vrăjitoare. Şi, făcând aşa, nu voi socoti decât că îndeplinesc datorinţele unei inimi care ştie să păstreze recunoştinţa.

Când fata văzu că oricât ar urma să mai stăruie spre a-l face să se înduplece, Diamant nu se putea învoi cu ceea ce îl sfătuia ea şi că rămânea prins de gândul lui cel fără de nădejde, nu putu să facă altfel decât să-i îngăduiască să plece. Drept care, plângând, oftând şi gemând, îi spuse:

— O, ochi al meu, întrucât nimeni nu se poate scutura de ursita prinsă la gâtul lui şi-i scrisa ta să mă părăseşti îndată după ce ne-am întâlnit, spre a te ajuta în drumul tău, spre a-ţi înlesni întoarcerea şi spre a-ţi ocroti sufletul cel scump, vreau să-ţi dăruiesc trei lucruri ce mi-au fost hărăzite ca moştenire!

Şi se duse de luă un sipet mai mare dintr-o altă firidă din perete, îl deschise şi scoase din el un arc din aur cu săgeţile lui, o spadă de oţel chinezesc şi un jungher cu plăselele de jad, şi le înmână lui Diamant, spunându-i:

— Arcul şi săgeţile acestea au fost ale prorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! Spada aceasta, care este ştiută sub numele de Scorpionul lui Soleiman, este atâta de straşnică, încât, de-ai lovi cu ea un munte, l-ai despica întocmai ca pe un săpun. Şi, într-un sfârşit, jungherul acesta, făurit odinioară de înţeleptul Tammuz, este de nepreţuit pentru cel care îl are, întrucât îl apără de orice lovire, datorită puterii tainice din lama lui.

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, Diamant, nu ai să poţi răzbate până la cetatea Wakak, de care ne despart şapte oceane, decât cu ajutorul uncheşului meu, Al-Simmurg. Pentru aceea, lipeşte-ţi urechea de buzele mele şi ascultă bine poveţele ce vor izvorî spre folosul tău.

Şi tăcu un răstimp, apoi spuse:

— Află, dar, o, scumpe al meu Diamant, că la o zi de drum de-aici este o fântână; şi chiar lângă fântâna aceea este saraiul unui sultan negru, cu numele de Tak-Tak. Iar saraiul lui Tak-Tak este străjuit de patruzeci de etiopieni sângeroşi, fiecare având sub poruncile lui o oaste de cinci mii de arapi crunţi. Or, sultanul Tak-Tak are să fie binevoitor faţă de tine, date fiind lucrurile pe care ţi le înmânez; ba are să-ţi facă multe chefuri, măcar că, îndeobşte, are năravul de-a pune să fie prăjiţi în frigare trecătorii de pe drum, şi a-i mânca fără de sare şi fără de mirodenii. Iar tu să stai două zile în ospeţie la el. După care Tak-Tak are să te trimită cu alai la saraiul moşului meu, Al-Simmurg, cu ajutorul căruia poate că vei izbuti să răzbaţi până la cetatea Wakak şi să dezlegi taina legăturilor dintre Roada-bradului şi Chiparos.

Iar ca încheiere spuse:

— Mai ales, o, Diamant, ia bine seama să nu care cumva să te depărtezi nici măcar cu un fir de păr de la ceea ce ţi-am spus!

Pe urmă îl sărută, plângând, şi îi zise:

— Şi-acuma, când din pricina lipsei tale viaţa are să fie o povară pentru inima mea, până ce te vei întoarce eu nici nu am să mai zâmbesc, nici nu am să mai vorbesc, ci am să-i ţin cugetului meu necontenit deschisă uşa mâhnirii. Suspinele au să curgă neostoit din inima mea şi nu am să vreau să mai ştiu nimic despre făptura mea. Întrucât, fără de putere şi fără de nicio stâlpare lăuntrică, făptura mea nu va mai fi de-acuma înainte decât oglinda sufletului meu.

Pe urmă începu să rostească stihurile acestea:

O, inima-mi, să n-o arunci departe
De ochii dulci, pe care i-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă şi arde.
O, tu, cel care nu te-ai beţivit,
Să nu-l alungi pe cel ce n-are parte
Decât de-alinul vinului coclit,
Ci du-l în crâşmă iar, să-şi bea amarul!
Of, inima-mi nu poate să mai scape
De oştile ce-mprăştie pojarul
Ţâşnind de sub prădalnicele-ţi pleoape;
Cum, când s-a spart, rămâne spart paharul,
Aşa va sta, până-mi vei fi aproape,
Şi haina mea, de zbucium şi de dor!
O, frumuseţe dulce, o, iubite,
O, bunule, o, farmec vrăjitor,
Stă inima-mi şi zace de ispite
Sub nemilosul, cruntul tău picior
Gingaş ca iasomiile-nflorite!
O, inima-mi de fată fără minte,
La vârsta cea mai caldă-a tinereţii,
Cât va să zacă ea de-aci-nainte
Şi până la adâncurile vieţii,
În jurul unui fur de vise sfinte,
Tâlhar de inimi, soare-al frumuseţii!

Pe urmă copila îşi luă rămas-bun de la Diamant, chemând asupra lui binecuvântările şi urându-i bună pace. Şi zori să se întoarcă în sarai, spre a-şi ascunde lacrimile ce-i scăldau obrajii.

Iar Diamant, pe calul său, plecă frumos ca un fiu de ginni şi îşi urmă drumul din olac în olac, întrebând de cetatea Wakak. Şi călărind aşa, până la urmă ajunse fără de necaz la o fântână. Or, aceea era chiar fântâna copilei. Şi chiar acolo se înălţa cetatea de strajă a sultanului arapilor, năprasnicul Tak-Tak. Şi Diamant văzu, într-adevăr, că împrejurimile acelui castel erau străjuite de nişte etiopieni înalţi de zece coţi, cu chipurile înfricoşătoare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute unsprezecea noapte

Urmă:

…Şi Diamant văzu, într-adevăr, că împrejurimile acelui castel erau străjuite de nişte etiopieni înalţi de zece coţi, cu chipurile înfricoşătoare. Şi, fără a lăsa spaima să-i năpădească pieptul, îşi legă calul sub pomul de la fântână şi şezu jos la umbră spre a se odihni. Şi îi auzi pe arapi cum vorbeau între ei:

— Într-un sfârşit, iacătă că după amar de vreme o făptură omenească vine să ne mai îndestuleze cu nişte carne proaspătă. Puneţi iute gabja pe chilipirul acesta, să-şi mai îndulcească şi sultanul nostru limba şi cerul gurii.

Şi, ca urmare, vreo zece-doisprezece etiopieni dintre cei mai crunţi porniră înspre Diamant, ca să-l înşface şi apoi, fript la frigare, să-l ducă sultanului lor.

Când văzu că ceasul vieţii lui chiar sosise, Diamant trase de la brâu spada solomonească şi, năpustindu-se asupra haidăilor, pe o sumedenie dintre ei îi făcu să se călătorească înspre câmpiile morţii. Iar când procleţii aceia ai iadului poposiră la capătul călătoriei la care fuseseră porniţi, ştirea ajunse printr-un crainic şi la sultanul Tak-Tak care, cuprins de o mânie vânătă, îl trimise numaidecât, spre a-i veni de hac cutezătorului, pe vătaful arapilor săi, smolitul de Mak-Mak. Iar acel Mak-Mak, care era o pacoste vestită, venea în fruntea oastei lui de smoliţi, ca o roire de viespi. Şi moartea fulgera din ochii care-şi căutau prada.

Or, la vederea lui Mak-Mak, beizadea Diamant se ridică pe cele două picioare ale sale şi îl aşteptă cu pulpele încordate. Şi ticălosul de Mak-Mak, şuierând ca o năpârcă încornorată, şi mugind pe nările lui găvănoase, veni drept asupra lui Diamant, îşi ridică ghioaga cea sfărâmătoare de tigve şi o învârti în aşa chip, de vâjâia văzduhul. Ci, tot atunci, Diamant cel preaiubit îşi zvâcni braţul întrarmat cu jungherul lui Tammuz şi, ca într-o sticlire de fulger, înfipse lama între coastele etiopianului cel uriaş şi îl făcu pe plodul acela dintr-o liotă de încornoraţi să bea moartea dintr-o sorbitură. Şi pe dată îngerul morţii veni lângă blestemat, aducându-i ceasul de pe urmă.

Şi-atunci, arapii din ceata lui Mak-Mak, când îl văzură pe vătaful lor căzut la pământ, cu lungimea-i turtită peste lăţime, îşi slobozîră picioarele în vânt şi îşi luară zborul ca vrăbiile dinaintea babanului cel cu plisc vârtos. Iar Diamant se luă după ei şi îi omorî pe care îi omorî. Şi scăpară care scăpară.

Când sultanul Tak-Tak auzi de prăpădul lui Mak-Mak, mânia i se sui la nas atâta de năprasnic, încât nu-şi mai osebea mâna dreaptă de mâna stângă. Şi

prostia lui îl stârni să se ducă însuşi să-l înfrunte pe Diamant, viteazul munţilor şi al văilor, cununa vitejilor. Ci, la vederea voinicului tunător, plodul cel negru al scârbavnicei cu nas mare îşi simţi vinele cum se înmoaie, burdihanul cum i se chirceşte şi vântul morţii cum bate peste capul lui. Iar Diamant îl luă la ochi şi, slobozind înspre el una dintre săgeţile proorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! –, îl făcu să-şi înghită ţărâna de pe călcâie şi, dintr-o lovitură, îi trimise sufletul să se sălăşluiască în locurile cele negre, unde Doica Vulturilor îi şi cără calabalâcurile.

După care Diamant făcu terci din arapii ce-l înconjurau pe sultanul lor mort şi tăie drum drept cu calul său printre trupurile văduvite de suflete. Şi ajunse aşa, biruitor, la poarta saraiului unde domnise Tak-Tak. Şi bătu la poartă, aşa cum bate un stăpân la poarta casei lui. Iar cea care veni să-i deschidă era una căreia acel Tak-Tak al blestemului îi răpise şi scaunul de domnie, şi moştenirea. Şi era o copilandră ca o gazelă speriată, şi avea un chip atâta de ispititor, încât presăra sare pe rana din inima iubeţilor. Şi dacă nu ieşise mai de departe în întâmpinarea lui Diamant, nu o făcuse din pricină că, într-adevăr, greutatea şoldurilor de sub mijlocelul ei gingaş nu i-o îngăduise, şi pentru că dolofanul ei, împodobit cu un potop de gropiţe, era atâta de falnic şi de binecuvântat, încât nu putea să şi-l mişte decât anevoie, dat fiind că se cutremura din chiar firea lui, ca iaurtul din strachina beduinului şi ca o bucată de peştii de gutuie în mijlocul unei tablale înmiresmate cu smirnă.

Şi îl primi pe Diamant cu toate revărsările de bucurie ale unei întemniţate fată de cel care îi aduce slobozenia. Şi voi să-l suie în scaunul de domnie al sultanului răposat. Ci Diamant nu voi să primească şi, luând-o de mână, o pofti să urce chiar ea în scaunul acela, pe care Tak-Tak îl răpise părintelui ei. Şi nu-i ceru nimic în schimbul atâtor faceri de bine. Atunci, biruită de mărinimia lui, copila îi spuse:

— O, preafrumosule, de ce credinţă ţii tu, de săvârşeşti binele aşa, fără a nădăjdui răsplată?

Iar Diamant răspunse:

— O, domniţă, credinţa Islamului este credinţa mea, şi legea lui este legea mea!

Iar ea îl întrebă:

— Şi pe ce sunt stătorite, o, stăpânul meu, legea aceea şi credinţa aceea?

El răspunse:

— Sunt stătorite numai pe adeverirea Unităţii, prin mărturisirea crezului ce ne-a fost dezvăluit de Profetul nostru – asupra-i fie rugăciunea şi pacea!

Ea întrebă:

— Şi poţi tu să-mi faci hatârul de a-mi dezvălui, la rându-ţi, mărturisirea acelui crez care îi face pe oameni atâta de desăvârşiţi?

El spuse:

— Mărturisirea stă numai în aceste cuvinte: „Nu este alt dumnezeu decât unul, Allah, şi Mohamed este trimisul lui Allah!” Şi oricine le rosteşte din inimă, pe clipă pe dată se şi încunună întru Islam. Şi, de-ar fi fost el chiar cel mai de pe urmă dintre necredincioşi, ajunge numaidecât deopotrivă cu cel mai ales dintre musulmani.

Auzind vorbele acestea, domniţa Aziza îşi simţi inima înfiorată de credinţa cea dreaptă; aşa că ridică deodată mâna şi, ducându-şi degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *şehadaua* şi se încunună numaidecât întru Islam…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăsprezecea noapte

Urmă:

…aşa că ridică deodată mâna şi, ducându-şi degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *şehadaua* şi se încunună numaidecât întru Islam.

După care, domniţa Aziza îi spuse lui Diamant:

— O, stăpâne al meu, acuma, că m-ai făcut sultană şi sunt pe deplin luminată asupra căii celei drepte, iacătă-mă între mâinile tale, gata să te slujesc cu ochii mei, şi gata să fiu o roabă între roabele din haremul tău. Vrei, aşadar, să-mi faci hatârul de a primi de soţie pe sultana acestei ţări şi să trăieşti cu ea oriunde ţi-o plăcea, luând-o în alaiul tău, sub strălucirea frumuseţii tale?

Şi Diamant răspunse:

— O, stăpână, îmi eşti tot atâta de scumpă ca şi viaţa mea, ci acuma o treabă de mare însemnătate mă cheamă, pentru care mi-am părăsit şi tatăl, şi mama, şi împărăţia, şi ţara. Şi poate că părintele meu, sultanul Şams-Şah, chiar m-o şi plânge, la ceasul de-acum, ca pe un mort, ori încă şi mai rău. Ci eu trebuie să merg acolo unde mă aşteaptă ursita, în cetatea Wakak. Şi, la întoarcerea mea, inşallah! am să mă însor cu tine şi am să te iau în ţara mea, şi am să mă bucur de frumuseţea ta. Însă, deocamdată, doresc să aflu de la tine, dacă ştii, unde se găseşte Al-Simmurg, moşul domniţei Latifa. Întrucât

numai Al-Simmurg acela va putea să mă îndrume înspre cetatea Wakak. Ci eu habar nu am unde şade şi nu ştiu nici măcar cine este, ori de este vreun ginn sau vreo fiinţă omenească. Dacă, dar, ai tu ceva la ştiinţă despre uncheşul domniţei Gamila, acel preascump Al-Simmurg, grăbeşte de-mi spune, ca să plec în căutarea lui. Şi asta-i tot ceea ce îţi cer deocamdată, dat fiind că doreşti să-mi fii pe plac.

Când auzi de ţinta lui Diamant, domnita Aziza se necăji în inima ei şi se mohorî până peste poate. Ci, văzând bine că nici lacrimile, nici suspinele nu ar izbuti să-l destoarne pe tânărul beizadea de la hotărârea lui, se sculă din jeţ şi, luându-l de mână, îl duse în tăcere pe sub bolţile palatului şi ieşi cu el în grădină.

Şi era o grădină asemenea cu aceea peste care Radwan este străjer întraripat. O întindere de trandafiri mărginea cărările, iar adierea ce trecea peste trandafirii aceia, şi părea că ar cerne mosc, înmiresma răsuflarea şi îmbălsăma minţile. Acolo laleaua îmbobocea beată de propriu-i sânge, iar tiparoasa se zbuciuma cu tot freamătul său spre a preamări în felul ei cântecul măsurat al filomelei. Acolo izvoarele alergau ca nişte copii râzând, pe sub trandafirii ce-şi înstrunau cu ele mugurii.

Şi-aşadar, domniţa Aziza, târându-şi după ea grelele-i fălnicii, în pofida mijlocului subţirel, ce se prăpădea sub o povară atâta de vajnică, ajunse împreună cu Diamant la poalele unui copac mare, ce ocrotea la ceasul acela sub frunzaru-i măreţ somnul unui uriaş. Iar domniţa îşi apropie buzele de urechea lui Diamant şi-i spuse cu glas şoptit:

— Cel pe care îl vezi culcat aci este chiar cel pe care îl cauţi, unchiul domniţei Gamila, Al-Simmurg cel zbu- rător. Dacă, atunci când are să se scoale din somnul lui, norocul tău o vrea ca el să-şi deschidă ochiul drept înaintea ochiului stâng, are să fie bucuros a te vedea şi, cunoscând după armele tale că eşti trimis la el de către fiica fratelui său, are să facă pentru tine ceea ce ai să-i ceri. Da dacă, spre nenorocul şi spre ursita ta fără de leac, ochiul lui stâng are să se deschidă cel dintâi luminii, vei fi pierdut fără de izbavă; întrucât are să te înşface, cu toată vitejia ta, şi, ridicându-te de la pământ cu puterea braţelor lui, are să te ţie sus, ca pe o vrabie în ghearele unui şoim, şi are să te trântească de pământ, sfărâmându-ţi oasele cele dulci, o, preascumpul meu, şi făcând să se îngemăneze lungimea trupului tău prearâvnit cu lăţimea!

Pe urmă adăugă:

— Şi acuma Allah să te ocrotească, şi să te păstreze, şi să zorească întoarcerea ta lângă o îndrăgostită pe care au şi năpădit-o suspinele pricinuite de lipsa ta!

Şi îl lăsă, depărtându-se în graba mare, cu ochii plini de lacrimi şi cu obrajii înroşiţi ca florile de rodie.

Iar Diamant aşteptă vreme de un ceas ca uriaşul Al-Simmurg cel zburător să se trezească din somnul lui. Şi gândea în cugetul său: „De ce s-o fi numind uriaşul acesta zburător? Şi cum o fi putând el, fiind atâta de uriaş, să se înalţe fără aripi în văzduh şi să umble altfel decât un elefant?" Pe urmă îşi pierdu răbdarea văzând că Al-Simmurg sforăia mai departe sub pom cu un vuiet întocmai precum al unei turme de elefanţi tineri; şi-aşa că se aplecă şi îl gâdilă la talpa picioarelor. Iar uriaşul, la pipăitul acela, se cutremură scurt şi bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vântuitură înfricoşătoare. Şi, tot atunci, deschise amândoi ochii deodată…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute treisprezecea noapte

Urmă:

…se cutremură scurt şi bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vântuitură înfricoşătoare. Şi, tot atunci, deschise amândoi ochii deodată.

Şi îl văzu pe tânărul crăişor, şi pricepu că el era făptaşul gâdilelii de la talpă. Drept care, ridicându-şi piciorul, îi slobozi crăişorului drept în obraz o vântuitureală care ţinu vreme de un ceas şi care ar fi otrăvit, la patru parasanji de jur împrejur, orice făptură vie. Iar Diamant nu scăpă de la acea vijelie drăcească decât datorită puterii ascunse în armele pe care le purta la el.

Şi-aşa, când uriaşul Al-Simmurg îşi isprăvi zahereaua, se răsuci pe şezutul său şi, uitându-se cu mirare la domnişorul cel tânăr, îl întrebă:

— Ce? Încă n-ai murit de prăpădul pe care ţi l-am slobozit, bre, făptură omenească?

Şi, rostind acestea, se uită la el mai cu luare-aminte şi văzu armele pe care le purta.

Atunci, se sculă pe cele două picioare ale lui şi se temeni dinaintea lui Diamant, şi îi spuse:

— O, stăpâne al meu, iartă-mi purtarea! Da dacă m-ai fi prevestit de venirea ta prin vreun rob, ţi-aş fi aşternut chiar pletele mele pe pământul pe

care aveai să păşeşti. Nădăjduiesc, dar, că nu ai să pui la inimă ceea ce a fost fără de voia şi fără de gând rău din partea mea. Încât fă-mi hatârul de a-mi spune ce necaz mare te apasă, de ţi-ai luat osteneala să vii până în locul acesta, unde nu pot să răzbată nici fiinţe omeneşti, nici jivine. Grăbeşte, dar, de-mi lămureşte pricina, ca să pot osteni întru folosul tău, la caz de nevoie, şi să te ajut a-ţi izbândi norocul.

Iar Diamant, după ce îl încredinţă pe Al-Simmurg de dragostea sa, îi istorisi povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Pe urmă îi spuse:

— Şi nu am venit până la tine, o, taică al zburătorilor, decât spre a dobândi ajutorul tău şi a răzbate până la cetatea Wakak, peste oceanele cele de netrecut.

După ce Al-Simmurg auzi istorisirea lui Diamant, îşi duse mâna la inimă, apoi la frunte, şi răspunse:

— Pe capul şi pe ochiul meu!

Pe urmă adăugă:

— Avem să plecăm fără de zăbavă înspre cetatea Wakak, ci numai după ce avem să rostuim zahereaua mea cu de-ale gurii. Pentru aceea, am să mă duc să vânez nişte măgari sălbatici, de care este plină pădurea de aici, şi am să aduc vreo câţiva ca să fac nişte chebap din carnea lor, şi nişte burdufuri din pieile lor. Şi, când avem să fim rostuiţi amândoi cu lucrurile acestea trebuitoare, ai să te sui pe grumazul meu ca pe un cal, iar eu am să-mi iau zborul cu tine. Şi aşa am să te ajut să treci peste cele şapte oceane. Iar când am să fiu slăbit de osteneală, tu să-mi dai chebap şi apă, până ce avem să ajungem la cetatea Wakak.

Şi întocmai precum spusese, plecă numaidecât la vânătoare şi prinse şapte măgari sălbatici, câte unul pentru trecerea peste fiecare ocean, şi făcu din ei chebapul şi burdufurile de care pomenise. Pe urmă se întoarse la Diamant şi îl pofti să se suie pe grumazul lui, după ce umpluse cu chebapul făcut din cei şapte măgari sălbatici o desagă pe care şi-o petrecuse pe după gât, şi după ce îşi pusese în spinare cele şapte burdufuri umplute cu apă de izvor.

Or, când Diamant se văzu cocoţat aşa pe grumazul lui Al-Simmurg uriaşul, îşi zise în sineşi: „Uriaşul acesta este mai mare decât un elefant şi se laudă că poate să zboare fără aripi cu mine prin văzduhuri! Pe Allah! Acesta-i un lucru de-a mirărilea şi de care n-am mai auzit să se fi pomenit vreodată.” Şi, în vreme ce cugeta astfel, auzi deodată ca un vuiet de vânt prin crăpătura unei uşi, şi băgă de seamă că pântecele uriaşului se umflă văzând cu ochii şi ajunge pe dată mare cât o boltă de casă. Şi vuietul acela de vânt se făcea

acuma asemenea cu un şuierat de foale, pe măsură ce pântecele uriaşului se umfla. Şi deodată Al-Simmurg izbi cu piciorul în pământ şi se ridică, într-o clipită, cu toată povara lui, plutind pe deasupra grădinii. Pe urmă se înălţă mai departe în ceruri, mişcând din picioare ca o broască prin apă. Şi, când ajunse la o înălţime potrivită, lunecă drept înspre apus. Şi, când se simţea dus împotriva voii lui, de către vânt, mai sus decât dorea, slobozea vreo două-trei vântuituri, de felurite tării şi lungimi. Iar când, dimpotrivă, ca urmare a acelor pierderi, pântecele i se dezumfla, sorbea aerul prin toate deschizăturile lui de sus, adică pe gură, pe nas şi pe urechi. Şi numaidecât se ridica iarăşi în văzduhul siniliu, şi luneca drept şi iute ca pasărea.

Şi călătoriră aşa, ca păsările, plutind pe deasupra apelor şi străbătând unul după altul oceanele. Şi, de fiecare dată după ce străbăteau câte o mare dintre cele şapte mări, coborau să se odihnească oleacă pe pământ tare, să mănânce chebap de măgar sălbatic şi să bea apă din burdufuri.

Totodată uriaşul îşi împrospăta şi tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea câteva ceasuri spre a se întrema de ostenelile călătoriei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute paisprezecea noapte

Urmă:

…Totodată uriaşul îşi împrospăta şi tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea câteva ceasuri spre a se întrema de ostenelile călătoriei. Şi, după şapte zile de străbatere prin văzduh, ajunseră într-o dimineaţă deasupra unei cetăţi cu totul şi cu totul albe, care dormea între grădinile ei. Iar zburătorul îi spuse lui Diamant:

— Tu de acuma înainte îmi eşti ca un fiu şi nu-mi pare rău deloc de ostenelile câte le-am îndurat ca să te car până aici. Acuma am să te cobor pe terasa cea mai înaltă din cetatea aceasta, care-i chiar cetatea Wakak şi în care fără de nicio îndoială că ai să găseşti dezlegarea pe care o cauţi la ghicitoarea aceea, şi anume: „Care sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos!”

Pe urmă adăugă:

— Da, aici este cetatea arapului cel negru, care se află sub patul de fildeş al domniţei Mohra. Şi aici ai să poţi tu cunoaşte întrucât este acel arap izvoditorul acelei socoteli mult încurcate.

Şi, rostind acestea, coborî dezumflându-se încet-încet şi îl lăsă pe beizadea Diamant, binişor şi fără de zguduială, taman pe terasa cu pricina. Şi, luându-şi bun-rămas de la el, îi dete un smoc de păr din barbă, spunându-i:

— Păstrează cu grijă asupra-ţi firele acestea din barba mea şi să nu te desparţi de ele niciodată. Iar când ţi s-o întâmpla vreo năprasnă amarnică, şi ori de câte ori vei avea trebuinţă de ajutorul meu, fie ca să te scap de la vreo ananghie, fie ca să te aduc îndărăt acolo de unde te-am luat, nu vei avea decât să dai foc la unul dintre firele acestea de păr şi ai să mă şi vezi fără de zăbavă dinaintea ta.

Şi, cu asta, se umflă iar şi se înălţă în văzduh, lopătând uşor şi spornic înspre casa lui.

Iar Diamant, şezând pe terasă, începu să chibzuiască la cele ce avea de făcut. Şi se întreba cam cum urma să purceadă, spre a coborî de pe terasă fără să fie zărit de oamenii ce locuiau în casă, când deodată văzu că se iveşte pe scară venind înspre el un tinerel de o frumuseţe fără pereche, şi care era chiar stăpânul acelei case. Iar flăcăiandrul cel zâmbitor la chip îl întâmpină cu un salamalec şi îi ură bun venit, spunând:

— Ce dimineaţă luminoasă aduce venirea ta pe terasa casei mele, o, tu, cel mai frumos dintre oameni? Eşti înger, eşti ginn ori eşti făptură omenească?

Iar Diamant răspunse:

— O, flăcăule drag, sunt fiinţă omenească, bucuroasă că îşi începe ziua aceasta cu preadulcea vedere a ta. Şi mă aflu aici pentru că aici m-a mânat ursita mea. Şi atâta-i tot ceea ce pot să-ţi spun despre rostul meu pe binecuvântata-ţi casă.

Şi, grăind astfel, îl strânse pe tinerel la piept. Şi amândoi îşi jurară prietenie. Şi coborâră laolaltă în sala de primire, şi mâncară, şi băură împreună. Mărire Aceluia carele împrieteneşte două fiinţe frumoase şi carele netezeşte în calea lor stavilele şi dezleagă încurcăturile!

Or, după ce prietenia se legă între Diamant şi băieţandrul care se numea Farah şi care era chiar prietenul de taină al sultanului cetătii Wakak, Diamant îi zise:

— O, prietene Farah, tu, care eşti preaiubit de sultan şi tovarăş al lui de inimă, şi, drept urmare, nimic nu poate să-ţi rămână ascuns din treburile împărăţiei acesteia, ai putea, dată fiind prietenia noastră, să-mi faci un bine ce nu are a-ţi cere nicio cheltuială?

Iar tânărul Farah răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, prietene Diamant! Grăieşte şi, de-ar fi să-mi dau şi pielea ca să-ţi faci din ea papuci, m-aş supune cu bucurie şi cu mulţumire!

Iar Diamant îi zise, atunci:

— Poţi tu numai să-mi spui care sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos? Şi poţi să-mi lămureşti, cu acelaşi prilej, rostul arapului cel negru culcat sub patul de fildeş al domniţei Mohra, fiica sultanului Tammuz ben Camus, stăpânul peste meleagurile Sinnului şi Masinnului?

Când auzi întrebarea lui Diamant, tânărul Farah se schimbă cu totul la chip, şi faţa i se făcu galbenă, şi tulbure privirea. Şi începu să tremure de parcă s-ar fi pomenit dinaintea îngerului Asrail. Iar Diamant, văzându-l în starea aceea, îi spuse cele mai dulci cuvinte, spre a-i linişti sufletul şi a i-l scutura de spaime. Iar tânărul Farah îi grăi, într-un sfârşit:

— O, Diamant, afla că sultanul a poruncit să fie omorât orice băştinaş şi orice străin care ar rosti numele Chiparos sau Roada-bradului. Întrucât Chiparos este chiar numele sultanului nostru, iar Roada-bradului este numele sultanei noastre. Şi iacătă tot ce ştiu eu despre această taină înfricoşată. În ceea ce priveşte legăturile dintre sultanul Chiparos şi sultana Roada-bradului, habar n-am, tot aşa precum limba mea nu ştie să-ţi spună nimic despre rostul arapului cu pricina, în treaba aceasta primejdioasă. Tot ceea ce pot să-ţi spun, o, Diamant, spre a te mulţumi, este că nimeni altul, afară doar de sultanul Chiparos, nu cunoaşte taina aceea ascunsă. Iar eu stau gata să te călăuzesc la sarai şi să te duc dinaintea sultanului. Iar tu ai să te pricepi cum să-i dobândeşti dragostea, şi poate că ai să izbuteşti, atunci, să dezlegi singur nodul acela încurcat.

Şi Diamant îi mulţumi prietenului său pentru ajutor şi hotărî împreună cu el ziua când să se ducă la sultanul Chiparos. Şi când ceasul aşteptat veni, plecară împreună la sarai; şi se ţineau de mână, ca doi îngeri. Iar sultanul Chiparos, când îl văzu pe Diamant, se umplu de desfătare şi de zâmbet. Şi, după ce îşi bucură privirile uitându-se la el vreme de un ceas, îi porunci să se apropie. Iar Diamant veni dinaintea sultanului şi, după temenelile şi urările cuvenite, îi dete în dar un mărgăritar roşu, pe care îl purta legat la un şirag de mătănii de chihlimbar galben, atâta de scump, că toată împărăţia Wakak nu ar fi putut să-i plătească preţul şi nici domnii cei mai mari nu ar fi putut să dobândească unul pe potrivă. Iar Chiparos fu mulţumit până peste poate şi primi peşcheşul, spunând:

— Este primit de inima noastră.

Pe urmă adăugă:
— O, flăcău împodobit cu gingăşie, poţi să-mi ceri în schimb orice hatâr vei voi; îţi este îndeplinit de la început.
Şi Diamant, de cum auzi vorbele acestea, pe care le nădăjduia, răspunse:
— O, doamne, al vremilor, ferească-mă Allah de a-ţi cere alt hatâr decât acela de a-ţi fi rob! Ci, dacă binevoieşti chiar a-mi îngădui şi dacă îmi dăruieşti iertarea vieţii, ţi-aş spune ceea ce am pe inimă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute cincisprezecea noapte

Urmă:

…ţi-aş spune ceea ce am pe inimă!
Şi Diamant adăugă:
— O, doamne al meu, surzii şi orbii sunt tare fericiţi că nu sunt ispitiţi de prăpădurile care pătrund în noi prin ochii şi prin urechile noastre. Întrucât, în necazul care este necazul meu, urechile mele sunt cele care au tras asupra-mi nenorocul! Întrucât, o, tu, pavăză a lumii, din ziua cea neagră când am auzit pomenindu-se dinaintea mea cele ce am să-ţi povestesc, nu am mai avut nici tihnă, nici odihnă.
Şi îi istorisi de şart toată povestea. Ci nu ar fi de niciun folos s-o luăm iarăşi de la cap. Pe urmă adăugă:
— Şi acuma, dacă ursita m-a cinstit cu vederea prea-luminoasei tale feţe, o, doamne al vremurilor, şi dacă binevoieşti a-mi dărui, ca pe un hatâr nepreţuit, mila pe care îmi îngăduieşti a ţi-o cere, am să-ţi cer numai să-mi spui care sunt întocmai legăturile dintre stăpânul nostru, sultanul Chiparos, şi stăpâna noastră, sultana Roada-bradului, şi să-mi spui, cu prilejul acesta, şi care este rostul arapului cel negru culcat la ceasul de acum sub crivatul de fildeş al domniţei Mohra, fiica sultanului Tammuz ben Camus, oblăduitorul peste ţările Sinnului şi ale Mesinnului.
Aşa îi vorbi Diamant sultanului Chiparos, domnul cetăţii Wakak. Iar sultan Chiparos, pe măsură ce Diamant vorbea, se schimba vădit şi la faţă, şi la starea sufletului. Iar când Diamant îşi încheie spusele, Chiparos se făcuse ca focul; şi pojarul se aprinsese în ochii lui. Iar clocotul lăuntric îi fierbea în piept, asemenea întru totul cu clocotul unei căldări pe vatra jarului. Şi rămase o clipă fără a putea să scoată nicio şoaptă. Şi deodată răbufni, zicând:

— Vai de tine, o, străinaşule! Pe viaţa capului meu, de n-ai fi ajuns să-mi fii ca şi sfânt, în urma jurământului ce-am făcut de a-ţi dărui iertarea vieţii, într-o clipită ţi-aş fi şi despărţit căpăţâna de grumaz!

Iar Diamant spuse:

— O, doamne al vremilor, iartă-i robului tău necuviinţa! Ci nu am săvârşit-o decât după îngăduinţă. Iar acuma, orice ai spune, nu poţi, dată fiind făgăduinţa ta, să faci altfel decât să te înduplеci faţă de rugămintea mea. Întrucât tu mi-ai poruncit să rostesc dinainte-ţi o dorinţă, iar dorinţa aceasta, pe care mi-o cunoşti, este chiar singura dorinţă care mă arde.

Atunci, sultan Chiparos, la spusele acestea ale lui Diamant, rămase până peste poate de încurcat şi de mohorât. Iar sufletul i se repezea ba înspre pornirea de a-l omorî pe Diamant, ba înspre aceea de a-şi ţine făgăduielile date. Ci pornirea de a-l omorî era, şi încă cu mult, cea mai aprigă. Izbuti totuşi să şi-o înfrâne deocamdată şi îi zise lui Diamant:

— O, fiu al sultanului Şams-Şah, pentru ce vrei tu să mă sileşti a-ţi da pe vânt viaţa degeaba? N-ar fi mai bine pentru tine să te lepezi de gândul prăpădului care te stăpâneşte şi să-mi ceri în schimb altceva, fie şi o jumătate din împărăţia mea?

Ci Diamant stărui, spunând:

— Sufletul meu nu-şi doreşte nimica mai mult, o, sultane Chiparos!

Atunci, sultanul îi spuse:

— Nu am nimica împotrivă. Da să ştii bine că, după ce am să-ţi dezvăluiesc ceea ce vrei să afli, am să poruncesc să ţi se taie capul, fără de mântuire!

Iar Diamant zise:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, doamne al vremurilor! După ce am să aflu dezlegarea pe care o caut, şi anume: care sunt legăturile dintre stăpânul nostru, sultanul Chiparos, şi stăpâna noastră, Roada-bradului, şi care-i rostul arapului cu domniţa Mohra, îmi voi face spălările cele sfinte şi voi muri cu capul tăiat!

Atunci, sultanul Chiparos rămase tare posomorât, nu doar pentru că se vedea silit să dezvăluiască o taină la care ţinea mai mult decât la sufletul său, ci şi din pricina morţii nesăbuite a lui Diamant. Şezu, aşadar, cu capu-n jos şi cu nasul lungit, vreme de un ceas. După care puse paicii să golească sala domnească şi le dete prin semne câteva porunci. Iar paicii ieşiră, şi-apoi se întoarseră din nou peste o clipită, ţinând de o curea din piele roşie împodobită cu nestemate un ogar frumos, din neamul ogarilor de culoarea

sturzului. Şi pe urmă întinseră, cu multă fală, un chilim mare şi pătrat, de atlaz. Iar ogarul veni şi se aşeză pe unul dintre colţurile chilimului. După care intrară în sală câteva femei roabe, având în mijlocul lor o copilandră, cu trup gingaş, cu mâinile legate la spate, vegheată cu ochi aprigi de doisprezece etiopieni crunţi. Şi roabele o puseră pe fetişcană să şadă pe colţul dimpotrivă al chilimului, şi dinaintea ei o tabla pe care se afla un cap de arap. Iar acel cap era ţinut în sare şi în balsamuri, şi părea tăiat de curând.

Pe urmă sultanul făcu alt semn. Şi numaidecât intră baş-bucătarul saraiului, urmat de nişte robi ce aduceau tot soiul de mâncăruri ispitite la vedere şi la gust; şi aşeză toate bucatele acelea pe o faţă de masă dinaintea ogarului. Şi, după ce câinele mâncă şi se sătură, rămăşiţele fură puse într-o strachină murdară şi amărâtă dinaintea copilei celei frumoase, care avea mâinile legate. Şi fata începu dintru-ntâi să plângă; pe urmă să zâmbească; şi lacrimile ce cădeau din ochii ei se făceau mărgăritare, iar zâmbetele de pe buzele ei se făceau trandafiri. Iar etiopienii strânseră cu gingăşie mărgăritarele şi trandafirii, şi le deteră sultanului.

După care sultanul Chiparos îi spuse lui Diamant:

— A venit ceasul morţii tale, fie sub paloş, fie în ştreang!

Ci Diamant zise:

— Da, de bună seamă, o, Măria Ta! dar nu până ce nu am să capăt de la tine lămurirea despre ceea ce am văzut acuma. După care am să mor!

Atunci, sultanul Chiparos îşi săltă poala de la caftanul său împărătesc peste piciorul cel stâng şi, cu bărbia în palma dreaptă, grăi aşa:

— Află, dar, o, fiu al sultanului Şams-Şah, că această copilandră, pe care o vezi astfel cu mâinile legate la spate şi ale cărei lacrimi şi zâmbete sunt mărgăritare şi trandafiri, se cheamă Roada-bradului. Şi este soţia mea. Iar eu, sultanul Chiparos, sunt stăpânul acestei ţări şi al acestei cetăţi, care este cetatea Wakak…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaisprezecea noapte

Urmă:

— Află, dar, o, fiu al sultanului Şams-Şah, că această copilandră, pe care o vezi astfel cu mâinile legate la spate şi ale cărei lacrimi şi zâmbete sunt mărgăritare şi trandafiri, se cheamă Roada-bradului. Şi este soţia mea. Iar

eu, sultanul Chiparos, sunt stăpânul acestei ţări şi al acestei cetăti, care este cetatea Wakak.

Or, într-o zi dintre zilele lui Allah, mă aflam plecat din cetatea mea la o vânătoare, când fusei cuprins în câmp de o sete amarnică. Şi, asemenea celui pierdut într-un pustiu, umblai prin toate părţile căutând apă. Şi, după destule cazne şi căutări, într-un sfârşit, dădui peste o groapă întunecată, cu apă, săpată de neamurile cele de demult. Şi îi mulţumii lui Allah Preaînaltul pentru norocul acela, măcar că nu mai aveam putere nici să mă mişc. Da chemând într-ajutor numele lui Allah, izbutii să ajung până la ghizdurile gropii, la care era greu să răzbaţi, din pricina năruiturilor şi a sfărâmăturilor. Pe urmă, slujindu-mă de fesul meu ca de o găleată şi de turbanul adăugat la brâul meu ca de o frânghie, lăsai totul să alunece în fântână. Iar inima mi se şi răcorea, numai auzind clipocitul apei în fesul meu.

Ci, vai! când vrusei să trag frânghia aceea închipuită, nimica nu veni la mine. Întrucât fesul se făcuse atâta de greu, de parcă ar fi strâns în el toate năpastele. Şi mă străduii în toate chipurile, încercând să-l mişc, fără a izbuti. Şi, la capătul deznădejdii şi nemaiputând să îndur setea ce mă seca, strigai: „Nu este ajutor şi putere decât la Allah! O, fiinţe ce v-aţi ales lăcaşul în groapa aceasta, ori că sunteţi ginni, ori că sunteţi făpturi omeneşti, fie-vă milă de un sărman de-al lui Allah, pe care setea l-a adus în pragul morţii, şi lăsaţi-mă să-mi scot din fântână găleata. O, preastrăluciţilor stăpâni ai acestei fântâni, mi se usucă sufletul şi mi se îneacă răsuflarea în gură!”

Şi începui să-mi strig aşa obida, şi să gem lung, până ce, într-un sfârşit, răzbătu din fântână până la urechea mea un glas din care pricepui vorbele acestea: „Viaţa este mai de preţ decât moartea. O, slujitorule al lui Allah, dacă ne scoţi din puţul acesta, avem să te răsplătim. Viaţa este mai de pret decât moartea!”

Eu atunci, uitând pe-o clipită de setea mea, îmi adunai puterile câte îmi mai rămăseseră şi, opintindu-mă, ajunsei, într-un sfârşit, să izbândesc a scoate din fântână fesul cu tot ce atârna de el. Şi văzui, încleştate cu mâinile de fesul meu, două muieri tare bătrâne, şi oarbe, şi cocârjate la trup ca un arc, şi atâta de slabe, încât ar fi putut să treacă prin urechile acului. Ochii le erau înfundaţi în cap, fălcile fără dinţi, capetele se bâţâiau jalnic, picioarele le tremurau, iar părul le era alb ca bumbacul dărăcit. Şi când, cuprins de milă şi uitându-mi de-a binelea de sete, le întrebai care era pricina de sălăşluiau în puţul cel vechi, ele îmi spuseră:

— O, tinere preamilos, am stârnit odinioară mânia stăpânului nostru, domnul ginnilor cei Dintru-ntâi Născuţi, care ne-a văduvit de vedere şi a poruncit să fim aruncate în puţul acesta. Şi iacătă-ne gata să te ajutăm să dobândeşti, drept mulţumire, tot ce ţi-ai putea dori. Ci, mai întâi, avem să-ţi arătăm cum să ne lecuieşti de orbie. Şi, odată lecuite, avem să fim dobânda binefacerii tale.

Şi urmară astfel:

— Nu departe de aici, în *cutare* loc, se află un râu, unde are obiceiul să vină pe mal o vacă de *cutare* culoare. Du-te şi caută nişte baligă proaspătă de la vaca aceea, unge-ne cu ea pe ochi şi, în chiar clipita aceea, avem să ne căpătăm iarăşi vederea. Ci, atunci când vaca are să se ivească, tu trebuie să te ascunzi de ea, întrucât, dacă te-ar vedea, nu s-ar mai băliga.

Eu atunci, supunându-mă spuselor lor, pornii înspre partea unde se afla râul cu pricina, pe care nu-l văzusem în căutările mele de mai înainte, şi ajunsei la locul arătat, unde mă ghemuii pe după nişte stufărişuri. Şi nu peste mult timp văzui că iese din apă o vacă albă ca argintul. Şi, de cum ajunse pe mal, se bălegă îmbelşugat, apoi începu să pască la iarbă. După care intră iarăşi în apă şi pieri.

Eu mă ridicai numaidecât din locul meu, strânsei balega de la vaca aceea albă şi mă întorsei la fântână. Şi unsei cu balegă ochii bătrânelor, iar ele numaidecât îşi căpătară vederile şi se uitară în toate părţile.

După care îmi sărutară mâinile şi îmi spuseră:

— O, stăpâne al nostru, doreşti bogăţie, ori sănătate, ori vrei să ai parte de vreo mândreţe de fată?

Iar eu, fără a şovăi, răspunsei:

— O, mătuşele mele, Allah Preadarnicul m-a şi miluit cu bogăţie şi cu sănătate. Ci, în ceea ce priveşte frumuseţea, niciodată nu am avut la îndemână cu ce să-mi astâmpăr inima! Daţi-mi parceaua aceea de mândreţe, despre care pomeneaţi!

Iar ele îmi spuseră:

— Pe capul şi pe ochii noştri! avem să-ţi dăm parceaua de mândreţe. Este chiar fiica sultanului nostru. E asemenea cu bobocul cel zâmbitor al trandafirului din grădină, şi-i ea însăşi un trandafir, fie de grădină, fie sălbatic. Ochii-i sunt galeşi ca ai unui om beat, iar un sărut de-al ei potoleşte un potop de necazuri dintre cele mai negre. În ceea ce priveşte frumuseţea ei, în totului tot, soarele se topeşte dinainte-i, luna se luminează de la ea şi toate inimile cad răpuse, iar părinţii ei, care o au dragă până peste

poate, o ţin toată vremea la pieptul lor şi îşi încep ziua bucurându-şi ochii cu frumuseţea ei. Şi-aşa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta; şi ai să te bucuri de ea; iar ea, la fel, de tine…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute şaptesprezecea noapte

Urmă:

…iar părinţii ei, care o au dragă până peste poate, o ţin toată vremea la pieptul lor şi îşi încep ziua bucurându-şi ochii cu frumuseţea ei. Şi-aşa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta; şi ai să te bucuri de ea; iar ea, la fel, de tine. Aşa că avem să te călăuzim la ea; şi amândoi aveţi să faceţi ceea ce aveţi de făcut. Ci să iei seama ca părinţii ei să nu te vadă, mai ales la ceasul îmbrăţişărilor; întrucât te-ar arunca de viu în foc. Ci nici răul acela nu are să fie fără de leac; întrucât noi avem să fim mereu acolo, spre a veghea asupra ta şi a te scăpa de la moarte. Şi chiar că nimica nu are să ţi se întâmple decât bine, întrucât noi avem să venim la tine în temniţă şi avem să te ungem pe trup cu untură de şarpe faraonic, încât, de-ar fi să stai şi o mie de ani pe vreun rug ori în vreun cuptor, trupul tău nu va păţi nici cel mai mic rău, iar focul ar fi pentru tine ca o scaldă tot atâta de răcoroasă ca într-un izvor din grădina Iremului.

Şi, după ce mă prevestiră astfel despre tot ceea ce avea să mi se întâmple, şi mă liniştiră de la început în ceea ce priveşte sfârşitul lucrurilor, cele două bătrâne mă purtară, cu o iuţeală ce mă ameţea, până la saraiul cu pricina, care era saraiul sultanului ginnilor cei Dintru-ntâi Născuţi. Şi deodată mi se păru că mă văd în raiul cel desăvârşit. Iar în sala lăturalnică, în care fusei dus, o văzui pe aceea ce îmi fusese menită de ursitoare, o copilă luminată de chiar frumuseţea ei şi culcată în crivatul ei, cu capul sprijinit pe o pernă vrăjită. Şi, hotărât! Faţă de strălucirea ei s-ar fi ruşinat până şi soarele; iar de-ai fi privit-o mai îndelung, ţi-ai fi spălat mâinile de înţelepciune şi de viaţă. Şi-atunci, numaidecât, săgeata cea ageră a dorinţii de desfătare cu ea lovi adânc în inima mea. Şi rămăsei dinaintea ei, cu gura căscată, pe când copilul ce-mi fusese lăsat de moştenire se însufleţi amarnic şi nu mai râvnea nimica alta decât să adulmece văzduhul vremilor.

La priveliştea aceea, copila cea lunară îşi încruntă sprânceana, îndemnată parcă de vreun simţământ de ruşine, în vreme ce privirea-i plină de vicleşuguri îşi da îngăduinţa. Şi îmi spuse cu un glas pe care îl voia mânios:

— O, făptură omenească, de unde ai venit şi ce-i cu asemenea cutezanţă la tine? Au nu te temi că o să-ţi speli mâinile cu chiar viaţa ta?

Iar eu, pricepându-i gândurile cele adevărate faţă de mine, răspunsei:

— O, stăpâna mea ca de miere, ce viaţă este mai de dorit decât clipa aceasta, în care sufletul meu se bucură de icoana ta? Pe Allah! mi-ai fost scrisă de la ursitoare şi am venit aici anume spre a mă supune ursitei mele. Mă rog, aşadar, ţie, pe ochii tăi, diamantele acelea, să nu mai risipeşti cu vorbe deşarte o vreme ce-ar putea să fie folosită mai cu alt rost.

Atunci, copilandra se scutură dintr-odată de înfăţişarea ei adormită şi se repezi la mine, împinsă parcă de un dor nebiruit, şi mă luă în braţe, şi mă strânse la pieptu-i cu nesaţ, şi se îngălbeni de tot, şi căzu topită în braţele mele. Şi nu zăbovi a se zmuci, a zvâcni şi a icni, cu atâta foc, încât, atunci pe loc şi numaidecât, copilul cel nătărău se şi strecură în leagănul său, fără de ţipete ori necaz, întocmai ca peştele într-un pârâu ori într-un iaz. Iar sufletul meu, scăpat de orice greu, nu mai luă aminte decât la desfătul fierbinte şi la ce avea dinainte. Şi ne trecurăm ziua toată, şi noaptea toată, fără a vorbi, fără a mânca, fără a bea, numai în frământ de şolduri şi de coapse, şi în tot ce mai urmează, întru ceea ce se dă şi întru ceea ce se ia. Şi berbecul cel încornat nu o ocroti deloc pe oiţa aceea războinicoasă, iar bătăile lui erau chiar ca ale unui adevărat taică vânjos la grumaz, iar zumaricaua pe care o dărui fu o zumarica bine mestecată, iar tătânele strălucirii nu se lăsă mai prejos de căuşul cel năzdrăvan, iar dulcele mizilic îi fu năprasnicului cel chior mertic, iar catârca iabraşă fu domolită de cârja dervişului la ispaşă, iar mierloiul cel mut de faţă îşi potrivi glasul după filomela cea cântăreaţă, iar iepurica fără ureche întocmai cu cocoşul cel fără de glas o pereche, iar zbanţul cel fără de căpută făcu să fulgere limba cea mută, şi, într-un cuvânt, tot ceea ce era de luat fu luat, şi ceea ce era de dat fu dat; şi nu mai contenirăm treaba măreaţă decât atunci când se făcu dimineaţă, ca să rostim rugăciunea amândoi şi să ne ducem să ne spălăm apoi.

Şi petrecurăm aşa o lună întreagă, fără ca să aibă habar cineva că mă aflam în sarai şi de viaţa grozavă pe care o duceam noi doi, plină numai de giugiuleli fără de cuvinte şi de alte lucruri la fel. Iar bucuria mea ar fi fost deplină, de n-ar fi fost spaima pe care nu contenea s-o trăiască iubita mea, că are să vadă taina noastră descoperită de către tatăl şi mama sa, teamă atâta de amarnică, într-adevăr, încât smulgea inima din inimă.

Or, ziua aceea atâta de înfricoşată nu zăbovi a veni. Întrucât, într-o dimineaţă, tatăl copilandrei, când se sculă, se duse în iatacul fetei sale şi luă seama că frumuseţea ei lunară şi frăgezimea ei se cam ofiliseră şi că un fel de lâncezeală grea îi adâncea trăsăturile şi i le acoperea cu o veştejeală. Şi, pe dată, o chemă şi pe mamă, şi îi spuse:

— Pentru ce s-o fi schimbat aşa la culoare faţa fetei noastre? Au nu vezi şi tu cum vântul cel jalnic al toamnei a veştejit trandafirii din obrajii ei?

Iar mama se uită îndelung, tăcută şi cu ochi bănuielnici, la fata care dormea cuminte, şi, fără a rosti un cuvânt, se duse lângă ea, săltă cu o mişcare repede cămaşa şi, cu două degete de la mâna stângă, despărţi cele două jumătăţi vrăjitoare de jos ale fetei sale.

Şi cu ochii ei văzu ceea ce văzu, şi anume dovada neabătută a fetiei ce-şi luase zborul de la iepuriţa de culoarea iasomiei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute optsprezecea noapte

Urmă:

…Şi cu ochii ei văzu ceea ce văzu, şi anume dovada neabătută a fetiei ce-şi luase zborul de la iepuriţa de culoarea iasomiei. Şi, la dovedirea aceea, era să leşine de tulburare şi strigă:

— O, ruşinea şi cinstea ei jefuite! O, fată dezmăţată şi atâta de ticăloasă! O, urmele cele de netăgăduit de pe haina fecioriei ei!

Pe urmă o zgâlţâi repezit şi o trezi, ţipând la ea:

— Dacă nu mărturiseşti adevărul o, căţeao, am să te fac să guşti moartea cea cruntată!

Şi tinerica, trezită aşa deodată şi văzând-o pe maică-sa cu un nas plin de mânie neagră împotriva ei, îi dete-n gând ce se întâmplase şi pricepu tulbure că ceasul amarnic venise. Încât nu încercă nici să tăgăduiască ceea ce nu era cu putinţă de tăgăduit, nici să mărturisească ceea ce era de nemărturisit. Şi chibzui să lase-n jos capul şi pleoapele, şi să păstreze tăcere. Şi, din vreme în vreme, sub potopul vorbelor ca o vijelie aruncate de maică-sa, se mulţumi să salte o clipită pleoapele, spre a le coborî apoi numaidecât peste ochii buimăciţi. Cât de-a răspunde într-un fel ori într-altul, se feri cu grijă. Şi când, la capătul întrebărilor, al bruftuiturilor şi al vuietelor de furtună, mama îşi simţi glasul răguşit şi gâtlejul că nu mai scoate niciun grai, o lăsă pe fiică-sa acolo şi ieşi clocotind să dea poruncă să se cerceteze tot saraiul,

spre a-l dibui pe făptaşul pagubei. Şi mă dibuiră peste tare puţină vreme, căutările fiind făcute pe urma lăsată de mirosul meu de făptură omenească, pe care nasul lor îl adulmeca.

Şi-aşa că mă înhăţară şi mă duseră afară din harem şi din sarai; şi, strângând o grămadă mare de lemne, mă dezbrăcară şi se pregătiră să mă arunce pe rug. Şi, în clipita aceea chiar, cele două bătrâne din fântână veniră înspre mine şi le spuseră străjerilor:

— Vrem să aruncăm pe trupul cel ticălos al acestei făpturi omeneşti un chiup cu ulei de lampă, pentru ca focul să se lipească mai bine de el şi să ne scape cât mai degrabă de vederea lui ticăloasă.

Iar străjerii nu avură nimica de zis, ba dimpotrivă! Atunci, cele două bătrâne îmi turnară pe trup un chiup plin cu ulei solomonesc, despre ale cărui puteri mă lămuriseră, şi mă frecară cu el peste tot, fără a lăsa neunsă nicio bucăţică din făptura mea. După care străjerii mă puseră în mijlocul rugului cel uriaş şi-i deteră foc. Şi, în puţină vreme, flăcările

mânioase mă împresurară. Ci limbile roşii, care mă atingeau, mi se păreau mai dulci şi mai răcoroase decât mângâierea apei din grădinile Iremului. Şi şezui acolo de dimineaţa până seara, în mijlocul acelei văpăi, tot atâta de nevătămat ca şi în ziua când ieşisem din pântecele maicii mele.

Or, ginnii cei Dintru-ntâia Naştere, şi care aţâţaseră focul în care credeau că de mult mă şi făcusem scrum, îl întrebară pe stăpânul lor ce aveau de făcut cu cenuşa mea. Iar sultanul le răspunse să ia cenuşa şi s-o arunce iarăşi în foc. Iar sultana adăugă:

— Ci, mai înainte, udaţi-vă pe ea!

Şi, potrivit poruncii, ginnii slujitori stinseră focul, spre a-mi lua cenuşa şi a se uda pe ea. Şi mă găsiră zâmbitor şi nevătămat, în starea în care am spus.

La priveliştea aceea, sultanul şi sultana ginnilor cei Dintru-ntâia Naştere nu mai avură nicio îndoială în ceea ce priveşte puterile mele. Şi cugetară în mintea lor, şi chibzuiră că erau datori de aci înainte să-l cinstească pe un om atâta de strălucit. Şi găsiră că era potrivit s-o mărite pe fata lor cu mine. Şi veniră, şi mă luară de mână, şi îşi cerură iertăciune pentru purtarea lor, şi mă înconjurară cu multă cinste şi căldură. Şi, când le dezvăluii că sunt fiul sultanului de la Wakak, se bucurară până peste marginile bucuriei, binecuvântând ursita care o împerechea pe fata lor cu cel mai strălucit dintre fiii lui Adam. Şi sărbătoriră cu toată pohfala şi bucuria însurătoarea mea cu mândreţea aceea cu trup de trandafir.

Şi când, peste un şir de zile, mă ajunse dorul de a mă întoarce la împărăţia mea, cerui îngăduinţa de la socrul meu, tatăl soţiei mele. Şi măcar că le era cu durere să se despărţească de fata lor, nu voiră să se pună cumva împotriva dorinţei mele.

Şi porunci să ni se pregătească un car din aur, tras de şase perechi de ginni zburători, şi îmi dărui, în chip de peşcheş, o grămadă de giuvaieruri şi de gemme minunate. Şi, după bun-rămasuri şi urări de bine, fuserăm duşi, într-un răstimp de cât să închizi un ochi şi să-l deschizi iar, în cetatea Wakak, cetatea mea.

Or, află acuma, o, flăcăule, că tinerica pe care o vezi dinaintea ta, cu mâinile legate la spate, este fata socrului meu, sultanul ginnilor De-la-Obârşii. Chiar ea este soţia mea şi o cheamă Roada-bradului. Şi despre ea a fost vorba până acum, şi tot despre ea are să fie vorba şi în ceea ce am să-ţi povestesc de aci înainte.

Şi-aşa, într-o noapte, la o vreme după întoarcerea mea acasă, dormeam lângă soţia mea, Roada-bradului. Şi, din pricina căldurii, care era mare, mă

trezii, cum nu aveam obiceiul, şi băgai de seamă că, în ciuda fierbinţelii înăbuşitoare, picioarele şi mâinile Roadei-Bradului erau mai reci ca gheaţa. Şi rămăsei nedumerit când simţii răceala aceea ciudată şi, temându-mă ca nevasta-mea să nu fie lovită de vreo boală rea, o trezii încetişor şi îi spusei:

— Dulceaţa mea, eşti rece toată! Ţi-e rău sau ce ai?

Iar ea îmi răspunse cu glas nepăsător:

— Nu am nimic. Mai adineaori am avut o trebuinţă şi, din pricina spălăturii pe care am făcut-o pe urmă, îmi sunt reci picioarele şi mâinile.

Iar eu crezui că spusele ei sunt adevărate şi, fără a mai rosti o vorbă, mă culcai iar.

Or, peste câteva zile, se petrecu acelaşi lucru; iar soţia, la întrebarea mea, dete aceeaşi lămurire. Ci, de data aceasta, nu mai fusei mulţumit deloc şi o umbră de bănuială intră tulbure în mintea mea. Şi din clipita aceea rămăsei îngrijorat. Ci îmi încuiai toate bănuielile în sipetul inimii şi trăsei zăvorul tăcerii la uşa limbii mele…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

…Ci îmi încuiai toate bănuielile în sipetul inimii şi trăsei zăvorul tăcerii la uşa limbii mele. Şi, spre a încerca o scăpare din îngrijorarea mea, mă dusei pe la grajduri să mă mai uit la caii mei cei frumoşi. Şi văzui caii pe care îi ţineam numai pentru folosinţa mea, dată fiind fuga lor mai iute ca vântul, că ajunseseră atâta de slabi şi de topiţi, încât le ieşeau oasele prin piele, iar spinarea le era roasă în mai multe locuri. Şi eu, nemaipricepând nimic, poruncii să vină dinainte-mi toţi grăjdarii şi îi întrebai:

— O, pui de căţele, ce-i asta? Şi cum aşa?

Iar ei se aruncară cu faţa la pământ dinaintea mâniei mele, şi unul dintre ei săltă un pic fruntea tremurând, şi îmi spuse:

— O, stăpâne al nostru, am a-ţi spune câteva lucruri de taină.

Iar eu îi aruncai năframa ocrotirii, poruncindu-i:

— Spune-mi adevărul, şi nu-mi ascunde nimic, altminteri ţeapa te aşteaptă!

Atunci, el spuse:

— Află, o, stăpâne al nostru, că în fiece noapte, neabătut, sultana, stăpâna noastră, îmbrăcată în hainele sale împărăteşti, gătită cu podoabele şi cu

giuvaerurile sale, asemenea cu Balkis în fala dichiselilor ei, vine la grajd, alege unul dintre caii dragi Măriei Tale, încalecă pe el şi pleacă să se preumble. Şi, pe la sfârşit de noapte, când se întoarce, calul nu mai este bun de nimic şi cade la pământ, sfârşit. Şi iacătă că de mult ţine starea aceasta de lucruri, de care niciodată nu am cutezat să dăm de ştire sultanului, stăpânul nostru!

Or eu, aflând treburile astea ciudate, mă tulburai în inima mea, iar îngrijorarea mi se vijelui, şi bănuielile mi se înrădăcinară adânc în minte. Şi toată ziua îmi trecu astfel, fără să am o clipită de linişte spre a mă gândi la treburile domniei. Şi aşteptam noaptea cu o nerăbdare care îmi zvâcnea picioarele şi mâinile fără de voia mea. Încât, atunci când se făcu ceasul la care mă duceam, de obicei, lângă soţia mea, noaptea, intrai la ea şi o găsii gata dezbrăcată şi troznindu-şi încheieturile a somn. Şi îmi zise:

— Sunt tare ostenită şi nu mai am alt dor decât să mă culc. Iacătă că somnul mi se şi aşterne pe ochi. Uf! haide să ne culcăm!

Iar eu, la rându-mi, izbutii să-mi tăinui zbuciumul lăuntric şi, prefăcându-mă a fi încă şi mai toropit de somn decât ea, mă întinsei pe crivat, măcar că eram cu totul treaz, şi începui să răsuflu cu sforăituri, ca beţivanii care dorm prin cârciumi.

Atunci, femeia aceasta a blestemului se sculă ca o pisică şi îmi puse la buze o ceaşcă din care îmi turnă în gură tot ce se afla în ea. Iar eu avusei puterea să nu mă dau nicicum în vileag; ci, răsucindu-mă oleacă înspre perete, ca şi cum aş fi dormit mai departe, scuipai pe tăcute în pernă zeama de bang, pe care mi-o turnase în gură. Iar ea, fără a avea vreo îndoială asupra puterilor bangului, nu se mai sfii de nimic şi se vânzoli în voie prin odaie, şi se spălă, şi se dichisi, şi îşi dete cu kohl la ochi, şi cu nard prin păr, şi cu sârmea indienească pe sprâncene, şi cu missie tot indienească pe dinţi, şi se înmiresmă cu balsam tare de trandafiri, şi se împodobi cu giuvaieruri, şi ieşi călcând de parcă ar fi fost beată.

Atunci, după ce o aşteptai să iasă, mă sculai din pat şi, aruncându-mi pe umeri o mantie, mă luai după ea, cu paşi furişaţi. Şi o văzui cum se duce la grajduri, şi cum alege un cal frumos şi sprinten ca acela al domniţei Şirin. Şi încalecă pe el, şi plecă. Şi vrusei şi eu să încalec pe un cal, şi să mă ţin după ea; ci mă gândii că tropotul copitelor ar ajunge la urechile soţiei dezmăţate şi că astfel ar bănui ceea ce trebuia să-i rămână neştiut. Încât, strângându-mi brâul pe după mijloc aşa cum fac saizii şi olăcarii, o luai la fugă fără zarvă pe urmele calului soţiei mele, slobozindu-mi picioarele în

vânt. Iar când mă poticneam, mă sculam numaidecât; iar când cădeam, mă ridicam pe dată, fără a-mi pierde nădejdea. Şi fugii aşa mai departe, sfâşiindu-mi picioarele în pietrele de pe drum.

Or, află, o, tinere, că, fără ca eu să-i fi dat poruncă să vină după mine, ogarul pe care îl vezi colea dinaintea ta, cu gâtul împodobit cu zgardă din aur, plecase după mine şi gonea credincios alături fără a da glas.

Şi, după câteva ceasuri de goană fără de răgaz, soţia mea ajunse într-o câmpie goală, în care nu se afla decât numai o casă, mică şi zidită din ceamur, unde sălaşluiau nişte arapi. Şi descălecă din şa şi intră în casa arapilor. Iar eu vrusei să intru după ea; ci uşa se închise, până să apuc să ajung în prag, şi mă mulţumii să mă uit printr-o bageacă, spre a încerca să aflu cam ce treabă putea să fie acolo.

Şi iacătă că arapii, care erau în număr de şapte şi se asemuiau cu nişte bivoli, o întâmpinară pe soţia mea cu înjurături înfricoşate, şi o înşfăcară, şi o tăbârciră la pământ, şi o călcară în picioare cu lovituri atâta de cumplite, încât gândii că i-au frânt oasele şi că şi-a dat duhul. Ci ea, departe de a se arăta potopită de bătaia aceea cruntă, din care şi astăzi mai poartă urme pe umeri, pe pântece şi pe spinare, se mulţumea să le spună arapilor:

— O, dragii mei, pe focul dragostei pe care vi-o port, mă jur vouă că am zăbovit oleacă în noaptea aceasta, numai din pricină că sultanul, soţul meu, jegosul acela, tuhăsoiul acela afurisit, a stat treaz până peste ceasul lui obişnuit. Altminteri, oare, aş fi aşteptat eu atâta până să viu şi să-mi bucur sufletul cu băutura desfătărilor voastre?

Iar eu, văzând acestea, nu mai ştiam nici unde mă aflam, nici dacă nu eram cumva pradă vreunui vis cumplit. Şi îmi ziceam în cugetul meu: „Ya Allah! nu am atins-o niciodată pe Roada-bradului nici măcar cu un trandafir! Au cum se face de îndură acuma asemenea lovituri, fără să moară?” Şi, pe când eu cugetam astfel, îi văzui pe arapi, domoliţi de rugăminţile de iertare ale soţiei mele, cum o dezbracă din creştet până în talpă, rupând hainele de pe ea şi smulgându-i giuvaierurile şi podoabele, pe urmă cum se reped peste ea, ca un singur ins, ca s-o potopească din toate părţile deodată. Iar ea, sub potopirea aceea, răspundea cu nişte suspine înfundate, cu nişte ochi albi şi cu gâfâituri.

Eu atunci, neputând să îndur mai mult priveliştea, mă aruncai prin bageacă în mijlocul odăii şi, înşfacând o măciucă dintre măciucile ce se găseau acolo, mă prilejuii de năuceala arapilor, care gândeau că o fi coborât peste ei vreun ginn, şi tăbărâi asupra-le, şi îi doborâi cu lovituri straşnice, bine

alduite în capetele lor. Şi pe cinci dintre ei îi deznodai în felul acesta de deasupra soţiei mele, şi îi dădui de-a berbeleacul drept în fundul iadului. Ceea ce văzând, ceilalţi doi arapi care mai rămăseseră se deznodară singuri de soţia mea şi îşi căutară izbăvirea în fugă. Ci izbutii să mai pun gabja pe unul şi, dintr-o lovitură, îl şi aşternui la picioarele mele; şi, cum nu era decât ameţit, luai o frânghie şi vrusei să-l leg de mâini şi de picioare. Ci, pe când mă aplecam, soţia mea se repezi deodată pe la spate şi mă împinse cu atâta putere, de mă întinse jos. Atunci, arapul se folosi de prilejul acela spre a se scula şi a mi se aburca pe piept. Şi tocmai ridica măciuca spre-a isprăvi dintr-o lovitură treaba cu mine, când câinele meu cel credincios, ogarul acesta de culoarea sturzului, îi sări în beregată şi îl doborî la pământ, rostogolindu-se peste el. Iar eu mă prilejuii numaidecât de clipita prielnică, spre a mă năpusti asupra potrivnicului meu şi, dintr-o răsucitură de mână, îi şi priponii mâinile şi picioarele. Pe urmă veni şi rândul Roadei-Bradului, s-o iau şi s-o leg, fără a rosti o vorbă, în vreme ce ochii mei scăpărau scântei.

Sfârşind treaba, îl târâi pe arap afară din casă şi îl legai de coada calului. Pe urmă o luai pe soţia mea şi o pusei dinainte-mi în şa, de-a curmezişul, ca pe o desagă. Şi, urmat de ogarul care îmi scăpase viaţa, mă întorsei la sarai, unde cu chiar mâna mea îi tăiai capul arapului al cărui trup, târât tot lungul drumului, nu mai era de mult decât o zdreanţă vie, şi dădui carnea lui câinelui s-o mănânce. Şi poruncii să i se pună la sare capul, care este chiar căpăţâna pe care, iacătă, o vezi aici pe tablaua aceasta, dinaintea Roadei-Bradului. Şi, drept orice osândă pentru soţia mea, dezmăţata, o pedepsii numai cu priveliştea zilnică a capului pe care i l-am tăiat arapului, hăndrălăul ei. Şi-aşa cu ei cu amândoi.

Ci, în ceea ce îl priveşte pe cel de al şaptelea arap, care izbutise să fugă, acela nu se opri din alergătură până ce nu ajunse în ţările Sinnului şi Masinnului, unde domneşte sultanul Tammuz ben Camus. Şi, după un şir de sforării, ticălosul de arap izbuti să ajungă a se ascunde sub crivatul de fildeş al domniţei Mohra, fata sultanului Tammuz. Şi-acuma este sfetnicul ei de taină. Şi nimeni din sarai nu ştie că arapul se află sub crivatul domnitei.

Şi iacătă, o, tinere, toată povestea mea cu această Roada-bradului. Şi-acesta-i rostul arapului cel negru, la ceasul de-acum sub crivatul de fildeş al fetei sultanului de la Sinn şi Masinn, domniţa Mohra, ucigaşa atâtor feciori de crai.

Aşa îi grăi sultanul Chiparos, stăpânul cetăţii Wakak, tânărului beizadea Diamant.

Pe urmă adăugă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăzecea noapte

Urmă:

…Aşa îi grăi sultanul Chiparos, stăpânul cetăţii Wakak, tânărului beizadea Diamant.

Pe urmă adăugă:

— De-acuma, după ce ai auzit ceea ce nicio făptură omenească nu ştie, întinde-ţi capul, care nu mai este al tău, şi spală-te pe mâini de viaţă!

Ci Diamant răspunse:

— O, doamne al vremilor, ştiu că mi-e capu-n mâinile tale şi sunt gata să mă despărţesc de el fără prea multe păreri de rău. Însă până acuma nodul cel mai de seamă al poveştii tale nu este încă destul de lămurit, în mintea mea, întrucât încă nu ştiu pentru ce şi-a ales cel de-al şaptelea arap ca adăpost tocmai subpatul domniţei Mohra, şi nu alt loc de pe pământ, şi mai ales cum se face că domniţa s-a învoit să-l ţină în iatacul ei! Aşa că lămureşte-mă cum s-a petrecut lucrul; şi, de îndată ce am să aflu, îmi voi face spălările cele sfinte şi voi muri!

Când auzi vorbele acestea ale lui Diamant, sultanul Chiparos rămase până peste poate de uluit. Întrucât nu se aştepta la o asemenea întrebare şi, de altminteri, niciodată nu-l mânase ispita să afle amănuntele pe care le cerea Diamant. Drept aceea, nevoind să arate că habar nu avea de o pricină atâta de însemnată, îi spuse tânărului beizadea:

— O, călătorule, ceea ce mă întrebi acuma este ceva ce ţine de tainele puterii domneşti şi, dacă ţi le-aş dezvălui, aş trage asupra capului şi a împărăţiei mele cele mai grele năpaste. Pentru aceea, mai degrabă am să-ţi cruţ viaţa şi capul, şi am să-ţi iert cutezanţa. Grăbeşte-te, aşadar, să pleci din sarai, până a nu mă desturna din hotărârea mea de a te lăsa să pleci slobod!

Iar Diamant, care nu nădăjduia să scape atâta de lesne, sărută pământul dintre mâinile sultanului Chiparos şi, dumirit acuma despre toate câte voise să ştie, ieşi din sarai dând slavă lui Allah carele îi menise mântuirea. Şi se duse să-şi ia rămas-bun de la tânărul său prieten, Farah, copilandrul cel drăgălaş, care vărsă lacrimi la plecarea lui. Pe urmă se sui pe terasa casei şi arse un fir de păr din barba lui Simmurg. Şi numaidecât se dezlănţui o răbufnitură ca de furtună, după care zburătorul se ivi dinainte-i.

Şi, după ce îl întrebă ce voieşte, îl luă în spinare, îl trecu peste cele şapte oceane şi îl aduse cu dragoste şi bună-voinţă la sălaşul său. Şi îl ţinu să se odihnească vreme de câteva zile. După care îl luă iar în spinare şi îl duse la domniţa Aziza cea dulce, în mijlocul trandafirilor ce-şi îngemănau bobocii. Şi Diamant o găsi pe dulceaţa aceea, care îi plângea lipsa şi suspina după întoarcerea lui, iar obrajii ei se făcuseră asemenea florii de rodie. Şi, când îl văzu că intră, însoţit de Al-Simmurg zburătorul, inima i se topi; şi fata se ridică de jos, tremurând precum căprioara când sare la chemarea căpriorului. Iar Al-Simmurg zburătorul, ca să nu-i stânjenească, ieşi din sală, lăsându-i să se alinte în voie. Iar când se întoarse, peste un ceas de vreme, îi găsi tot îmbrăţişaţi, strălucire cu strălucire.

Iar Diamant, care îşi împlinise toate dorurile, îi spuse lui Al-Simmurg:

— O, binefăcătorule al nostru, o, taică al uriaşilor şi cunună a lor, aş dori acuma de la tine să ne porţi până la Gamila, nepoata ta cea minunată, care mă aşteaptă pe chilimurile roşii ale dorului!

Şi Al-Simmurg cel năzdrăvan îi luă pe amândoi, câte unul pe fiecare umăr, şi îi duse, într-un răstimp cât să închizi şi iarăşi să deschizi un ochi, până la gingaşa Gamila, pe care o găsi cufundată în tristeţe, nemaiştiind nimica de făptura ei, şi suspinând stihurile acestea:

O, inima-mi, n-o alunga departe
De chipul drag, pe care l-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă de moarte!
Iar dacă tu nu te-ai beţivănit,
Să nu-l cerţi pe cel care n-are parte
Decât de-alinul unui vin coclit —
Ci du-l în crâşmă iar, să-şi bea necazul!
Of, nu mai poate inima-mi să scape
De oştile ce şi-au pornit poghiazul,
Stârnite de sub vajnicile-ţi pleoape!
Şi nu mai ştiu să-mi răcoresc obrazul
La niciun şipot, al niciunei ape!
Mi-e haina toată un pojar de dor,
O, frumuseţe scumpă, o, iubite,
O, răule, o, fermecat fecior!
De-atâta chin, de-atâtea lungi ispite,
Supusă zac sub cruntul tău picior

Gingaş ca iasomiile-nflorite!
O, inima mea, ca un foc fierbinte,
La vârsta fără minte-a tinereţii,
Cât i-o fi scris să zacă-n chinuri sfinte
Oftând de dorul dragostei şi-al vieţii,
Sub jugu-n care pe vecie-o prinde
Un fur de inimi, soare-al frumuseţii?

Iar Diamant, care nu uitase nicidecum câte datorinţe avea faţă de mult-miloasa Gamila, cea care îl scosese din pielea lui de cerb şi îl slobozise din vrăjitoriile surorii ei, Latifa, fără a mai pune la socoteală darul acelor arme magiceşti, cu care îl împodobise, nu pregetă să-i dovedească fierbinte simţămintele sale de îndatorinţă. Şi, după revărsările de bucurie ale întâlnirii, o rugă pe sultana Aziza să-l lase un ceas cu Gamila, fără de martori. Iar Aziza găsi cererea lui întemeiată şi împărţeala cinstită, şi ieşi, împreună cu Al-Simmurg. Iar când, peste un ceas de vreme, se întoarse, o găsi pe Gamila topită în braţele lui Diamant.

Atunci, Diamant, căruia îi plăcea să facă fiecare lucru la ceasul cuvenit, se răsuci înspre cele două soţii ale sale şi înspre Al-Simmurg, şi le spuse:

— Gândesc că este vremea să hotărâm şi rosturile domniţei Latifa, vrăjitoriţa, care este sora ta, ya Gamila, şi fiica fratelui tău, o, taică al zburătorilor.

Şi toţi răspunseră:

— Nu avem nimica împotrivă!

Pe urmă Al-Simmurg, la rugămintea lui Diamant, zbură până la nepoata sa, vrăjitoriţa Latifa, şi, dintr-o rotitură de mână, îi legă mâinile la spate şi o aduse dinaintea lui Diamant. Iar tânărul cocon, luând seama la ea, zise:

— Spre-a o judeca, să şedem aici roată şi să chibzuim asupra osândei.

Iar după ce luară loc unii în faţa altora, Al-Simmurg îşi dete cu socoata, spunând:

— Se cade ca, fără de şovăire, să izbăvim neamul omenesc de făcătoarea aceasta de rele. Eu socot că, fără a zăbovi, s-o spânzurăm cu capu-n jos şi pe urmă s-o tragem în ţeapă. Sau am mai putea, după spânzurare, să dăm carnea ei s-o mănânce vulturii şi păsările de pradă.

Iar Diamant se întoarse înspre sultana Aziza şi îi ceru părerea. Iar Aziza spuse:

— Eu socot că ar fi mai bine să uităm greşelile ei faţă de soţul nostru, Diamant, şi s-o iertăm, dată fiind bucuria noastră din ziua aceasta binecuvântată!

Şi, la rându-i, Gamila fu de părere că se cădea a fi iertate păcatele surorii sale şi să i se ceară, în schimb, să le dea îndărăt înfăţişarea omenească tuturor flăcăilor pe care îi preschimbase în căpriori. Atunci, Diamant spuse:

— Bine, iertarea şi slobozia să fie asupra ei!

Şi îi aruncă năframa lui. Pe urmă zise:

— Acuma ar trebui să mă lăsaţi cu ea vreme de un ceas!

Şi se învoiră numaidecât cu dorinţa lui. Iar când se întoarseră în sală, o găsiră pe Latifa, iertată şi mulţumită, în braţele flăcăului.

Şi, după ce Latifa îi întoarse la înfăţişarea lor dintâi pe domnişorii şi pe ceilalţi inşi pe care, cu vrăjitoriile ei, îi prefăcuse în căpriori, şi când îi slobozi, după ce le dete să mănânce şi cu ce să se îmbrace, Al-Simmurg luă în spinare pe Diamant şi pe cele trei soţii ale lui şi îi duse, în scurt răstimp, până în cetatea sultanului Tammuz ben Camus, tatăl domniţei Mohra. Şi ridică nişte corturi anume pentru ei, la marginea cetăţii, şi îi lăsă acolo să se odihnească oleacă, ducându-se chiar el, la rugămintea lui Diamant, în haremul în care se afla cadâna Creangă-de-Mărgean. Şi o vesti pe copilă de sosirea lui Diamant, pe care fata îl aştepta cu suspine şi cu inima potopită de dor. Şi nu îi fu greu s-o hotărască a se lăsa dusă de el la iubitul ei. Şi o aduse în cortul în care Diamant aţipise, şi o lăsă singură cu el, luându-le pe celelalte trei soţii. Iar Diamant, după revărsările de bucurie ale întoarcerii, ştiu să-i dovedească gingaşei Creangă-de-Mărgean că nu îşi uitase făgăduielile şi, atunci pe loc, îi grăi în graiul ce se cuvenea. Iar ea se umplu de bucurie şi de mulţumire, iar cele trei soţii ale lui Diamant o găsiră tare dulce.

Or, după ce toate treburile acestea de inimă fură încheiate astfel între Diamant şi cele patru soţii ale sale, flăcăul se gândi să-şi îndeplinească şi dorul cel mai mare, care îl făcuse să plece de acasă. Şi ieşi din cort, şi porni singur înspre cetate, şi ajunse pe locul meidanului, dinaintea palatului domniţei Mohra, acolo unde spânzurau, cu miile, căpăţânile de crăişori şi de domni, unele purtându-şi cununile, iar altele goale de tot şi cu părul vânzolit. Şi se duse la tobă, şi o vuvăi cu tărie, spre a da de ştire că stă gata să-i dea domniţei Mohra răspunsul pe care îl cerea de la peţitorii ei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăzeci şi una noapte

Urmă:

…spre a da de ştire că stă gata să-i dea domniţei Mohra răspunsul pe care îl cerea de la peţitorii ei.

Şi pe dată străjerii îl duseră la sultanul Tammuz ben Camus, care îl cunoscu numaidecât pe flăcăul a cărui frumuseţe îl fermecase şi căruia îi spusese, întâia oară: „Cugetă vreme de trei zile şi întoarce-te apoi să ceri înfăţişarea care are să despărţească de trup preagingaşu-ţi cap.”

Or, de data aceasta, îi făcu semn să se apropie şi îi zise:

— O, fiul meu, Allah aibă-te în paza lui! Tot mai stăruieşti a voi să afli tainele şi să descâlceşti gândurile cele năstruşnice ale unei copile?

Iar Diamant spuse:

— Iscusinţa ghicitului vine de la Allah, iar noi nu avem a ne îngâmfa de darurile lui Allah! Or, taina pe care fiica ta a ascuns-o în sipetul inimii sale, şi la care cere dezlegarea, nimeni nu o cunoaşte. Ci eu am cheia.

Iar sultanul spuse:

— Păcat de tinereţile tale! Iacătă că vii să-ţi speli mâinile de viaţa ta!

Şi, cum nu mai nădăjduia să-l întoarne pe flăcău de la gândul cel amarnic, porunci robilor să dea de ştire stăpânei lor, Mohra, că un cocon străin a venit, cu gândul de-a fi primit de ea, spre-a încerca să-i dezlege smintelile.

Şi numaidecât în sala de primire, după valul de mireasmă al pletelor îmbălsămate, intră fecioara domniţă cea cu legănări vrăjite, mult-norocita Mohra, pricina retezării atâtor vieţi, aceea la care nu te mai săturai să te uiţi, întocmai precum un dropicos nu se mai satură să bea din apa Eufratului, şi pentru care mii de suflete se mistuiau ca fluturii în flacără. Şi, dintr-o aruncătură de ochi, îl cunoscu în Diamant pe santonul cel tânăr din grădină, flăcăul cu obraz de soare, cu trup vrăjitor, a cărui icoană îi tulburase atâta inima. Şi, ca urmare, rămase peste măsură de uluită; ci nu zăbovi a pricepe că fusese amăgită de santonul acela, care pierise deodată, fără a lăsa vreo urmă. Şi se mânie în sufletul ei, şi îşi zise: „De data aceasta nu are să-mi mai scape.” Şi, după ce şezu pe laviţa jeţului domnesc, alături de tată-său, îl privi pe flăcău în faţă, cu ochii înneguraţi, şi îi spuse:

— Toată lumea cunoaşte întrebarea! Răspunde! Care sunt legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos?

Iar Diamant grăi:

— Răspunsul, o, domniţă, iacătă-l: legăturile dintre Roada-bradului şi Chiparos sunt rele. Întrucât Roada-bradului, care este soţia lui Chiparos, sultanul cetăţii Wakak, a găsit plată dreaptă pentru ceea ce a săvârşit. Şi sunt şi nişte arapi în povestea ei!

La vorbele acestea ale lui Diamant, domniţa Mohra se îngălbeni de tot la chip, iar spaima îi umplu inima. Ci, stăpânindu-şi tulburarea, spuse:

— Vorbele tale nu sunt limpezi. Aşa că, numai după ce ai să-mi dai şi alte lămuriri, am să văd dacă ştii adevărul sau dacă minţi.

Dacă văzu că domniţa Mohra nu vrea să se dea bătută faţă de ceea ce era vădit şi că se încăpăţânează să nu priceapă din jumătate de cuvânt, Diamant îi spuse:

— O, domniţă, dacă vrei să-ţi povestesc mai pe larg, dând la o parte perdeaua care acoperă ceea ce se cade a fi acoperit, începe cu a-mi spune de la cine ai aflat lucrurile acestea, despre care o fată fecioară n-ar trebui să aibă nici habar! Întrucât nu este cu putinţă să nu ai aici pe careva a cărui venire a fost un prăpăd pentru toţi coconii de până la mine!

Şi, rostind acestea, Diamant se întoarse înspre sultan şi spuse:

— O, doamne al vremilor, nu se cade să mai rămâi neştiutor în ceea ce priveşte taina în care trăieşte cinstita-ţi fiică, şi mă rog ţie să-i porunceşti a răspunde la întrebarea pe care i-am pus-o!

Iar sultanul se întoarse înspre frumoasa Mohra şi îi făcu din ochi un semn care voia să zică: „Vorbeşte!” Ci Mohra păstră tăcerea şi, în pofida semnelor înnoite ale tatălui său, nu voi nicidecum să-şi dezlege limba din nodul cu care o înnodase.

Atunci, Diamant îl luă pe sultanul Tammuz de mână şi, fără a rosti o vorbă, îl duse în odaia domniţei Mohra. Şi deodată se aplecă şi, dintr-o smucitură, ridică patul de fildeş al domniţei. Şi iacătă că deodată sipetul tainei domniţei se sparse în ţăndări pe piatra truditorului, iar arapul, sfetnicul ei, se arătă ochilor tuturora, cu capul lui cel creţ.

La priveliştea aceea, sultanul Tammuz şi toţi cei de faţă rămaseră cufundaţi în uluire; pe urmă, de ruşine, îşi acoperiră capetele, iar pielea li se umplu de asudare. Şi bătrânul sultan nu mai întrebă nimic, nevoind ca ocara lui să li se arate oamenilor de la curtea împărătească în toată deplinătatea ei. Şi, fără ca măcar să mai ceară alte lămuriri, o dete pe fiică-sa în mâinile lui Diamant, ca să facă din ea ce-o vrea. Şi adăugă:

— Nu îţi cer, o, fiul meu, decât să te duci cât mai degrabă de aici, luând-o pe fata aceasta stricată, aşa ca să nu mai aud pomenindu-se de ea, şi ochii

mei să nu mai îndure vederea ei!

Cât despre arap, apoi pe acela îl traseră în ţeapă.

Iar Diamant nu pregetă a da ascultare bătrânului sultan şi, luând-o pe domniţa pierită, o duse la corturile lui, legată de mâini şi de picioare, şi îl rugă pe Al-Simmurg zburătorul să-l care, cu toate soţiile lui, până la poarta cetăţii tătâne-său, sultanul Şams-Şah. Lucru ce fu săvârşit pe dată. Iar năzdrăvanul Al-Simmurg îşi luă atunci rămas-bun de la Diamant, fără a voi să-i primească mulţumirile. Şi, umflându-se, plecă în calea lui. Şi-atâta cu el!

Cât despre sultanul Şams-Şah, tatăl lui Diamant, când ştirea întoarcerii fiului său mult-iubit ajunse până la el, seara amarului i se preschimbă în dimineaţă de bucurie, după ce, din pricina lipsei lui, făcuse din cei doi ochi ai săi o fântână. Şi ieşi în întâmpinarea fiului, pe când crăinicirea bunei vestiri se răspândea în toată cetatea, iar voioşia se ridica în toate casele. Şi se duse la el, tremurând de tulburare, şi îl lipi pe beizadea de pieptul său, şi îl sărută pe gură şi pe ochi, şi plânse îndelung asupra lui, ţipând. Iar Diamant, cu mâinile împreunate, se străduia să-i oprească plânsetele şi suspinele. Iar când, într-un sfârşit, bucuriile cele dintâi se mai potoliră oleacă, şi când bătrânul sultan putu să grăiască, îi spuse fiului său, Diamant:

— O, ochi şi lampă a casei părintelui tău…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a nouă sute douăzeci şi doua noapte

Urmă:

…O, ochi şi lampă a casei părintelui tău, istoriseşte-mi cu de-amănuntul povestea călătoriei tale, ca să trăiesc cu gândul zilele lipsei tale celei jalnice.

Şi Diamant îi istorisi bătrânului sultan Şams-Şah toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârşit. Da nu ar fi de niciun folos să le mai spunem şi noi încă o dată. Pe urmă i le înfăţişă, una câte una, pe cele patru soţii ale sale, iar la sfârşit o aduse dinainte-i pe domniţa Mohra, cea cu mâinile şi cu picioarele priponite. Şi îi spuse:

— Acuma, o, taică al meu, porunceşte tu în privinţa ei orice vei voi.

Şi bătrânul sultan, pe care cel Preaînalt îl dăruise cu minte şi cu înţelepciune, gândi în sineşi că fiul său, în adâncul inimii lui, pesemne că o îndrăgise pe fetişcana aceea cruntă, pricină a morţii atâtor coconi frumoşi, de vreme ce pentru ea îndurase toate necazurile şi toate ostenelile. Şi îşi zise

că, dacă ar judeca-o aspru, l-ar întrista, fără de nicio îndoială. Încât, după ce mai cugetă un răstimp, îi spuse:

— O, fiul meu, acela care, după multe cazne şi piedici, dobândeşte un mărgăritar fără de preţ, trebuie să-l păstreze cu grijă! De bună seamă, domniţa aceasta cu mintea năzdrăvană s-a făcut vinovată, în orbirea ei, de fapte nevrednice; ci se cuvine a le socoti ca fiind săvârşite din vrerea celui Preaînalt. Şi dacă atâţia flăcăi au fost văduviţi de viaţă din vina ei, este pentru că aşa a scris în Cartea Ursitei acela carele scrie ursitele. Pe de altă parte, să nu uiţi, o, fiul meu, că această copilă s-a purtat faţă de tine cu multă gingăşie, atunci când te-ai strecurat ca santon în grădina ei. Şi-apoi ştii şi tu că mâna dorinţii nimănuia, fie arap, fie oricine-o fi de pe lume, nu s-a atins de roada pomişorului făpturii ei, şi că nimenea nu s-a bucurat de gustul mărului bărbiei sale, nici de fisticul buzelor ei.

Iar Diamant fu înduioşat de vorbele acestei dulci rostiri, cu atâta mai mult cu cât preanorocitele cele cu gingaşe purtări, soţiile sale, sprijiniră cu încuviinţarea lor judeţul sultanului, drept care, alegând o zi şi un ceas prielnic, flăcăul cel cu trup de soare se desfătă cu luna aceea vicleană, asemănătoare cu şarpele de pe comori. Şi avu de la ea, ca şi de la celelate patru soţii legiuite ale sale, nişte copii minunaţi, ai căror paşi s-au dovedit tot atâtea ferriciri, şi care au avut de robi, ca şi părintele lor, Diamant cel Strălucit, şi ca şi bunicul lor, Şams-Şah cel Măreţ, norocul şi fericirea.

Şi-aceasta-i povestea craiului Diamant, cu toate năzdrăvăniile câte i s-au întâmplat… Încât, slavă aceluia carele a lăsat poveştile celor de demult ca învăţătură spre folosul celor de azi, pentru ca oamenii dăruiţi cu minte să înveţe înţelepciunea!

Iar sultanul Şahriar, care ascultase povestea aceasta cu o luare-aminte adâncă, îi mulţumi întâia oară Şeherezadei, spunând:

— Laudă ţie, o, gură de miere! M-ai făcut să uit gândurile cele amare!

Pe urmă, deodată, obrazul i se înnegură. Iar Şeherezada văzând aceasta, dete zor să spună:

— Da, o, doamne al vremilor! Da ce este povestea aceasta pe lângă cele ce am să-ţi povestesc despre *Dascălul lafurilor şi al perdafurilor.*

Iar sultanul Şahriar întrebă:

— Cine este, o, Şeherezada, dascălul acela al lafurilor şi al perdafurilor, de care eu habar n-am?